

СРПСКА

ПРЕД

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ БРОЈ 7 ГОДИНА I 20. НОВЕМБАР 1990. 20 ДИН.

**ПРЕДИЗБОРНА АНКЕТА
У 17 ГРАДОВА СРБИЈЕ**

**ЗБОГОМ
БОЉШЕВИЦИ
ПОБЕЂУЈЕ СПО**

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФФ, ШВЕДСКА 3,00 СХФ, АУСТРИЈА 20АТС, СР НЕМАЧКА 3,80 ДЕМ, БЕЛГИЈА 40 БЕФ, ХОЛАНДИЈА 3,50 НЛГ,
ГРЧКА 200 ГРД, НОРВЕШКА 14,50 НОК, ДАНСКА 15,00 ДНК

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У НОВОМ САДУ 21.10.1990.

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У КРАЉЕВУ 15.10.1990.

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У ГОРЊЕМ МИЛАНОВЦУ 2.11.1990.

ДА ЛИ СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ ДРЖИ РЕЧ

ИЗЛОГ

НЕИСПУЊЕНО ОБЕЋАЊЕ ЦРКВИ

стр. 19 — 21

ИНТЕРВЈУ

КАД ЈЕ ВЕРНИК ВЕЋИ ОД ЧОВЕКА

стр. 24 — 27.

СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ У БОРУ

БОЉЕ ГА МЕЊАТИ, НЕГО ЛЕЧИТИ

стр. 30 — 31.

ДРЖАВНИ ТЕРОРИЗАМ

ЗАКОНИ ЗА УБИЈАЊЕ

стр. 34 — 35.

ЦРВЕНИ ТЕРОР

ЧИЈА СУ „ПАСЈА ГРОБЉА“?

стр. 50 — 51.

СВЕДОЧЕЊА

ШТА ЈЕ ЗНАЧИЛО СЛОВО „З“

стр. 57 — 60.

ФЕЉТОН

ПОБЕДЕ ЧЕТНИКА ПОКЛАЊАНЕ ТИТУ

стр. 61 — 65.

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ, СРПСКА РЕЧ

ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Богољуб ПЕЈЧИЋ, УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ: Вук ДРАШКОВИЋ, Милан КОМНЕНИЋ, Слободан РАКИТИЋ, Дејан ЛУЧИЋ, Александар ЧОТРИЋ, ДИЗАЈН: Дејан ЂУРОВИЋ. САРАДНИЦИ: Љиљана ЈОРГОВАНОВИЋ, (ДЕСК), Славица ЛАЗИЋ, Раде ГРУЈИЋ, Љуба РАНКОВИЋ, Властимир ЂОРЂЕВИЋ, Слободан ЕРИЋ, Бора ЂОРЂЕВИЋ, Ђорђе ВУКОЈЕ, АДРЕСА: Хотел „ЈУГОСЛАВИЈА“ (с 879) 11080 ЗЕМУН, ТЕЛ 011/600-222, лок 9979. ЖИРО РАЧУН динарски 60801-603-27562 девизни 60811-620-128-25731-7495633 са знаком за „Српску реч“ РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ. Штампана ДП штампарија „БОРБА“, Косовска 26, 11000 БЕОГРАД.

ПУКОВНИКОВЕ ПОДВАЛЕ

У броју „Српске речи“ од 5. септембра ове године прочитао сам писмо пуковника у пензији Радисава Филиповића, који је у последњих неколико месеци врло активан у одбрани комунизма и српских комуниста, као и нападу на сваког ко износи податке о њиховим злочинима за време и после рата.

Зачуђен сам да нико до данас није нашао за сходно да овом пензионисаном комунисти већ једном запуши уста која су навикла да избацују искључиво лажи којима су такви као Филиповић годинама кључали српску омладину у јединицама ЈНА, где им, наравно, нико није ни помишљао да противуречи.

Прочитао сам и његово писмо „Самоуправи“ где главног уредника Сенишу Николића назива варалицом и загриженим антикомунистом, па се питам да ли људи имају права да буду искључиво загрижени комунисти.

Не желим да се упуштам у полемику писања о Дражи Михаиловићу и четничком покрету у Вашем и другим српским листовима већ питам с којим правом Филиповић назива лажовима људе који говоре о извесним догађајима чији су чак били очевици?

Зашто му нико од тих људи не врати пуном мером и назове га лажовом, за све празне тврдње и бусање у комунистичку прошлост која, по Филиповићу, нема никакве везе с титоизмом и стаљинизмом. Као што је Филиповић Сениши Николићу подвукао чињеницу да је у „Политици“ зарадио данашњу пензију, ја бих желео да чујем од „друга“ пуковника где је он зарадио своју? У неком идеалном комунистичком друштву једнаких, „где сваки ради према својим могућностима, а од заједнице добија све оно што му је потребно“ или у том Титовом режиму који је прво крив за стотине хиљада невиних српских жртава током — и после рата — а затим за све оне несреће које наш српски народ преживљава ових последњих 45 година?

Вама пребацује да износите лажи о Дражи Михаиловићу данас, кад велики део Филиповићеве братије и јавно признаје злочине које су они вршили над невиним Србима још 1941. године једино зато што ови нису желели њихов, комунистички „земаљски рај“. По кратком поступку су их Филиповићеви „идеалисти“ послали у онај други, ванземаљски рај, на основу неког права које је за такве као Филиповић, потпуно основано.

Разочаран је каже, садржајем Вашег листа у коме сем агресивне мржње према комунизму и другим лажи у корист четника — ничег другог и нема.

Једну од најкрупнијих лажи износи нам и данас овај „поносни“ комуниста, Филиповић, тврдећи да су српски комунисти спречили Тита да прода Косово Енвер Хоџи. И

даље нас значи „друг“ пуковник сматра младим кадровицима којима је могао да прича бајке о благодетима комунизма и о изузетном поштењу и човекољубљу комунистичких главешина, да би нама данас трабуњао о неком отпору Титу од стране српских комуниста. И деца данас знају да су ови пред Јосипом пузали онда кад су рецимо хрватски и словеначки комунисти пред њим „само“ клечали. Нису хрватски комунисти дозволили Јосипу да распарча Хрватску, већ су то српски комунисти сами учинили са својом рођеном Србијом од које су направили 4 државе и две покрајине. Нису хрватски комунисти прогонили усташе и католичке свештенике који су упрљали руке крвљу невиних српских жртава ни близу онако како су то чинили српски комунисти са српским свештенством и припадницима српског националног покрета кога су прогласили издајничким. Ја сам радио 1949. и 1950. године на терену, у Хрватској где сам сведок пуних цркава и несметаног празновања свих верских празника који су у Србији били фактички забрањени од стране српских (не од стране хрватских) комуниста.

По доласку послом у Београд, присуствовао сам 1950 год. растурању ПЕТРОВАРАДИНСКОГ ВАШАРА који се пред црквом у Топчидеру одржавао и под турском окупацијом. И, то опет од стране српских комуниста докони Филиповић данас ставља око главе светачки ореол.

„Тешко српском народу“, узвикује у писму које Вам је послао, овај „врли“ Србин који је „одувек бранио“ интересе свог српског народа тако што је као војни руководилац српског омладини годинама „сипао“ у главу тврдње о издаји Драже Михаиловића, „српског изрода“ и „српског заклетог непријатеља“, не пропуштајући ни једну прилику да подвуче Јосипове заслуге за Србе, који му, по „истинском“ комунисти Филиповићу, дугују чак и свој опстанак. Нису усташе (опет по Филиповићу) намеравале да истребе Србе, већ је то намеравао Драгољуб Михаиловић Дража, који је за то само чекао погодан тренутак, још од Првог светског рата где је успео да се „увуче“ међу српске официре који нису могли да знају с ким имају посла. Срећом по Србе, Бог им је послао аустријског подофицира Јосипа Броза (ако му је то право име) који је одувек радио у интересу српског народа коме је био одан још у том истом Првом светском рату где је Србе морао да убија по наређењу, а не зато што их је мрзео.

Ових протеклих 45 година значи, било је ЛАКО српском народу коме сад (по Филиповићу) наилазе црни дани, јер је ето још један лист почео да „меље“ против тог идеалног комунизма „који је Србе спасио истраљења“.

Филиповић је, сведок да су четници Другог косовског корпуса у фебруару 1944. године ИЗАЗВАЛИ напад шиптарских шовинистичких формација (пошто Срби треба да знају да праве разлику између Шиптара шовиниста и оних других који одувек воле Србе, баш као и Филиповићеви „истински“ комунисти) на Ибарски Колашин, па су јединице тог корпуса стигле тек „кад су Шиптари обавили посао“. (То би требало да разумемо као да су четници нахушкали Шиптаре да побију Србе у Ибарском Колашину — још један „доказ“ да су Дража и четници радили на уништењу Срба, па су их тек онда напали. Браво за „друга“ пуковника у пензији, Филиповића! Интересује ме само одакле је он посматрао тај покољ Срба у Ибарском Колашину (тврди да је био сведок) па као је био партизан, шта су они чекали да Шиптаре спрече у тој њиховој зверској раоботи?...)

Очигледно да „друг“ пуковник није изгубио старе „добре“ комунистичке навике да

несметано народу „продаје рог за свећу“, уверен да му и данас нико неће сметати да укаже на очигледне контрадикције у његовим тврдњама.

Војислав БУДИМИРОВИЋ,
ПАЗИЗ

СРБИ СТАЛНО НА — МЕТИ

НАПАДОМ на Југославију 1941. са свих страна и издајом Хрвата, капитулацијом југословенске војске била је неминовна. Српски војници и официри, који су се застекли у Хрватској на путу за Србију, били су убијени од Хрвата, ако их нису заробили Немци.

Непосредно по капитулацији, почињу убијање Срба и Хрватској, Далмацији, као и Босни и Херцеговини, па и сваком месту где су се Срби нашли у окупираној Југославији од НДХ. Циљ је био побити три милиона Срба у пречанским крајевима и установити чисту католичку Хрватску. Парадокс те идеје био је давање Далмације краљевини Италији.

Разумљиво је да су Срби за кратко време увидели да су сви осуђени на смрт НДХ. Брда и шуме напунише са наоружаним српским избеглицама.

Српски устанак почео је за одбрамбених српских домова и имања. У исто време пуковник Дража Михаиловић на Равној Гори диже устанак у Србији против Немачке војне силе. Непосредно по том хвата се веза са Дражом. Све герилске јединице стављају се под команду Драже Михаиловића и тиме почиње општи трећи Српски устанак целој Србији.

НДХ намешта рат савезницима решењем комуникација са Грчком /возова, путева, мостова/ задаје велике потешкоће немачкој армији која је била ангажована у овајању Грчке. Хитлер напада и СССР. Њедеви савезници југокомунисти мењају партир. Школовани како спровести комунистичку револуцију, 7000 добро организованих комуниста долази у српска брда и учествују у отпору. А 70.000 комуниста остаје у варшавима добро организовани у пропаганди и снабдевању, уз паролу, руска Црвена армија долази да нас ослободи“. Успевају да придобију на своју страну један део српских русофила.

Напади на непријатеља без икаквих стратешких циљева изазива непријатеља да пали српска села и убија 100 српских цивила за једног убијеног Немца. Комунистички циљ је — направити што више српских бескућника и повећати број осветника.

Слом сарадње са комунистима био је коначан, да се никад више не обнови. Комунисти мучки нападају четнике. Дража организује офанзиву да их избаци из Србије. Бежећи кроз Босну и Херцеговину били су потучени од босанско-херцеговачких црногорских четника. Остаци партизана налазе уточиште у хрватским брдима.

Од тада па до краја другог светског рата у Југославији влада грађански рат између југословенске војске у отаџбини (четници) и југословенске ослободилачке армије (партизани). Идеја — ослободити Југосла

свећу"
мети да
у њего
РОВИЋ,
ПАРИЗ
И
са сви
улице
минов
у се за
били су
робили
очинь
како
сту гд
лавија
на Ср
новит
е иде
и Ита
о вре
мрт у
ружа
бран
не пу
Гор
е вој
ве за
авља
и тн
нак у
реше
путе
неч
у ос
Бего
отне
стич
ани
твују
наро
ди и
ар
ју да
део
квих
еља
с ци
тич
ских
о је
Ко
ор
ије
су
и на
ата
ебу
ци)
ије
ла-

вију ослободилачком армијом од окупатора била је највећа глупост двадесетог века. Та комунистичка пропаганда била је само за извоз. У ствари постојао је само један рат, а то је против југословенске војске у отаџбини, четничких одреда и југословенске владе у Лондону.

Радио Лондон чак и четничке успехе против окупатора, проглашава партизанским. Черчилова жеља (која је одувек постојала) створити подунавску Федерацију (стару Аустроугарску), што по његовом мишљењу гарантује стабилност Источне Европе, постаје могућност. Тито у Хрватској прихвата масовно домобране (хрватска војска) и усташе са паролом, „сви су гријеси опроштени час је дошао да спасите Хрватску“. Черчил признаје партизане и шаље огромне количине оружја. Велики марш партизанске војске на Србију доживљава пораз на Сутјесци од немачке војске, преговорима са Немцима о не нападању на немачку окупациону силу, добија дозволу за пролаз у Србију. Црвена армија ослобађа Београд и маршира у Србију.

Тито ослобађа ослобођени Београд. Пеко Дапчевић ослобађа напуштени Загреб. У исто време, хрватски кољачи као умируће аждаје кољу Србе у Јасеновцу и осталим усташким логорима. Уместо ослобађања заробљених у Јасеновцу, Тито наређује Дапчевићу да затвори границе према Аустрији и покоље 10.000 четника које он са задовољством обавља уз помоћ савезника (поред наређења да се четници не предају Титу). Драма српског народа се наставаља, за цело то време усташе у задњи минут завршавају покоље у Јасеновцу. Плов на Србе се наставаља и сада после 50 година.

Нема више Немаца и Италијана да бране нове усташе, а Србија може да пређе Дрину, што је за време рата било немогуће, јер су Немци у тим случајевима палили Српска села у Србнији и убијали или одводили њене жене. Сада је дошло време да српски партизани увиде, да их је хрватски вођа водио у рат уништења Србије. Рађена мајка Србије ће вас (ја сам уверен) примити у њено крило и опростити заблуде. Доста је српских жртава. Срби, немојте заборавити — да је Тито пољубио руку римског папе и загарантовао аутономију Римске цркве. У исто време, српска Православна црква постаје само огранак комунистичке партије, разбијена у три цркве, Српску, Македонску и Слободну цркву у иностранству, као и Хрватску православну цркву.

Избори у Хрватској потврђују наш став од 1941. који идентификује хрватски народ са усташким покретом изникма има, али они као и увек потврђују правило.

Велко БУРЊИЋ,
ДЕТРОИТ

ЦРВЕНИ ВОЖД

КАКО комунисти нису бирали средства да се дочепају власти, тако и сада, уочи избора, не бирају средства да би ту власт и задржали. Пошто им за предстојеће изборе сигуран гарант више нису ни „нораве кутије“ ни „слепи бирачи“, прибегавају новим предизборним играма без граница.

Као прво, променили су своје традиционалне црвене дресове, који су већ сасвим

избледали. То, што пред ово ново првенство делују помало дилетантски и није чудно, јер први пут истрчавали на терен, на којем ће се можда појавити и противник. За екипу, која је све утакмице добијала за зеленим столом то је превелико психолошко оптерећење. Додамо ли томе застарелу концепцију игре, преживелу стратегију и тактику, јасно је да у фер игри немају шта да траже.

И, по угледу на „Максимира“ и „Пољуд“, просторима демократске Србије дивљају разне „торциде“ и „хорде зла“ са својим аргументима, каменцима и мочугама. За пендреке је задужена, по наређењу, група звана БББ — још плави момци. Навијачка еуфорија није мимоншла ни средства информисања. Помно се прате тренинзи миљеника, чак и када се одржавају у метрополама, као што су Сланкаменачки Виногради, Марадик или Чонопоља. Ако тренингу противника у Нишу, Краљеви, Шапцу или било где присуствује више десетина хиљада људи, то је само доказ да груписа знатикомлика и слушајних пролазника има свуда. Београд нећу да помињем, јер неки још нису пребодели ране задобијене приликом рађања демократије на Теразијама и испред зграде у Таковској 10.

У читавој тој удурми, екипа много више вреди ако је капитен већ извикана звезда. Рецимо, звезда која је већ играла пред милион и више људи. Али, шта се догађа ако та звезда почне да тамни? Е, тада на сцену ступа неуморна машинерија за производњу хитова у стилу „Трла баба лан“ и митова попут Лепе Брене. Нема дана да се на радио Београду не чује најновија верзија песме „Мо то каже, ко то лаже“. Мелодија одмах улази у уши слушаца, али текст не може чак ни у празну главу. Рефрен ове, новокомпоноване јуначке песме гласи:

„Није Борђе, не може да дође,
Није Борђе, не може да дође,
Није Борђе, не може да дође,
Није Борђе, не може да дође.“

Неупућени би могли да буду у дилеми, да ли је то и Карађорђе био комуниста, када поменутог друга предлаже за свог наследника, или комунисти пред изборе опет хватају дебеле везе. Они упућени знају да је у питању ово друго.

Милош БУРЂЕВ, Нова САД

СОЦИЈАЛИ- ЗАМ НА КОЛЕНИМА

ДВАДЕСЕТИ век је на измаку. Корените, досад незамисливе, промене потресају свет социјализма. Умире „идеолошка звер“, али ће сирад њене трулежи још дуго тровати атмосферу њеним бившим сужњевима.

Зашто пропада социјализам? Пре свега зато што полази од негације свега што је сама суштина људске природе: приватна својина, породица, вера, право на слободну мисао, говор. Социјализам подразумева постојање над човека — хладног, безосећајног бића, које слепо иде, беспоговорно испуњава нацистичка пророчанства у походу ка светлој будућности.

У једном систему искривљених вредности — стаљинизам и титоизам, Гулази и Голи

ПИСМА

отоци, црвена буржоазија, мегаломанија и луксуз владаоца „у име народа“, привредни, културни и морални крах, суспензија одговорности и савести — нормалне су појаве. Уместо истинских, „идеолошка звер“, нуди нам лакне вредности: социјализам, самоуправљање, делегатски систем, братство и јединство, несврстаост. Она каже: „Будите сви бедни и никакви и живите у срећи што ниједан неће одскакати од другог“.

Социјализам полази од накарадне тезе да су сви људи једнаки. И, зато узима од онога који је способан и даје ономе које је неспособан. Колико нерадника данас издржава један наш радник? Тако се мотивација двоструко убија: онај што ради не жели да ради кад ради за другог, а онај други зашто да ради кад други раде за њега.

Све то је, заправо, паклена замисао комунистичке врхушке са циљем да замагли ситуацију и да се вечно забетонира на валсти. Шта се буните — дали смо вам фабрике, самоуправљање, шта још хоћете? Штителни тамо друштвену својину, партија штити своје привилегије. А, управо у друштвеној својини је и узрок свеопштег прихваредног колапса.

Социјализам се свуда у свету руши сам од себе, силом природних (тржишних закона), па и у Југославији. Последњи експлозије пропале идеологије је СПС, најконзервативнија и најдогматскија снага у Југославији.

СПС је партија без програма, јер неколико уопштених фраза о „модерној, економској јаној и демократској Србији“, нису програм. СПС има само Слободана Милошевића.

Репертоар прљавих потеза и превара ове партије је управо неискрпан. Хвала се да су Србији донели демократију, а пре само годину дана, одржали су „превремене“ изборе, а њихов чланак је говорио о „једнопартијском плурализму“.

Убеђени да ће им опозиција претстављати само декор на вишестраначким изборима били су запањени жестином којом су се они обрушили на њихове лажи. Почели су батинањем и прогомном опозиције, пуштени су с ланца верни новинарски пси. Учестале су оптужбе о „издаји Србије“, на најподлији начин потуране лажи о тобожињој сарадњи опозиционара са шиптарским сепаратистима... Врши се чистка и постављање „подобних“ у средствима информисања. Комунисти постају „социјалисти“ и раскидају са грешкама, али не и параме и просторијаме „бивше партије“, расписује се срамни „референдум“ о уставу (ова манипулација је класичан пример) и присваја право (реко народ) на писање устава. У уставу се предвиђа и „резервно решење“: недодирљивост и свемоћ председника (Милошевића). Убеђени да је народ инако слутен пишу невероватни нацрт изборног закона.

Међутим, опозиција се не да. Почине протест стручњака, образованих, млађих радника. Ни упис им не иде од руке. Учлањавају се пензионери, преварени селаци („шенична“ ФАРСА), домаћице... Комунисти су принуђени на уступке и коригују устав, закон о изборима, све на кашичицу. Комунисти се бусају у груди да су толерантни и спремни на дијалог, а у ствари ни једну запету не би променили без притиска демократске јавности.

Комунисти позивају на поштовање закона, а сами их крше (промоције СПС у предузећима).

СПС се куне у „реформе“, а у сутини чини све да их заустави. На челу партије су људи који изјављују:

„Нећемо ићи на реприватизацију, јер је то повратак експлоатацији“ (Слободан Милошевић приликом експозеа поводом Нацрта новог устава Србије).

„ССРН биће ванстраначка организација...“ (Радмила Анђелковић непосредно пре „брака“ СКС и ССРН у који је унела огромни мираз).

„Нема социјализма без друштвене својине“ (академик Михајло Марковић).

„Закон о избацивању партија из предузећа је ретроградан и ми ћемо се борити да се укине“ (Петар Шкундрић на ТВ).

Уосталом, каква је то партија којој је на челу и један Михаљ Кертес?

Комунисти пред собом граде параван лажи и мржње. Уче нас, уз помоћ штампе да треба да мрзимо Шиптаре, Хрвате, Словенце, Муслимане, Македонце, опозицију, СИБ и Анту Марковића, Америку...

У својој болесној тежњи ка власти они, полако, остају сами.

Српски народ ради свог опстанка, мора рећи због доживотним професионалним политичарима (појам непознат на Западу). Иначе ће Србија, поред Албаније и Румуније, остати последњи бастион болшевизма, изолована од света, јер социјализам данас може живети само у изолацији.

СПС је имала историјску шансу да искористи народни покрет и поведе Србију путем демократије и просперитета, али је све прокоцкала, јер је воде људи чије образовање допире само до уџбеника марксизма за средњу школу.

На предстојећим изборима Србија полаже тест интелигенције и тест спремности за улазак у европску цивилизацију. Да ли ће успешно пребродити.

Предраг УРОШЕВИЋ студент из Чачка

ИСПУНИТИ ЗАВЕТЕ ПРЕДАКА

ВЕћ дуже вријеме примјетни су у Црној Гори покушаји оживљавања старих подјела међу народом — на „бјелаше“ и „зеленаше“.

На овим подјелама највише инсистирају „лидери“ неких (објективно маргиналних) странака, покушавајући да се претставе наследницима „бранилаца државности Црне Горе“ (што су, по њима, наводно били „зеленаше“) и лијепаши етикете „бјелаша“ (у њиховој „интерпретацији“ — оних који „продају Црну Гору Србији“) својим политичким противницима.

У тој прљавој подваљивачкој работи грубо се фалсификују чињенице и ставља на „струб срама“ не само један историјски прогресивни чин, већ и чужња и снови наших прајдедова.

Ослобођење и уједињење српског народа био је вјековни сан и програм Црне Горе, смисао њене крваве, дивовске борбе. Свјесни су тога били посланици легендарне Велике народне скупштине српског народа

Црне Горе, свјесна је тога била читава Црна Гора. Вјековима прижељкиваног и сањаног, 13/26 новембра 1918. године, испуњени су зајети предака.

Малобројни „противници“ уједињења, „зеленаше“, који су (мора се то стално истичати!) себе сматрали најчишћим Србима, били су прије свега (и упркос свему!) присталице краља Николе, а потоњ, због краља Николе, силом прилика „федералисти“. Да је, којим случајем, било могуће спровести уједињење под краљем Николом, „зеленаше“ би били највеће присталице трг и таквог уједињења.

Сукоб између „бјелаша“ и „зеленаша“ вођен је, дакле, пре свега око тога која ће династија владати српским народом. Било је то за „зеленаше“ у напријед изгубљена битка. Велике грешке краља Николе у првом свјетском рату и огроман углед династије Карађорђевића у народу нису дозвољавали никакве дилеме. Збило се оно што се морало збити, по жељи и вољи народа Црне Горе.

Тврђењем да су „зеленаше“ били „противници уједињења српског народа“ ипак се (без обзира на њихову негативну улогу у овим значајним данима српске историје) чини неправда већини од њих. Махом су то били (а кокоља има свуда!) обманути и краљу који то није заслужио одани људи. Изнеида стављени пред дилему: бити уз народ или уз „господара“ — изабрали су погрешну страну. Не бити уз свој народ, устати против народне воље, увијек је био погрешан избор.

Но упоређивати због тога „зеленаше“ (као што неки безочно чине!) са данашњим, латиншким оријентисаним црногорским сепаратистима, који негирају чак и српско поријекло свог народа — значи наносити им највећу могу увреду.

Овај материјал, што вам шаљем је само копија из архива. Многа књига извадио и фотокопирао. Много ме радује (мада сам увек веровао у српску нацију) да сте млади људи повели борбу против комунизма на основу истине и аргументације. Средна сам да могу да наставим борбу на тлу моје Србије против диктатуре. Мада не бих хтео да се мешам у ваш посао, јер га стварно обављате перфектно. Молио бих, ако уопште објавите, да објавите увек две фотокопије, једна комунистичка, друга четничка тј. из архива, да би људи који нису упознати могли да пореде и сами одреде ко лаже а ко говори истину.

Вријеме је да их залијечимо, да измиримо и живе и мртве, да уједињени и сложни заједно закорачимо у будућност, у којој никад више, ни по коју цијену, Србин неће дати руку на Србина.

Борко БОШКОВИЋ, Котор, Доброти 64

ЗА ПРАВУ ИСТИНУ

Зовем се Радмило Гугл — Београђанин сам. И, поред мога презимена (дошло је кроз надимак) православне сам вере и славим св. Јована Крститеља, кога сам увек, чак и у иностранству славио. Како знам за себе, увек је свештеник долазио у кућу и секао колач. Завршио сам основну школу и гимназију у Београду. У Немачкој сам завршио вишу Хотелску туристичку и трговачку. Отац ми је био мајор Југословенске краљевске војске. Рат га је затекао као команданта батаљона у Струмици (тронеђи Југославије, Бугарске и Грчке). На том месту су прве немачке трупе из Бугарске упале у Југославију, тако да се мој отац нашао међу првим немачким заробљеницима. Тада ми је било 17 месеци. После рата отац није хтео да погази заклету (а био је и убеђени

антикомуниста) и одбио је да се врати у поробљену Југославију.

Када је Тито испросио паре од Америке, онда су му Американци поставили услов: ако хоће паре мора да дозволи да се породице његових противника који су успели да избегну његово „ослобођење“ иселе на Запад. Пошто се радило о парама, Тито је на то пристао и тако сам ја са сестром и бабом (очевом мајком) стигао 6. VI 1954. у Минхен код оца. Тада ми је било 15 година. Пошто сам био малолетан у Немачку сам ушао на бабин иселенички пасош. Чим сам стигао Немци су ми дали, на основу оца, пасош странца без домовине (Heimatlose Ausländer) тј. то су сви емигранти четници и заробљеници који су тамо остали-посејевали. Пошто сам политички против Тита и партије радио, напао ме радио Београд. „Вечерње Новости“ су ми објавиле адресу „у Минхену (ваљда да би ме заплашили) а добио сам и писмо да сам као непријатељ свог народа идући кандидат да ме убију.

У Србији нисам био 25 година. Први пут сам 1979. био на годишњем и то зато што нисам хтео да се оженим Немцом, него Српкињом или Црногорком, тако сам нашао девојку из Драгачева и тада сам рескирао да дођем у моју земљу. Ваљда околности око Косова су ми омогућиле да сам добро прошао. А, 1984. вратио сам се за стално. По оном старом одакле ти је жена одатле си и ти, населио сам се у Чачку. Моја адреса је: Чачак, Атеница, Ново насеље 645. Поседујем велику библиотеку, један део тих књига је из емиграције од оригиналних фотокопија (немачких, америчких и других архива) до разних излагања четника одмах после рата 1945. који су све време рата били у борби против Немаца, партизана, усташа и Љотићеваца. Имам и Љотићевску литературу.

Овај материјал, што вам шаљем је само копија из архива. Многа књига извадио и фотокопирао. Много ме радује (мада сам увек веровао у српску нацију) да сте млади људи повели борбу против комунизма на основу истине и аргументације. Средна сам да могу да наставим борбу на тлу моје Србије против диктатуре. Мада не бих хтео да се мешам у ваш посао, јер га стварно обављате перфектно. Молио бих, ако уопште објавите, да објавите увек две фотокопије, једна комунистичка, друга четничка тј. из архива, да би људи који нису упознати могли да пореде и сами одреде ко лаже а ко говори истину.

Радмило ГУГЛ

НИСАМ ПАО У БАЗЕН

Учланку „Љута запршка у политичкој књижи“, објављеном у забрањеном броју Вашег часописа, садржана је промовална тврдња да у својим сећањима „најпре оцрнујем“ Јованку Броз, што је у очигледној супротности са свим мојим материјалима, до сада објављеним у јавности. У то се може уверити сваки објективни читалац. Лишена је, међутим, било каквог основног тврдња да сам „плаћајући се Брозом, три пута упао у базен“.

У току мога рада у Титовом Кабинету пролазио сам кроз разне згоде и незгоде и догодило се једном приликом значичне посете председника Републике и његове супруге Румунији 1966. године, да сам се оклизнуо и упао у мањи акваријум са златним рибицама у гостинској резиденцији у Букурешту. При томе нисам се клањао ни Титу ни Јованки, ни њиховим домаћинима Николае и Елени Чаушеску, већ да сам хтео да их заобиђем и пођем испред њих у складу са мојим службеним обавезама.

Никаквог разлога нисам имао да бих „то сада пошто-пото хтео да заборавим“, јер сам о томе још 1982. и 1983. године говорио у једном интервјуу на Првом програму Радио Београда, а и написао у сећањима о Титовој спољнополитичкој активности.

С поштовањем,
Мирко МИЛУТИНОВИЋ, Београд

ПРОТИВ ЦРВЕНОГ ЗУЛУМА

Вишестраначки избори су пред нама. Изборна кампања за неке је тек почела а за неке се од „ослобођења“ није ни завршила. Неминовано питање је: за кога гласати. Одговор не би био толико тежак да живимо у демократском и вишестраначком друштву. Због чега у таквом друштву нисмо живели свима је добро познато, и баш због таквог искуства намеће се одговор на питање: зашто не можемо да гласамо за СПС?

Ако се за кратко вратимо на прошла времена видећемо идентичност комунистичког наступа. Прокламујући револуцију (насилно мењање друштвеног поретка) комунисти су погазили једно од начела демократије. По комунистичкој идеологији, револуција наступа тамо где је капитализам у свом највећем ступњу развоја — дакле империјализму. Историја је ово потпуно демантовала и комунисти преко револуције не долазе на власт у најразвијенијим земљама, већ у онима које то нису биле.

Револуција није спроведена ни у једној земљи када је она била у миру већ је ратни пожар коришћен за превратничке циљеве. У СССР комунисти долазе на власт када је земља била захваћена ратом — дакле у ванредним околностима мења се друштвени поредак када је једини циљ одбрана земље. Код нас се догађа слично ако це и исто. У време рата комунисти се наоружавају и бране земљу, али и изводе револуцију, дакле мењају друштвени поредак на нелегитиман начин. Значи задатак је отети власт, и туђина, окупатора отерати да би се земља окупирала, али овог пута комунистима. Непријатељ није само окупатор, већ и сви они који не мисле као нови окупатори. Да комедија буде већа себе проглашавају одабраним делом народа (авангардом) чији пут треба да се следи без поговора. Народни бунт они проглашавају комунистичком револуцијом, без обзира што је народу једини циљ ослобођење од непријатеља. На таласу устанка и отпора они стижу да освоје власт и збришу све демократске тековине. Додуше, пошто им је власт била дража

од било чега другог, морали су и да сруше демократски поредак јер би у такоом поретку сигурно власт и изгубили. Народ на Косову и Метохији није више могао да трпи шиптарски зулум и насиље. Није имао ко да их брани, јер нису имали легитимну и демократски изабрану власт. Талас незадовољства креће са Косова и Метохије и масе се дижу у свим местима Србије. Комунисти (једини кривци за такво стање), поново скачу на талас народног незадовољства и приказују се као заштитници народа. Све који су штитили народ раније, проглашавали су националистима и отпадницима народа, и обрачунавали се на бруталан начин. Данас приговарају осталим странкама да су ћутале а заборављају да су у то време били против вишестраначког система, а да њихов први човек износи све најгоре против тржишне економије, приватне својине и вишестраначког система. Данас иду толико далеко да своје политичке противнике називају издајцима народа, шовинистима, расистима итд.

Због непопуларности имена они себе данас називају социјалистима. Име су променили али методе нису. Или по оној народној — „Вук длаку мења али ћуд никада“! Шта се десило после револуције од 45. знамо а шта би се десило да победи сада можемо само да нагађамо.

Ово је наравно само један одговор на питање — Зашто не можемо да гласамо за СПС?

Зоран ВУЧКОВИЋ
Београд

КАПЕЛ МАЈСТОРИ МИТЕВИЗИ- ЈЕ

„Питаћеш: а где се
скрила метафизика
макова“ — П. Неруда

Како су очајне сенке извора отрованог, како је нецветна младост вазалских поколења... Ови редови осведочиће, надам се, сав стид што сам савременик злочина последње большевичке медијске сатрапије у Европи: ТВ Београд. Тоталитаристи ће учинити све да околини граница између Добра и Нужности, подвига и злочина, слободе и вечне Смрти. Causa sui тоталитаризма јесте заборав. Коминтерновски монолитна бесомучна пропаганда ТВБ писана је доследно стилем без светлости и без топлине, прожета сабласном (пара)логиком кроз коју се бледи смисао тетурата четворношке у ништавило.

ТВ шамани варварског реда апелују на презир и заборав, позивају на предају већ оковане. У времену разметљиве подлости, када је неопходно свеколико преумљење, просветљење и признање: „Рим је Рим, а Крим је Крим“ — још једно МИТЕВИЗИЈА халуцинира: „Сви путеви воде у Рим“, „Roma locuta — causa finita“ — „Рим је одлучио — случај је окончан“. Просвештеници ре-

ПИСМА

јимске пропаганде у хору понављају: избори су (vae victis!) ставили отаџбину у положај Буридановог магарца. Сироти магарца ће угинути од глади у немогућности да се одлучи између два једнака пласта сена. Стога, изаберите СПС — решићете проблем глади и тескобе. Уосталом, опозиција — то су „издајници, терористи, групице хулигана...“ — ликују завереници иза) Таковске. Потајно се свакако, смеју у лице „верним“ гледаоцима: „Магарца одведи у Јерусалим, увек ће бити магарца!“

Титоисти, кољите ме ако је већ суђено, само не тако тупим, тако свирепом тупим ножем! Слобода личности и бесмртност душе нису вредности у односу на које људски род има право да објави неутралност избора. Те су вредности биле звезде — водила митинга опозиције 13. 6, 12. 9, 24. 9, а најпотпуније их је потврдио „час етике“ у Пионерском парку 26. 9. Нису сви учесници демонстрација безусловно били на страни анђела, али су то били одажжни скупови слободномислених људи. Телевизија нити је дочарала атмосферу, нити је регистровала идеје и стремљења са наступа опозиције, већ је предузела све у циљу њихове сатанизације... „Da occasionem sapienti, et addetur ei sapientia...“ „Дај прилику мудроме човеку, и биће још мудрији...“ И ТВБ пружа прилику првом човеку Скупштине Србије да искаже државничку мудрост у пригодном говору током проглашења Устава. И први човек користи прву прилику... за хушачки напад на опозицију, за претње, за понижвање сопственог народа.

„Ој проклета земљо, пропала си!“ Сумњам да је иједан великодостојник у историји цивилизације тако срамно и неопозиво варваризовао свечану атмосферу усвајања врховног правног принципиум-а сваке друштвене заједнице. Уредници Телевизије могли су елегантно интервенисати, сажети говор и сачувати минимум достојанства професије. Међутим, капел-мајстори новинарске етике, људи са вучјом јазбином у глави и са савешћу власника бордела остали су недорасли јавним улогама које су узурпирани. „Може ли магарца да буде трагичан? Да, када пада под теретом који не успева да подигне“ — опомиње Ниче. Заувек нека се памти наизност њихових визија, испразност њихових потхвата, бесцење њихове наде...!

ТВ програм је парадигма фанатичности, морбидне самодоволности и искључивости. Некрофили и психопате свакако ће разумети зашто генијалног Вођу тако здушно бране управо препарирани титоисти, придворци и сеичкесе. Гануљиво је било посматрати фаворите Брозове тоталитарне пустилине како нагоном најамничке гомиле олајавају њима ирски универзум слободе. Али, њихова хула на опозицију („лаганске врлине само су блистави порок“) постаје „веритас аетерна“ трећег ТВ дневника.

Фрустрирани медиокритети, претенциозни варвари, мирнодопски злочинци... деградирани свети језик и Реч животодајну, насушну „до бунцања са трибине, до црне пене новина“. Пропагандистичка гангрена сабласно трансформише јавност у аморфну масу жутокљунаца и дијаболничних сподоба. ТВ Београд је готово савршени полигон аутодеструкције, реторта самопонижења, Пандорина кутија тоталитаризма. Оргијање ТВ јаничара прелази у екстазу када им се придруже „небесници“ из Академије наука да би пактирали, колаболирали, саучествовали у погрому слободне мисли. Крсташи VIII седнице бестидно поручују да нам преостаје једино поредак праха овоземаљског, змијско клупко судбине очајнички, је-

дино њихов первертирани болшевички зверињак. O, sancta simplicitas!... Као да ће младост пристати да у огледалу има само лице човека. Недогледом блиског пораза сведочим да су ретки подвизници сачували сјај властитог бића, познати сву величину дилеме која их је сламала: „неће вас демон откупити, него ћете ви демона изабрати који ће вас кроз живот водити“ — предлаже старогрчки мудрац тајну помирења... „Човек је саргнути Бог који се сећа небеса“ — одговара песник у муњевитој сажетости.

Они који су сновидели једино космичку душу, који су озвездали младост Србије — небеске Србије, устима горким, пепелним понављају завете пророка:

„Скupo сте купљени, не будите робови људима“

„Нема спаса без врлине!“

„Ко у ропство води, у ропство улеће“.

„Памтимо или ћемо окопнити као монаде ништавила“.

Владан ЂУРАШИНОВИЋ
Јошева УБ

У КАЛУПУ ЈЕДНОУМ- ЉА

КАРАКТЕРИСТИКА тоталитарних режима, од којих су најрепрезентативнији и идеолошки најбескомпромиснији, фашизам и комунизам је потпуна владавина друштвом и човеком. То се могло постићи организовањем несхватљиве пропагандне машинерије у стварању мишљења које није трпило никакве компромисе. Тако је и створен нови облик искривљене људске свијести. Тај облик полазио је од основне констатације да човека треба на сваком мјесту и у сваком моменту психолошки изнуривати да би његов мозак био испран и неспособан за сопствене мисли и ставове. Поред идеологије натуране су и личности које су их представљале и које су проглашаване месијама, а њихови наступи претварани у силазак богова у људском облику међу грешни људски свијет.

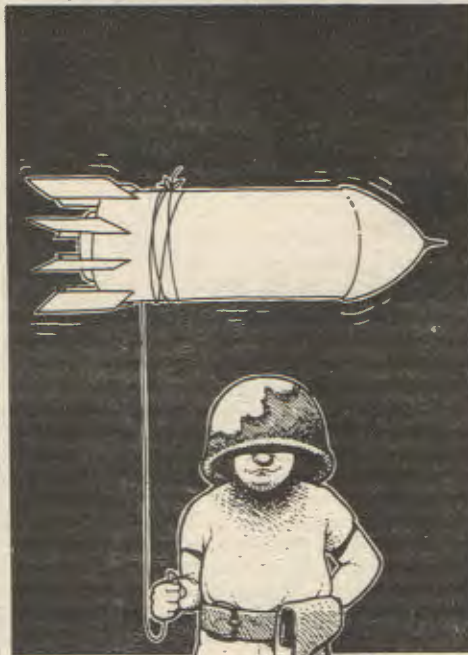
Хитлеров министар пропаганде пропали књижевник Гебелс је једном рекао: „Ако и највећу лаж поновимо десет пута дневно преко радија она ће постати истина“! Идући од те мисли и у нашој земљи се деценијама манипулисало психом и осјећајима човека. Све то не би било толико добро урађено да се није настојало продријети у све поре живота и друштва и разбити све оне институције и облике свијести које би то спречавале као религију, морал и етику. Судство, органи реда и просвета претворени су у послушна оруђа. Култура и умјетност добијају нову форму постојања. Та форма није више била ради задовољавања естетских и образовних потреба човека већ ради потреба идеологије и политике у лакшем манипулисању човеком. Од цркве и религије настојао се направити синоним за поспрдно, глупост и немодерност.

Створен је Марксизам, јединство науке филозофије и религије. Доказ вјеровању у нову религију постаје петокрака звијезда. Њу је требало стављати на смртовницу и гроб да би се доказало признавање и аминовање нове религије. Стара религија којој је било обилежје крст приказивана је паганском и иманентна нижем облику људске свијести.

Међутим, идеологија и политика не би имале толику сврху ако не би имале свој репрезентативни израз у виду једног човека који би их предводио и доказивао њихову истинитост и праведност, не само ради њих самих, него и ради себе.

За нас је то био — вођа, идол, бог и месија Тито, уз обавезан атрибут визионар. Њему је био посвећен наш нови оченаш у виду стихова: „Друже Тито ми ти се кунемо да са твога пута не скренемо“! Сви смо били свјedoци снимака када се из стотине грла орила пјесма највјернијих од највјернијих на окупљањима око свете столице која се модерни зове конгрес. Да ли су ти људи знали и икада помислили да ће можда једног дана бити очигледан примјер како је људско достојанство и част било деградирано ради мрлице власти коју су добили.

Сви они који су и најмањим делићем показали одбојност и опречност према свему овоме, који нису своју свијест и мозак хтели да излију у калуп једноумља инквизиционом методом били су означавани као јеретици модерног доба. Искривљавање свијести ишло је толико далеко да је наш бог желео да влада нама и после своје смрти (извињавам се) васкрснућа. Свако онај ко каже да постоји само један свети гроб, а он је у Јерусалиму, ја ћу му рећи да не говори истину, јер и ми имамо свој у Београду. Миллиони ходочасника ишли су тамо на поклоњење. То је наш нови зид плача и вјерности. Сваке године у мају одјекују аветињске сирене које подсећају на смрт нашег фараона и народ се и даље присиљава да стоји у ставу мирно.

До када све то? Храњење машинерије која је производила једноумље и покорност ишло је на рачун нашег будућег живота и егзистенције. Колико пара и колико труда су однијеле све оне штафете и конгреси, скупови које је организовао Тито, ради грађења братства са нашом афричком и азијатском браћом... Гдје су сада сви они ради којих се све то радило? Њих нема. Остали смо ми овдје као и прије са својом инфлацијом, армијом незапослених младих људи, земљом која је пред расулом и сваког дана чека судњи час када ће је клероватиканске и исламске цихадске звијери, које већ одавно вршљају овим просторима коначно распарчати.

Александар СТАМАТОВИЋ,
Подгорица

ОДЛАЗАК „ЈАМАРА“

У последњем броју „Дуге“ објављен је прилог „ЈАМАРИ ОДЛАЗЕ“ из пера АЛЕКСЕ БРАЈОВИЋА. Ово су казивања, боље рећи сведочења, запретана страхом и незнањем, чијем је памћењу био доступан кошмар и трагика грађанског рата, посебно на тлу гдје је живио српски народ, од 1941 до краја рата 1945. г. Могао бих и ја бити сведок трагике мога малог Колашина града на Тари, али, дрхтим и стрепим пред изазовом монструма злочина извршеног на Бадње вече 1942. у Луге, на месту где је данас југозападни угао хотела „Бјеласица“.

Свједочење Алексе Брајовића и других, у човеку изазивају морбидно гађење и језу али се човек теши чињеницом да је у искораку човека напред и навише, увек било мутних времена, освајањских и верских ратова. Није давно било када су биле Вартоломејске ноћи, те улицама умирале будуће мајке са распореним стомаком, а Сена носила пуну корпу Хугенотске деце, када је оставио сина оца, брат брата, сестра брата итд. Ипак, има неке разлике — комунисти су своје злочине увили у еуфемизме: „црвени терор“, „друга фаза револуције“, „лево скретање“, „секташтво“, итд. Све је то евоцирало до цинизма, посебно када је пендрек назван „васпитнопоправна палица“, а казамати васпитно — поправним домовима.

„Јамари“ одлазе, али још увек преже и реже, чекајући мутна времена из разних „Мажестика“ и својих ГЕТА.

Истина, писао је Монтекије, постоји објективно. То је истински однос између двије ствари, увијек исти однос без обзира на то да ли га проматра Бог или неки анђеол, или на крају крајева сам човек. Међутим, постоје истине које није довољно знати, него их ваља уозбиљити.

И заиста поставља се питање: имамо ли истину о ЈАМАМА, чије су архитекте комунисти, широм Црне Горе, БиХ, Србије, Лике, Баније, Кордуна и свуда где

Углавном, живе или су живели Срби?

Имамо Оставимо тренутно „десне“ истине о ЈАМАМА. Узмимо једнострано „лево“ истине.

БОЖО ЉУМОВИЋ, секретар Покрајинског комитета за Црну Гору, Боку и Санџак, у књизи „Деца комунизма“ сведочи и каже: „Одлука о другој етапи револуције, и, требљењу партизанских редова, примљена је у народу као издаја. Ђилас се на то смешкао: коначно завладисмо Црногорце са Италијанима, па како им буде: „БРДА СУ ОДЈЕКИВАЛА ЗБОГ ЛУЛЕКА И ПЛАЧА ЗБОГ ПАРТИЗАНСКИХ СТРИЈЕЉАЊА“.

Истина овде захтева да се улога Ђиласа у „левим скретањима“ у Црној Гори децидирао изнесе. Наиме, у писму ЦК КПЈ од 22. октобра 1941. године, ЦК КПЈ, односно Јосип Броз, опозива Милована Ђиласа из Црне Горе и шаље Ивана Милутиновића као делегата. Након упућених критика због опортунизма у обрачуна са „петом колоном“, у писму се каже: „Друг Милутин (Иван Милутиновић) треба да остане код вас до даљег наређења, уместо Вељка (Милована Ђиласа) који треба да одмах крене овамо у ЦК ... Ваша резолуција као и ваш став у другим материјалима, садржи такве крупне политичке грешке и војне грешке које нас присиљавају да поништиме те ваше резолуције и тражимо од вас да смјеста обуставите прерађивање тих резолуција у партијским организацијама, КАО И ВЕЉНОВО ПИСМО“.

Неоспорно је да је Милован Ђилас 7. новембра у Ужицу, очекујући страшни суд свог Генералног секретара, а пресуда је садржана у напред цитираном писму. Кад се нашао у „Трезору“ на Златибору у ставу мирно пред врховним командантом, његова супруга Митра Митровић, дочекала га је презиром и питањем: „Шта је Ђидо, не занежи се у Црној Гори“. Сведоци тврде, да је Милутиновић сазвао комунистички ансамбл Црне Горе, те упутио писмо Титу, тврдећи да Ђилас нема удела у негативним кретањима. Дакле, из ових чињеница је јасно, да Ђилас нема одлучујућу улогу у „црвеном терору“ у Црној Гори и Херцеговини, кад је овај терор био у зениту. Просто је несхватљиво, да људи не схватају да у мутним временима царује једини принцип правде: кадија те тужи, кадија ти суди. А кадија је могао бити сваки средски комитет, значајни и безначајни партијски активиста. Критерији за диспозитивни оптужнице могло је бити 50 оваца у Васојевићима, или 30 у старој Црној Гори. Исти цензус је био утврђен за људску главу и у западној Србији, како истиче Љубодраг Ђурић пишући о случају Камене Горе.

Недавно је Пеко Дапчевић, на саветовању о командовању у Дому ЈНА у Београду, када је потврдио исказ Божо Љумовића, тврдећи да их је народ, а не окупатор, истерао из Црне Горе у јесен 1941. године. Кад смо већ ту, и Пеко је имао своју јаму — КУНОВО ПРИСОЈЕ. Има још живих сведока, како се из његове јаме и након пет дана чуо вапај — воде, воде!

Ђилас искрено и са осећањем хуманитета истиче да је „та стрељања чинило језивим и неприхватљивим“, начин извршења злочина, који је био монструозан и циничан. Давинчи је довикнуо човеку: „Човече ти си цар зверова, јер су заиста зверства твоја највећа“, али га је касније Достојевски, исправио, утолико што је човек свесно, рационално и добровољно немилосрдан, суров и зао. Човек мучи и убија из сладострашћа, а животиња због опстанка. Зна се ко је позван код Блаже Јовановића на Радовче, више се није враћао нити му се јављао.

Давно сам сазнао за јаму Врмеши у Црници, где је убијено десет баба. Себи нисам могао да признам ту могућност. То су оне Ђиласове неустрашиве тужбалице и нарикаче. Недавно сам био у Туле код Требиња. Баба Божица ми дрхтавим гласом исприча да је ту убијено седам жена и стари поп ЈОВО ДАНИЛОВИЋ, „који је од старости ишао по земљи као паук“, јер је крштавао децу по Зупцима кришом. Истовремено „Новости“ објављују фељтон Менсура Сеферовића „Лијева скретања у Херцеговини“, у којем у целини потврђује причу бабе Божице. У истом фељтону Сеферовић цитира писмо Васе Мискина Црног, од 29. априла 1942. г. члана ПК КПЈ за БиХ, у ком обавештава: „Политички, масе српског народа су уз нас. Пета колона је немилосрдно уништена, што се види да су око 500 и више убили истакнутих четника (!!!???) — М.С.). Неизмерно ли лудила!? Боже има ли те? У Ластви, на размеђи између Црне Горе и Херцеговине, једна лудина Херцеговка, стаса и озбиљне речи, исклесана из камена, показујући према Нудом, где је био штаб Саве Ковачевића и Петра Драпшина рече: „Овде јама нема, јама је свака шкрапа и простор између два камена. И заиста која би јама примила 500 чувених четника у каменитој и сиромашној Херцеговини. У Требињу су усташе.“

„Псје гробље“ у Колашину биће споменик срама. Жртве су убијане хладним оружјем, те било каквим предметом. Није се смио чути пуцањ. Убијани су стари комунисти, угледни људи, домаћини, убијана је људскост. Четника као формације није било. Бадњак, 7. фебруара 1943, уместо жита, ораха и вина, посут је братском крвљу. Била је то освета зеленаша над северном Црном Гором за бадње вече у Цетињу, 1919. године, била је то освета за уједињење 1. децембра 1918.

Недавно ми је друг причао како је добио одлуку партије да убије стрица. Прилазио је кући, а на прагу га је дочекала срећна стрина. Кроз прозор је угледао стрица. Помислих, каже: зло ми кама, како убити хранитеља. Погледам позади, а оно два „ловћенца“ са аутоматима. Не би друге, усрећних стрину, стрица убих. Шкрипи зубима, а очи испуњава сукрвица. То се збило у ТАМНОМ ВИЛАЈЕТУ Моше Пијаде, у околини Жабљака. Уосталом у својој књизи „Револуција и традиција“, академик Љ. Тадић записао је посвету својој браћи која одбише да убију свог стрица Спа-

ПИСМА

соја, хранитеља и родитеља. Међу њима је Тадија, који је био секретар Округног комитета за Плевља.

Ако пишемо о ЈАМАМА и ЈАМАРИМА, има једна светла тачка. Био је то Санџак и легендарни Тршо, који је одбио да изврши Титово наређење о чишћењу партизана и обрачуна са „петом колоном“. Многи Петковци, Симовци, Троцкисти, и данас су живи захваљујући Рифату Бурџевићу, што његову смрт чини енигмом.

Нека буде „десна“ истина о јамама Јакова Блажевића, Јосипа Ђерђе, Ивана Рукавине: Подлапачи, Лудовом Гају и на Каменском, где је убијено 10.000 Срба, што за сада нико не демантује. Нека то буде и казивање В. Драшковића о страшном ритуалу у селу Браићевићи, али шта са „левим“ истинама Ђиласа, Сава Скока, Менсура Сеферовића итд.

Милија ШТЕПАНОВИЋ
Н. БЕОГРАД

ЖРТВА БРАТОУБИ- ЛАЧКОГ РАТА

Ево још неколико напомена о смрти рођеног брата мог деде, Саве Јанковића, као и своје личне податке ради уписивања у чланство Српског покрета обнове (СПО).

Саво Јанковић није погинуо за време II светског рата, већ у јеку комунистичког лова на „народне издајнике“. Иначе Саво Јанковић је у почетку рата припадао партизанском покрету, али пошто су два његова старија брата и готово сви остали мештани среза Косаничког припадали четницима, он је са своја два друга успео да побегне из партизана у четнике. И ту је остао све до краја рата, па и после, надајући се да ће некако успети да се спаси и сакрије од партизанских хајки. Али то му није успело.

Једне јесење вечери, док је спавао, партизани су га ухватили без икаквог пропитивања и суђења заклали. Према казивању моје бабе, која ми је прва казивала о овом догађају, партизани су са Орланског виси убијеног Саву Јанковића, однели у оближње село Орлане, где су га тако закланог обесили о једну греду у центру села и оставили да га птице и пси поједу и да служи као пример одашњем становништву како ће се поступати према „издајцима народа“, ако се не предају.

После три дана и три ноћи, већ унакажени леш успела је да кришом са ступа скине и изнесе из села, те га пренесе воловском запрегом у Добри До и сахрани на оближ-

ње црвеничко гробље Анија Јанковић, жена Савиног најстаријег брата Радивоја.

Тако је Саво Јанковић, а непуних 17 година, завршио живот само због тога што није хтео да се бори против рођене браће. Оваквих као и сличних примера, али и примера братоубилачког рата у Косаничком и Горњоабланичком срезу било је на претек.

Желео бих да постанем члан СПО. Ево мојих података уз молбу да ме обавестите када будем примљен у странку.

**Александар ЈАНКОВИЋ
БЕОГРАД**

СРБИЈА НИЈЕ КОМУНИС- ТИЧКА ПРЂИЈА

У ова времена свакаких прерачунавања и обрачунавања има и оних који намерно и упорно на телефонском бројчанику окрећу „непостојећи број“, покушавају да остваре немогуће јер за могуће нису способни. Разлоге и намере није тешко прозрети, јер се ради о владајућој партији која за четири и по деценије није успела да уради ништа паметно, па с каквим правом очекује да се то баш сад догоди.

И даље су у оптицају све обмане, нема грешника — дакле ни грешака. Не одрицати се болшевичких заблуда, јер повремено могу корисно да се употребе. Изнад глава им (и нам) и даље виси она нашминкана индивидуа строгог изгледа, градови, тргови и улице никако да се ослободе његовог имена. Какве ли ироније, кад неко говори о демократији заклинајући се да неће скренути с пута првог антидемократе Европе. Могу вођи СПС на своју партијску заставу, да ставе и Стаљинове бркове, али их не могу стављати на српску заставу, јер Србија није њихова прђија. Од свог великог вође научили су да све сматрају својим и обележавају по себи. Треба ли се онда чудити законима које данас усвајају, а сутра не поштују. Закони се у болшевичким државама, то смо бар научили, и не праве за властодршце. Они су ван свих закона, они су закон!

Други непостојећи број је Југославија, као федерација, или конфедерација, свеједно. Будућност српског народа зависи од тога кад ће коначно, да схвати да Југославија у данашњим границама није могућа. На страну приче о отцепљењу, уцене, измишљања и подметања уз обилату помоћ националних новинара, то су потпуно непотребни напори да се кривица за неизбежан раз-

лаз свали на неког другог. Као да онима који се разилазе није довољан разлог то што не могу заједно. Чињеница је да данас у свету нема народа који мрзи други народ, колико Хрвати мрзе Србе. Време је да стварности погледамо у очи и не инсистирамо на бесмислици да је мржња ствар руководства, а хрватски народ не мисли тако. Бирајући Туђмана и ХДЗ хрватски народ је јасно рекао шта мисли и хоће.

Не поставља се, дакле, више питања — хоће ли Словенија и Хрватска и даље да остану у саставу Југославије, већ хоће ли остали то да им дозволе. Сваки покушај поновног успостављања заједништва уз толико мржње био би још трагичнији од претходног. Убеђен сам да ништа слично себи више не смемо да дозволимо и камо среће да никада нисмо ни покушали. Држава створена на пристанку највећег народа да добровољно постане најмањи предуго је и трајала. Југославија, у још увек важећим границама, по сваку цену Србима не треба, живот у заједници са онима који их мрзе до истребљења још мање. Част изузецима, али нису се баш претргли да урадуме своје мржњом задојене сународнике.

Ма колико се садашња српска власт разметала својим „успесима на Косову“, стварност је да је и то упорно окретање „непостојећег броја“. Колико дуго Србија може да издржи контролу сваког Шиптара на Косову, колико дуго они који још раде у Србији могу да издржавају оне који не раде, уништавају, краду и пљачкају? Време је да се већ једном каже истина да на Косову и Метохији нема места за све који су тамо, још мање за оне који још увек долазе. Нема разборите државе која ће дозволити такву концентрацију страног, и још непријатељски расположеног, елемента на једном подручју. Једноставно речено превише је Шиптара на Косову. Тај број се мора смањивати и то је тренутно важније од повратка Срба и Црногораца.

Уосталом, ако се од некога очекује да се врати, морају му се обезбедити и услови за то. Два су основна начина да се смањи број Шиптара на Косову и Метохији: први је отказивање гостопримства албанским емигрантима, а други практично доказати да се на Косову и у Србији може само од свог рада. То би морало да убеди Шиптаре да се живећи и радити може и у другим крајевима. То је истина о којој више не треба ћутати без обзира на то што се многима очигледно неће допасти. Бајка о заједничком мирном животу на Косову заувек ће то и остати. Никакви комунистички рецепти о братству и јединству које чува милиција ту неће ништа изменити. Превише је зла уграђено у меће и нема силе која ће успети да их уклони. То је жалостна стварност о којој би морали да размишљају пре свега они који су сејали ветар. Ако двојица из било којих разлога не могу заједно на једном простору, остаје онај ко је јачи, или паметнији. Најмање што српски народ може да очекује од тренутно владајуће партије јесте да му омогући да он буде тај који ће остати.

Они који пуштају америчке конгресмене и друге белосветске мутнводе да вршљају по Косову сигурно ће ми замерити. Они не полажу испит из демократије, они полажу испит из послушности. Они прводају најсветији део Србије за подршку међународних банака. Да није слабих, како би јаки знали да су то? Србији сасвим сигурно међународни кредити не би ни били потребни да нема тога што се деценијама догађа на Косову. Одржавање постојећег стања у овом делу Србије за моћнике западног капитала само је најбољи начин да Србију Југославију држе у непрекидној зависности. У свету у коме живимо, ништа се случајно не догађа, а чуда нису то што се чини да јесу.

Превише је непостојећих бројева и за партију која нема толико искуства у канвом-таквом владању. Није ли им добра страна што се могу окретати бесконачно дуго без икаквог резултата. Толико дуго колико једна владајућа партија намерава да то и остане. У комунистичком систему вредности одувек се више исплатило квочати него јаја носити.

Момчило Р. ЈОВАНОВИЋ, Ужице

ТЕШКО НАМА МЛАДИМА

Читам ваш лист од првог, пардон од другог броја, јер је први број тек сада ослобођен из Комунистичког затвора. Ученик сам Медицинске школе у Шапцу и као што знате, кроз овај загађени град (Комунистима није падало на памет да на ЗОРКИНЕ димњаке поставе филтере за пречишћавање ваздуха) на десној обали Саве профитовале су разне партије са још различитим политичким програмима. Ипак на мене је најбољи утисак оставио Српски покрет обнове, Партија пробуђене Отаџбине. На великом митингу пред 30.000 људи челници СПО изнели су своје идеје и ставове о најразличитим питањима. Феноменалан утисак оставио је господин Вук Драшковић својим надахнутим говором, тако да је импресионирао не само симпатизера странке већ и обичне људе, домаћице, раднике, пензионере...

Међутим, како сам у самом уводу помену још неке партије које су прекрстарила Шапцом, треба се сетити и њихових скупова (био сам присутан скоро на свим) и тега је тада човеку јасно зашто СПО има више од 1.800.000 чланова.

СПС се представила у сали Дома Синдиката који броји негде око 400 места, али то није сметало режимским новинама да пишући о овом скупу известе јавности да је било присутно 1000 људи. Смешно, зар не? Промоција је протекла релативно мирно, ако се изузме претња господина Петра Шкундрића Голим отоком члановима опозиције који су постављали „незгодна“ питања. На скупу су углавном били људи који су дубоко зашли у пету деценију и представници шабачких руководећих структура којима је ваљда у опису радног места то да буду присутни на оваквим и сличним скуповима.

Такође, у Дому Синдиката представили се и СНО из Нове Пазове са Мирком Јовићем на челу, пред 300 људи. На промоцији је било све оно што ову странку сарстава крајње десничарске и изразито ројалистичке. Представиле су се још и НРС и Демократска странка, али без неког већег публицитета.

Други део писма хтео бих да посветим ситуацији у којој се налази хиљаде младих људи, међу којима сам и ја.

Ми се налазимо у расјораку између убијеника, средстава информисања, владајуће партије на једној и опозиције на другој страни. У школи учимо из књиге за Марксаizam и соц. самоуправљање коју је написао др Мира Марковић, познатија у народу кад жена господина Слободана Милошевића

Лепо и студиозно је описала идеологију којој су остали доследно још само: Куба, С. Кореја, Кина, Албанија и најалост Србија. Такође, књига ОНО и ДСЗ издање из '86. године (по коме још учимо), препуна је цитата Јосипа Броза и теза како је наше друштво безгрешно и узор „свим прогресивним народима“. У нашим учионицама још увек се налазе фотографије нашег „друга ТИТА“ (како је сам себе извао), као да време не може да прође кроз дебеле школске зидове и донесе нова схватања, идеје и најважније, нове људе.

Жалосно је између чега се налази млад човек који је тек закорачио на позорницу живота, али млади увиђају које су силе добра, а које силе зла и не треба никада да чуди што 90% чланства СПО чине млади.

Мијат ВЛАДИМИРИЋ
Шабач

ФАНТАЗ- МАГОРИЈА

Како и кога, Сатанском мржњом, мрзи титоистички генерал-пуковник Стеван Мирковић И?

Генерал мрзи и зна кога и како треба мрзети. Те, крволоне мога и других народа треба разорити, а нада се, да ће и други народи препречити пут својим новоквинслинзима. За генерала су други само новоквинслинзи, које ће, нада се, да зауставе напредни паметни људи, а СРБИ четници су зликовци, убице, кољачи, крволочи, мога и других народа. ЊИХ ТРЕБА РАЗОРИТИ.

Генерал мисли и хоће да уради исто што и његов вођа, после свег оног ужаса братоубилачког рата где је све што је српско морало да се ЗАТРЕ и РАЗОРИ.

Генералу је то, изгледа, било мало у то сулудо време зла, када је могао свако свуда и свакад да тамани српски род, камом, маљем, бајонетом, а неке срећнике и метком, те би још и да РАЗОРЕ и ПРЕОРУ четничке стаје и потамани те зле Србе, који су, најалост, остали живи.

А други ће, нада се генерал, да зауставе своје квинслинге. Они нису злочинци, кољачи, убице. Они су заведена деца? Они само хоће своју независну државу и ништа више. А хегемонистичка Србија им то не да. И то баш ови зли Срби четници. Зато их треба разорити, као у време рата, тако и сада, у време мира.

ГОСПОДИНУ БРАНКУ МИЋИЋУ

Господине Мићићу, поводом вашег чланка „Шта хоће опозиција у Србији“ објављеног у „Политици Експрес“ од 11.10.1990. године, приморан сам да дам одговоре на нека ваша питања.

У „Српској речи“ број 4, на страни 79 је говор престолонаследника Александра II Карађорђевића, који је изјавио да демократија постаје стварност у неким републикама Југославије.

Он је тада, господине Мићићу, желео да каже да су у тим републикама успешно

Колико их је, тих злочинаца, четника? То је 1.23.456, хиљада људи? То је 234567 хиљада људи? Да ли генерал мисли да СВЕ ТО ТРЕБА РАЗОРИТИ?

Плакаћеш, Вољена земљо, све док имаш генерале, који би стално да разорављу свој род.

ЗАТО ВАС МОЛИМ ДА ОВОМ ГЕНЕРАЛУ ОДДГОВОРИТЕ.

Србислав Милошевић
Бела Баланка

ЧИЈЕ СУ ЛЕВЕ ГРЕШКЕ?

У писму се наводи да су Дражини четници клали: жене, дјецу и старце.

Пошто сам све ратне године добро упамтио, па онда и четничке „зулуме“, зато и тврдим да су Мирковићеве ријечи гола лаж и измишљотина, изузев оних случајева гдје су се партизани по наредби свог врховног команданта и Арса Јовановића, који је и потписао ту наредбу, пресвлачили у четничка одијела и вршили терор над недужним народом српским и тако многе људе натјерали да се прикључе комунистима. Можда је Мирковић и сам био учесник тим подвалама и окрвавено руке краљу њиховног народа, па би сад то хтио да припише другима.

Мирковић намјерно заборава да су Срби више настрадали од Титове војске но од Њемаца. Да није ништа друго но 12000 стријељаних Београђана прве ноћи по уласку бошевика у наш главни град. Да и не говорим за Крагујевац и Краљево гдје су комунисти индиректно криви за покољ недужног народа, затим за 30.000 насилно мобилисаних српских младића и бачених на Сремски фронт, одакле се никад више нијесу вратили, па онда за Голи оток, гдје је Мирковић у великој мјери винован, јер је извршавао наређења својих претпостављених, иако је било очигледно да су та наређења била уперена против српског народа. Морам навести и јаме као и „псеће гробље“ по Црној Гори, које су комунисти назвали лијеве грешке и тако и сами признали свој нечувени терор.

Љубомир БОШКОВИЋ професор, Скопље

ПИСМА

ШТА ДА СЕ РАДИ

Политичка ситуација у Србији се компликује из дана у дан. Претпоставке о могућем трагичном расплету, на жалост, изгледају све реалније. Жеља ми је да као обичан грађанин ове необичне републике поручим својим суграђанима да смире узавреле страсти и унесу што више разума у своје политичко понашање. И да знају што нам је главни циљ (ако нас је историја нечему научила). А тај циљ би требало да буде:

— да никада више Србин не пуца у Србина због идеолшких разлика и разлога,

— да никада више Србин не гине за туђу земљу па ма колико она била братска. Сетимо се Трста, ослобађања Македоније, итд,

— да никада више Србијом не управљају они који нису Срби. Сетимо се само колико је штете и зла Србији нанео „Вођа“ са својим бољшевицима.

Овде би требало поставити једно питање: да ли су српски комунисти (бивши и садашњи у СРС) уопште Срби?

Тачно је да они говоре неку бољшевичку варијанту српског језика (причај много, а ништа не реци), да имају српско име и да су српског порекла. Али, да ли људи који су за педесет година владавине нанели толико зла Србији могу бити Срби?

Они су срушили српске цркве, уништили српску културу, убили су толико недужних Срба само да би доказали правоверност своје „Вођи“! Они су отели земљу поштеном српском сељаку — домаћину, отерали су га у градску сиротињу, а затим у колача канализације у Немачкој, они су разорили некада богато српско село!

Они су некада витешком и храбром српском народу (сетимо се народних епских песама) били затрли и угушили све часно и виштешко а развили и уздигли српски коров и изрод нечасних људи, каријериста, послушника, издајница и доушника!

Они су и сами грмели да им је класно изнад националног, па су отимали од српског

цвећа“, или да ли је садашњи председник Србије из свог џепа платио палату од 624 м² на Дедињу?

На крају, ви позивате Вука Драшковића да се окане политике и да се лати пера. За што се ви, господине инжењеру, не латите своје струке, јер је то што сте изнели у својем чланку крајње смешно и незамисливо, да један интелектуалац може нешто тако да напише.

Аркен ЂУРИЋ
Ужице

ПИСМА

сељака жито и носили га у Албанију!

Они су за Коминтерну радили више него турски јаничари за султана!

Зато би српске комунисте требало назвати болшевички јаничари.

Како је могуће схватити да комунисти под називом СПС и даље држе своје састанке уз симболе и слику или бисту свог „Вође“ који је Косово дао Албанији, измислио Голи оток, слао српску омладину непотребно на Сремски фронт, итд.

Болшевици из СРС су наследили сва материјална добра од бивших комуниста и још се јавно нису одрекли њихових (не)дела.

Болшевици из СРС су писали Устав и Изборни закон, наравно, по свом укусу. Опозиција ту треба да се појави као неки украс. Ни на телевизији опозиција нема равноправан третман.

На све претње и захтеве опозиције владајући болшевици остају глуви. Разлог је очигледан. Брига владајуће комунисте за бојкот избора и зв улазак у Европу! Они изборе и не желе. Ако избор не буде, они и даље остају на власти. ВЛАСТ И ДРУШТВЕНУ СВОЈИНУ (читај партијску) они једино и желе!

Ако буде уличних митинга и нереда они ће пуцати у свој(?) народ. Сетимо се Пекинга или Букурешта.

А што се тиче одласка у Европу, па тамо су њихови синови и рођаци на колеџима, у дипломатији, у представништвима. Могу и сви други да иду — као гастарбајтери, наравно.

И на крају — шта да се ради? Ја сам лавин за изборне законе и изборе, па бих за стручњаке из те области изнео неке дилеме и евентуалне предлоге у нади да све још увек није изгубљено.

У једном сам сигуран: опозиција треба да изађе на изборе и — победи!

Писмо из Немачке октобар 1990

УРЕДНИШТВУ
„КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“
ФРАНЦУСКА БРОЈ 7
11 000 БЕОГРАД

Повтована Госпођо,

Редовни сам претплатник и читалац Вашег листа, чији карактер у садржајном смислу веома ценим и који је у овим мутним временима наше историје задржао достојанство, углед и доследност својим правобитним начелима.

И баш због тога респекта који гајим према Вашим листу, не мало сам непријатно изненађен текстом „Даље од УКС“ на насловној страни Вашег издања од 01.10.1990 године, наводио цитат: „... што им је поклон једног злог времена, они су то само појединачно, без чланства СПО и четничких хорди.“

У предмету текста реч је о Вуку Драшковићу, Др. Војиславу Шешељу и српској омладини, нији зацело у страначком смислу нисам нити припадник нити симпатизер, а чије манире и политичку тактику, па донекле и аматерске поступке увек не оправдавам (али па да ли ми уопште имамо данас у Србији неке политички образоване људе, када су их комунисти и време пождерали?).

О самом догађају као предмету Вашег написа круже разне интерпретације, али и кад би у целини било тако како Ви пишете, дозволите ми да Вам кажем да хорде значи чоџор а то се само каже за стоку, е да ли је то достојно казати за српску омладину? Дали Вас то не подсећа на сличну омладину која се отера 1945 на Сремски фронт? Сада када се српски народ беспоматедно бори против лажи којѣ су за њудски ум независне, никада небих себи дозволио, да српску омладину и интелектуалце надпросечних вредности називам „четничком хордом“. Нека они и буду продукт једног злог времена, Ви употребисте речи Фране Туђмана, који своје усташе приказује у најлепшем светлу и малтене као хероје и који за своју крвну према мом и Вашем српском народу „криван“ баш те „четничке хорде“, дакле употребисте тај огавни израз који у Хрватској и врапци негуше.

Разумљиво је да ђу то пре Вама занерити, што овим и чиним, него владајућем племству Милошевићеве обојене партије на власти која се ту држи са пар уступака српском народу а који су пре фарбана инади уобичајене такве термине као: „четничке хорде“ за родољубе наше отаџбине Србије.

Захваљујем Вам што сте овај мој допис прочитали до краја и најлепше Вас молим да ми учините задовољство на тај начин што ми Вас лист „Књигевне Новине“ УБУДУЋЕ НЕБЕТЕ СЛАТИ.

Досадашњи читалац

Postfach 610
D-Stuttgart 61

805

Лист за књижевност, уметност
друштвена питања
Београд, 1. октобар 1990.
Година XLIII, Цена 15 динара

војску, али њихова
градни не важи. Њихова вој
улази у састав чланства тога
ружња. И као привудни чланови,
то им је поклон једног злог времена,
они су то само појединачно, без чланства
СПО и четничких хорди.

Конечно, ако је Удружење успевало
да сачува своју аутономију и своје достојанство
у много тежим и горим временима, и од режима који је
располагао свим инструментима контроле и принуде,
нема никаквог разлога да се њихово постојање
и деловање сматрају неважним. Као грађани, њих
никоме не смеју да поштују партијама у складу са својим
укупним и интелектуалним вредностима, али достојанство
не смеју да...

Роберт Фрост

Листопад

Листопадско јутро меко,
Сваки ти се лист злати;
Сутрашњи вјетар,
Све ће...

Сви ми који волимо Србију и желимо поштене изборе треба да помогнемо опозицији како знамо и умемо. У случају поштенних избора народ би добио власт какву заслужује.

Ми, обични грађани, можемо да престанемо да плаћамо ТВ претплату, јер телевизија необјективно информише, односно ради у корист партије која је тренутно на власти.

Сви они који нису чланови СРС треба да избегавају једностраначки лист „Политика“. И на крају, шта урадити на изборима? Владајући болшевици очигледно не желе тајне изборе, а поштено јавно бројање гласова. Они желе да они преброје гласове — тајно! Ту изгледа да нема излаза сем, можда, да они храбри долазе на изборе организовано дајући до знања за кога ће гласати. Ако је тако нешто могуће могао би се знати приближан резултат у свакој изборној јединици. Народ би тако могао барем наслутити колико је бројање гласова било тачно.

Према изборном закону, опозицији је додљена улога да се брине о оловкама и гласачким листићима. Нека се и то искористи! Примера ради, гласачки листићи могу бити од папира специјалног хемијског састава као и мастило у хемијским оловкама за гласање. Позадина гласачких листића може бити урађена са веома компликованом компјутерском графиком. Тако ће се болшевици барем намучити у фалсификовању. Уосталом, то ће им по свему судећи бити и једина мука на овим изборима. Све остало су већ ПРЕДВИДЕЛИ.

Милан ЈОВАНОВИЋ
пензионер, Београд

ИСПРАВКА

У прошлом броју „Српске речи“ од 05.11.1990.г. у тексту Предлог Економског програма СПО поткрала се велика штампарска грешка. Наиме у тачки 2.3 Програм својинског реструктурирања што је написано о пољопривреди (почев од трећег пасуса на страни 38., цела 39. страна и све до другог пасуса на 40. страни требало је да се налази у оквиру тачке 3.1. Пољопривреда на страни 41. Такође, пасус изнад тачке 3.1. Пољопривреда требало је да се налази у оквиру тачке 3.1. Напомињемо да ми нисмо аутори текста „Увод у економски програм СПО“ (страница 36-37) како би се из објављеног текста Предлог Економског програма СПО могло закључити, већ самог текста који одговара садржају објављеног на страни 36.

ЕКОНОМСКА КОМИСИЈА
Мр Драган ВУЧИНИЋ, dipl. оес
Мр Zoran ĐERKOVIĆ, дипл. оес
Мр Милош КАСТРПОВИЋ, dipl. оес

ОРИГИНАЛ ФАЛСИФИКАТА

Вест да је Вук Драшковић положио венац тамо где га није успео положити Слободан Милошевић била би у свом поводу тужна, да реакције „најтеже погођених“ нису — смешне. Нетолерантнији Срби, раздирани између саосећања са јасеновачким жртама и саосећања са Слободаном Милошевићем, видели су у Драшковићевом гесту ИЗДАЈУ ЖИВИХ СРБА и још једну ТУЋМАНОВУ ПОБЕДУ НАД ЖИВИМ СРБИМА. Човек у белом мантилу који од опела није имао амбиција да направи пикник (попут оног пре само 6 година, када је патријарх Герман осветио цркву у Јасеновцу, а прасићи се окретали на ражњу), није имао ту медијску привилегију да га у тренутку полагања венца толико сликају као неколико дана касније човека у плавом мантилу са јако израженим „еполетатама“, а који је положио само руку на пнеуматски чекић у Остружници.

Ово само по себи наметање симболике није засметало чак ни искусном перцепционисти Браниславу Црнчевићу, актуелном српском дворском сатиричару (који није могао претпоставити, је ли, где ће се спустити рука плавог мантила) да се осврне (сатиричарски, наравно) на издајнички гест Вука Драшковића. Црнчевић је, као и безброј пута од времена своје министарске ере, поново zaloжио свој годинама стицани ауторитет човека од ума, не би ли убедио и живе и мртве да Драшковићев одлазак у Јасеновац не може бити ништа друго него издаја. Министарева готово болесна опседнутост „одласком на гробље“, изазвана Туђмановом забраном да родбина побијених у Јасеновцу одржи помен (вероватно у страху од претварања опела у митинг), настала је сама од себе, као да је Црнчевића, додирула недајбоже, Госпа од Међугорја. Борба за власт некога ко није лично Црнчевић, учинила је лично Црнчевића сатиричним од сатира које је писао. Бранислав Црнчевић, на жалост, постао је јунак својих прича.

Разлог због кога неко ко није Црнчевић жртвује човека попут Црнчевића морао је, онда, бити веома битан.

Господин Фрањо Туђман, човек који ће, између осталог, остати код Хрвата упамћен и по томе што своју раскошну кућу ставља на располагање екранизацијама Крлежиних романа, изјавио је како и приличи његовој доктрини „завади па владај“, како је Драшковић човек са којим се може преговарати“. Додуше, можда Туђман то лично и не мисли, можда му је то саветовао Славен Летица (човек кога нико не може жртвовати — он то чини сам), али је тврђња ДА ПОСТОЈИ СРБИН СА КОЈИМ ТУЋМАН МОЖЕ ПРЕГОВАРАТИ заправо била тајна порука Србима: КО СА ТУЋМАНОМ ПРЕГОВАРА, НИЈЕ ПРАВИ СРБИН. Наиме, Фрањо Туђман дозволио је (!) Вуку Драшковићу да положи

венац у Јасеновцу не би ли га дискредитовао у очима бирача у Србији.

Зашто би господин Туђман то учинио?

Зато што господин Туђман у господину Слободану Милошевићу не види никаквог противника. Забранивши господину Милошевићу да ногом крочи у Јасеновац, он је свом наводном непријатељу учинио огромну услугу направивши од њега још једну јасеновачку жртву. Овај Туђманов ПОЛИТИЧКИ ГЕСТ савршено се уклапа у слику о Милошевићу као ОБСТРУИРАНОМ ЧОВЕКУ који би много тога урадио само да му ДОЗВОЛЕ. Туђман (или Славен Летица, вероватно) извајредно је уочио да Милошевићева „харизма“ почива на стварању утиска НЕПРЕКИДНОГ ОМЕТАЊА. Да Милошевић више

добија НЕОДЛАСКОМ У ЈАСЕНОВАЦ него сучељавањем са Србима у Хрватској које је заштитио управо онако како је заштитио и Србе на Косову: никако.

Наиме, Милошевићева УПОРНО ИЗБЕГАВАЊЕ ПРЕГОВАРАЊА, дакле ИЗБЕГАВАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ СРЕДСТАВА, у ситуацији очајног, дезоријентисаног и све сиромашнијег народа на рубу егзистенције, не само да говори о њему као сумњиво способном политичару, већ и о човеку врло сумњивих амбиција. Неко, ко не оставља места преговорима, може у глави држати само рат. Зар није ПОМАЛО ЧУДНА упорност јединог председника Републике да ОДБИЈА ИЈЕДАН СУСРЕТ са легалном опозицијом? Готсво параноични страх од ПОПУШТАЊА учинио је Слободана Милошевића великом опасношћу по мир и сигурност Срба. Ова његова особина којом ће, пре или касније, морати да се позабаве и стручњаци, у садашњем стадијуму показује се прилично безазлено. Све оно што је учинио, што чини и што ће, како изгледа, чинити могло би се наћи у реченици: Слободан Милошевић ће повести и рат, само да би Србији осигурао мир!

Туђман, који се на несрећу Срба, за врло кратко време показао као неупоредиво БОЉИ КРИТИЧАР од Милошевића (иако владавина обојице почива на неспособности да изађу на крај са сопственим народима), у Милошевићевој ТВРДОКОРНОСТИ нашао је свог најбољег савезника против Србије. Туђман и његов далеко професионалнији и способнији „штаб“ знају да САМО ДОБИЈАЈУ уколико Милошевић остане на власти у Србији. Сетимо се како је, рецимо, Туђман без посебних напора дискредитовао и уништио Јована Рашковића, лидера малог калибра који је у једном тренутку запретио да помути славу Милошевића у Хрватској, те нешто заиста и учини за Србе у овој републици. То је био ПРВИ ЗНАК да веза Београд — Загреб заправо савршено функционише, упркос непрекидним истицањима „као Милошевић не жели разговарати“,

што посебно елегантно потцртава Стипе Месић.

Такође, није згорег подсетити се да су Туђманове МЕТОДЕ ПРЕМА СРБИМА у Хрватској, заправо МЕТОДЕ АЛЕКСАНДРА РАНКОВИЋА према Шинтарима. То је Милошевић (или неко њему политички близак) МОРАО приметити и ОБНАРОДОВАТИ, не би ли се Србима у Хрватској упутио иоле пристојан ПОЛИТИЧКИ ПУТОКАЗ у односима са Туђманом. Но, то Милошевић није могао учинити. Он је „покрао“ Ранковића, као што је покрао и некадашњу српску опозицију идејом „о понижењу“, он је присвојио СВЕ што је могло мобилисати српски народ, и лепо и ружно.

Дакле, и сам готово КОМПЛЕТНО НЕАУТЕНТИЧАН и ПОЛИТИЧКИ НЕУТЕМЕЉЕН, Милошевић није могао да буде, нити је у овом тренутку, озбиљан противник Туђмановој политици према Србији и Србима. За разлику од Милошевића, он много већу пажњу поклања тзв. међународном фактору од кога, хтели то Срби или не, добрим делом зависи српска будућност. Туђман врло добро зна да, уколико Србија добије за председника Слободана Милошевића, Србија постаје БОЉШЕВИЧКА РЕПУБЛИКА од које ће страни капитал и „свежи новац“ бежати као ђаво од крста. Туђмана не занимају српски параграфи, закони, декларације и бусања у прса. Он је Милошевићеву политику ВИДЕО НА ДЕЛУ. Туђман је схватио да је КОСОВО ЗА МИЛОШЕВИЋА НЕРЕШИВ ПРОБЛЕМ и да Косово, баш такво какво је, Милошевића одржава на власти. Милошевићеве кардиналне грешке одговарају Туђману и он их код Милошевића негује и потхрањује. Оценивши Милошевића као највећу опасност по слободну и јаку Србију, Туђман је допустио Драшковићу да уђе у Јасеновац.

УДРУЖЕНИМ СНАГАМА, српска зајнична средства информисања и Туђманове одмерене „доливање уља на ватру“, те залагање ауторитета код Срба омиљено Бранислава Црнчевића, требало је да произведу контра ефекат. код српског бирачког тела. Свесно или не, веран неким својим принципима, Драшковић је отишао у Јасеновац, положио венац и није направио никакав неред. На крају крајева, то се и очекивало.

Свесно или не, Драшковић се испоставио као ЈЕДИНИ ТУЋМАНОВ ПРОТИВНИК, једина опасност по Туђмана због Туђманових репресивних мера према Србима у Хрватској. Због репресивних мера према СВИМ СРБИМА. Барем је за сада тако.

Најзад, с правом или не, Драшковић поручује Србима ДА НЕМАЈУ КОГА ДА СЕ ПЛАШЕ, поготову не човека који у политичким преговорима држи укључен магнетнофон.

Љиљана Јорговановић —
БУЛАТОВИЋ

АНКЕТА

СПО, ДРАШКОВИЋ И ЈАКА

Од 17 градова у Србији, нема ниједног у коме би, према тренутном расположењу грађана пред изборе, Социјалистичка партија Србије победила српски покрет обнове.

Ово је само један од резултата анкете спроведене од 2. до 9. новембра по узорку од 1500 испитаника у 17 највећих градова у Србији. Методом интервјуа (на улицама, у продавницама, ресторанима, студентским насељима, аутобуским и железничким станицама), екипа дипл. социолога, поставила је грађанима осам питања о странкама, њиховим програмима и кандидатима. Та питања гласе: За коју ћете странку гласати на изборима у Србији; Шта ће пресудно утицати на Ваше гласање; који су посебни страначки захтеви и обећања који су утицали да гласате за одређену странку; За кога бисте гласали на изборима за председника Републике; Која ће странка победити на изборима за Скупштину Србије; Ако бисте били у прилици да се изјасните са-

ДРАШКОВИЋ ПА КРАЉ

— За кога бисте гласали на изборима за председника Србије?

848 за Вука Драшковића

384 за повратак краља на престо

220 за Слободана Милошевића

48 није се изјаснило или су били за другог кандидата

мо између СПС и СПО; за кога бисте гласали; Ако се још нисте определили, наведите разлоге због којих то нисте учинили и шта мислите о примедбама опозиције на Изборни закон.

На ова питања у Београду је одговорило 200 људи, по 150 у Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, по 100 грађана у Ужицама, Ваљеву, Зрењанину, Панчеву и Краљеву, по 50 у Крушевцу, Чачку, Пироту, Сомбору, Шапцу и Врању, 30

Dilema: SPO ili SPS?

СРБИЈА!

Овако би, у три речи, изгледало расположење 1500 грађана у 17 градова Србије пред прве послератне слободне изборе.

Грађана који ће гласати има, наравно, много више, али њихов тренутак тек долази. Одговори на осам питања екипе „Српске речи“ могу се сматрати само генералном пробом.

грађана у Бору и 20 у Мајданлеку.

По националности, већина испитаника — 1384 (92%) су Срби, затим Југословени — 53 (3,5%), Албанци — 23 (1,5%), док је број Хрвата, Словенаца, Македонаца, Мађара, Муслимана занемарљив. Готово равноправно интервју-

ЗА ЈАКУ СРБИЈУ

— постоје ли посебни мотиви да гласате за одређену странку?

900 Јака Србија

706 Слободна приватна иницијатива за и грађанске слободе

414 Мир у земљи

95 Социјализам као друштвено уређење

94 Јака Југославија

38 Косово-Република

17 Мањи порези

4 Аутономна Војводина

Koja ce stranka pobediti?

исани су мушкарци и жене (786 мушкараца и 714 жена), а по старосној структури највише је анкетирано младих до 25 година 414 (27,6%), затим оних од 25 до 35 година — 361 (24%), од 35 до 45 година 263 (17%), од 45 до 55 година 229 (15%) и преко 55 година 233 (15,5%) грађана.

ПОВЕРЕЊЕ МЛАДИХ

Огромна већина анкетираних на предстојећим изборима гласаће за СПО — њих 711 или 47,4 посто.

На другом месту је СПС са 251 гласом или 16,7 посто, а на трећем СРСЈ са 114 гласова или 7,6 посто.

Посебно је занимљиво да је Демократски форум добио више гласова од Демократске странке (24 према 34), а Партија за демократско деловање није добила чак ни све гласове анкетираних Албанаца, већ само 12 гласова или 0,8 посто.

Најзад, 301 грађанин, или великих 20 посто, још увек се нису определили. Највећи број неопредељених (103) као разлог наводи „да их политика не интересује“, такође

ДВОЈЕ У ИГРИ

— Ако бисте били у прилици да се изјасните само између СПС и СПО, за кога бисте гласали?

919 за СПО

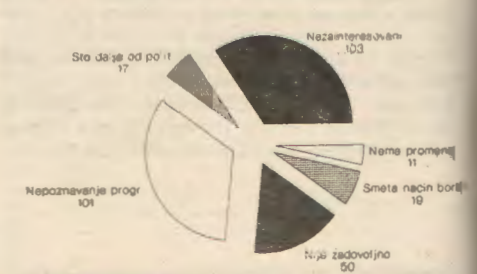
328 за СПС

253 ни за једну

велики број (101) изјављује „да недовољно познаје програме партија“, 50 грађана није задовољно радом ниједне партије, деветнаесторици грађана „смента начин на који се странке боре за власт“, 17 мисли да је „у овакво време најбоље бити далеко од политике“, а 11 њих каже: „Било ко да победи, остаће по старом“. (Утешно је што је ових „неверних Тома“ само 3,6 посто).

Међутим, неспорно је да нема ниједног града у коме је СПС победила СПО. Најтежији резултат био је у Београду — 59:41 посто за СПО. Социјалистичка партија и Сло-

Razlozi zasto se niste opredelili?

бодан Милошевић најгоре су прошли у Ваљевоу где су добила 7 посто гласова (1), затим у Крагујевцу (11%), Нишу (14%) и Шабцу (17%) гласова.

Истовремено, СПО је у Ваљевоу добио 92 посто гласова, у Крагујевцу 84 посто, у Нишу 75, а у Врању 71 посто гласова. Са сигурношћу се може рећи да Југ Србије припада СПО и Драшковићу, са огромном већином.

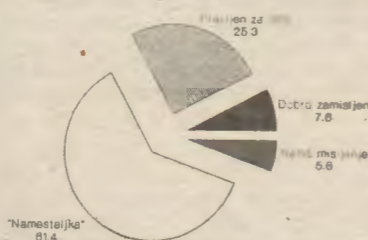
Драшковић убедљиво туче Милошевића и у избору за председника Републике. Чак 848 грађана (56%) на челу Србије желело би Вука Драшковића. Милошевић са својих 220 гласова (14,6%), иако тренутно председник, није чак ни на другом месту! После Драшковића, Срби би највише волели краља коме су поклонили 384 гласа или 25,6 посто. (Четрдесет осам грађана (3,2%), нису се изјаснили, или су били за другог, ненаведеног кандидата).

СПО НА ПРВОМ МЕСТУ

— За коју ћете странку гласати на изборима у Србији?

- 711 Српски покрет обнове (Вук Драшковић)
- 251 Социјалистичка партија Србије (Слободан Милошевић)
- 114 Савез реформских снага Југославије (Анте Марковић)
- 34 Демократски форум (Леон Којен)
- 24 Демократска странка (Драгољуб Мићуновић)
- 15 странка демократске акције (Сулејман Угљанин)
- 12 Партија за демократско деловање (Риза Хаљими)
- 11 Демократска заједница војвођанских Мађара (Агоштон Андраш)
- 9 Радикална странка (Вељко Губерина)
- 8 Српска светосавска странка (Жарко Гавриловић)
- 7 Српска народна обнова (Мирко Јовић)
- 2 Демократски савез Хрвата у Војводини (Бела Тонковић)
- 1 Зелена странка
- 301 Неопредељени

Primedbe na Izborni zakon

Predsednik Republike?

ПОВЕРЕЊЕ ЧЕЛНИКА

— Шта ће пресудно утицати на Ваше гласање?

- 752 Углед и поверење према челнику партије
- 347 Изборни програм
- 216 Кандидати месних одбора
- 148 Састав ужег руководства странке
- 37 Нешто друго

Занимљиво је да је Вук Драшковић од својих 848 гласова, 487 добио од жена (57,4%), а Слободан Милошевић 129 гласова (58,6%). Тиме пада у воду тврдња о Драшковићу као милитантном челнику. Жене се, наиме, традиционално у гласању опредељују за оне који им нуде мир и сигурност.

Од посебне је важности податак да се за Драшковића изјаснило 90 посто људи младих до 30 година! Пречесто етикетиран као аполитична старосна категорија, они који ће најдуже живети у некој другој Србији, радије би проживели са Драшковићем него са Милошевићем. Највећи број гласова Слободан Милошевић добио је од људи старијих од 55 година, што се може различито протумачити. У овој старосној скупини има највише бољшевичких рецидива, а и Милошевићева предизборна политика пензија сигурно му је прибавила наклоност најстаријих и најугроженијих Срба.

ЗА МИР И СЛОБODНУ ИНИЦИЈАТИВУ

Да ће избори од 9. децембра заправо водити између Социјалистичке партије Србије и Српског покрета обнове говори и

ВЕЋИНА У СКУПШТИНИ

— Која ће странка победити на изборима за Скупштину?

- 807 СПО
- 319 СПС
- 244 Остали
- 130 (СФРЈ)

податак да само 16,8 посто анкетираних неће гласати ни за једну од ове две партије. Али, чак 919 грађана (61%) између СПС и СПО изабрали би СПО, а 328 (21%) СПС. У изборима за Скупштину, СПО је добила 807 гласова (53,8%), Социјалистичка партија 319 (21,2%), Савез реформских снага Југослави-

АНКЕТА

је 130 (8,6%), док су остале партије освојиле 244 гласа или нешто преко 16 посто гласова.

Такође, из одговора грађана види се да се највећи број опредељује за поједину партију према њеном челнику (752), а да је посебан мотив који их руководи у гласању: ЈАКА СРБИЈА (900 анкетираних или 60 посто), СЛОБОДНА ПРИВАТНА ИНИЦИЈАТИВА И ГРАЂАНСКЕ СЛОБОДЕ (706 грађана или 47 посто) и МИР У ЗЕМЉИ (414 грађана или 27,6 посто).

Како је СПО добио највеће поверење ових људи, јасно је да су адуту ове партије управо у угледу и поверењу према Вуку Драшковићу, грађанским слободама и приватној иницијативи и, најзад, миру у земљи.

А колико је расположење бирача окренуто према СПО, можда најбоље показује однос према Изборном закону Србије. Кад 921 грађанин (61%), сматра овај закон „комунистичком намештаљком“ и ПРИСТАЈЕ

КОМУНИСТИЧКА НАМЕШТАЉКА

— Како је Ваше мишљење о Изборном закону?

- 921 Радн се о још једној комунистичкој намештаљци и ако опозиционе странке позову на бојкот они неће изаћи на изборе.
- 380 Изборни закон прављен је за СПС и од људи који су њени челници. Ипак, опозиција се мора појавити на изборима, јер је то једини начин да се властодршци уклоне са власти.
- 114 Изборни закон је добро замисљен и омогућава потпуно поштено изборно надметање.
- 85 Нема мишљење о овом питању.

ДА СЕ ПРИДРУЖИ БОЈКОТУ, 380 испитаника (25%) сматра да је Изборни закон „прављен за Социјалистичку партију Србије“. АЛИ СЕ ОПОЗИЦИЈА МОРА ПОЈАВИТИ НА ИЗБОРИМА ДА БИ СЕ САДАШЊИ ВЛАСТОДРШЦИ УКЛОНИЛИ СА ВЛАСТИ, онда је евидентно да је СПО успео да освоји огромно поверење бирача и да му, што се време избора приближава, то време само иде на руку.

Анкета коју је спровела екипа „Српске речи“, са великим трудом обављена у 17 највећих градова Србије, веродостојна је толико колико су веродостојна и мишљења анкетираних. Та анкета је, пре свега, драгоценост за Српски покрет обнове, јер му открива ПРАВО РАСПОЛОЖЕЊЕ БИРАЧА. Овакво расположење указује на велику могућност и опасност да се будући избори фалсификују. Међутим, надамо се да до тога неће доћи, јер би се вратило као бумеранг онима који би се на ово усудили.

И НЕОПРЕДЕЉЕНИ
УЗ ОПОЗИЦИЈУ!

У предизборним кампањама у свакој прилици и на сваком месту воде се разговори о политичким догађајима, страначким лидерима и — победи на изборима. О „политици“ причају сељаци на пијацама, радници на градилиштима, службеници у канцеларијама, па, богами и таксисти. Тако је један од многобројних бео-таксиста, који с разлогом није желео да му се до завршених избора објављује име, дошао на идеју да спроведе анкету међу својим муштеријама.

Чекајући странке на једној од многобројних београдских такси-станица, овај симпатични таксиста полемисао је са својим колегама о актуелним текућим стварима и одлучно да анкетира своје госте. У жељи да се лично увери у победу Српског покрета обнове, тачно пре седам дана почео је да анкетира путнике.

„Кад гост уђе у моја кола, ја започнем, необавезни разговор о странкама. Неко прича, а неко се и боји. У ћутању је сигурност, мудро ми је рекао један ћутљиви студент из Шапца.“

Тако је и овај одлучни таксиста, проучен мудро изреком одлучио да своју одлуку безазленије спроводи. Између седишта, на видном месту ставио је књигу са атрактивним насловом „Живот и смрт краља Александра“ аутора Клод Еланса. Сваки клијент који уђе у кола мора да је примети, тврди таксиста, који крајичком ока прати ток догађаја у ауто. Примећују књигу муштерија узима и прелистава. Тим поводом, обично, почиње разговор. „Када муштерију доведем на жељено место, вели таксиста, отворим свеску, коју сам претходно изделио на рубрике и ставим „плус“ у рубрику странке за коју се определио. Свака рубрика носи име једне од пет јачих странака. То су Радикална Демократска, Светосавска, Социјалистичка партија Србије, Српски покрет обнове, и неопредељени.

Странке је о по сопственом избору, а евиденцију, тврди ди поштено.

**У жељи да се пре
званичних изборних
резултата лично увери
која ће странка однети
победу, један
београдски таксиста
дошао је на идеју да
сам анкетира грађане
— своје муштерије.
Шта показују четири
колоне у његовој
свесци?**

„Једном приликом уђе ми у ауто пунија госпођа у годинама са неком, рекло би се, скупоценом бундом и шубаром на глави. Наравно њу није интересовала моја „књига“ а започевши, већ, уобичајени „успутни“ разговор она ми рече да је и даље душом за „социјалисте“, јер тврди, они нису више комунисти.“

Ушло у центар „Сава“ сто комуниста, а изашло сто социјалиста. То ме подсетило вели на изреку „дете када се унереди, промене му пелене“.

Десило му се да вози мужа, жену и дете. Отац и дете су за Српски покрет обнове, а жена за Социјалистичку партију Србије. На крају ми жена рече „нека победи било ко, али нека буде демократски“. Људи су махом против диктатуре, самовоље. Али људи се, сасвим природно и боје. У оваквом необавезном разговору најбоље се отворе. И могу вам рећи, тврди необични шофер, људи су махом за опозицију, пре свега за СПО. А и они неопредељени су десно расположени.

Људи причају. Револтирани су, незадовољни, сваког по нека „мука“ тишти. Неко је незадовољан платом, неко послом а неко положајем.

„Возио сам једног чичу, прича, и после хвалоспева о Карађорђевићима и краљевини рекао ми је да му не пада ни на крај памети да гласа за комунисте. Доста му их је вели за ових четрдесет година, а и за наредних четиристо. Пошто се још увек није био одлучио између Демократске странке и Српског покрета обнове, најљубазније сам га замолио да се определи, да знам где да га евидентирам. Излазећи из кола са осмехом ми је рекао да га прибележим у СПО. То сам са задовољством и урадио, наставља наш саговорник.“

У овој анкети, убедљиво, прво место припада Српском покрету обнове са двадесет једним гласом. На далеком другом месту са четири поена је Социјалистичка партија Србије. За њом следе Радикална и Демократска страна са по три бода, неопредељени са два бода и на крају Светосавска странка без иједног присталице.

**У неком од наредних бројева објавићемо
име аутора и, наставка резултата ове
оригиналне и неуобичајене анкете. Иначе,
анкета ће трајати до девог децембра,
до краја предизборне кампање.**

„Замолила ме је једном приликом једна интелектуалка да је са Бановог брда одвезем у породилиште. Очекивала је принову. У порођајним мукама, рекла ми је, да ће гласати за Вука Драшковића и Српски покрет обнове, само да јој режимска директорка и убудуће поводом неке опаске, или ненамерне грешке не говори „размотрићемо то на партијском састанку“...“

Да ли ће се агонија партијских састанака и књижица наставити, или ћемо кренути у нову и светлију сутрашњицу зависи од предстојећих избора, а према статистици овог симпатичног таксисте нема сумње да после девог децембра кажемо „збогом црвеним књижицама и партијским, немилосрдним казнама“.

Јована ИЛИЋ

ДА ЛИ СЛОБОДАН
МИЛОШЕВИЋ ДРЖИ РЕЧ?

ОБМАНЕ

НЕИСПУЊЕНО ОБЕЋАЊЕ ЦРКВИ

Једна до тешких недоумица сваке политике и етике је оно вечно питање: да ли човек, а посебно човек од власти, треба да држи дату реч? Са том дилемом био је последњих месеци суочен и Слободан Милошевић, председник владајуће Социјалистичке партије Србије и номинални шеф државе, када је требало да испуни обећање дато Српској православној цркви и њеним великодостојницима. Реч је о обећању да ће Цркви бити враћен мањи део имовине који јој је раније одузет.

Ако је после рата неко лишен највећег дела своје имовине у намери да буде доведен до саме ивице властитог опстанка, онда је то била Српска православна црква. Разлог којим су се тадашњи властодршци при том руководили био је једноставан. Трбало је затрти сваку, па и православну веру као кобну заблуду и „опијум за народ“. А како се пука антирелигиозна пропаганда показала недовољном, ваљало је прибећи делотворнијим средствима. Решење је брзо нађено у одузимању највећег дела црквене имовине у наду да се, сходно марксистичком учењу, „погрешна“ вера и тзв. верска затуца-ност могу искористити ако се лише своје материјалне основе.

ОСИРОМАШЕЊЕ ЦРКВЕ РАДИ ЗАТИРАЊА ВЕРЕ

Да би се, дакле, постигао циљ који се желео — победа борбеног атеизма и тријумфа марксистичког над хришћанским погледом на свет — предузете мере против Српске православне цркве морале су бити радикалне. У том рушилачком науку Југослаоенским и српским комунистима већ су ишла на руку веома велика страдања којима је Српска православна црква била изложена за време другог светског рата. Тако је само у Независној Држави Хрватској срушено 330 православних храмова, 40 капела и 20 манастира, а скоро исто толико је оштећено. Њихова имовина је разграбљена и уништена. Ратна штета коју је током другог светског рата претрпела Српска православна црква процењена је на 2.432.618.334 тадашња динара, а остало је још да се процени накнада пријављена штета до 878.019.175 тадашњих динара.

Уместо да се Српској православној цркви накнади бар део нанете ратне штете и обнове порушени храмови и манастири, нова комунистичка власт је наставила са прогањањем православних свештеника и верника и одузимањем црквене имовине. То је учињено на различите начине.

Први је био обезвређивање предратног државног дуга Српској православној цркви. Да би се бар делимично накнадила штета Српској православној цркви, коју је она претрпела од разних окупатора, и надокнадила њени огромни издаци и ратовима за ослобођење, почетком 1940. Српској православној цркви је одређена накнада у износу од 1.142.262.283,11 динара, што је представљало само једну четвртину од комисијских утврђене штете коју је претрпела. На име накнаде Црква је 1940. године примила хиљаду државних обвезница са номиналном вредношћу од по милион динара, с тим да се прва амортизација изврши 1. јануара 1940, а последња 2040. године. Такође је била предвиђена камата од 3,9 одсто годишње на ове обвезнице. До избијања рата Цркви је пошло за руком да амортизује само једну обвезницу и наплати камату за период од 1. јула 1940. до 1. јануара 1941. Све до 1947. није било амортизације, а онда је извршена конверзија свих обвезница и Црква је добила само 10 одсто предратне номиналне вредности. Потом је вршена постепена амортизација да би 1963. све обвезнице замењене готовим новцем. Захваљујући овој конвенцији и галопирајућој инфлацији стварна

ПИШЕ:

Др Коста ЧАВОШКИ

вредност накнаде, коју је држава требало да исплати Цркви, умањена је хиљаду пута!

Други начин осиромашења Српске православне цркве био је мање прикривен. Законом о аграрној реформи Цркви је одузето око седамдесет хиљада хектара плодне земље и шуме, с тим да је свакој црквеној јединици остављено само по 10 хектара земље, в црквама и манастирима од изузетне историјске важности по 30 хектара земље и исто толико шуме. Тиме је Црква практично остала без највећег дела своје имовине. Због тога је била принуђена да се стално обрађује државним властима за помоћ, која је била једна врста надокнаде за земљу одузету аграрном реформом и касније национализоване стамбене и пословне зграде. До пре двадесетак година ова државна помоћ покривала је око 80 одсто црквених расхода, а затим је са доношењем уставних амандмана из 1971. и Устава из 1974. стално опадала да би 1989. износила само 1,9 одсто укупним приходима Цркве.

Трећи начин био је национализација стамбених и пословних зграда. Српској православној цркви је на овај начин одузето 1.180 зграда, за које је одређена симболична накнада која се исплаћује у наредних 50 година! Ова национализација је тешко погодила Српску православну цркву, пошто њене зграде нису служиле за изнајмљивање већ за смештај свештеника и њихових породица и у службене сврхе, посебно у Београду.

НЕПРАВИЛНА ПРИМЕНА ЗАКОНА

Приликом ове национализације са Црквом је поступано као са идеолошким супарником, па се закон често неисправно примењивао на штету Цркве, а ова лишавала права да против решења о национализацији води управни спор пред судом. Тако, рецимо, у Београду су национализоване три палате и преко педесет других зграда, а да Цркви није обезбеђен ни један стан за пароха, иако у Београду живи око стотину парохијских свештеника од којих су многи без стана. Уз то Цркви није остављена ниједна зграда за парохијски дом, ивико је на то по закону о национализацији имала право.

У Сремским Карловцима су Цркви одузете зграде Богословије, Интерната и Фонда, наводно због тога што у моменту национализације нису служиле својој намени, иако их је 1941. од Цркве одузела усташка власт и у њих сместила усташке војне јединице, а 1945. нова власт одбила да их Цркви врати. Поред тога, у Сремским Карловцима су Цркви одузете и економске зграде, иако она тамо има Патријаршијски и Епископски двор, Богословију и економију са виноградима. Коначно, многе парохијске доmove и станове, који нису национализовани, Црква није више могла да користи, јер су у њих уселили станари које су судови штитили, иако су посреди биле службене просторије.

На сличан начин остале су без непокретне имовине и све црквене јединице: епархије, црквене општине и манастири. Тиме је Црква остала без властите имовине и прихода и свој опстанак највећма доувала прилозима својих верника. Али циљ ком се овим осиромашењем Цркве тежило није постигнут. Уместо да се православна вера коначно затре у корист научног односно марксистичког погледа на свет, она се разбудила како у онима који су је привремено пригушили тако и у душама многих новопридошлих младих верника. А оно што је силом наметано — марксистички поглед на свет — нестало је из људских душа као глас без одјека.

Свако зна колико је похвално кад владалац држи дату реч и живи поштено, а не притворно; па, ипак, из искуства се види да су у наше време велика дела учинили они владоци који су мало рачуна водили о датој речи и који су лукавством умели преварити људе, па су, на крају побеђивали оне који су се ослањали на законитост (Макијавели). Човек се држи реч реч... (народна пословица).

ОБМАНЕ

Српска православна црква никада није одустала од упорних захтева да јој се врати оно што јој је одузето или отето, иако је дуго времена била принуђена да води рачуна и о неугодним чињеницама текућег политичког живота. У нади да је световна власт почела да мење свој однос према другомислећима и верницима, Српска православна црква је 14. фебруара ове године поднела Слободану Милошевићу, председнику Председништва Србије, захтев да се све национализоване зграде, које су строго наменски и у службене сврхе одређене, одмах врате Цркви. Такође је предложено да се то учини на најједноставнији и најбезболнији начин — споразумом између Српске православне Цркве и Републике Србије, тако што ће Република односно општине одговарајућом одлуком пренети на Цркву право својине над оним зградама које су раније биле црквено власништво. Уз то се очекивало да општине, које су у међувремену постале корисници и носиоци права располагања црквеном имовином, неће пружати већи отпор да се та имовина Цркви врати.

ОПРАВДАНИ ЗАХТЕВИ ЦРКВЕ

Први одговор српске власти био је дуго и двосмислено ћутање. Слободан Милошевић чак није ни после три и по месеца одговорио на ово писмо, иако је по Уставу дужан да одговори и на најмању представку било ког појединца а камоли тако важне националне установе каква је Српска православна црква. Да би се прекинуло то неугодно ишчекивање, Свети Синод је затражио пријем код Слободана Милошевића, а заменик Патријарха, митрополит загребачко-љубљански Јован, упутио му је 12. јуна 1990. писмо у којем га је обавестио да на предстојећем пријему намерава да покрене питање вра-

Избегут одговор: када ће бити враћена Игуманова палата цркви

ћања Цркви национализованих непокретности и да очекује Милошевићев одговор на предлоге и захтеве Цркве. Милошевић је такође замољен да се, уколико то до тада није учинио, упозна са садржином писма Цркве од 14. фебруара, прибави мишљење одговарајућих републичких органа и утврди ставове градских власти Београда, Новог Сада, односно Сремских Карловаца на чијем подручју се налази национализована црквена имовина.

Митрополит Јован је ову прилику искористио да Слободан Милошевићу, као великом поборнику реинтеграције Косова и Метохије у матицу Србију и радикалног побољшања положаја српског народа и српских светиња у овом делу Јужне Србије, скрене пажњу на посебну улогу задужбине Симе А. Игуманова, чије је поновно функционисање и повраћај њене имовине Црква такође тражила. Ту имовину — кућу у Призрену, виноград, непокретна добра на Теразијама (садашња Игуманова палата) и готов новац — Сима Игуманов је завештао Призренској богословији и школовању ђака из Старе Србије. А како Српска православна црква — вели даље митрополит Јован — има изузетну улогу у одбрани српског територијалног интегритета, о чему сведочи чињеница да ниједан свештеник, монах или монахиња нису напустили Косово и Метохију, школовање богослова у Призренској богословији није само верско и просветно већ и стратегијско питање српског народа и српске државе.

ИЗБЕГАВАЊЕ ЈАСНОГ И ОДРЕЂЕНОГ ОДГОВОРА

Иако је враћање имовине задужбини Симе Игуманова требало да буде први знак битне промене у односима врховне власти у Србији према Српској православној цркви, приликом разговора са члановима Светог синода Слободан Милошевић је избегао јасан и одређен одговор. Тек касније је назвао телефоном заменика Патријарха, митрополита Јована, и саопштио му да ће неки од захтева Српске православне цркве бити испуњени. Једини писани траг о овом усменом обећању Слободана Милошевића је писмо које му је митрополит Јован упутио 1. августа 1990. и у којем се, међу осталим, каже:

„Са великим уважавањем и захвалношћу примили смо Ваше обавештење, саопштено нам телефоном 27. јула 1990. године, да ће се Српској православној цркви вратити у власништво палата Симе Игуманова у Београду, 500 хектара плодне земље у Сиригу, економске зграде у Сремским Карловцима; да ће се за нову зграду Богословског факултета доделити тражена финансијска помоћ и да ће црква Св. Георгија на Опленцу бити предата Српској православној цркви на коришћење ради обављања богослужења.

За нас је то знак Ваше добре воље и спремности да уважите потребе и интересе Српске православне цркве и њену незаменљиву духовну и културно-историјску мисију у српском народу“.

СПРЕМНОСТ ДА СЕ ИЗВРШИ ДАТО ОБЕЋАЊЕ

Мада Слободан Милошевић није удостојио Српску православну цркву својим писменим одговором, и овако усмено обећање било је за Цркву велико охрабрење. Остала је још једна ситница: добра воља да се то обећање испуни.

Милошевићева спремност да изврши дато обећање одмах је стављена на пробу. Дана 17. јула 1990. године Скупштина града Београда је донела одлуку којом се носиоцима станарског права даје право да откупе станове које користе. Тиме је и 29 станова у палати Симе Игуманова одмах постало предмет откупа од стране њихових садашњих корисника, јер је ова зграда била национализована 1959. и постала власништво општине Стари град. Стога је 6. јула 1990. године Црква предложила председнику Скупштине града да се све зграде и станови, који су пре национализације били у својини Српске православне цркве и њених задужбина, привремено изузму од примене ове одлуке о праву откупа, док Република Србија не донесе одлуку о поднетом захтеву Цркве од 14. фебруара ове године. Овај предлог Цркве био је вишеструко оправ-

ОБМАНЕ

ПАТРИЈАРШИЈСКИ УПРАВНИ ОДБОР
ЦРКВЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

БЕОГРАД

Господин председнику Председништва СР Србије:

Слободана Милошевића лично је данас писмо. Новим упознавања председника словослисно да Вас обавештава да ми председнику Скупштине града Београда упутио захтев да се издаје решење за спровођење постигнутог договора који се тиче статуса палате Симе Игуманова у Београду.

У очекивању да се овог дана и друга захтева да се издаје решење за спровођење постигнутог договора који се тиче статуса палате Симе Игуманова у Београду.

С поштом вам поздрављам.

Саша Милиновић
Градски секретаријат

дан, јер је, међу осталим, требало да предупреди лако, да не кажемо неосновано, обogaћење корисника станова у палати Симе Игуманова и у другим негдашњим црквеним зградама. Јер, по мерилима утврђеним градским прописима, квадратни метар стана откупљавао би се по цени од око 1000 немачких марака, и то са роком отплате од неколико деценија, док права тржишна вредност луксузног стана у самом центру града износи најмање 3000 америчких долара по квадратном метру.

На жалост, Скупштина Граде овај предлог за одлагање продаје станова није прихватила, чиме се практично, независно од добре воље и датог обећања Слободана Милошевића, осујетило испуњење његовог обећања да ће се национализоване зграде, а пре свега палата Симе Игуманова, вратити Српској православној цркви, односно црквеној задужбини. У таквим околностима, непосредно учешће председника Слободана Милошевића било је неопходно.

ГУБЉЕЊЕ ЦРКВЕНОГ ЗАХТЕВА У КОМУНИСТИЧКОМ ЛАВИРИНТУ

Уместо председника Милошевића огласио се његова шеф кабинета Горан Милиновић који је једним чиновничким писмом обавестио Патријаршијски управни одбор да је председнику Скупштине града Београда упућен захтев да се издаје решење за спровођење постигнутог договора који се тиче статуса палате Симе Игуманова у Београду. Уз срдечне поздраве изразио је наду да ће и друга питања која су била предмет разговора бити решена на заједничко задовољство.

Убрзо се показало да је овај ауторитативни и енергичан захтев председника Милошевића једна обична молба коју није чиновништво и не мора услышати. У то су се убрзо уверили Јереј Петар Стајић и секретар Правног савета Богољуб Цветиновић који су, по налогу Патријаршијског управног одбора, покушали да издејствују враћање палате Симе Игуманова. Најпре је Богољуб Цветиновић 25. септембра о. г. посетио начелника Градског секретаријата за привреду и финансије Бранислава Пашалића, који му је рекао да је примио писмо шефа кабинета председника Слободана Милошевића, али да нема првог основа да се то „обећање“ председника испуни. Потом је тражен пријем код председника Скупштине града Милорада Унковића који је преко свог секретара обавестио представнике Цркве да их он лично неће примити већ да ће то учинити Милорад Јелисавец, потпредседник Извршног савета

Факсимил неизвршеног обећања

Града Београда у чијој су надлежности комунално-грађевински и стамбени послови. Том, приликом је Милорад Јелисавец изјавио да за враћање национализованих станова Цркви нема правног основа, а да му није познато да је шеф кабинета Слободана Милошевића упутио председнику Скупштине града било какав захтев да се реши питање палате Симе Игуманова. Тиме је мукотрпно настојање Цркве да поврати бар део своје негдашње имовине сплетено у неразврсна чвор: најпре је Црква упутила писмо председнику Милошевићу на које он никада није писмено одговорио већ је после пет и по месеци дао само усмено обећање; потом је његов шеф кабинета обавестио Цркву да је „председнику Скупштине града упућен захтев да се издаје решење за спровођење постигнутог договора који се тиче статуса палате Симе Игуманова у Београду“, а затим је потпредседник Извршног савета града Београда, који је требало да проведе „постигнути договор“ изјавио да о писму Милошевићевог шефа кабинета нема појма. Оправдани захтеви Цркве опет су се изгубили у комунистичком лавиринту.

ДА ЛИ ЧОВЕК ОД ВЛАСТИ ТРЕБА ДА ДРЖИ ДАТУ РЕЧ?

Није, дакле, спорно да је Слободан Милошевић обећао да ће се Српској православној цркви вратити у власништво палата Симе Игуманова, 500 хектара плодне земље у Сиригу и економске зграде у Сремским Карловцима (о предаји храма Св. Георгија Српској православној цркви ради богослужења и да не говоримо) и да то обећање до овог тренутка није испунио. Остаје нам још да проникнемо у могући одговор на оно већ споменуто политичко и морално питање: да ли човек, посебно човек од власти, треба да држи дату реч?

Иако мало ко оспорава ваљаност правила да се човек држи за реч, људи од власти веома брзо схвате да у политици важе и другачија правила. Додуше, „веома је похвално — вели Макијавели — да владалац држи дату реч и живи поштено, а не притворно“. Али су „велика дела чинили они владоци који су мало рачуна водили о датој речи и који су лукавством умели преварити људе“. Нешто од овога схватио је и Слободан Милошевић.

Постоји, међутим, и други разлог због којег Милошевић толико оклева са испуњењем обећања које је дао Цркви. Приближава се дан избора и он настоји, колико је то у његовој моћи, да учини појединим слојевима бирача не били их приволео да гласају за њега и његову странку. Отуда и предлог закона о враћању сељацима земље која им је национализована 1953. или конфискована због неизмирења обавезног откупа. На гласове сељака Милошевић очигледно рачуна. Његово оклевање да испуни дато обећање Цркви само потврђује да на гласове верника уопште не рачуна.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања Редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже са комплетом бројева од 1. до 6.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро-рачун број 60801-603-27562 или девицима 60811-620-128-25731-7495633 или поузећем на телефон 600-222 локал 9979 или на адресу Хотел „Југославија“ соба 879 Земун.

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ број 1, 2, 3, 4, 5, 6. Заокружити бројеве које наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(места и поштински број)

НЕВИНИ ЛЈУДИ ПРЉАВИХ РУКУ

Пре неколико дана радио-Београд је објавио вест: Уставни суд Србије огласио се ненадлежним да расправља о иницијативи да се акт о спајању Савеза комуниста Србије и Соц. савеза огласи неуставним. Огласио се ненадлежним, јер сматра да је реч о политичком, а не о правном акту, односно одлуци.

Просечно непућен човек могао је и пре ове вести заложити живот да ће овај суд поступити тако, или некако слично томе. Да углавном неће донети никакву одлуку која би имала и најмање негативне последице по владајућу партију. Потпуно природно, ако се има у виду да је то, без обзира на високи формални углед који тај суд има, њен партијски суд. Као што је и њена држава, њене институције, њена привреда коју је ових дана подарила тајном уредбом о плаћању депозита на робу из непријатељских нам република. Челници ове странке, а пре ње оне две друге од којих је постала, апсолутни су кадровници за сва значајнија места у Србији, па наравно и за места судија Уставног суда републике. Сходно томе, другови из СПС-а утичу и на његов рад. Да није тако, зар би његов садашњи председник могао и сањати да постане то што је. Он се, додуше, потрошио председавајући многобројним комисијама, секцијама и саветима бивших СК и ССРН, па можда зато није успео да у домену правне науке пружи какво запаженије дело. Но, он је увек био ту, спреман да убира какве важне изборе и да им да привид демократичности. То су биле оне ситуације кад је човек нечији противкандидат све до пред краја, а потом се повуче или „часно“ изгуби. Његове су заслуге на том пољу, нарочито после те и те седнице, велике.

Другови не добијају отказ

Но, вратимо се почетку овог текста. Треба ли коме доказивати да су владајућа партија СК и њена испостава Соц. савез били уставне категорије? Да су имали тачно утврђена права и обавезе у политичком систему и његовим институцијама, нарочито у скупштинском и изворном систему, и нарочито на питању организације. Па ко још не зна за одборе за ОНО и ДСЗ који су водрили и облачили по предузећима и установама, а који су били у пуној власти Савеза комуниста! И дан данас, у Скупштини Србије, у Скупштини Војводине, града Београда и у свим општинским скупштинама, постоји веће које чине углавном делегати ове две бивше организације. Било би природно, а вероватно и у духу правне државе, да се с гашењем ових организација гасе и њихова места у Скупштини, јер у сличним приликама нестанком делегатске основе, престајао је мандат делегатима. Другима је престајао, али друговима није. Како онда у светлу тих чињеница разумети ватрено залагање другова из СПС за правну државу, за праведност и правичност, за честитост и моралност?

Дају ли нам дотични другови реалне доказе у пракси, да се прво они, будући да су на власти, понашају у складу са својим прокламацијама, или је реч о громким фразама без покрића, изборним триковима и преобу-

Пошто Уставни суд Србије по сопственом признању није надлежан да оцени политичку (и кривичну) пљачку владајуће партије, у име ког морала такав суд уопште и постоји? Закон, наиме, још увек не предвиђа приватну судијску праксу, иако само то недостаје у новом српском Уставу.

кама, којима су иначе вични? Сва је прилика да је у питању ово друго. Не каже наш народ без разлога: „што научи дјевком, не одучи невком“. Могу ли људи са толиком количином власти у рукама да се понашају другачије, па све да су нови, свежи? Тешко. Не заборавимо, свака власт квари, апсолутна највише. Људи који стоје на челу владајуће странке, они главни, једноставно нису у стању да се другачије понашају од онога како су навикли, јер су дуго на власти. То што се баш они најчешће позивају на морал, правду и сличне категорије, а понашају се у стилу — пакао, то су други — само је на први поглед парадоксално. У природи је аутократских режима да су у превеликој, дневној употреби баш ови појмови, јер им смисао и значење одређују они који их олако злорабе зависно од тренутних и краткорочних интереса и циљева. Временом такви појмови губе смисао, речи које их изражавају излику се, олињају, то постану мртве речи.

Смене без земљотреса

У друштвеним заједницама у којима је парламентарна демократија, у којима је правна држава чврста реалност, а не фикција, нема неких посебних разлога за стално позивање на морал и моралне норме. Али је зато морал много присутнији у друштвеним односима. Зашто? Једноставно зато што је у тим заједницама последно остварено начело о независности судства, о одговорности носилаца јавних функција, о смењивости владе, о неприкосновености парламента. Правне регуле се примењују без изузетка, без оне познате большевичке „еластичности“ у тумачењу и примени закона, која се у ствари претвара у безаконје. У земљама парламентарне демократије на снази је познати став из старе Грчке да законе треба чувати и бранити колико и градске зидове. Тада су у Грчкој градски зидови имали значај државних граница. Отуда у демократским друштвима, партијске смене на власти не доводе у питање функционисање виталних државних и друштвених функција. Постоје чврсти оквири и правила којих се сви морају придржавати. Суштина морала се и састоји у томе да сви политички субјекти, наравно и грађани, делују у складу са прецизно утврђеним правилима понашања. Нема ту онда разлога да се људи толико позивају на свест, морал, да се „мобилицу“,

да збијају редове и томе слично. Ту постоји опозиција у парламенту, која помно надгледа оне што су на власти и стално, критички расправља потезе владе, и сама учествујући у креирању политике.

А како стоје ствари у нашим актуелним приликама? Размотримо то на примерима. И под претпоставком да је чин спајања СКС и Соц. савеза уставан и законит (или бар близу тога), на каквом је то моралу засновано понашање вођства новостворене странке, кад су за себе приграбили сву имовину којом је располагао Соц. савез? А реч је о великом пословном простору, о бројном возном парку, о опреми, становима и слично. Нема општинског места у Републици у коме Соц. савез није имао канцеларије, сале и друго. Непобитна је чињеница да је све то финансирано из државног буџета, дакле из цепова свих пореских обвезника. У пуном смислу, реч је о општеној имовини. Уосталом, СК је постојао, Соц. савез се издала за свеопшти парламент, за организацију свих организација. Е сад, како са становништва морала објаснити да другови из СПС-а који на својим промоцијама тврде да су зачетници демократских процеса, не само код нас, већ да су претече оног што се збива у источној Европи, немају ни трунке разумевања за легитимне захтеве опозиционих странака о подели имовине Соц. савеза?

Циркус са опозицијом

У име кога то морала владајућа странка крчи општеној имовину, издајући у закуп просторије, продајући кола и сл. и тако скупља паре за плаћање још увек бројног функционерског става и за изборну кампању? У име кога то морала челници СПС путују на своје скупове луксузним аутомобилима, уз пристојне дневнице, а друге странке немају пара да плате закуп никакве злехуде дворане? У име кога морала владајућа партија има у својим рукама такоређи сва јавна гласила, ТВ и радио, и своје послушнике у име тима Јована Лакићевића и сличних? Оног истог Лакићевића који је до јуче продавао своју идеолошку правоверност за дебеле привилегије човека из партијског апарата, а данас својим убогим чланчићима дели моралне лекције? Такви на најбољи начин показују да се на морал највише позивају они који га највећима заобилазе. У име ког се то морала као врхунски домет демократије и широкогрудости власти слави сав онај циркус приликом жребања и апотекарског одмеравања простора који се странкама даје на телевизији за представљање? Рекло би се — идеална демократија. Можда би и била, да није једне „ситнице“. Све странке добијају исти простор, иако је свакоме јасно да преовладавају оне које, осим оснивача, рачунају на чланове породице. Да се „ласи не сете“, у исту шему је убачена и СПС. За ову партију тај простор је апсолутно непотребан и опасан. Они га на различите начине имају колико хоће. Ето, на пример, телевизија „Политика“, из ноћи у ноћ, сеје толику количину лажи и подметања на рачун непоћудних првака других странака, да то превазилази и Митевихове могућности. Какве то има везе са СПС, упитаће наиван? Па, изговори ли дотична дама, са поменуте телевизије, у го-

мили опскурних флоскула, иједне грме речи на рачун владајуће странке? Не. Па за кога ради дотична дама?

У име кога морала, владајућа партија крши законе и држи промоције по фабрикама и школама, а њени лидери јавно изјављују да се ти закони не односе на њих? У име кога морала се у јавним гласилима објављују монструозне конструкције и лажи о правцима опозиционих партија, монтирају вечере и непостојећи сусрети, а од других се тражи фер и витешка понашања? Где је ту на делу правна држава? Може ли се она успоставити на парче, у једном делу републике, само за одређене људе? Наравно да не може. Не, правне државе, исто као демократије има, или нема. Да је правна држава на делу, ваљда би већ неко одговорио за батине народа пред београдском телевизијом и на другим местима.

Власт скупштини и народу

Да је правна држава на делу не би се са толико муке и сталног натежања са опозицијом рађали они закони који чине кичму демократије, као што су Закон о политичким организацијама и Изборни закон.

Да је правна држава на делу, не би се тако недемократски и неодговорно одбацивали сви конструктивни предлози и примедбе које су биле усмерене да се ограничи власт и моћ шефа државе на разумну меру.

Да је на делу правна држава, не би се могло десити да моћници из „Политикине“ куће по свом жефу одлучују хоће ли или неће објавити нечији деманти или одговор на ноторну лаж.

То што правна држава у нас нема, разлози су оројни. Ње, правне државе, најпре не може бити све дотле док је држава партијска, а поготову једнопартијска. Ње поготову не може бити док су на челу таквих партија људи који владају и за које су важнији партијски закони од државних. А и једне и друге подређују својим интересима. Људи за које су критичка мишљења других, ма била и погрешна, мишљења лудака, а спонтаност народних маса призната само ако је усмерена на циљевима који сами прописују. Они су ти који одређују меру прогресивности и напредности неког покрета, идеје, става.

Тешко да се на морал и правну државу могу позивати они који су у својим унутарпартијским обрачуњима игнорисали партијске норме и заобилазили прописану процедуру, били промотори једне крајње бруталне и недемократске појаве зване диференцијација, која је због деликта мишљења и начинске позиције — прогонила људе и многе успешне привреднике отерала из колектива.

Таквима одговарају решења из новог српског Устава, јер парламент, као какво недоношче, стављају под пуно tutorство моћног шефа државе. Творац те идеје не сумња у сопствену победу. Први корак који се у Србији мора учинити на путу демократизације јесте управо измена тога Устава, тако да се сва власт пренесе на Скупштину, а да председничка титула остане почасно репрезентативна. Даане 1968, студенти су на зидовима једног факултета исписали ове речи — „Нико није заслужио да може нама управљати“. Требало би ову поруку што великим словима и данас исписати на актуелном политичком небу Србије.

Парламент, који ће бити стојер државе, потпуно независно судство, лако смењива влада, слобода политичког организовања и деловања, то су незаобилазни предуслови за правну државу, у којој ће онда и морал бити на завидној висини.

Милорад ДАНИЛОВ

ДРЖАВА И МОРАЛ

У СУСПРЕТ ИЗБОРИМА У СРБИЈИ

МОЖЕ ЛИ ВИТЕШКИ?

Стр. 7.

У предизборној утакмици премало је, на жалост, оних који уважавају апел — упозорење да изборно надметање у Србији треба да буде витешко, без подвала и подметања

ИСКУШЕЊА НИСКИХ УДАРАЦА

Мало ко је могло поверовати да ће гласила „опозиције“, без обзира на постављена циљева, преузети у томе штафету црно-жутог тиска из делова негдашње источне монархије. А то се, ипак, догодило.

Чак ни „Демократија“, гласило Демократске странке, од која би се, с обзиром на састав њеног вођства то најмање могло очекивати, није успела да избегне искушења ниских удараца. Готово из броја у број бавила се тако, на начин који још никад није било познато, седница СПС и његових сарадника.

А како то чини „независна“ „Правда“, кад је реч о истој личности, сведочи цитат који следи. Залажући се за јавни дијалог „дигитатора“ и опозиције, у кратком тексту препуним отуђених квалификација и увреда, аутор напомиње да то „захтева бистрину, памет, снажљивост и, изнад свега, културу јавног дијалога.“ (1) Особине у потпуности стране једном апаратичку који је читаву своју политичку каријеру градио по мерцима скровиштних и подземних разноврсних форума...

„Српски рач“ поред које у илустрацији стоји „Слободне новине“, ипак гласило СПО, топло препоручује ни мања ни виша него — заговор за руководећу екипу Србије због „политике која је за последних три године унапредила Србију за године без броја, политике која је као у време поплава, када испливава разна смећа, избацила на површину претмног лоших људи, без морала, жиљинк власти, склона освети и понижавњу других ради своје промоције.“

Текст је, ипак, препун пошкотица и увреда на рачун људи из руководства Социјалистичке партије, које би се могле припремити само уз ризик да дођемо у сукоб са Законом о информисању. Од тога ризика споменуто новине очито не зазиру!

Илустрације које смо поменули, узете су, такође, с реда. Сличних, најмање, има и превише у домаћем опозиционом „тиску“.

Човеку неизбежно пада на памет — на шта би све могло изаћи и како би то изгледало кад би „партија на власти“ кренула да одговара својим „критичарима“ истом мером и истим вршинама!

ЈОВАНУ ЛАКИЋЕВИЋУ, ВИТЕЗУ ОД ТЕРАЗИЈА

У „Политици експрес“ од 12. 11. 90. исказали сте огорчење начином писања „Српске речи“ и изразили жељу за „витешком борбом“. Уколико добро схватимо, ви сте у „Политици експрес“ витезови, а Ви сте, Лакићевићу, витез. Ви лично, додуше, заиста живите витешки, у петособном стану на Теразијама који сте добили јер сте, попут сваког верног витеза саоме краљу, у безброј „обрачуна“ такав „замак“ и заступили. Заиста сте посебна врата витеза.

Али, господине Лакићевићу, ипак је у питању неспоразум. Према правилима времена у коме су витезови живели, витештво је значило ХРАБРОСТ, ПРАВЕДНОСТ, ЉУБАВ ПРЕМА ИСТИНИ, ВЕРНОСТ И ПОСТОЈАНОСТ. Од свих ових особина, Ви и Ваша новина поседујете само ВЕРНОСТ. Кома и че-

му, не треба посебно истицати. Краљу.

Ми немамо краља коме бисмо били верни, а немамо ни даму за чију се руку боримо. Можда, господине Лакићевићу, ми заиста нисмо витезови. А можда и јесмо. Витезови су се борили и против аждаја које су јеле народ. Имамо ли ми такве аждаје, ствар је слободне процене.

У оваквој ситуацији, господине Лакићевићу, Вама, као витезу, преостаје само једно: Служба краљу. Нека се ми боримо против аждаја. Али, господине Лакићевићу, БУДИТЕ ВИТЕЗИ! Објавите БАРЕМ ЈЕДАН текст из „Српске речи“ у „Политици експрес“, а ПОГотову ОНАЈ који је повредио Ваше витештво. Слободно, па витез сте!

РЕДАКЦИЈА

23

Професора Мирољуба Јевтића памтимо као аутора књиге „Савремени џихад као рат“, а запамтиће га и сви они који манипулишу са тезом да у Југославији не постоји муслимански фундаментализам.

За нас је фундаментално да се професор Јевтић не оптерећује идеологијом, већ најновије догађаје везане за ислам гледа искључиво у светлу позитивних чињеница.

Да господин Алија Изетбеговић није активни верник чија вера, између осталог, забрањује активни однос између хришћанина и муслиманке, могло би се и поверовати да Странка демократске акције почива на повељама Уједињених нација. Али, када се под фирмом људских права нуди „водећа снага“ на једном хетерогеном националном тлу, онда се Изетбеговићеве Уједињене нације налазе на неком другом месту. Уосталом, то ће професор Јевтић боље објаснити.

КАД ЈЕ ВЕРНИК ВЕЋИ ОД ЧОВЕКА

Докторе Јевтићу, шта је то у ствари фундаментализам?

Исламски фундаментализам је термин који је веома често почео да се употребљава након снажне радикализације муслимана изазване, пре свега, поразом у јунској рату Арапа са Израелом 1967. године. Термин је настао у евро-америчким просторима и није изворно исламски, али то и није важно, јер је он везан за покушаје немуслимана да пронађу начин да изразе разлику између умерених и радикалних муслимана. Пошто није било бољег израза употребљен је термин фундаментализам по аналогији са појмом који се настојала представити конзервативнија и модернизму супростављена интерпретација хришћанства. Тај термин у ствари је везан за америчке протестанте који су крајем прошлог века прогласили пет фундамената хришћанства, чије су испуњење и поштовање сматрали условом за признавање карактера хришћанина.

Према томе, ако се под фундаментализмом у религији подразумева конзервативнија и ретрограднија струја, онда је термин исламски фундаментализам сасвим адекватан за такву интерпретацију ислама. Но, несрећа је у томе што се за исту појму употребљавају и неки други термини, нпр. интегритет, исламизам и радикализам, а ређе интегралizam, исламски препород и још неки. И појам интегритет употребљен је на исти начин као и фундаментализам, тј. и њиме се хтело објаснити да у исламу има истих настојања као и у хришћанству. Ради се најмање о томе да је у прошлом веку у Шпанији основана политичка партија под називом интегралистичка.

ка, коју је створио Кандидо Ноцедал и која се залагала да свака влада, каква год била, буде под влашћу цркве. Ако се подсетимо да исламски фундаменталисти инсистирају управо на исламској теократији, онда постаје јасно да ни појам интегрizam није погрешан ако му се прида одредба исламски. Ипак, мени се чини да је најпримеренији назив исламизам и од њега изведена именица исламист. Али и она, као што видимо, има велике слабости стога што се код нас под исламизмом подразумева и ислам сам, а под исламистом и човек који је зналац ислама. Дакле, очевидно је да сваки од ових термина има своје добре и лоше стране. Углавном се може констатовати да сваки од њих жели да одреди конзервативнију и милитантнију струју међу муслиманима које се отворено супростављају модерном свету. Друго, што је веома важно, јесте да сваки од ових термина има право грађанства. Ја, наиме, могу одговорно да тврдим, јер помно пратим све што се збива у свету науке и публицистике везано за овај феномен, да сваки од ових термина има своју употребну вредност и да се константно среће у литератури. Тако нпр. најновије совјетске књиге о исламу, писане од веома компетентних аутора за чувену египатску „Муслиманску браћу“, или за још милитантнију организацију „Партију исламског ослобођења“, говоре да су фундаменталистичке. Ја се залажем, следећи неке друге угледне ауторе, како што је Француз Оливие Роа, да се између ових појмова направиле неки редослед, па би тако фундаментализам, који се најчешће среће, био најопштији називник за конзервативнији ток у исламу, а појам исламизам би се користио само за најмилитантнију и најекстремнију форму фундаментализма.

Значи, сви конзервативнији муслимани би били фундаменталисти, а само најекстремнији међу њима су исламисти или исламски радикалисти. Колико је то важно, видеће се из следећег примера. Муслиманска браћа се нпр. залажу за потпуну исламизацију политичког система за разлику од већине умерених муслимана, али за разлику од, рецимо, групе „џихад“ која је убила Садата, они сада јавно нису за насиље. Према томе, разлика између њих је веома велика! Стога се види да је неопходно терминолошки раздвојити ове две групе.

● Где су границе између легитимног испољавања вере и верског фундаментализма?

По моме мишљењу, граница између легитимног и легалног испољавања било које вере, а не само ислама и верског фундаментализма, јесте тамо где верско осећање некога почне објективно да ремети мир другог. Пошто је очигледно да ово може бити субјективно, ја се залажем за потпуну исламизацију политичког система за разлику од већине умерених муслимана, али за разлику од, рецимо, групе „џихад“ која је убила Садата, они сада јавно нису за насиље. Према томе, разлика између њих је веома велика! Стога се види да је неопходно терминолошки раздвојити ове две групе.

● Има ли онда, према овоме што сте рекли, исламског фундаментализма код нас?

Довољно је само читати новине па видети да тога има колико хоћете. Навешћу карактеристичан пример, не само фундаментализма, већ верског екстремизма најгоре врсте. Тако су нпр. „Вечерње новости“ од 24. IX 1986. године, на стр. 12. донеле вест о томе како су Албанци муслиманске вероисповести, предвођени Агимом Беришом, у месту Пашина чесма код Призрена, претукли, и са намером да их обрежу, свукли своје сународнике католичке вере. Шта је верски екстремизам, ако није ово!

РЕХАБИЛИТОВАНИ ИЗЕТБЕГОВИЋ

● Међутим, мора се признати да то није организована акција на стварању муслиманске државе.

Слажем се са вама. Није то покрет типа „Муслиманске браће“, а још мање акције какве су изводиле групе, као нпр. „џихад“. Али, очигледно је да се ради о верском застрањивању које је кажњиво према свим националним и међународним прописима. Међутим, било је и код нас покушаја да се организују и групе са јасно профилираном фундаменталистичком идеологијом исламистичког типа. Такав је нпр. био терористички покрет „Младих Муслимана“ након и за време рата. За ту групу за коју ни муслимани не крију да је била милитантна и да је нагињала насиљу, био је везан и садашњи вођа „Странке

Сви знамо да је БиХ једина република која почива на подели суверенитета на равне части између три народа. Садашња отворена изјава припадника СДА на многим скуповима о томе да муслимани треба да буду водећа снага у БиХ јасно негира ову поставку и доводи и Србе и Хрвате у неравноправан положај

ИНТЕРВЈУ

демократске акције“ — СДА, Алија Изетбеговић. Он је, између осталог, осуђен и за чланство у њој на судском процесу 1949. године.

Сличан покрет, који је откривен 1983. године и на чијем челу је био поменути Изетбеговић је у многоме чему имао идеју о стварању државе исламског типа. На жалост, због злоупотреба полиције, што је у условима једнопартијског монопола било правило, занемарено је и све оно што је у томе покрету било екстремно, па је он доживео потпуну рехабилитацију.

● Сачекајте мало. То што Ви кажете не слаже се управо са оним за шта сте се залагали. Наиме у члану 3. Програмске декларације СДА — Странке демократске акције стоји да се она залаже за права човека онако како их дефинишу „Пактови ОУН“. Према томе, идеологија Алије Изетбеговића није фундаменталистичка према дефиницији коју Ви дајете.

То би био сасвим исправан закључак када би поменуто опредељење било искрено. Алија Изетбеговић је верник. И то верник практикант. Према томе како ће остварити деловање Пактова у домену равноправности људи различитих вера, када његова вера, нпр. сматра злочином достојним смртне казне сексуални однос хришћанина и муслиманке? Ако прихвати Пактове, онда мора негирати ову јасну шеријатску обавезу. А ако негира ову шеријатску обавезу, онда губи карактер муслимана и постаје вероодступник — муртад. А муртад се осуђује искључиво на смрт, и то је у исламу категорија нижа и презренија од било кога муслимана. Према томе, прихватање Пактова о правима човека је празно слово без садржаја, кога је свестан свако ко иоле познаје ислам.

То се најбоље може објаснити на примеру Ирана. Та земља је чак и ратификовала Пактове ОУН о правима човека и тиме их формално увела у свој правни систем. Али то је све остало „мртво слово“ на папиру и сваки човек који тражи да се неко од права загарантованих пактовима оствари бива прогањан као дивља звер. Све то показује колико је свако позивање муслимана на права човека онако како их дефинишу ОУН само фарса. Идентична је ситуација у свим осталим исламским земљама. Нигде, и то буквално, нема примене ових аката, па је тамо дискриминација немуслимана и жена подигнута на степен позитивног права. А тај апартхејд је гори од сваког апартхејда у Јужној Африци. Уосталом, ја пред собом имам књигу Алије Изетбеговића „Ислам између Истока и Запада“, за коју сам писао и рецензију коју је од мене наручио Републички секретаријат БиХ за културу. Исто тако, испред мене видите дела Сеида Куртба, јединог од најзначајнијих теоретичара исламског радикализма: „Знакови на путу ислама“ и „У сенци Кур'ана“. И површно чита-

ње ће показати да се Изетбеговић умногоме чему слаже са овим човеком кога је муслиман — Насер обесио под оптужбом да је верски екстремиста.

● Значи ли то да су идеје исламског фундаментализма и исламизма, или радикализма као његове најмилитантније форме, веома присутне код нас?

Не, не мислим! У сваком случају мора се имати у виду да су наши муслимани још увек у хришћанском окружењу и да је та чињеница увек утицала да они буду, у многим елементима, веома блиски својим сународницима других вера. Зато идеје радикално политизованог исламског фундаментализма нису код нас присутне, као рецимо код Арапа или Иранаца. Али са друге стране, то не сме да нас заваља и наведе на закључак да је потенцијалних крвника у име ислама мало. Сетимо се само другог светског рата. До 6. априла 1941. године, мирне и благе комшије су се већ маја месеца претвориле у крвнике ништа мање опасне неголи припадници групе „Цихад“. Према томе, сваки онај ко то негира, или лаже, или је незналица. Али исто тако не треба заборавити да би било и православних и католика који су спремни да буду исти и да људе кољу само зато што су муслимани, католици, итд.

НЕМА МИРОЉУБИВОГ ПУТА

● Како Вам изгледа садашња слика БиХ?

Најбоља могућа! Она помаже да се види да је братство и јединство била празна љуштура за већину њених становника и да БиХ остаје, како вели Андрић, „земља мржње и страха“. И мада се представници свих странака залажу за уважавање и очување целокупности БиХ, постаје јасно да су им концепти супростављени и да ће требати много одступања од њихових искрених и трајних тежњи, ако не желе да се све то претвори у крвави колоплет. ● Објасните то мало боље.

Ево, на примеру носиоца суверенитета у БиХ. Сви знамо да је ова република једина која почива на подели суверенитета на равне части између три народа. Садашња отворена изјава припадника СДА на многим скуповима о томе да муслимани треба да буду водећа снага у БиХ, јасно негира ову постању и доводи и Србе и Хрвате у неравноправан положај. Ни једни, ни други то неће поднети, а ако муслимани буду инсистирали на томе, логично је да се то не може рашити мирољубивим путем. Утолико више, што је БиХ, изгледа, сада већински муслиманска услед покоља и исељавања Срба и Хрвата.

● Како у томе смислу разумети последње потезе СДА на скуповима у Новоме Пазару и Сјеници?

То је била њихова највећа грешка. Једноставно речено, унапред припремљене изјаве Алије Изетбеговића и осталих челника партије о толеранцији, демократији, итд. нису могле да каналишу ирационалну мржњу на све што је хришћанско и српско, па је део присутних, понет валом верског екстремизма, јасно изразио своју дивљачку мржњу. Србији, али и Европи мора бити јасно, да су сви они који су клицали на градском стадиону у Пазару, смртни непријатељи са којима су сваки преговори бесмислица. У било каквој смислу, имајући нормално у виду оно што осећају, а не што објективно јесу, они нису ни муслимани, ни Бошњаци, нити Турци Кемала Ататурка. Они су Османлије!

● Објасните то мало шире.

Једноставно, ти људи живе и дишу за османско царство. То је њихова држава и њихова узданица, јер их њена снага и моћ јача у уверењу да је њихова национална издаја (јер су издали своје мајке и очеве) била правилна и праведна зато што кроз снагу османског царства и његове победе показују да је њихов акт добио божију подршку, јер је за муслимане османско царство било божја држава. Колика је љубав тих људи за османско царство, најбоље ће се видети из следећег цитата Хамдије Шахинпашине из Пљеваља, значи човека из старог Раса: „Турска је отишла из Санџака уз Балканске ратове, али је попут звијезде на небу, кад полети, остао траг, бљесак од њене свјетлости — тако је иза Турске остао њен дух, њена етика, хуманизам исламских квалите-

та“. (Наведено према „Препород“ од 15. маја 1990, стр. 13.). Према томе, шта овде треба да се дода? Ја мислим, ништа! И све то је добило конкретну потврду на оснивачком скупу СДА у Сјеници, када је маса окупљених скандирала Турској и тако се практично определила као Османлије и непријатељи Србије, словенства, али и Европе и хришћанства.

● Да ли је муслимански покрет једнозначан?

Никако није! Међу муслиманима има оних који се декларишу и као Срби. Сетимо се само Мустафе Мулалића који је био члан Врховног штаба Драже Михајловића. Али ваља знати да је Адил Зулфикарпашин сасвим у праву када вели да је велика већина муслимана опредељена за формирање посебне политичке заједнице која би обједињавала муслимане. Они су склонији оном што се назива исламским фундаментализмом, али нису сви фундаменталисти, то треба јасно истаћи.

Код ове групе коју као што видимо предводе Изетбеговић и Зулфикарпашин, а у вођство су кооптирани и људи типа Мухамеда Филиповића, сасвим јасно се показује да пред собом имају визију муслиманске БиХ, тј. државе самих муслимана. Осим тога, посебно је важно да се истакне да је то верска странка, без обзира да то што непрестано понављају да су за лаичку државу. Све су то празне приче ако се погледа њихова програмска декларација, а нарочито говор који је Изетбеговић одржао у сарајевском „Холидеј Ину“ на оснивачкој скупштини. Што је посебно важно, то је верска странка чије руководство показује изузетну наклоност ка фундаменталистичкој интерпретацији ислама. Уосталом један од опоната ове групеације Ренс Керим, који заступа прохрватску опцију је, у једном тексту, као једну од главних карактеристика Зулфикарпашине навео и то што је он повезан са Саудијском Арабијом. А, надам се да је читатељству знано да ова земља проповеда најконзервативнији ислам.

Уосталом, ко год је пратио „Босанске погледе“ лист који годинама уређује Зулфикарпашин, могао је у то да се увери. Тамо се заступа идеја о неопходности везивања за исламски свет, и што је посебно важно, за то се Зулфикарпашин залажао у време када је велики број исламских земаља био под колонијалним игом, те када су снаге овога дела човечанства биле више него скромне. Друга значајна деловања Зулфикарпашине јесте константно везивање за османску империју, тј. за исламски халифат који је она представљала, а то за остале народе наше земље јесте време најмрачнијег ропства. На плану међусобних односа, формално се овај век увек залагао за братску љубав, разумевање са Србима, Хрватима и осталим, али конкретна деловност је увек ишла против тога. Тако између осталог Зулфикарпашин који, колико је нама познато, има жену хришћанку по имену Татијана, истиче неопходност забране мешовитих бракова муслиманске жене и мушкараца немуслимана. Тиме јасно прави баријеру којом двоструко дискриминише људе. Са једне стране дискриминише хришћане, а са друге и жене муслиманке. Ако има у виду да је његова супруга, по оном што знамо хришћанка, онда се види и други вид класичне исламске нетолеранције и дискриминације жене у односу на мушкараца, јер он себи дозвољава оно што сматра да треба његовој жениској деци, ако има, забранити.

НЕИСКРЕНИ ХРВАТИ

Посебно је јасно његово фундаменталистичко па чак и радикално фундаменталистичко опредељење дошло до изражаја у изјави у Јањи приликом формирања одбора СДА. Тамо је он изјавио да муслимани који су владали пет векова никога нису мартинирали. Значи, апсолутно је поистоветио БиХ остале наше муслимане са османским окупаторима. И што је посебно важно, он Ђеле-кулу и време у коме су његови преци за сваку одсечену српску главу добили награду о сто пјастера сматра да је било време толеранције. Радикалније исламистичке ставове, могу одговорно да тврдим, није изрекао не Сејид Кутб. Нормално, за ово последње треба имати у виду да је Кутб увек говорио овако, док Зулфи-

Србији, али и Европи мора бити јасно, да су сви они који су клицали на градском стадиону у Пазару, смртни непријатељи са којима су сваки преговори бесмислица. У било каквој смислу, имајући нормално у виду оно што они осећају, а не што објективно јесу, они нису ни муслимани, ни Бошњаци, нити Турци Кемала Ататурка. Они су Османлије!

карпашић прави само повремене излете сличне врсте, али су и они веома индикативни.

● Истакли сте да постоје и друге опције међу муслиманима.

Да, постоји и проушташка струја у којој значајније место заузимају Асаф Драковић и Реис Керим, директор исламског хрватског центра у Торонту. Они заступају тезу о хрватском националном бићу муслимана. За њих БиХ, али са читавом рашком облашћу, мора бити припојена НДХ. Тај покрет чији развој ја пратим у дужем периоду, јесте противуречан, јер са једне стране инсистира на лаичкој држави, а са друге тражи очување религијске посебности.

Познаваоцу ислама тешко је да схвати како би ови заступници тезе о хрватству муслимана реаговали на мешовите бракове, који су нормална појава у једној лаичкој средини, али су зато за муслимане вернике незамислива јерес, ако се ради о удаји муслиманке за хришћанина. У том смислу се поставља питање где је место хрватству код муслимана који би са благославом удво кћер за Турчина, али никад, за рецимо сина Андрије Артуковића. Противуречност овога покрета се огледа у чињеници да оно упркос свога хрватског опредељења, исто као и католици Хрвати, тешко могу да за искрену сарадњу ангажују муслиманске масе. Уосталом, ко год прати емигрантску штампу могао је приметити да се ови Хрвати муслимани често жале на неразумеваше њихових хришћанских сабораца који исказују анти-муслиманско расположење.

Већини муслимана није непознато, да је поводом прославе Бајрама, Степинац за ислам рекао следеће: „Још би само то требало у Загребу. Преко триста година бранили су дједови наши мачем у руци од некрста ову земљу и овај град. И шта су дједови часно очували, то ће унуци морално дубоко пали помоћи у злу оне који су и сами некада били католици... Разумијем да неуди пук пристане и да се држи уз ислам. Али да културан човек који змиља тежи за спознајом истине пристане уз ову смешну мјешавину жидовства и католицизма, односно хришћанства и паганства, то не могу разумјети“. И огромна већина муслимана је свесна тога. Знају они, да за Хрвате, чак и када искрено желе муслимане инкорпорирати у хрватско национално тело, то увек подразумева „враћање у веру предака“, било да се то декларативно каже, или се подразумева. Зато садашње инсистирање на савезу између ислама и муслимана са једне и хрватских националиста са друге стране јесте чињеница са којом се мора рачунати, али она није последица никакве љубави, већ заједничког уверења да су Срби највећа, тренутна опасност, и да се с тога морају јединити. Нико не сме да се заварави да изјаве челника ХДЗ за Херцеговину о будућој сарадњи са муслиманима тј. СДА, јесу израз љубави. То је опсена!

Без озбира шта причали о томе, херцеговачки и босански Хрвати носе у својој свести време у коме су њихове жене и кћери одвојене у хареме њихове „муслиманске браће“, а после се веома често враћале трудне својим кућма. То понижење које је генијални Андрић описао у својим делима дубоко оптерећује свест БиХ Хрвата. Али тренутна дивља мржња према Србима утиче да ово последње оде у други план, па се опет истичу теорије о муслиманима ко цвећу хрватства. Али све то пада у воду пред оно што је рекао Степинац, и ових дана потврдио београдски надбискуп Перко Франц. Зато не треба имати илузије о искреној и трајној сарадњи ова два блока. Њихова тренутна кооперација је веома плодотворна и може да има исте плодове као што их је било за време другог светског рата.

● Има ли противуречности у поменутој сарадњи? Кво да не! Нарочито хрватски челници, људи који се диче својим хрватством, у тежњи да се додворе муслиманима, не презају да до сржи увреде своје претке и да пљуну на мученички проливену крв својих дедова, изричући историјске неистине.

БИХ СЕ МОРА САМА ОПРЕДЕЛИТИ

● Наведите неки конкретан пример
Тако је рецимо потпредседник Хрватске демократске странке, др Анте Ковачевић, нека му та докторска дисертација служи на „част“, изрекао грозну неистину којом је згазио на своје часне претке, и

**Посебно важно је да
Зулфикарпашић
Ћеле-кулу и време у
коме су његови преци за
сваку одсечену српску
главу добијали награду
од сто пјастера сматра да
је било време
толеранције. Радикалније
исламистичке ставове,
могу одговорно да
тврдим, није изрекао ни
Сејид Кутб**

**Већини муслимана није
непознато да је поводом
прославе Бајрама,
Степинац за ислам рекао
следеће: „Још би само то
требало у Загребу. Преко
триста година бранили су
дједови наши мачем у
руци од некрста ову
земљу и овај град. И што
су дједови часно очували,
то ће унуци, морално
дубоко пали, помоћи у
злу оне који су и сами
некада били католици...“**

Мирјана ЛОЈАНЧИЋ

ИНТЕРВЈУ

то до неба вапије за осудом, али она ни од куда не долази, па чак ни од цркае, што показује колико је она родољубива! Ради се наиме о томе, да је опште познато да Хрвати претендују на средњовековне Босанце као на Хрвате, а нарочито на босанске католике. Ти босански католици су се у име Христа жестоко борили за очување независне Босне. Између осталог, последњи босански краљ Стефан Томашевић је изгубио живот бранећи своју земљу заједно са католичким племством, које је великим својим делом посечено. Приликом тих освајачких похода, османске су трупе палиле, пљачкале, силовале, набијале на колац католичко становништво. А један од главних предводника ове османлијске војске био је босанац Мехмед-паша Опуковић, који је заузео утврђени град Бобовац и тако срушио босанску државу. Осим тога, опште је позната чињеница да је скоро сво муслиманско становништво БиХ кроз историју било месног порекла и да су они кроз векове константно упадали у Хрватску, пљачкали, убијали и сл. Значи, све те борбе, које се сада као нпр. битка код Сиња славе, биле су битке у којима су становништво Хрватске нападали, пре свега, босански муслимани. Између осталих, и босански бег-лербег Атлагић је опседао Сињ. А данас Анте Ковачевић, који чак носи титулу доктора, вели да се Хрвати никада нису борили са Муслиманима (ово намерно пишем са великим М, да би се знало на кога се мисли). Тако под ноге баца светлу прошлост и пљује на крв мученика палих за слободу домовине. Зар се тако брани хрватска част!? И ја сам запрепашћен да ни један хрватски званичник није реаговао, па чак ни католичка црква која би то морала. То показује, какви су они у ствари Хрвати. Јер, тежња ка коалицији може да оправда прећуткивање многих ствари, али за свакога ко држи до националног поноса и достојанства, лажи које вређају народне хероје, не смеју се изрећи у име ничега.

● Какви су ваши погледи на БиХ и муслимане.
Па је мислим да нико нормалан не сме негирати историјску чињеницу да је БиХ стара држава и да је најбоље да она опстане у својим садашњим границама као део и то потпуно равноправан са осталим федералним јединицама у оквиру јединствене Југославије, мора се имати на уму да садашње границе не могу опстати. У том случају, ја се залажем да се сваки становник БиХ, укључујући и оне које су одсељени индивидуално, одредели где жели да живи, па да се на основу тога подели њена територија. У то име морају одлучивати и сви мртви који су страдали у I и II светском рату, али и сви они мученици које су османлијске слуге у лику наших муслимана побиле кроз историју.

Што се муслимана тиче, они су реалности и не смемо се заваравати са чињеницом да је то пролазна ствар. Муслимани очигледно желе да се одрже као такви у томе им не треба сметати, већ им се мора и помоћи у складу са међународном праксом познатом у цивилизованом свету. Друго, не сме се занемарити да су они, пре свега, по својој субјективном опредељењу изабрали да више не буду ни Срби, нити Хрвати, барем у огромној већини, па их због тога не треба приморавати да уђу у неки од поменутих обора. Једноставно, они се морају прихватити као такви. Али то не значи да се у име њихове жеље за самосвојношћу, како се то чинило до сада, дозволи фалсификовање историјских чињеница о томе како је ислам дошао на ове просторе и шта је он значао за југословенске народе. И то не због Срба, или хришћанства, већ због притивне историјске истине. То исто подразумева и муслимански напор да прихвати лаичку тј. секуларистичку реалност и то трајно и стварно, а не као тренутну неопходност која ће нестати чим они стекну бројчану и финансијску превласт. Ако би муслимани били спремни на тај мали уступак, који уостајом предвиђа и Повеља ОУН, не би било никаквих проблема.

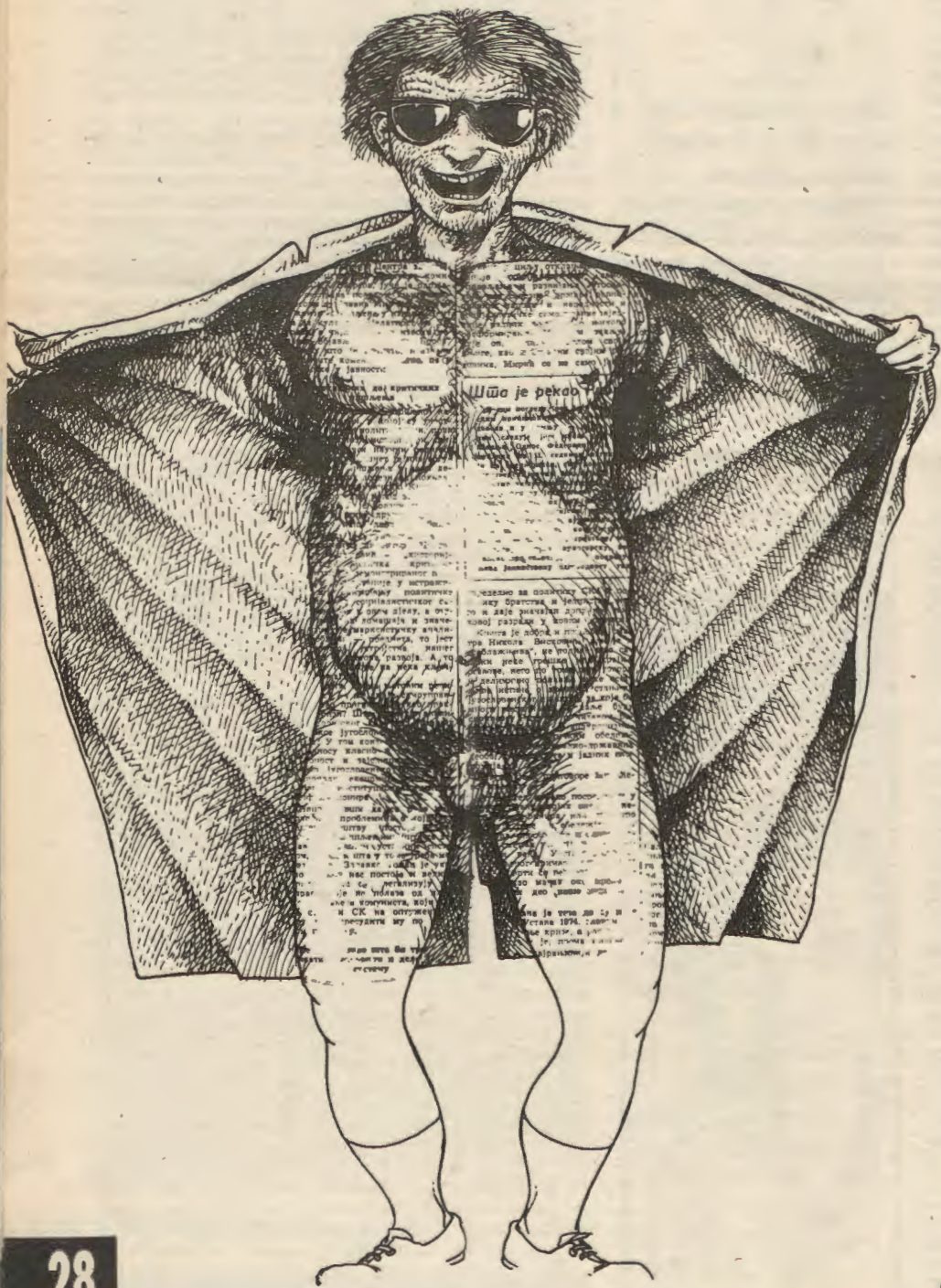
ПРЕДСТАВЉАЊЕ

Шта просечан радни човек може више да пожели суботом увече, него да у топлом и интимном породичном кругу (можда у

ПРВИ ПУТ У ВАШЕМ ДОМУ ТВ ПРОМОЦИЈА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ СРБИЈЕ

СТРАНКА ПЕРВЕРЗНИХ СРБИЈА

друштву кумова и блиских пријатеља) одглега ТВ промоцију Социјалистичке партије Србије? Занста, од тога ништа боље не може да га снађе, јер је то идеална прилика да тако опуштен и разгаљен, у друштву најмилијих, сазна оно, што до тада није ни сањао. Да чује нечувено, упозна непознато, обрадује се све самим радосним вестима и... увери се да ће нову политику водити нови човек.

Не, никако пресвучени, како кажу неки злурадници, већ сасвим нов, свеж, орошени човек који ће народ водити у једином исправном правцу. У тренутку када је знатижеља грозничаво стала да обузима милионски ТВ аудиторијум, после интонирања химне непостојеће државе, свима нама осмехнуло се то драго лице др Петра Шкундрића — угледног манекена будућег модела новог човека, који је од своје странке добио за датак да шармира гледалиште, одржи га у весељу и увери, да је оно гледа и слуша прави програм (и ТВ и партијски, што је за право исто).

О њему ће, објашњава нам потпуно непристрасна ТВ водитељка Соња Ђурић, говорити све сами нови људи — младосоцијалисти: академик Михаило Марковић; др Огисар Ковач, др Ратко Марковић, две дотера не другарице у тафтаним новогодишњим блузанама и омладинац који се политиком ба ви из чисте љубави а никако каријере — Геран Трија(и)ан.

ДИРЉИВА ТВ РАЗГЛЕДНИЦА

Каква дивна слика! До перфекције осмишљен студио, хор амбициозне морално политичке кокетке Даринке Матић — Марковић, у позадини спонтано пристигла омладина... сви закићени црвеном ружом (некада је био каранфил), озарена Соња и озарен Петар узимају ваздух пре него што ће почети плодојаје о томе шта је то СПС, за шта се он(а) залаже, шта хоће, шта неће, с ким воли а с ким не воли... све саме новостите и ексклузивне вести.

Али, пре него што гледалиште крене у будућност, ваља га мало богати подсетити на прошлост. Е сада ће се неко запитати о каквој то прошлости говори СПС, кад као „странка европске левице“ постоји од јула. Можда ће причати о томе где су и какви летовали, како поднесе „равноправну“ страначку конкуренцију, како прикупља новце за кирију и бензин... кад оно, крећу филм од Осме седнице па на овамо!

Слободан Милошевић, тадашњи председник српских комуниста на Косову енергично изговора кључну реченицу његове даље каријере — „Ко вас бије?... Нико не сме да вас бије“... Слика се специјално техником мења и сада гледамо увертуру за „Године расплета“ то јест Осму седницу ЦСКС, да би недуго, затим кренуло догађање народа.

Потом следи проглашење Амандманга Газиместан, па Устав у наставцима... и још нека спорадична достигнућа, за која су неупућени мислили да немају никакве везе са комуно-социјалистима јер, реч је о државном, историјском или обичајном послу. Партија и држава — то смо научили намет, већ су давно разведене. Јесте, тачнијеразвеле су се док су ту Партију водили „фатељаша, властодршци, издајници, конзервативисти и остали ненародни елементи“, али са

да... сада, када је она саздана од све смих моралних светаца окренутих у будућност и у тоталној амнезији према прошлости, време је за поновно венчање. Ко ће народу и држави боље мислити од „његове“ партије која је грешила, промашивала, отимала, убијала, отпуштала, хапсила, преоблацила се... али богами, на свим тим грешкама и учила? Тако и са таквим више неће; сада ће модерно, другачије и са новим људима који су ево, ту пред нама у студију са огромним шансама да нам објасне и да нас убеди зашто су ОНИ најбољи и због чега једино њима можемо да верујемо.

БАТА И КУЛТУРА

Петар Шкундрић скреће поглед према објективу камере, развљачи лице у природан осмех и стартује. Ваљда су му одговорни уредници, указали на психолошки ефекат код гледалаца ако му лице буде озарено, расположење весело, а глас миран, самоуверен. Он је међутим, то толико буквално схватио да му се тај осмех претворио у — грч.

Зато као прави спас оваквом ТВ аматеризму, стиже главни вечерњи адут СПС-а, позната филмска звезда — Бата Живојиновић. Он се, како је обавестио гледаоце, са супругом договорио да обоје гласају за СПС. Просто ме брине зашто и своју децу није споменуо јер, колико је познато и она имају право гласа, а имају и другове, а другови воле филм и тако редом. Баш зато. Бата је као будући скупштински посланик углавном обузет „уметношћу у целини“ и каже да ће она цветати само ако СПС буде (остане) на власти.

Људски је то да човек полази од себе па зато југословенском филмском стару не можемо замерити што НЕ ЗНА да је у социјализму култура и уметност ове земље пала — да не може ниже. Сиромашна је, бедна и понизна јер пола века мора да моли за оно што јој припада, а њени незаврбовани посленици најбоље знају колика је цена НЕ ПРИСТАЈАЊА на идеолошки оријентисану „духовност“. За разлику од стално анкетираних и одликованих мањине, они су, каквог ли апсурда, име овој земљи проносили у свету где је култура — прва и основна лична карта цивилизацијског степена једне државе!

Нормално је, међутим, да друг Живојиновић ту муку и одговорност не познаје, јер осим у два — три (синеасти ће то боље знати), није било југословенског филма или серије где он није успешно заиграо! О иностраној продукцији, Холивуду, Риму и слично, не би овом приликом коментарисали. Стварно, зашто би онда он нешто желео да мења?

РАТКО, КОМУНИСТИ И УСТАВ

Један од најређе виђаних активиста СПС-а, човек од науке, угледа и несумњивог професионалног ауторитета — професор др Ратко Марковић, откриће нам да је истина оно што се у граду одавно „шушкало“. Да су комунисти писали Аманмане, организовали референдум, спремили Устав. Лично сам и ја у то сумњао, али, њихови аргументи били су прилично уверљиви јер, добро се сећам да су спомињали НАРОД, као носиоца свих тих историјских аката.

Како било, ако се у блиској будућности др Марковић одрекне политичке каријере, можда ће посао моћи да потражи на београдској телевизији, јер поседује веома битну особину за тај медиј: концизан је, јасан и убедљив, чак и кад сам зна да лаже.

Неистинама се свакако неће служити угледни академик Михаило Марковић, који се, пар пута је на том инсистирао, вратио из Америке да би помогао „својима“. Такав ал-

труизам својствен је само старим комунистима који су за своју идеју спремни да жртвују све што се може жртвовати. А то, што је данас академик социјалиста, могло би се објаснити разлогом његовог привредног дисидентства — док су се његови комунисти залуђивали неким комотнијим идејама. Како се у међувремену појавио нови црвени месија — присталица чврсте руке (и романтичног имена за своју партију), Михајло Марковић се опет нашао међу својима и сада, приметно је, доживљава другу младост.

На жалост само физичку, јер духовно је поприлично излапео! Како би се другачије могло објаснити његово економско размишљање — да је „увођење социјалистичких елемената (new deal) у вечно кризни конепт капитализма, довело до данашњег друштва благостања. Дајте, да није било овог нашег социјализма, врага би Америка и остали експлоататори данас нама давали милијарде долара да се чупамо из..... Не могу да се отмам ужасној мисли да академик Марковић предаје на једном од Универзитета у тој истој Америци за дебеле новце, а у души је толико несрећан јер зна да та земља прослерира на рушевинама — његове земље!

Од овако дубиозних размишљања човека може и да заболи глава, па се зато редитељ Бранко Кичић побринуо да повремено освежи екран неким електронским социјалистичким паролама: „Нема више ни сеоба ни деоба“..... „СПС је партија људи који живе од свог рада“... „Гласајте за просперитет, мир и слободу“..... јер, ко не гласа за СПС, изгледа да неће имати ништа од тога.

ЧАРН ПАРТИЈСКОГ СЕКСА

Кулминација вечери у СПС, јесте приказ људске димензије ове странке. О томе ће нас подробније упознати социјалистичке политичарке — овога пута незбркова и длакавих могу! А замислите, причаће нам о сексуалној слободи! Једна од те две другарице каже да ће се њена странка залагати на ОДНОС МЕЂУ ПОЛОВИМА. Јер, ако се СПС за то не заложити, од „онога“ неће бити ништа. Овако, ако то буде партијски задатак (као у ратном вихору када је ванбрачно рођен добар број данашњих политичара) онда ће све бити дозвољено, ко с ким и ко кога...

Али, консеквентно, ту се могу јавити проблеми. Ако буде односа између полова и ако се полови буду разликовали, као што на томе инсистира СПС, онда ће извесно бити и много трудница! Е, и за то СПС има решење. Другарица Милица Симоновић јасно каже да је доста било којенаких црквених наклапања о томе да је побачај убиство. Црква, каже ова другарица, замишља жену као „Слушкињу са ореолом светице“. Е, па неће вала бити тако. Жена ће бити самостална, слободна, еманципована, дотерана, запослена, продорна, рађаће кад хоће, побачиваће кад неће, све ће бити... додуше мушк неће бити...али, ако јој се и деси да у том налету сексуалне слободе буде силована, Социјалистичка партија Србије ће јој гарантовати заштиту!

Проводећи суботње вече уз СПС схватио сам још нешто: сви остали, ментално, идеолошки, верски, обичајно или духовно силовани готово пола века, одговарајућу заштиту мораће да траже од неке друге партије.

А да, умало да заборавим. Иако ме другарица Соња Ђурић није ништа питала, ја ипак имам нешто да додам: не гласајте за Странку Перверзних Срба.

Дане Симић

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ИСТИНА НА ШТУЛАМА

Пообећи од Туђмана Милошевићу, то се зове мајер! Овај апсурд мора да је спознала и Мила Штула, новинарка „Данаса“ која се добро потрудила да постане непожељна у сопственој средини. Захваљујући својој убојитој, искреној и веома духовитој критици ХДЗ, без олако обећане брзине освојила је српску јавност. Медији су јој широм отворила врата и Мила Штула је, хтела то или не, по отужној логици ствари промовисана у неку врсту југословенске Ваве. Штула је, само тиме што је била непопуларна уместо непожељна, постала новинар коме се верује.

Међутим, Мила Штула морала је знати да неће тако олако проћи. Они код којих је дошла буквално су схватили ону народну, „да је непријатељ мога непријатеља мој пријатељ“, те је Мила, најзад, морала и да докаже своје пријатељство. /То би Мили требало да говори како се ни у Србији сигурност не добија цабе!.

То што се Мила Штула ЛИЧНО плаши Вука Драшковића, клања и грађанског рата, повезујући ове три ставке у целини која по Штули треба да представи СПО, можда је и разумљива за жену која долази из њене средине. Ипак, за жену са њеним искуством, рећи да је Вук Драшковић након посете Јасеновцу вечером са Фрањом Туђманом, те да се Драшковић виђа са америчким амбасадором (иза кога стоји ЦИА), некоректно је и глупо. Некоректно је, јер је нетачно. Вук Драшковић није вечером са Фрањом Туђманом и за љубитеље истине то је лако проверљиво. А натунице о некаквој ционистичкој завери толико су глупе у ситуацији када Србима прети већа опасност од српске СДБ него ЦИЕ, да доведе у питање Штулин укупни професионални кредо.

Познато је да амерички амбасадор прима и виђа много Срба, и пожељних и непожељних српских властима. Инсистирање на „сусретању са америчким амбасадором“ указује на озбиљну мрљу у социјалној интелигенцији и продавање магле необавештеном народу који, видећи ваљда да председник Републике бежи од опозиције, мисли да би то требало да чини и амерички амбасадор.

Популарно речено, разлози за неистине које је јавности саопштила Мила Штула, могу бити или — или. Или је Мила Штула ЧУЛА оно што је тако самоуверено изјавила, или то сигурно ЗНА. Како не може знати оно што се није догодило, онда је сигурно чула. Или јој је неко рекао. Рекао да је чула. Па је онда Мила Штула то, рекла.

Ако „пријатељство“ овакве врсте значи сигурност Миле Штуле и њеног детета у Србији, нека јој буде. Можда је ова жена, коју неки доживљавају као Ваву, претпоставила да је вечера са Туђманом уобичајена завршница након полагања венаца у Јасеновцу. Уколико Мила Штула није схватила у чему је ствар, нека се распита СА КИМ ЈЕ ТУЂМАН ЗАИСТА ВЕЧЕРАО. А није било никаквих венаца. Само мало цвећа и дим једне „хавање“ који му је улазио у очи.

БОЉЕ ГА МЕЊАТИ, НЕГО ЛЕЧИТИ!

Бежећи од олињалог Маркса, српски комунисти су се изненадно нашли између, ни мање ни више, него — Гадафија и Берклија. Зашто баш ове двојице? Па, између осталог и због тога што је Гадафи, неколико векова након што је Шекспир рођен у Станфорду на Авону, „установио“ да је Шекспир, заправо, арапски шеик Спир, којег су Енглези, ваљда из идеолошких разлога, напосто украли из арапске и припојили енглеској култури. Берклију (а, богами, и Хегелу) приписује се, опет, анегдота у којој на питање зашто тврди да Месец, на пример, није округао ако чињенице говоре другачије, одговара: „Утолико горе по чињеници“. Управо у вези са оваквим и сличним ноторним чињеницама које, дакле, не треба доказивати, има данас и овде смисла поменути комунисте, односно њиховог лидера г. Слободана Милошевића, идемо редом...

БОР КАО ОДГОВОР НА САБОР

Као што је познато, Светски сабор Српског покрета обнове почео је тријумфално у недељу 28. октобра ове године, а окончан је, у извесном смислу, такође тријумфално — посетом делегације и других заинтересованих јасеновачком стратишту, у уторак, 3. октобра. Тема овог осврта, међутим, није сам Сабор о којем је „СР“ детаљно известила читаоце у претходном броју), него „изненадна“ и „ненајављена“ посета председника Председништва Републике Србије г. Слободана Милошевића Бору свега два дана касније, у четвртак, 1.11.1990. г. Па, иако су сва (за то задужена) средства јавног информисања потцртавала оно „ненајављена“ (ликујући, ваљда, због „топлог“, „спонтаног“ и при томе „масовног“ дочека г. Милошевића, за кога и „не знају“ да је ту јер је „ненајављен“), јасно је да је ургентна хитност којом је г. Милошевић преузео овакву посету док се гости Сабора још нису ни разишли — више од конциденције. Схвативши, наиме, „преко ноћи“ да Светски Сабор СПО својим порукама и значењем може битно да поремети „планирани“ ток предизборне кампање, г. Милошевић одлучује да га „ненајављено“ — неутралише. Одабран је Бор, радничко место, чија је привреда поприлична жртва рестриктивних мера савезне, али и непостојања мера републичке владе; једном речју, место захвално за проналажење и патентирање „криваца“. Није овде од значаја ни чињеница да је г. Милошевић свесно превидео разлику између функције „председника свих Срба“ и функције председника једне, макар и „владајуће“ странке, колико чињеница да је ону праву функцију свесно злоупотребио у корист оне друге, значи у корист очигледне мањине српског народа. Данас можемо да кажемо да политика коју водимо у Србији већ даје резултате. Србија је сада јединствена, демократска држава у којој су створени сви неопходни услови за успешан економски и културни развој, каже на самом почетку говора радницима РТБ Бор г. Милошевић. Међутим, ако се „политика коју водимо“ кордонима милиције брани од демократске опозиције (која представља већи део српског народа), и ако представници те опозиције не могу ни да уђу у српску Скупштину, а камоли да одлучују о питањима Устава или, рецимо, изборних закона који се тичу свих Срба, а не само оних у владајућој странци, онда је тешко или барем неумесно говорити о демократској држави. Утолико пре „услови за успешан економски и културни развој“ нису ни на виду. Јасно је и да овакве фразе из комунистичког арсенала обавезно у себи садрже и „демократску вољу“ целог народа, што ни раније није био, а сада поготово није случај. Какве резултате онда може да да таква „политика коју водимо“(!).

Јован Рашковић је добро прошао назвавши Србе „лудим народом“. Да ли ће такву срећу имати и Слободан Милошевић који у трци да добије за себе Уставом предвиђену улогу, не преза да један део српског народа назове лудацима? Тиме је господин Милошевић дефинитивно понизно чак оне што му слепо верују. Срби би, након последњег наступа свог тренутног председника, заиста били луди да поклоне поверење човеку чија бахатост и самољубље не знају за границе.

СТРАНКЕ КАО ДЕЖУРНИ КРИВЦИ

Осврћући се на опасност од „тржишног либерализма“ г. Милошевић опомиње: „Зар било ко разуман може да прихвати као добру идеју да преко ноћи истера стотине хиљада људи на улицу, а да не тражи и не налази друга, боља, хуманија решења за њихову егзистенцију. Зар било ко разуман може да смањује зараде запослених испод границе издржљивости, а да истовремено не обезбеђује услове за нове инвестиције и пораст продуктивности као једине основе бољих зарада“. Питање сасвим умесно, али и сасвим лицемерно. Иако је општи контекст примедбе упућен на адресу савезних органа, треба подсетити да је „под тим истим савезним органима“ функционисали и Словенија, рецимо, па је ипак знала и хтела да се побрине за себе и о себи. Г. Милошевић и овде заборава да због потреба огромног бирократског апарата српске државе и владајуће партије та исти гладна српска привреда задржава мањи део произведеног колача, да су, дакле, хиљаде људи доведене на руб егзистенције, јер су прво морале да подмире потребе тог и таквог апарата па тек онда своје, да је од свих запослених државним каналима узимано да би се финансирала медијска кампања у корист владајуће партије, да је само референдум „прво Устав или прво избори“ (односно „прво нашла власт па онда Устав“) на овај или онај начин те исте запослене коштао десетак милиона долара (тек нешто мање од прикупљеног девизног дела Зајма), да су, уосталом, сва пропала предузећа компетентно водили поверници владајуће странке који су били лојални пре свега политичким налогодавцима, па тек онда радницима и законима тржишта... Јасно је да тражење кривца за све што је српске раднике и сељацима довело на руб пропасти спада само у текуће послове партијских и државних лојалиста, али ради се о томе да су кривци међу нама, боље речено — међу вама. Поготово ако се и будући „кривци“ почињу тражити међу ауторима економских програма неких опозиционих странака.

И, све ово заправо је само општи „економски“ увод у оно због чега се г. Милошевић у оне тмурне дане запутио у Бор. Значи, „да би тај рад на економском просперитету донео резултате потребни су мир, политичка стабилност и одсуство оног мноштва свих кодневних и петпарачких политичких трзавица које блокирају време и људе и њихове напоре за праве задатаке, за праве циљеве“. Другим речима, док „ми“ вероватно социјалисти, пожртвовано и прегалачки бијемо битке за ваше боље сутра, тамо неки, који се играју демократије, стално нешто зановетају, запитују, бацају клипове под точкове револуције и тако, поштом народу, уствари, раде о глави. Док делегације Социјалистичке странке тумарају предузећима и ометају радне процесе, а касније и са малих екрана даноноћно „убијају у појам“, дотле „остали“ петпарачким смијалицама ремете демократске токове и блокирају свеопшти напредак, уместо да се повуку у мишије рупе, где им је, ваљда, и место и тамо сачекају коначно ослобођење. Јер, а то је оно главно, „тај пут у модерно, развијено и праведно друштво неспојив је с било каквим мистичким порукама које као авети прошлости круже у неким деловима Србије и које разни лажни пророци и лудаци нуде српском народу као залог будућности. Ово се поготово односи на оне који у име те прошлости нуде националистичке обрачуне, реваншизам и општи хаос“.

ЛИДЕР КАО ПИЈАЧАР

Иако је председник Републике овде већ дубоко загазио у „страначки сепаратизам“, некоректност, па чак и најприземније провокације (чему коментари

можда није ни потребан) подсетимо само да ово изговара лидер странке која је легитимни, правни и политички наследни власник целокупног послератног геноцида над демократијом и политичким плурализмом, Голот отока, сваковрсног реваншизма, пропалих привредних реформи, позајмљених и проћерданих милијарди долара, шездесет осме, титоистичког полтронства, политичке и економске емиграције, проблема Косова, приватних династијских политика... којој је, дакле, свакојаки хаос, реваншизам и „обрачун“ иманентно својство, својство без којег се не препознаје.

Ако се томе дода ко све и на какав начин „дрма“ данас комунистичко-социјалистичком политиком може се, опет, у „луђацима и пророцима“ можда препознати и понешто заборављени одсјај комунистичке самокритике, која, у сваком случају, не нуди ни један разлог за хвалу. Председник Републике, међутим, не мисли тако и иде даље: — „Уверен сам да огромна већина грађана не може да се колеба: да ли ће се одредити за мир, политичку стабилност, равноправност народа и људи, социјалну правду и остварење програма економског и културног развоја; или ће се одредити за хаос, реваншизам, крвопролиће, ГРАЂАНСКИ РАТ“.

Тако је г. Милошевић своју причу миц по миц довео до тачке која му је, вероватно, и била предизборна идеја водилца: објаснити српском народу да може да бира између само две могућности — Социјалистичке партије Србије или грађанског рата! Иако за овакву морбидну дилему нема упоришта нити у деловањима нити у програмима опозиционих странака, уколико се занемаре неважни пијани испусти појединих мангупа и из редова опозиције и из редова социјалиста, председник игра на ову карту као на сасвим извесну. Исувише чудно за човека и странку којима је „животно“ стало до мира и политичке стабилности. Постаје јасно да све то важи само под условом да „ми останемо на власти“. Уколико изгубе власт неће презати ни од грађанског рата. С друге стране, пошто је снага оружја социјалиста данас таква да нису у ситуацији да се плаше конкурентског миша него конкурентског лава, има разлога и за веровање да је значајан део ове убојите стреле упућен на рачун Српског покрета обнове.

Како је у политици све познато и онда кад се ништа не зна можда баш зато не треба да чуди видо-вита напомена г. Вука Драшковића у говору на Сабору: „Никада више, у име ма које идеологије, циља или човека, Србин не сме дићи руку на Србина!... На батине и бешчашће њихово СПО до сада није узвратио, а неће ни убудуће. Ако бисмо узвратили, без обзира што смо бројнији и јачи, то би био почетак несавесно трагичног обрачуна. За ту су потребне две стране; а ми други учесник у српско-српском обрачу-ну никада бити нећемо и не смемо. Нема тих удараца и тих понижења које не можемо да отрпимо. Српски комунисти су власт држали само захваљујући грађанском рату који су они изазвали. Сад би, изгледа, да власт на исти начин и задрже. Та замисао неће проћи, јер 1990. они имају кога да туку, али немају с ким да се туку. Са њима пристајемо да се „тучемо“ једино на изборима, а и тада под условом да они буду демократски и часни“. Из свега овога је јасно да, пошто г. Драшковић није имао част да пре своје пацифистичке изјаве чује г. Милошевића, а г. Милошевић јесте г. Драшковића, председник Републике свесно у својој политичко-карташкој игри жртвује мир и спокојство српског народа за рачун обичних предизборних поена странке на власти, инсистирајући на неспокојству и „предратном стању“ у којем је много лакше ловити чак и непостојеће вештице.

НАРОД КАО МИЛОШЕВИЋЕВ ДУЖНИК

Кад прође кулминација г. Милошевић наставља: „...Видимо снаге које су окренуте ка променама уназад. Оне нису настале данас, криза их је само учинила агресивним али и видљивим, што је први услов да буду и побеђене“. Не наводећи шта је то напред, а шта назад, и каква је улога његова и његове странке у свему томе, г. Милошевић опет заборавља да криза није ту и таква од настанка космоса па наовамо, него да су је створили и „афирмисали“ управо комунисти (алиас социјалисти), да је све ово што нам се данас догађа управо њихово (зло)дело и да би било право чудо да никаква агресивност из те кризе није

СПС

рођена. Агресивност, наравно, према носиоцима зла, а не према носиоцима добра. Утолико пре г. Милошевић не би требало да се поиграва ни са „сигурном будућношћу за нашу децу“, у аранжману социјалиста, јер им педигре не даје право да о њиховој будућности некажњено размишљају. За разлику од неке друге, наша деца чекају своју будућност још од 45. Да је било само онако као што су комунисти свакодневно објашњавали да јесте данас би Србија била увелико испред Јапана, САД, Немачке или Шведске, а не само да није, него...

Након што је „регулисао“ питање будућности г. Милошевић је покушао да објасни да је „народ на политичкој сцени“ „рушилачки и примитиван“ уколико је уз опозицију, а „прави“ и „подобан“ уколико је за Социјалистичку странку, питајући се где су данас они појединци и групе, који му нису помогли да у време Осме седнице учврсти своју неограничену и неподељену власт. Г. Милошевић тврди да су ти исти били у „мишјој рупи“, управо оној у коју их данас тера док социјалисти не обаве „посао“. Уз то, зашто се ти појединци и групе данас боре за власт кад нису војевали битке за Осму седницу?! Зато што „пале закасне и непотребне ватре у којима би требало да изгори сав труд који је учињен у тешким и кратким годинама које су за нама“ (ваљда у контексту негирања одговорности за сва послератна комунистичка недела и „успостављања“ историје Србије од 1987. дакле од 8. седнице).

У складу, дакле, са свим герепобројаним квалитетима и педигреом који комунисте препоручују пресрећном народу и који баца љагу на омражену опозицију, г. Милошевић се нада да ће народ имати у виду ту етичку компоненту и да ће свој глас поклонити њему и његовима. То је морална обавеза народа на рубу глади и нервног растројства. Народа за чију судбину су по г. Милошевићу криви сви изузев оних који њиме „успешно“ и „морално“ владају. Даље, он се нада да ће тај исти народ поклонити глас поштемим, одлучним, једноставним и добрим људима (из редова Социјалистичке странке, свакако), истим оним које свакодневно гледамо и слушамо и од чије нам се једноставности, доброте, поштења и одлучности диже коса на глави.

Но, било како било, г. Милошевић је рекао своје. Не знамо само да ли да га „третирамо“ као председника Републике или као председника странке. У једном случају је, наиме, тужно, у другом смешно. Уосталом, у једном од та два случаја „неподобан“ третман је чак и кажњив, веома кажњив. Али, у случају грађанског рата можда је боље бити у затвору.

Ана БОРКОВИЋ

НАГРАДЕ

УЗ 15. ОКТОБАР

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА И ПОВЕЉА »15. ОКТОБАР«

РЕЧ НАРОДА 15. октобар 1990. 3

ОДЛУКУ

о доделених награда и повеља »15. октобар« општинске Народне одлуке из 1990. године

На основу резултата и достигнућа у раду на привредном, научном, културном, образовном, здравственом и спортском пољу додељују се:

Повеље и награде по 4.000,00 динара

1. Брањко Петровић, шшиној месинској сестри Доња Царица - Пожаревац, Инжњеријевић - Котица - Пожаревац;
2. Ђлавоју Урошевићу, генералном секретару Друштва ташиређене комарета и кољички спорт - Велика Дугошница - Пожаревац;
3. Ђлавоју Стојиљковићу, генералном директору Спортске претдуге ПТК - Пожаревац - Пожаревац;
4. Вери Јовановић, наставници музичке културе Основне школе - Велика Дугошница - Пожаревац;
5. Добриши Јовановићу, ињовиређионом ињовиређионом из Црквица;
6. Драгану Петровићу, директору Земљоредителне задруге - Пожаревац;
7. Др Јордану Борђевићу, лекару Опште болнице - Др Воја Душан - Пожаревац;
8. Др Мирјана Марковић, професору Универзитета у Београду;
9. Светиславу Стајићу.

РЕЧ НАРОДА
ЛИСТ ЗА ДРУШТВЕНА И ПОЛИТИЧКА ПИТАЊА

ИЗДАЊЕ 1111
 БРОЈ 2120

УТОРАК 21. ОКТОБАР 1990
 ПОЖАРЕВАЦ

ЦЕНА 5 ДИНАРА

ДОДЕЉЕНЕ ПОВЕЉЕ И НАГРАДЕ ПОВОДОМ ДАНА ОСТОЂЕЊЕЊА ПОЖАРЕВЦА ПРИЗНАЊА ЗА РАД И СТВАРАЛАШТВО

8. Др МИРЈАНА МАРКОВИЋ, професор Универзитета у Београду

Рођена је 1942. године у Пожаревацу, у породици револуционара. Основну школу и гимназију завршила је у Пожаревацу, са одличним успехом. У Пожаревачкој гимназији била је веома друштвено активна и председник школског комитета Народне омладине. Као омладинка, чији су оба родитеља били револуционари, бавила се идеологијом Марксизма, што је после наставила на студијама у Београду. Завршила је Филосовски факултет у Београду, а затим је докторирала социологију. Сада је редовни професор социологије на Природноматематичком факултету у Београду. Као веома активни друштвено-политички радник члан је руководства више организација и веома је ангажована у друштвеном животу. Као научни радник бавила се питањима из савремене праксе у примени марксистичке идеологије и објавила је преко 60 научних радова и два уџбеника »Социјализам, самоуправљање и савремени свет«. Као редовни професор Универзитета и научни радник потврдила је да је образовањем у Пожаревачкој гимназији одгајан кадар способан за изјавиша научна достигнућа.

Доктор наука, најмлађа редовни професор Универзитета у Београду, рођена Пожаревацанка, својим радним ч друштвеним ангажовањем и научним доприносом, сврстала се у ред оних суграђана који су име свога града далеко пренели и учинили да их Пожаревац увек радо прими када се они сами враћају свом родном граду.

У СУСРЕТ ВИШЕСТРАНАЧКИМ ИЗБОРИМА

Исти услови за све

До првих вишестраначких избора у Србији остало је тек нешто више од месец и по дана. То време регистроване партије и странке у Пожаревацу (СПС, Демократска странка, Нова радикална странка, Нова Демократија, СПО и Нови комунистички покрет Југославије) искористиле да што боље бирачима представе своје програме и кандидате за посланике. Према Закону о изборним јединицама, пожаревацка општина има две изборне јединице, односно два посланика у Народној Скупштини. С обзиром да општина има 64.000 бирача и да се тиме не уклапа у критеријум 27.000 бирача — једна изборна јединица, из Скупштине општине је Скупштини Републике упућен захтев да се измени и допуни Закон о изборним јединицама. Наиме, предложено је да једна изборна јединица има 31.408, а друга 32.576 бирача. Тај предлог, највероватније, до краја октобра биће усвојен, иако остаје утисак да је бирачко тело Општине оштећено за једно посланичко место у Народној скупштини Републике Србије.

Очекује се да ће све партије и странке изаћи са својим кандидатима за посланике у републичком парламенту. Управо наредних дана бићемо у прилици да чујемо и конкретне предлоге. Не треба посебно говорити о томе да странке морају са изузетним смислом за реалност одредити људе са којима улазе у изборну трку. У том погледу међу њима не може бити разлике.

Припремајући се за предстојеће изборе, Скупштина општине као највиши орган власти, настоји да обезбеди исте услове за све странке. Подсећамо да је недавно свим месним заједницама изјављено да под једнаким условима омогуће одржавање састанака ју општинских партија и странака. У предлагању чланова двестранка, а резултат је био општа сагласност су представници дидате није било примедби, што би требало да значи да ће уживањем у изборном поступку поверене свих учесника. Управо тај приводити у духу толеранције и уз разум, а не претњама и плашењем народа. Уосталом, избори би требало да буду свечаност и тест политичке зрелости народа који је до сада, и у најтежим приликама увек знао шта му је чинити.

ПРИЗНАЊЕ У ПРАВЕ РУКЕ

Читалац из Пожареваца доставио нам је два броја општинског листа »Реч народа«. У једном и другом, објављују се имена добитника Октобарске награде и повеље а међу слављеицима централно место заузима Мирјана Марковић, уз цитат њене блиставе комунистичке биографије.

Потписан као »захвалан читалац« овај се Пожаревацанин пита, на који је то начин госпођа Мирјана Марковић — Милошевић заслужила Октобарску награду? Да ли само за то што је супруга господина Милошевића

или као дугогодишња житељка овог града, јер је евидентно да иза ње не стоје научни резултати који би завређели највеће признање Пожареваца. Ако је у питању ово друго, овај се читалац одлучио да идуће године предложи своју супругу за Октобарску награду будући да је и она рођена »у породици револуционара« а и да сада још увек живи у Пожаревацу.

У једном од ових бројева забележено је да су уочи вишестраначких избора обезбедени исти услови за све регистроване

странке. Лицемерни коментатор заборавио је да напомене да Окружни и Месни одбор Српског покрета обнове (СПО) а и друге опозиционе странке, немају основне услове за рад и да своје састанке одржавају под кишовитим новембарским небом или у неком углу пожаревацких кафана. Комунисти пак, уз комфор узурпираних партијских комитета и са високом личним доходима, секретарицама, телефаксима и аутомобилима, мирно и спокојно приводе крају своју изборну кампању.

КО КАЖЕ ДА СПС НЕМА КОЊЕ ЗА ТРКУ

Власинско језеро: место рекреације јунака Осме седнице

ПРИВИЛЕГИЈЕ

И ВЛАСИНА ЈЕ ОСВОЈЕНА

Многи функционери Србије су за багателне паре покуповали плацеве на Власинском језеру а онда издејствовали да се цео тај терен прогласи националним парком

У такозваној поштеној политичкој борби која се пред наступајуће изборе води у Србији, политичке странке добиле су нешто мало простора на телевизији, нешто се о њима, додуше кроз оптику СПС-а, може прочитати и у издањима куће „Политика“. У том перфидном дозирању информација „демократског“ новинарства нема ограничења једино ако је реч о бруталном блаћењу људи који су, одредивши се за неку другу странку, постали опасност за владајућу. Сви они који су некада били чланови Савеза комуниста, а сада су, користећи своје утавно право, приступили Радикалима, Српском покрету обнове, Демократској или некој другој утицајнијој странци у Србији окачени су на стуб срама. Време, место и количина пљувања по њима без икаквог је лимита.

О колективном конвертитству бивших чланова СК који су сада у Социјалистичкој партији Србије — нигде ни слова. То се, наравно, није могло ни очекивати исто као што се, и поред тога колико нам је свима добро позната превртљивост људи из владајуће странке, није могло очекивати да ће, у тренутку када им толико у одбрани сопствених позиција колико то значи, почети да величају и једног Мухамеда Филиповића.

А НАРОД ПАМТИ

Овај проверени идеолог муслиманског фундаментализма за новинара ТВ Београд постаје „угледни филозоф“ оног тренутка када одбија да се прикључи колегама из такозване „Корчуланске школе“ који су пришли Странци реформских снага. Какве ли тек епитете заслужују Михаљ Кертеc и Халид Трнавац који су у првим борбеним редовима битке за спасавање Србије од Срба кад Мухамеду Филиповићу тако нагло расте рејтинг међу српским бољшевицима?

Од заслепљеношћу собом и својом влашћу сателити Слободана Милошевића који се у политици понашају као слон у продавници стакла, потпуно губе из вида да овај народ још увек држи до свог достојанства, а бога ми и да има добро памћење. Све олтужбе и све лажи које се товаре на

леђа појединих страначких првака у Србији не могу да законе нити да избришу из памћења марифетлуке оних који нам из беспућа у које су нас довели нуде аутопутеве за будућност.

Памти народ, на пример, да је Слободан Милошевић био председник Градског комитета ОСК у Београду када су Срби са Косова скупуљани са улица главног града и из Пионирског парка марицама. Оно његово у Косову Пољу — нико не сме да вас бије — донело му је признање али само док народ није на делу видео наставак те реченице који гласи — док ја не наредим.

Зна народ, без обзира што то не може да прочита у издањима Политике да је и Богдан Трифуновић био шеф нечијег кабинета. И то не било чијег већ Кардељевог. Да је Сомерсет Мом мушко, а не књижевница како проф. др Радош Смиљковић убичава да каже кад жели јавно да се похвали својом начитаношћу.

КОПАОНИК, КОПАОНИК...

И док „спасиоци“ Србије у својим новинама пребројавају квадратне метре станова првака других странака свака шуша која се на било који начин примакла бољшевичком врху може да рачуна да свој велики стан замени за тренутно најлуксузнији. Тако на пример, и извесни Миодраг Видојковић, председник СО Раковица (за неупућене реч је о „радничкој општини“) који како му у отвореном писму пишу ноинари општинског листа, Устав Србије припрема за штампу и издаје га као своју књигу, добија у Кошутњаку стан који кошта 2,5 хиљаде милијарди. Можда ће то човек да плати и из сопственог џепа, од ауторских хонорара за „бисер ауторства“. А можда су и други председници општина по Србији уложили напор и припремили Устав за штампу. Ако нису, или се нечег сличног нису сетили ко им је крив. Нека не рачунају на подршку СПС-а јер таквима у овој странци „способних и поштених људи“ једноставно нема места.

У њу могу пре свега они који су, на пример, за багателу покуповали плацеве на Власинском језеру, а онда издејствовали прво да се цео тај терен прогласи националним парком, а затим и да република Србија од Власине направи нови Копаоник. Детаље о овом пословном подухвату истакнутих еспесоваца опширније ћемо објавити пред изборе у наредном броју. Сада их само спомињемо да народ не би страховао да ће се изгубити континуитет са онима који су градили Неум, Гроцку или Вевчане. И СПС има коње за ту трку, и зато више никад не питајте где су отишле паре од Зајма.

Придружите се „способним и поштеним људима“ можда ћете, макар и о трошку социјалног стићи у планине, а тамо — нема зима!

Косара СТЕФАНОВИЋ

ДВАНАЕСТ МИЛИОНА

У велика бију звона,
Ишту дванаест милиона;
Ишту зајам, ишту паре,
Од народа, од „фукаре“!
Ишту зајам од јадника
Ком су скоро све отели:
Ишту зајам од патника
Ком је дошло да се сели.
Ишту зајам од онога
Ком су сузе и крв пили;
Ишту црно испод нокта
Ком су руке поломиле.
У велика брује звона:
Ишту даанаест милиона

Народ једе суха хлеба
Под теретом и у зноју,
Ал' за ону свету мис'о
Кошуљу би дао своју.
Продао би кров са главе
И путире својих храма;
Он би наш'о коп'ко треба
Он би дао — ал' не вама
Нема вере у невере;
Неће доћи кивничар'ма
Неће дати туђим слугам'
Неће дати сливничар'ма
Мислите ли да је време
За векове гинут' сјајне,
Мислите ли да је доба
Коме треба жртве трајне.
Жртвујте се најпре сами
(Једна жртва другу буди),
Сиђите ви, недостојни!
Па нек' ишту — други људи.
Народ једе суха хлеба
У терету и у зноју,
Ал' за ону свету мис'о
Кошуљу би дао своју,
Дао би капу, дао би главу,
Улетео у све мукe,
Али неће, али не сме
Тим да гоји своје вуке.
Сиђите ви, недостојни!
Ви сте сметња братској слози.
С вама пашће клетва наша,
Просуће се горка чаша,
Снага ће се зановити
И народ ће соко бити.
— Боже му помози!

(Јован Јовановић — Змај)

У послератном периоду, у иностранству је ликвидирано преко стотину југословенских емиграната. О ликвидацији хрватских емиграната писала је и домаћа и страна штампа, али се мало зна о ликвидацијама угледних српских емиграната. У овом тексту наводи се неколико случајева оваквих убиства. Подаци су прикупљени из домаће и стране штампе, као и из разговора са немачким новинарем Ханс Петер Рулманом, својевремено протераним из Југославије.

Недавно је на суђењу Бижићу и Ашанину у Београду јавно речено да су познати криминалци „радили поверљиве послове за СДБ“ у иностранству. Неколико криминалаца се шета по Београду и причају како су баш „они“ ликвидирали неког од емиграната.

Навешћемо неколико примера ликвидација српских емиграната које нам је навео Рулман:

„Напоручник југословенске предратне војске Синиша Оцокољић нестaje 1954. године из Клагенфурта. За време рата се борио против Немачке и Бугарске, а касније и совјетске војске. Српски емигранти су сазнали да је Оцокољић завршио у затвору у Београду, у Бачванској улици бр. 4 који је носио поспрдно име „Хотел Лека Ранковић“.

ЗАКОНИ ЗА УБИЈАЊЕ

Године 1969. у 11. париском рејону нађен је разбијене лобање бивши југословенски официр Андрија Лончарић који је за време рата био курир између четника и краља Петра у егзилу, односно западних савезника. И након завршетка рата Лончарић је служио Западу добро; толико су га ценили да су му на спровод дошли високи француски политичари и припадници војске. „New York Times“ је тада забележио: „Њега је убио један агент југословенске владе“.

УБИСТВА С ДРЖАВНИМ ПЕЧАТОМ

Исте године један убица је продро у стан Саве Чубриловића у Шведској и усмртио га са четири хица у главу. Чубриловић је био рођак Вељка Чубриловића (који је због учествовања у атентату на Фрању Фердинанда у Сарајеву први обешен), био је као и Лончарић противник фашизма. И његов убица је препознат: Милан Шоп —

Суђење у Сарбрикену агентима УДБ-е

Бокић, који је још на дан злочина, неочишћен од крви своје жртве одлетео у Београд — 17 минута пре издавања налога за хапшење од стране Шведске. Један репортер шведског часописа „Фиб Актуеллт“ потражио је убицу касније у Београду и пронашао га у улици Господара Вучића 231. Тада је „Фиб Актуеллт“ писао: „убица Саве Чубриловића још увек ради за УДБУ“.

Године 1974. убице су се провукле кроз прозор стана Јакова Љотића у Минхену. Убица се послужио црном краватом 79-годишњег уредника српских новина, како би га задавио. И поред своје старости — Љотић је још једном постао важан непријатељ, након што је јавно изјавио у писму да ће, као што је Солжењичин у свом ГУЛАГУ описао совјетске логоре, исто тако описати Титове логоре за уништење. Љотићев уредник Ратко Обрадовић такође је убијен.

Исте године, шеф југословенске тајне полиције у Сарајеву, Браца Иваничевић, позвао је телефоном Здравка Трбића, гастарбајтера у Паризу. Трбић је касније признао француској полицији да га је шеф полиције питао како би се могао ликвидирати Бора Благојевић. Трбићу то није било тешко, јер је био пријатељ са Благојевићем. У Паризу је Трбић добио једну ташну са јабукама у којој се налазио фалсификован пасош са његовом фотографијом на име Марко Стојчић, један револвер са пригушивачем и кутују муниције. Онда се преодомислио и свом пријатељу Благојевићу јавно да се на њега спрема атентат. То је овом емигранту продужило живот само за неколико месеци. Почетком следеће године убијен је 53-годишњи инвалид и активист у српској емиграцији Бора Благојевић, револвером калибра 7,65 мм — оружјем које код убиства од стране југословенске тајне полиције ужива предност. Један од пријатеља убијеног, Бошковић, тада је јавно осумњичио извесног Милорада Иличића, који је непосредно после убиства нестао, да је Титов агент и убица.

КОБНИ ПОСЕТНОЦИ ИЗ УДБЕ

Исте, 1975. године, убијен је у свом стану и Петар Валић, уредник српских емигрантских новина који је имао 72 године. Пре рата је био дописник белгијских новина из Београда, а у време убиства живео је у смртном страху од УДБЕ. Задњи посетилац којег је пред своју смрт примио, био је опет Бошковић који је после смрти пријатеља рекао да је „Валић био за то да се сами наоружамо, јер се ми морамо бранити“. То је Валић рекао цитирајући изјаву високог југословенског функционера Матошића са седнице Сабора Хрватске, а коју је објавила „Економска политика“: „Ми смо, надам се државна сигурност Хрватске, доказали да са свим тим агентурама, односно тим непријатељским делом емиграције свугде можемо прекинути где је потребно“. А 1973. године је југословенски савезни парламент који узима у заштиту особе које помажу државној сигурности изгласао закон о државној сигурности о којем је загребачки Вјесник тада објавио следеће: „Сматрамо, да тиме неће бити само олакшане неке заједнице државне сигурности, пре свега у иностранству, већ да ће се на тај начин наћи праведно решење за оне грађане који на потицај државне сигурности рјешавају задаће од опћег интереса, који доводе у опасност свој живот и слободу.“

Таквим предностима надао се вероватно и Слободан Митрић, који је према властитој изјави имао налог да у Шведској убије вођу Социјалистичке странке Југославије у

НАСИЉЕ

Организатор државног
тероризма: Стане Доланц

роризам на иноземном тлу покушавајући да „ликвидира“, многе политичке избеглице из Југославије“.

Винко Синдичић је по писању стране штампе, али и домаће, такође агент — ликвидатор СДБ-а. Пре две године осуђен је на вишегодишњу казну затвора у Шкотској, због неуспелог покушаја атентата на Николу Штедула, једног од вођа хрватске емиграције који се иначе сада налази у Загребу.

Синдичића тражи иначе полиција неколико држава. Између осталих и италијанска, јер постоје докази да је управо он ликвидирао породицу Шево (са две ћерке) у Италији.

Беран МАТИЋ

У Америци је убијен уредник српских емигрантских новина Драгиша Кашиковић, а уз њега је полиција нашла убијену деветогодишњу девојчицу, његову рођанку — која је била задњи сведок. У Немачкој је у атентату погинуо емигрант Душан Седлар: немачка полиција сматра да се убица налази у Југославији“.

АГЕНТИ МАЈЕРСКИ И СИНДИЧИЋ

Ово је део из документације о државном тероризму коју је сакупио немачки новинар Ханс Петер Рулман. Наравно, до доказа је арло тешко доћи, но, ипак их има. Године 1983, у „Ди Велту“ је објављена следећа вест: „Баварској полицији се предао дугогодишњи агент југословенске тајне службе који је, према властитом признању, суделовао у припремању многих убиства емиграната у Немачкој, Француској и Швајцарској. Полиција очекује да ће изјаве 37-годишњег пребега из Београда први пут дати објашњење о уделу југословенске комунистичке тајне службе у низу убиства. Према најновијим подацима Савезног уреда за злочине, 35 југословенских избеглица је било убијено од 1965. године...“

Сада се из саслушања дознаје које особе је југословенска тајна полиција уклонила суделовањем овог агента. Године 1978. године добио је налог да убије водећег хрватског избеглицу Бруна Бушића, или да га увуче у заседу, где ће га плаћени убица усмртити. Овај Југословен учествовао је и у другим убиствима: хрватског избеглице Анте Костића у Минхену 1981. године, као и Станка Нижића — који је уживао швајцарски азил и који је убијен на свом радном месту у Цириху. Правосуђе испитује и друге доказе како би се утврдила улога Мајерског у убиствима Николе Миличевића (1979.) и српског емигранта Душана Седлара (1980.)“

Две године пре пребега Јосипа Мајерског, у Сарбрикену се судило Драгану Бараћу, Адаму Лапчевићу Георгу Хуберу и они су осуђени на укупно 35 година затвора због покушаја убиства емигранта Франје Горете. Сва тројица су признали да их је за високу надокнаду унајмила УДБА, а „Шпигл“ је тада закључио: „Док влада у Бону преговара са политичарима из Југославије о сузбијању међународног тероризма, сама се Југославија ограђује о те преговоре и проводи те-

ШТА ШТАМПА ШТАМПА

Југословенска штампа је углавном писала о „обрачуну међу емигрантима“, о сукобу између српске и хрватске непријатељске емиграције“ и готово са радошћу преносила да Југославији више не прети тај и тај — терориста.

„Недељне новости“ од 4. 9. 1974. године у вези с убиством Јаше Љотића кажу: „Међутим, у том рату свих против свију — међу емигрантима, у коме севају ножеви и праште револверски хици, најмање има „политичких мотива“. То се, као и у сваком подzemљу, узајамни рачуни „пречишћавају“ међусобно, а политика је само обичан параван.“

„Економска политика“ од 12. маја 1969. године доноси следеће драгоцено обавештење: „Терористичке организације не уживају више безграничну подршку у земљама у којима делују. Сигурно је да ће тако и у будућности бити, било од тих земаља, или у заједничком раду с нашим органима...“

„Минхнер Меркур“ исте године пише: „Хрвати, Срби и други грађани Титове државе живе у Савезној Републици угрожени. Убиства у задње време, истина, још нису расветљена. Али је ипак прилично јасно, из кога правца стасита и снажна „господа“ између 30 и 35 година долазе, да би баш у тим круговима своје злочине изводили... Срби и Хрвати имају најмање толико права да буду заштитени од убица. Човек мора једном мирно да стави београдској влади на знање да ми сигурно знамо о чему се ради и да на с они не могу обманути да се ту ради „о међусобном обрачуну емиграната“. Господин Тито важи сигурно као „добар комунист“, али његово толерисање не сме да иде и до злочина.“

Од 6. до 9. септембра 1983. године др Карл Карстенс, тадашњи председник СР Немачке, је био у посети Београду где је на једној конференцији за новинаре изјавио: „У мање пријатне теме посете спада такође и насилничка активност југословенских органа на тлу Савезне Републике. Ја сам својим домаћинима у Београду потпуно јасно ставио до знања да с немачке стране ови насилнички акти неће бити више толерисани — сасвим независно од кога долазе.“

Јосип МАЈЕРСКИ

егзилу Марка Милуновића. И Милуновић, који је своју претежно српску организацију заступао у Социјалистичкој интернационали, тужио се: „Сви се ми овде осећамо јако угрожени, јер већ 20 година нестају наши људи под арло необичним околностима“. После тога је седиште те странке са целокупном документацијом — запаљено.

Када су ватрогасци продрли у стан већ одавно угроженог српског емигранта Миодрага Бошковића у Авенији Стаљинград 21 у Бриселу и тамо нашли леш Бошковића и још једног Србина у већ распадајућем стању, дописник „Њујорк Тајмса“ је забележио: „Серија убиства, претњи и отмица, створила је у малој заједници антититовских емиграната климу страха и неповерења. Родбина убијених и емигранти, јединствени су у мишљењу да је те злочине иницирала југословенска тајна служба. Они се боје да ће се то и наставити.“ Лети 1981. године нађен је у истом стану у Бриселу убијен и брат Миодрага Бошковића.

Ханс Петер Кулман

СПРЕМНОСТ НА
ДИЈАЛОГ

Париз, 29. октобра. — У Београду се данас завршава дводневни Светски сабор Српског покрета обнове, нека врста конгреса ове странке која је, бар у Србији без покрајина, очигледно највећа у опозицији. Сабор је одржан у елитиој дворани Центра „Сава“ са преко 4000 места која су била попуњена, мало је рећи, одушевљеним присталицама Вука Драшковића, неоспорног вође Српског покрета обнове. Он је поново изабран за председника и такође кандидован за председника Србије на предстојећим изборима насупрот Слободану Милошевићу за којег се очекује да ће бити сигуран кандидат Социјалистичке партије Србије.

Већ сада се чини да међу њима двојцом треба тражити будућег председника са великим овлашћењима која му нови Устав даје. Драшковић и његова странка несумњиво спадају у националистичку десницу, снажно експлоатишу антикомунизам и све националне фрустрације уз упадљиво ослањање на православље које им постаје нека врста идеологије. И ову странку, слично Туђмановој ХДЗ, интелектуалци углавном избегавају, али она постаје велики популистички покрет који озбиљно претендује на изборну већину.

Сада се чини да би победа Драшковића и Србији и Југославији донела још више тешкоћа него што их имају, али он је већ

СТРАНА СРЕДСТВА ИНФОРМАЦИЈА

показао да није лишен смисла за политичку реалност као што изгледа по неким његовим изборним говорима. Изражавајући максималне територијалне претензије Србије, он истовремено истиче спремност за дијалог што недостаје садашњој српској политици. Он је јуче знатно ублажио првобитни став да ће бојкотовати изборе и сада као и остале опозиционе странке, само поставља извесне услове, али кампању води бучније и интензивније него ико.

Лидове новине

РАСТЕ ДРАШКОВИЋЕВА
ПОПУЛАРНОСТ

Праг, 30. октобар. — „Распадне ли се Југославија, мораће да се мењају и њене унутрашње границе“ — цитира Вука Драшковића независни чешки дневник „Лидове новине“.

Према агенцији ЧТК, лист преноси упозорење Вука Драшковића на конгресу националистичке партије Српски покрет обнове „да ће она бојкотовати изборе уколико се не измени изборни закон“.

„Премв последњем испитивању јавног мњења, Српски покрет обнове има на предстојећим изборима највеће шансе на победу, колико и комунисти, који су недавно преименовали своју партију у социјалистичку“ — преносе „Лидове новине“.

Лист наводи да „док Драшковићева популарност расте, љубав према комунистичком председнику Слободану Милошевићу опада, иако „оба ударају у националистичку жицу“.

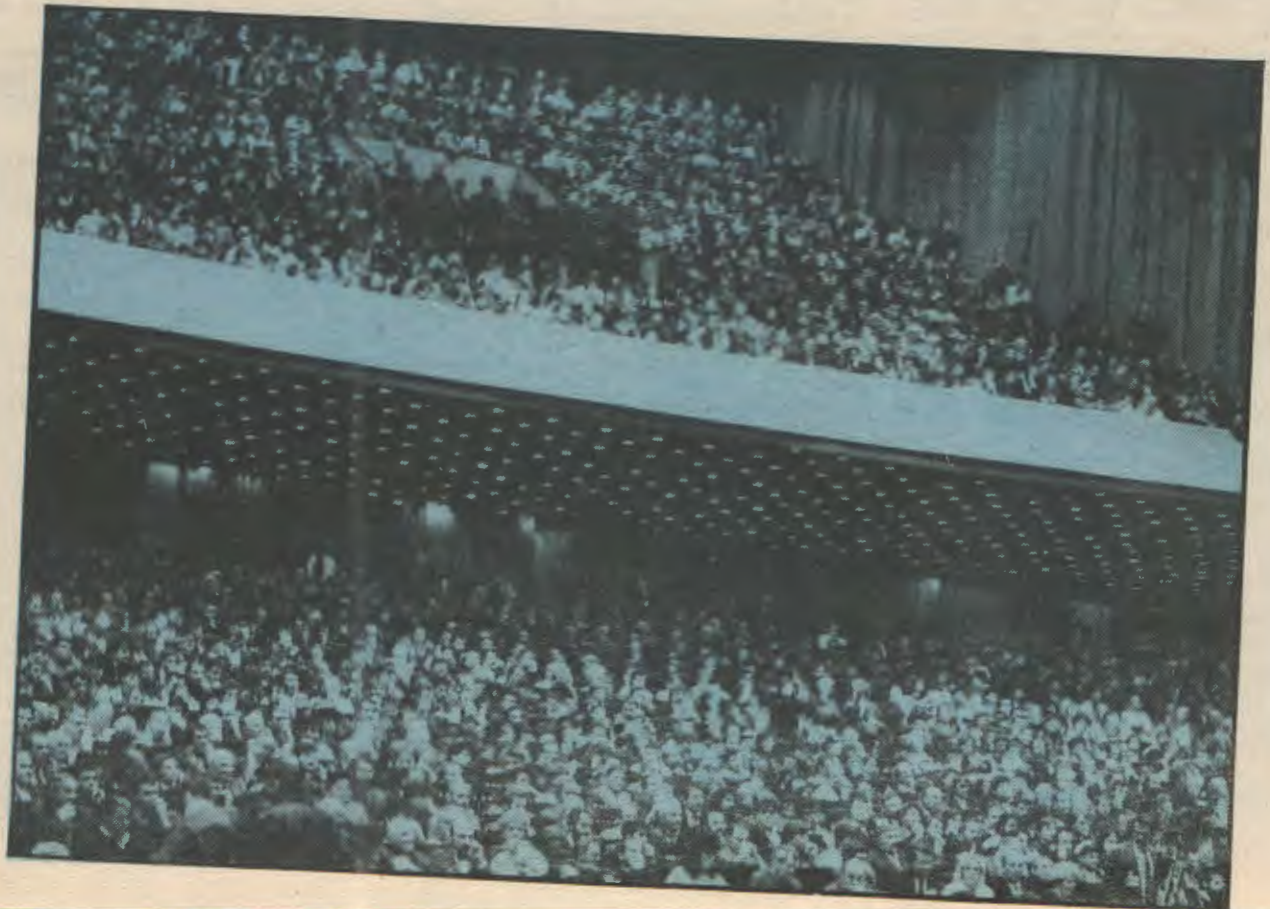
ТАСС

САБОР НАЈУТИЦАЈНИЈЕ
ОПОЗИЦИОНЕ СТРАНКЕ

Београд, 28. октобра. — Дописник ТАСС Валериј Северјуков извештава: Данас је у главном граду Југославије почео међународни сабор Српског покрета обнове. У његовом раду учествује више од три хиљаде делегата из Југославије и низа страних земаља.

Отварајући форум, садашњи председник покрета Вук Драшковић је изјавио да „Срби не желе да сруше Југославију. Они теже ка томе да је промене у складу са својим историјским и етничким правима као и са доприносом народноослободилачком рату“.

Током дводневног рада сабора те најутицајније опозиционе партије у Србији, делегати треба да формирају Свесрпско национално веће за чијег је председника кандидован Драшковић. Биће изабрано и ново руководство покрета и усвојен његов програм.

АП (Асошијетед прес)

НОВЕ УНУТРАШЊЕ ГРАНИЦЕ

Београд, 28. октобар. — Ако се Југославија распадне, њене унутрашње границе мораће на силу да се измене да би се сви Срби окупили у једну, јединствену државу, упозорио је у недељу вођа главне српске опозиционе странке.

Ако северне државе „Словенија и Хрватска изаберу независност ми им желимо сваку срећу“, изјавио је Вук Драшковић, вођа Српског покрета обнове.

„Али, неће им се дозволити да са собом однесу било који део територије насељене Србима“, изјавио је у говору одржаном на оснивачком конгресу његове странке.

Драшковић је рекао да је његова националистичка странка осигурала победу на првим слободним вишепартијским изборима који се одржавају у Србији у последњих педесетак година, „уколико их владајући комунисти не преваре. Његова странка ће бојкотовати изборе, предвиђене за 9. децембар, уколико се не измени изборни закон и спречи „бољшевичка подвала“ додао је, не залазећи притом у детаље.

Резултати незаиничне јавне анкете показују да Српски покрет обнове и републички тврдокорни комунисти који су недавно променили назив у Социјалистичку партију, воде мртву трку. Драшковићева популарност се константно повећава на рачун српског комунистичког председника Слободана Милошевића.

„Ако унутрашње границе буду морале да се прекрајају, то ће се учинити мачем“, изјавио је Драшковић пред 5.000 раздраганих делегата и гостију, окупљених на дводневном конгресу одржаном у конгресном центру „Сава“. „У том случају, српски борци ће извршити своју дужност часно и, верујем, врло брзо“.

ББЦ

СПО УВЕРЕН У ПОБЕДУ НА ИЗБОРИМА

Лондон, 28. октобар. — У Београду је почела скупштина Српског покрета обнове уз присуство 3500 делегата. Скуп је почео у знаку српског национализма, али је било и помирљивих тонова странке, која је, како се чини, све више уверена да ће победити на децембарским изборима.

Скуп је почео српском химном и поклицима „Вуче! Вуче!“, харизматичном вођи странке Вуку Драшковићу. Српски покрет обнове обезбедио је растућу популарност

бескомпромисном националистичком политиком. У говору присутним делегатима Драшковић је упозорно руководство суседне Хрватске да ће се силом одговорити на стварање конфедералне Југославије у којој би нова независна Хрватска захтевала да део њене републике буду и њена подручја настањена Србима који траже аутономију. Лидер Српског покрета обнове, међутим, показао је и одређену умереност, изјављујући да чак и у случају да се Југославија распадне њени народи ће остати суседи који ће морати да живе један поред другог. Оптужио је владајућу Социјалистичку пар-

тију Србије, бивши Савез комуниста Србије, да користи сва могућа средства, укључујући и евентуалне атентате на чланове покрета, само да би задржала власт. „Ми знамо да смо већ добили изборе“, нагласио је Драшковић. „Та победа нам једино може бити ускраћена крађом гласова“. Нагласио је да ће Српски покрет обнове подржати бојкоте избора ако власти не прихвате хитне промене изборних закона којима би све странке дошле у једнак положај.

Неовизабрано Председништво Српског покрета обнове

УЖЕЛЕЛИ СМО СЕ СРБИЈЕ

Војислав Стилиновић, председник Српског покрета обнове за Аустралију и уредник Слободног српског радио часа „Његош“ у Сиднеју, рођен је 1923. године у Београду. У току рата у Југославији прикључује се антифашистичким јединицама које су се бориле под командом генерала Михаиловића. Често вао је у Западној Србији и Источној Босни. У пролеће 1945, свесни безизлаза, Стилиновић и сабораци се повлаче из североисточне Босне преко Жупање, Винковаца и Осијека ка Словенији. Последњег дана рата прешао је у околини Сежане југословенско — италијанску границу и тако се спасао неразумне освете неоспорног ратног победника. Након четири године боравка у Италији емигрирао је у Аустралију, где је наставио борбу против комунистичког покрета.

Господин Стилиновић се са супругом Миленом Ацић учланио у СПО одмах по оснивању странке у Београду. Њух двоје су у континуитету помагали СПО и морално и материјално. Као људи који уживају изузетно велики углед међу српским исељеништвом у Аустралији прикупили су знатна новчана средства од којих се СПО једно време искључиво финансирао. И приликом допасака у Отаџбину Воја Стилиновић и Милена Ацић су подарили странци електричну писаћу машину, репортерске касетофоне, токи — вокије и чек исписан на износ од неколико хиљада долара.

● Први пут после 1945, ступили сте на тло Отаџбине прошлог месеца да би сте присуствовали Светском сабору СПО. На жалост, у главама неких Срба други свет-

Иако помало разочаран „Србијом у руинама“, господин Стилиновић се нада да ће Србија у коју се вратио први пут након 45 година постати барем онаква какву је оставио.

ски рат још увек није завршен. Како у том контексту гледате на усвајање Декларације о националном помирењу од стране делегата СПО?

О декларацији имам апсолутно позитивно мишљење. Ако се ми, при томе мислим на своју генерацију, нисмо могли помирити за време и после рата, присталица сам помирења међу децом и унуцима бивших партизана и бивших четника. Декларација која је прочитана на Сабору СПО је документ који је одавно требао да буде усвојен, можда још 1945. Пошто то није учињено на време, Србија је страшно пропатила и заиста је крајње време да се тај рат једном заврши.

● Вук Драшковић је лепо приметно: „Србија се највише воли са највеће даљи-

не“. Како то изгледа у Вашем случају, с обзиром да живите десет хиљада километара од Отаџбине?

Ми Срби Аустралије смо се трудили и трудимо да сачувамо све традиционалне српске вредности. По доласку у ту земљу, годинама смо одвајали од наших зарада да би зидали цркве и домове српских патриотских организација. Основали смо фолклорне ансамбле који броје и по четири стотине чланова. Српска деца похађају једном седмично школе у којима уче српски језик, историју и веронауку. Славимо све српске празнике. (Двадесет девети новембар и друге комунистичке светковине не долазе у обзир). Инсистирамо да деца у породицама говоре српски, тако да између српске деце у Србији и Аустралији у том погледу и нема неке разлике

ПОВРАТАК НАКОН БОЉШЕВИЗМА

● Да ли Срби из Аустралије намеравају да се врате у земљу после демократских промена, односно нестанка комунистичког режима?

— Уверен сам да би се у том случају преко 50 посто емиграната, а нарочито млађих, одмах вратили у Отаџбину. Са успостављањем парламентарне демократије и слободног тржишта, они би сигурно уложили свој мукотрпно стечени капитал у српску привреду.

То, наравно, долази у обзир само након дефинитивног слома бољшевиизма.

● У Србији је од стране режимских ин-

ституција и средства информисања читава политичка емиграција проглашена фашистичком и антијугословенском. Навешћу само један пример. У књизи „Шеста колона“, аутора др Мила Бошковића, издатај 1985. у Новом Саду, пише, између осталог, да је СКК „Свети Сава“ основан 1938. у Београду, а данас преко огранака распрострањен широм слободног света — „профашистичка организација!“

Каква је, у ствари, та несрећна српска политичка емиграција?

— Нас у емиграцији су до 1945. до данас бојили свим политичким бојама. Приписивали су нам све могуће и немогуће врсте злочина које људски ум може да замисли.

Нећу да спорим да је један веома, веома мали проценат емиграције профашистички оријентисан. То су присталице „Збора“ који су били помагачи окупаторског режима за време другог светског рата.

Највећи део политичке емиграције чине ратни војни заробљеници. Не знам зашто би били фашисти људи који су провели четири године заточени у фашистичким концентрационим логорима. У емиграцији се налазе и четници који никада нису били фашисти. О томе, ваљда, и немам потребе да говорим.

Што се тиче односа према Југославији, односно Србији, могу рећи да је српска политичка емиграција оријентисана ка српству. Ми смо питање Југославије решили 1945.

Српска политичка емиграција је призната у свету јер има демократска опредељења. У нашој другој домовини постоји Лига аустралијанских ратних ветерана, чији су чланови и бивши четници. Не знам да ли је то праведно или не, али бивши партизани нису чланови Лиге.

● УНУЦИ ДРУГАЧИЈИ ОД ДЕДОВА

● Пре него што сте после полв века ступили на родну груд, сигурно сте имаи одређену представу о Србији данас. За време боравка у постојбини обишли смо многа места, разговарали са великим бројем људи, наступали на промоцијама СПО... Колико виђено одговара ономе што сте очекивали? Шва Вас је пријатно изненадило, а шта разочарало?

— Одушевљен сам великом присутношћу омладине у Српском покрету обнове и другим антирежимским организацијама. Млади се враћају старим српским вредностима — одлазе у цркву, поштују дело Светог Саве, певају родољубиве песме. Нарочито ме је одушевило што су уници бивших партизана потпуно против режима који су створили њихови дедови.

Разочарало ме је што је Србија у руинама. Село је пропало и на њему живе углавном стари људи. Њиве су запуштене јер нема ко да их обрађује. Градске фасаде су орониле још пре двадесет, тридесет година и од тада их нико није обнављао. Надам се да ће, ако СПО покрет, једна од првих дужности Градских управа бити рестаурација градских језгара.

● Уредник сте Слободног српског радио часа „Његош“ у Сиднеју. Каква је слушаност емисије међу српским исељеништвом и како се финансира?

— Радио час само у Сиднеју слуша преко 25.000 људи. Једини смо који у Аустралији објављујемо најактуелније вести из Отаџбине! Захваљујући великом броју сарадника. Наше програме преносе и четири друге радио станице у Аустралији и још три у САД. Касете са снимљеним емисијама се шаљу у Немачку, Француску, Швајцарску и Србију, где се умножавају и дистрибуирају.

Радио час се издржава од прилога народа и једино њему припада. Народ је, уства-

ри, уредник програма. Радио није био везан ни за једну организацију, али је у последње време у служби СПО.

● Зашто баш СПО?

СПО је најозбиљнија политичка странка у Србији данас. Сматрамо да је то једина странка која може доносити толико жељену слободу српском народу. Програм СПО је у многим деловима готово идентичан са програмом српске политичке емиграције.

Вук Драшковић, председник странке је један од најозбиљнијих политичара које је Србија имала од 1918. године.

ПРОКОЦКАНА ШАНСА КОМУНИСТА

● Како је СПО организован у Аустралији? Где су све формиран одбори?

— Аустралија је огромна земља и растојања између насељених места износе више хиљада километара. СПО и лорд те чињенице има одборе у свим већим градовима Аустралије. Када се вратимо супруга и ја нећемо имати времена за одмор, јер нас очекују већ заказане промоције СПО. На њима ћемо говорити људима који нас очекују са нестрпљењем о ситуацији у Србији и приказати им касете са Сабора и промоција СПО.

● Колико Срба на „зеленом континенту“ окупљају југословенске организације?

— Све југословенске организације које су и иначе представљале незнатну мањину, ових дана се распадају и њихово чланство приступа СПО. Те организације су окупљале само Србе. Преостали њихови чланови су једине присталице садашњег режима и Социјалистичке партије Србије.

● Како емиграција гледа на садашњу политичку делатност председника СПС, господина Слободана Милошевића?

— Можда изгледа парадоксално, али Милошевићу је у почетку поверовао најортодокснији део српске политичке емиграције. Милошевић је имао историјску прилику, али ју је прокоцао. Сада међу већином Срба у дијаспори не живи никаква потпура. Милошевић је пре две године узјао на таласима незадовољства српског народа, али га је потопила приврженост комунистичкој идеји. Слободан Милошевић је био болшевик и остаје болшевик. Као такав он не може да ради за интересе српства. Емиграција је то схватила и зато је расписани зајам за препород комунистичке привреде доживео потпуни крах.

● Комунистички режим се пет деценија бдржавао захваљујући полицијским агентурама које су биле пуки егзекутор у рукама Политбироа КП. Рука те службе је досезала и до српских емиграната који нису били по вољи владајућој олигархији. Шта нам можете рећи о Вашим и искуствима Ваших сапатника у туђини?

ОЗНА је почела да делује међу емиграцијом још 1945. са циљем да је разбије и елиминира њен утицај на збивања у земљи. Током времена развила се у веома софистицирану организацију. Поред терористичких активности вршила је политичку пропаганду и убацивала се у редове емигрантских организација. Агенти те службе су ликвидирали истакнуте емигранте у Белгији, Немачкој, САД...

У једној „Тајној директиви“ УДБ-е која ми је дошла до руку писао је да треба истакнуте људе из емиграције лажно оптуживати полицијима земаља у којима се налазе за злочине које нису починили и тако их компромитовати заувек. На мене и супругу су два пута покушали атентате. Остали смо живи, ни сам не знам како — захваљујући срећи или нашој способности. Због уређивања Радио-часа, Милени су веома озбиљно претили да ће јој убити сина. Чували смо га уз помоћ аустралијске полиције. Из југословенског конзулата готово даноноћно су

РАЗГОВОР

стизале анонимне претње убиством.

● Изборни закони у Србији Вам не омогућају да гласање обавите у Аустралији. Плаше ли се комунисти да ће српска дијаспора која чини 6-7% укупно уписаних бирача у Србији допринети бољем резултату опозиционих странака?

— Пре свега — пут од Аустралије до Србије је изузетно скуп. Ми планирамо да изборе организујемо у Аустралији. Резултате ћемо послати, како званичним органима, тако и СПО-у. Реализоваћемо их сасвим у складу са правилима која важе у западном свету приликом демократских избора. Свесни смо да ти резултати неће бити официјелно признати, али смо свесни и да ће представљати показатељ шта емиграција мисли о политичким странкама у Србији.

ЗА ВЕЋИ УГЛЕД СРБИЈЕ

● Иако је то незахвално, можете ли нам саопштити Вашу прогнозу исхода вишестраначких избора у Србији, заказаних за 9. децембар?

Тешко је одговорити на то питање. Приставао сам бројним промоцијама СПО и видео ототине хиљада људи који су аплаузом прихватили говоре челника СПО. Судећи по расположењу бирача у Шумадији и Западној Србији СПО добија изборе, али има крајева где комунисти могу тријумфоваати. Ја сам по природи оптимиста и верујем да ће СПО добити 55-60% посланичких места у Народној скупштини Србије.

● Утисак је да Србија никада није била окружена већим непријатељством иностранства, него што је то данас случај. У западноевропским и америчким средствима информисања Србија фигурира као „оаза болшевизма“, „комунистички бастион“, итд. Како је Србија представљена у аустралијским масовним медијима?

Углед Србије је данас на веома ниском нивоу. То је последица владавине Комунистичке партије и антисрпске пропаганде потпомогнута од стране Ватикана.

Међутим, постоје и људи који много чине на бољу презентацију Србије пред очима света. У последња два, три месеца на том плану је учињено доста. Срби Аустралије су прикупили десет хиљада потписа на петицији у којој се износи истина о стању на Косоу и Метохији. Петиција ће ових дана бити предата министру Џону Њумену који ће је предати Сенату И Скупштини Аустралије. Срби у Србији морају постати свесни чињенице да никада Србија никаква помоћ са Запада неће добити док је на власти Слободан Милошевић.

Захваљујући интензивној активности чланства, СПО се пробио у аустралијској јавности до те мере да се третира као једини конкурент и демократска алтернатива Милошевићевој власти. Дакле, на СПО се гледа као веома утицајну странку на коју Запад може рачунати у наредном периоду.

● Да ли је остало нешто што нисте рекли, а сматрате да је значајно поменути?

Желим да се захвалим СПО-у који је учинио велики продор у политичкој сфери у Србији и омогућио нам да се после толико година вратимо у своју земљу. Челници странке су нам омогућили да дођемо у Отаџбину и потпуно слободно кажемо оно што мислимо и осећамо. То право нам је било ускраћено 45 година.

Надам се да ће наш пример помоћи да се и многи други емигранти врате у Србију. Исцрпљени су је се умјелели.

Александар ЧОТРИЋ

БЕСЕДА КОД ПЕТРОВЕ ЦРКВЕ

Пише: Слободан РАКИТИЋ

Налазимо се, браћо и сестре, у Расу пред најстаријим српским сакралним спомеником уз преднемањичког периода. Овај лепо храм, посвећен апостолима Петру и Павлу, највероватније подигнут између VI и VIII века, на старом култном месту, први пут се помиње у десетом веку, као епископско седиште, а од 1219. године, када је српска православна црква стекла самосталност, био је седиште рашких епископа, а од XV до XVIII века митрополита. Зашто све ово спомињем? Зато да бих само подсетио, овде и данас, да наши корени нису од јуче и да је српски народ један од најстаријих у Европи.

У време владавине Стефана Немање, чија се држава простирала од Јадранског мора до Велике Мораве, црква апостола Петра и Павла била је важан духовни центар и једина епископска црква у Рашкој. У њој је Немања крштен по други пут примивши православну веру. Овде је одржано неколико сабора, на којима су донесене важне одлуке. Овде је Немања осудио богумилску јерес, овде се повукао са престола и уступио га својем другоме сину, Стефану, касније првом краљу Србије, нареченом Првовенчани. Тада је велики жупан Немања, на врхунцу моћи, повлачећи се добровољно и уступајући престо млађем, изговорио и ове речи: „Многи иноплеменици усташе на ме и нападоше ме као пчеле саће, али именом Господњим противљах им се и одолах им. Тако и ви, чеда моја драга, не заборављајте учења својега и правовернога закона, мноме установљеног. Јер овога држећи се, имаћете Бога за помоћника себи и пресвету Госпођу Богородицу, и моју, ако и грешну, молитву“. Овде се потом Немања замонашио и добио име Симеон.

Овде је, браћо и сестре, наша права престоница. И небеска и земаљска престоница. Данас је наш сабор, али и сабор српских светитеља. Овде је срце свих српских земаља, наш духовни стожер. Овде је колевка српска и основни корен српски. Овде се српски народ сусрео са најчудеснијим бићем у свима световима, Господом Исусом Христом, који га је обасјао својим лицем и својим учењем. Овде је никла прва српска писменост и српска уметност. Овде је, у једној пећини, писано Вуканово јеванђеље, 1202. године. Овде су рођени Свети Сава, Стефан Првовенчани и многи српски државници, дипломате, први српски патријарси и књижевници. Овде је прво била Европа, она Европа којој данас сви тако журно хрле.

Звона цркава Рашке области, Косова и Метохије и других српских земаља, било на југу, северу или западу, дуго су била замукла, нека су замукла и данас, али се и та безгласна српска звона далеко чују. И када не звоне, а не звоне више ни овде, у Петровој цркви, ни горе на Ђурђевим Ступовима, не звоне у многим порушеним српским светињама, али звоне у нашим душама. А тај звон, нечујни, као да долази испод земље, или одозго, из Небеске Србије, гласнији је и дубљи. Дубљи је и трајнији траг његов у нама.

Браћо и сестре, верујмо да ће праведна ствар наша победити. Истина, додуше, тешко налази пут себи у смутним временима, али тешко да се истина може сасвим и заувек сакрити. Кад тад све изађе на видело, као у причи „У цара Тројана козје уши“. Окружени смо непријатељима са свих страна, али најтеже нам пада онај непријатељ којег гајимо на свом срцу, у своме дому, у колеци српске државе, на Косову и Метохији и овде у Расу. Зато данас многа честица срца стрепе, јер је отаџбина у опасности, јер

се све против српства заверило. Чувајмо се домаћих неверника више него оног непријатеља који отворено насрће на све што је српско. А кидишу као бесни пси на нас одсасвуд. Учинимо да у овим тешким временима за српство завлада слога и да престане, најзад, грађански рат у Србији, који и данас, толико деценија по завршетку рата, на жалост још увек траје. Измиримо се, браћо и сестре, и живи и мртви.

Србија се данас нашла у ситуацији да се бори за неке ствари за које смо мислили да су заувек решене. Зар да се враћамо на време пре 1912. године? Ово говорим због последњих догађаја у Новом Пазару, Сјеници, Јањи, Прибоју, Тутину и другде, због ирационалне мржње која се испољила на скуповима муслиманске странке. Рашка област је ослобођена већ једном од Турака 1912. године, зар да данас ослобађамо већ ослобођено? Изгледа да неки муслимански прваци заборављају где живе. Српски народ спада у мирољубиве народе, зна да цени пријатеље, да узврати гостопримства, да угости намерника. Српскоме народу било је потребно седамдесет година да би схватио с ким је и како је живео у заједничкој кући и чиме је све плаћао тај заједнички живот. Скуп је био и прескуп тај варљиви мир. Скупа је била та жртва.

Националне мањине код нас, пре свега Шиптари, као да заборављају чија је ово земља. Изгледа да то заборављају и неки муслимански страначки прваци када говоре о некаквој аутономији Санџака. Нема више Санџака и нема више аутономија у Србији. Шиптари су злоупотребили аутономију Косова и Метохије, свете српске земље, и сасвим је природно што грађани Србије сматрају да у новоме српскоме уставу покрајине треба укинути а националним мањинама обезбедити она права која мањине имају другде у свету. Ни мање ни више од тога. И обезбедити да иста права имају српске мањине у суседним нам земљама. Неки муслимански страначки прваци заборављају да је ово српска земља, земља Немањића, и да је свака стопа земље рашке свети знамен. Онај ко то неће да зна или мисли друкчије, мораће да потражи неку другу кућу и неког другог домаћина. Око Србије и српских земаља не може бити никаквих погађања. Прошло је то време. Они, пак, који сањају некакаву аутономију Саниака, мораће и ту аутономију да потраже негде другде. Нека им да онај који им ту аутономију обећава. Муслимански прваци треба да се присете шта је муслиманима донела сарадња са НДХ и усташама, и да им ништа боље не може донети ни сарадња са данашњим усташама и данашњом хрватском државом. Нож у муслиманској руци, на српскоме врату, најчешће је био хрватски нож.

Зато нама ваља, браћо и сестре, поново устати. Устати и борити се за крст часни и слободу златну. Устати против мржње у коју све више тоне савремени свет. Подсећам вас на један став из декларације, усвојена ових дана у Ослу: „Мржња нема милости према онима који одбијају да се боре против ње. Она убија свакога ко не покуша да јој се супротстави“. Наша је обавеза и дужност да се боримо против те мржње којом смо окружени одасвуд, јер ћемо тако спасити не себе већ и оне који нас мрзе. Данас је Сабор српских светитеља. Споменимо све српске светитеље, овде, данас, пред храмом светих апостола Петра и Павла. Они су и данас са нама, нисмо сами. Ипак нисмо сами. Са нама је свети отац Сава, свети Симеон, читава светородна лоза Немањића. Са нама је, браћо и сестре, Небеска Србија.

9. септембра 1990.

ЧУВАРИ МАГЛЕ — ПОНОВО НА ВИДЕЛУ

Нерегистровани И.О. Савеза „Солидарности“ са представницима бројних (регистрованих) удружења „Солидарност“ одржао је 3. новембра састанак у просторијама „Станпродукта“ на Карабурми, уз Председавајућу господу Јована Гламочанина и Јовице Влаховића. Између осталог (четворчасовног агресивног наметања кандидатуре г. Слободана Милошевића, на пример, које је доживело фијаско, па зато и није унето у записник), одлучено је да се одржи митинг протеста против економских мера СИБ-а, на који би били позвани СВИ СРБИ, без обзира на идеолошко опредељење. Посао организовања поверен је Одбору за митинге, у који су, поред састава од пре три године, именована и два члана београдског Удружења. Један од њих је и потписник овог текста, иначе председник Надзорног одбора „Солидарности“ из Београда.

УПОЗОРЕЊЕ ОДБОРУ

И.О. београдске „Солидарности“ прецизно је формулисао примедбе најваљеном „сценарију“ митинга и у виду захтева презентовао их Одбору за митинге 8. новембра, условљавајући тиме своје учешће. Том приликом представници београдског Удружења оштро су упозорили Одбор:

— Да се митинг не може држати под паролом „Или партија, или влада!“, зато што ово питање српски народ ни у својој држави (Србији) није на задовољавајући начин решио, па би истакнути мото био главни контрааргумент митингу и озбиљно би дисквалификовао организатора. Ова аргументација је уважена.

— Да **НАДСТРАНАЧКА** „Солидарност“ не треба да се ангажује по питањима деловања било које странке, па ни странке Анте Марковића, која легално делује. Примедба је уважена. Питање неовлашћеног коришћења средстава државног буџета, међутим, за деловање СРСЈ — у надлежности је органа власти и Србије и Југославије, па „Солидарност“ може апеловати на те органе да раде свој посао. С друге стране, радници у Србији, који су на ивици egzистенције, нису ништа мање гладни ако се буџетска средства у Србији такође неовлашћено користе за деловање неке странке (СПС). Из ових разлога програм митинга искључиво може бити уперен против економских мера СИБ-а и њиховог погубног дејства по Србију, уз истицање захтева за **ЈЕДИНСТВОМ СВИХ СРБА**. Ова примедба једногласно је прихваћена.

— Да је питање захтева за евентуалном оставком Анте Марковића и умесно и оправдано, али да је такав захтев пре свега у надлежности српске владе (која је, колико сећање служи, својевремено дала ПУНУ ПОДРШКУ Антиним мерама!). Зато је београдско Удружење иступило са захтевом да се упутити хитан апел српској влади да затражи оставку Марковића и опозове све представнике Србије у савезној влади. Ово, тим пре, јер српска влада јавно оптужује савезну да води „криминалну политику“ према Србији. Ваљда су овакве квалификације и обавезујуће. Осим овога, Одбор је упозорен да су времена „ванинституционалног догађања народ“ ваљда за нама, да Србија има

РЕЖИЈА: Појединци из **нерегистрованог Савеза „Солидарност“ Југославије**
СЦЕНАРИО: Плагијат већ виђеног (тек треба наплатити?)
ГЛАВНИ ПРОТАГОНИСТИ: Још у **магли**
СТАТИСТИ: Гладни радници дилџем **Србије и Црне Горе**
ПРОДУЦЕНТ:?

легитимне органе власти, који у „правној држави и са новим Уставом, итекако имају овлашћења и обавезу деловања у интересу српског народа.

(Примедбу Ј. Влаховића да митингом **НАЈПРЕ ТРЕБА ДАТИ ПОДРШКУ СРПСКОЈ ВЛАДИ** да затражи оставку Анте Марковића, ваља сматрати неодмереним. Ако није исхитрена, онда је таква примедба **ИЗРАЗ НЕПОВЕРЕЊА ЗВАНИЧНОЈ ВЛАСТИ У СРБИЈИ**, коју би, ваљда, г. Влаховић митингом да натера да ради посао за који је плаћена!).

ПСОВКЕ ЗБОГ „ПАМЕТОВАЊА“

— Да на митинг треба позвати све грађане Србије, удружења, раднике, омладину, сељане, српске странке... речју, **СВЕ СРБЕ**, а њихове представнике предвидети као учеснике митинга. Сагласни са овом примедбом, чланови Одбора најављују састанак за 12. новембар у 15 ч, на који би позвали представнике свих српских странака, ради договора.

У наставку рада Одбора, међутим, **ИЗА ЗАТВОРЕНИХ ВРАТА**, саопштење за јавност кроје Гламочанин, Влаховић и Хасан Делић(?) и текст на брзину читају присутнима минут пре него што га телекомом прослеђују **ТАНЈУГУ**. Текст овог саопштења одудара од договореног, а на оштре протесте чланова београдског Удружења, састављачи текста буквално беже у просторију са телекомом, спречавајући измене текста.

Оно што се потом видело и чуло у просторијама „Станпродукта“ — псовке којима су Гламочанин, Влаховић и Ивковић напали београдско Удружење због „паметовања“ — могуће је да приличи васпитном и интелектуалном нивоу именованих, али је сасвим неприлично добром укусу читалаца „Српске речи“!

Додајмо да су из рада Одбора практич-

но у старту искључени сви они, јавности добро познати, чланови Одбора од пре три године: Милица Рајић, Нада Лазаревић из Подгорице, Илија Живковић, Коста Булатовић, Бошко Будимировић... који још формално фигурирају као чланови Одбора. Бар јак је у рукама г. Гламочанина, у јавности такође познатог „митингаша“, али упућенији ма познатијег као „Богдана Кеџмана за Војводину“.

Следећих дана кренуло је без много „паметовања“:

— Представници српских странака нису позвани на договорени састанак. Као непожељни. Тако су „они одлучили“ (Ј. Гламочанин). Позвани су, међутим, лидери странака изван Србије. Тако су „они“ поделили Србе на добре и лоше, па тако „уједињени“ кренули да руше Анту.

— „Тројка“ из југо-„Солидарности“ штампа потом плакат-позив (**ПИСМО БЕЗ АДРЕСЕ?**) непостојећем „**ЈУГОСЛОВЕНСКОМ НАРОДУ**“ на **РУШЕЊЕ ВЛАДЕ!** (Збиља, на кога је г. Милошевић мислио када је у Бору ону већ чувену о „лудацима“ и „рушиоцима“?)!

НЕУПОТРЕБЉИВИ СА СВОЈИМ „ПАМЕТОВАЊЕМ“

— На питање овог члана одбора Гламочанину, ко је позван на митинг, одговорио је „радници, радници и само радници!“ (Где ћеш боље иконографије од изгладнелих радника!). А на питање ко ће обезбеђивати скуп од „500.000 људи које ће довести“, Гламочанин рече: „полиција у цивилу“(!). На Примедбу (опет овог члана који би да „паметује“!) како ће се скуп одржати противно одлуци Изаршног савета Скупштине града, Ивковић тврди „да је већ срећено да у Градском СУП-у не одговоре на захтев за одржавање митинга“. (Боже, помислих, да је СЧП-у и Воји Шешељу један Ивковић!). Ако се још узму у обзир тријумфално добачене речи истог Ивковића (да они знају како се то ради) и да не мислимо ваљда „да су Шолевић по Косову и они по Војводини сами вукли потезе“ — тада постаје јасније да смо у београдском Удружењу заиста неупућени. И неупотребљиви са својим „паметовањем“.

Није наодмет јавности ставити до знања још неке „ситнице“: Већ чувени Ивковић (полицајак, директор хотела, инж, приватни бизнисмен... већ према потреби) громогласно се на састанку Одбора залаже да доведе „Божур“ са Косова са Кеџманом на челу (не знам да ли са она два пиштоља?), док је категорично против позивања представника српских странака и њихових присталица! (Вероватно и није важно што је Ивковић окорели члан СК односно СПС). Даље: Није наодмет значи да је Председник београдске „Солидарности“ пре три месеца предлагао митинг протеста против економске политике СИБ-а и да је „тројка“ тај предлог категорично **ТАДА** одбила. (Вероватно да митинг **САДА** — нема никакве везе са предизборним калкулацијама).

Али потписник овога текста поново се пита:

На кога је, збиља, г. Милошевић стварно мислио када је изрекао **ОНО** у Бору?!

Др Недељка ПАВЛОВИЋ

СТЕПИНАЦ, „СИМБОЛ НАДЕ“ ХРВАТСКОГ НАРОДА

КАРДИНАЛЕ, КОЛ'КО ИМА С Р Б А ?

Само је шест година прошло од прославе свете хрватске еухаристије, или 200 година цркве у Хрвати. Иза олтара, народ је палио свеће кардиналу Степинцу. Кардинал је, нормално, ћутао. Шта ће се догодити ако, на захтев нове хрватске „демократије“, кардинал након толико упалених свећа, устане и проговори?

Глас концила“ од 7. листопада (октобра) 1990. г. у рубрици „Коментар“ доноси текст „Како рехабилитирати кардинала Степинца?“. Наиме, писац овог текста преносећи извештаје са пута кардинала Фрање Кухарића по Америци, вели да је он пред великим мноштвом, што значи пред цијелом јавношћу свијета и домовине упозорио да би хрватска влада морала поништити осуду која је своједобно изречена надбискупу Алојзију Степинцу. На крају овог текста даје се сасвим конкретан предлог у име Римокатоличке цркве у Хрват-

ској да поради на потпуној рехабилитацији А. Степинца у Хрватском Сабору доношењем резолуције као највишег израза „народне воље“ садашње „Републике Хрватске“. Такође, како истиче новинар „Гласа концила“, захтеви за подизањем споменика у част А. Степинца предлози за давање нових имена улицама, трговима, културним установама и др. речито сведоче о народној „свести“ која његову осуду 1946. у потпуности одбацује. И оно што је најбитније, без обзира на одлуку садашње хрватске власти, став Римокатоличке цркве према кардиналу Степинцу сасвим је јасан, јер како се истиче: „Када је о Цркви ријеч њој за беатификацију (проглашење за блаженог — М.П.) и канонизацију (за светог — М.Л.) Алојзија Степинца није потребно државно поштење онога суђења“.

СТЕПИНАЦ КАО „СИМБОЛ-ПАТЊЕ“

Став кардинала Кухарића, према А. Степинцу, в то значи и римокатолицизма у Хрватској одавно је познат, с тим што он у овом тренутку као челик Хрватских верника даје конкретне предлоге о пуној правној и историјској рехабилитацији усташког војног викара (намесника) и надбискупа загребачког Алојзија Степинца у новој такозваној држави Хрватској. И раније је Фрањо Кухарић отворено радио на рехабилитацији Степинца у држави и његовом култу у цркви. Добро је позната његова чувена беседа држана 10. вељаче (фебруара) 1980. г. у загребачкој катедрали на свечаној миси поводом двадесете годишњице смрти кардинала Степинца, где је подвучен страдалнички и „светачки“ карактер његовог живота (видети у „Гласу концила“ из фебруара 1980.г.). У овом тренутку Кухарић улаже појачане и убрзане напоре на утемељењу Степинчевог култа, о чему сведочи и његово 14-дневно путовање по Канади и Сједињеним Америчким Државама. Наиме, на овом пасторалном походу, хрватским верницима ове две земље америчког континента у Кливленду у Охају, кардинал се обратио Хрватима у новоподигнутом хрватском националном дому „Кардинал Степинац“, где се налази и његова огромна скулптура, дело Мештровићевог ученика Јосипа Туркаља. Том приликом Кухарић је истакао Степинца као „симбол патње хрватског народа“ и „симбол наде“, као и чувара хрватског достојанства.

Рехабилитацијом Степинца садашње хрватско руководство државноправним пасторалом поништиће све одлуке једне анти-правне државе, као што је била комунистичка Југославија, с тим што је нејасно на основу чега сматрају да би се тиме нови правни поредак ове републике сврстао у ред цивилизованих и правних земаља савремене Европе. Да ли је могуће да нове хрватске власти желе стићи у Европу доношењем резолуције о рехабилитацији А. Степинца, некадашњег члана Сабора геноцидне, усташке, теократске и крсташке Независне Државе Хрватске, што очито сугерише врх Римокатоличке цркве на челу са кардиналом Ф. Кухарићем. Пропагандни тон и отворена кампања кардинала Кухарића водн се, очевидно, по брижљивом сценарију. Свакако се не заборавља да је историјска и „правна“ традиција хрватске државности рођена у условима другог светског рата. Дакле, ова држава, створена у условима светског хаоса, правно је непризната, а историјски и морално одговорна за огромна зверства и злочине које је починила Паавлићева солдатева. Кухарић сасвим сигурно зна да је државноправна рехабилитација злочинца А. Степинца потез којим се директно хрватски народ и држава гурају у нову фазу историјизма и покушаја обнове континуитета НДХ. Алојзије Степинац је свакако адут помоћу кога римокатолицизам подсећа садашњу Хрватску и Хрвате на све оно што је овај представник клера учинио и починио за стварање и „дуго жељковане“ независне државе. Не може се у овом тренутку подметати неистинв о Степинчевој чедности нити о аполитичности Римокатоличке цркве у НДХ, као ни данас у Републици Хрватској. Ако у овом тренутку Римокатоличка црква отворено ради на рехабилитацији и посвећењу А. Степинца, не треба много политичке мудрости да се предвиди да ће до тога ускоро и званично доћи. У том случа-

ју, садашња Хрватска би евентуалним доношењем званичне одлуке о рехабилитацији А. Степинца и других „стотина тисућа невиних жртава нашег порабља“, дала легитимитет својој усташкој прошлости и државности. Римокатоличка црква ће канонизацијом кардинала Степинца сва његова злодела, као надбискупа загребачког, војног викара и првосвештеника усташке НДХ као и члана Сабора ове крсташке државе, дићи на пиједестал „светог“ канона и историјског узора. Тако ће ова религиозна институција најречитије посведочити да је њено језуитско мисионарско гесло — циљ оправдава средство — трајна религиозна политичка идеологија којом се хрватски народ жртвује империјалним амбицијама Ватикана.

КО ЋЕ ВЕРОВАТИ СРБИМА

Званична црква је дуго одбијала отворену борбу против свих напада које је у југословенској, посебно српској историографији доживела личност А. Степинца. За све то време историја А. Степинца и његова стварна улога као војног викара усташке НДХ, као и његова свеукупна црквена политика није оцењена нити реализована ниједном историјском студијом на ову тему. Дуго се махало позивањем на некакве релевантне изворе црквених архива и слично. Такође, Степинца и његову цркву називају мученичком и прогањаном. Сада је у Хрватској коначно завладала „демократија“ и очекивали смо да црква и световна хрватска историографија, покушају цивилизовано, научно и аргументовано да ослободе личност А. Степинца „великосрпске“ и „бољшевичке“ клеветничке блокаде. Када би то, могли, они би и учинили, с обзиром на менталитет римокатолицизма, који се на овим просторима испољило врло активно и до краја „мисионарски“. Наиме; познато је колико се новца улаже у мисијску пропаганду — штампу, верску наставу, организовање разних манифестација, издавачку делатност и др. Коначно, чињеница је да је римокатолицизам у тренуцима мисионарских и верских криза прибегаво крсташким ратовима и другим облицима верског милитаризма и притисака.

Најизразитији пример је последњи крсташки рат и којим је са својим војним свештеницима управо командовао војни намесник за хрватску војску надбискуп Алојзије Степинац, чиме је постао директно правно, морално и историјски одговоран за злочине које је починила усташка војска НДХ. Да се А. Степинац на било који начин дистанцирао од свега, не би до краја рата и распада НДХ остао на том положају. Дакле, у тренутку када је успостављена хрватска „демократија“, Римокатоличка црква покушава да нађе солмонско решење и сву фаму око злочинца и крсташког и усташког првосвештеника А. Степинца реши стављањем светачког ореола на ову личност. Ако Срби и блате А. Степинца, ко би им поверовао, поготово не цивилизовани свет, који ипак не може веровати да Римокатоличка црква канонизује злочинца? Алсурно, зар не, па ово ће Европа, нарочито католичка, схватити само као верски сукоб различитих конфесија на Балкану — православне и римокатоличке. Но морамо констатовати, уколико Римокатоличка црква канонизује А. Степинца више пред собом нема аморфну и мумифицирану масу Срба, турских или комунистичких балканских поданика, већ народ који крупним корацима осваја светске културне метрополе, чији су најбољи књижевници превођени у свету и чија се писана реч чита. На послу превођења на светске језике капиталних студија из историје НДХ, српска историографија не сме више изостајати.

Ако се догоди, што је сасвим извесно, да Хрватски Сабор као год и Римо—католичка црква рехабилитује и канонизује кардинала Алојзија Степинца, биће то најпоузданији доказ отвореног склапања новог клеро—усташког савеза против српског народа и дефинитивну рестаурацију НДХ, у јединству историје, традиције, државних и националних институција и ратних циљева.

Српски покрет обнове схватиће овај акт као атак и пред собом ће имати такозвану државу која се налази у рату са Југославијом и силама победницама.

Милорад М. ЛАЗИЋ

ВАТИКАН

ДАЛМАЦИЈА — ХИЉАДУГОДИШЊИ ТВРД ОРАХ

Туђмановштина ових дана смешта Книнску Крајину у „северни део јужне Хрватске“.

Католички клер у Загребу даје Далмацији то ново име — „Јужна Хрватска“, „Далмација или Јужна Хрватска“, Политика од 7.5.89/. Циљ томе је како каже Глас концила „да се не би пробудило и опет приклањало сјеме аутономаштва“. Јер, ако „не постоји Јужна Хрватска“, онда људи који тамо живе „не би били Хрвати“.

Ово није прави пут да загребачки клер мења име Далмације. Одмах после рата, она је била „Далматинска Хрватска“, а Славонија „Панонска Хрватска. Римска католичка црква то хрваћење упорно врши већ хиљаду година. Неколико важних чињеница из историје то непобитно потврђују.

У праој половини VII века Хрватски народ, најмалобројнији међу Јужним Словенима, настао се на простору јужно од Горјанаца до Купе и до њеног ушћа у Саву, преко Саве до Муре и Прекомурја, на запад до Сутле и на исток углавном до линија ушће Купе — ушће Муре у Драву.

Јужнословенски народи, када су настањивали данашње крајеве, имали су већ довољно развијене своје посебне, мада веома блиске језике: словеначки /кајнаваски/, хрватски /кајнаваски/, српски /штокавски/ и македонски.

У току франачке најезде, подстакнуте од стране римског папе, вршено је насилно покрштавање са богослужењем на латинском језику. Народ се тада одупро превођењу у хришћанство. У Хрватској су само рани феудалци покрштени.

Тирило и Методије у другој половини IX века дошли су у Моравску св преко 200 ученика, учених Грка и Словена из околине Солуна, са црквеним књигама преведенима на словенски језик и писаних глагољцом. Народ је листом примао хришћанство и православље се брзо проширило и на Словенију, Хрватску, Истру и Далмацију. У то време још није наступио расцеп у хришћанској цркви. За прогон православља и католичење, римски папа је покренуо на северу Баварце дуж Дунава, на којем су се Словенци граничили са Чесима, а на југу, у недостатку других снага, подстакло је хрватске новофеудалце, на челу са феудалцем Томиславом. Од дана када су ови са своје најважнијег подручја прешли на штокавско, настаје хиљадугодишњи рат за католичење и ширење хрватског имена на штокавском, српском подручју. Ти феудалци најпре су продри на подвелебитске обале, а затим, освојили су градове у Северној Далмацији. На сплитским саборима 925. и 928. године, уз велико супротстављање Гргура Нинског и сплитске бискупије, донети су закључци о забрани књига писаних глагољцом и прогона богослужења на словенском језику. После раскола у хришћанској цркви, Далмација је потпала под јурисдикију римске католичке цркве. Пре равно 1000 година, у другој половини IX века, Ватикан, идеолог феудалства којим је манипулисао краљевима и народима, ставио је под свој утицај врхушку у Хрватској, која под тим утицајем остаје све до данас. „Што се с црним задоји ђаволом, обешта се њему довијека“.

Аустрија, у својој „апостолској мисији“, католичила је Србе, нарочито у Војној Крајини. У књизи попа Радака о томе се подрбно говори. Под Аустријом, Хрватској су чиниле: загребачка, крижевачка и варајдинска жупанија.

Вук је у то време написао „Новчевић народних пјесама српског народа римског, исламског и православног закона“. У томе смислу писао је многа писма Мушицком.

У Далмацији се, још и данас осећа отпор замислима Загеба. А римски папа још увек не верује, упркос папско-усташком геноциду, у трајност одвајања Срба „римског“ од Срба „православног закона“. Верујући у освајачку свемоћ речи, преко своје агентуре, свог клера, даје Далмацији нова имена, час једно час друго. Римски папа обећао је Хрватима Велику Хрватску, сву засновану на обмани, сву окићену српским месом, сву огрезлу у српској крви, а своју агентуру на нашем тлу, католички клер и хрватску врхушку, употребљава за остварење обетованог — и постизање својих циљева.

Наша историјска наука не пружа довољну подршку политици. На пример, 1918. године наша политика била је заробљена у црквеној максими: „Ко се одрече вјере предаједовске, одрече се и народа.“ И данас не стојимо боље.

Заиста, данас је српски народ суочен с питањем: како да поврати отето, сједини разједињено, састави растављено, сруши нечастиво, застраши осиљено?

Р. ИЃАТОВИЋ

ВИДЕО КАСЕТЕ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

Производња: Маркетинг СПО све касете су у трајању преко 150 минута.

Садржај касета:

КАСЕТА 1.

„КО ЈЕ И ШТА ЖЕЛИ ВУК ДРАШКОВИЋ“ — интервју председника СПО-а Вука Драшковића (разговор води Душан Богдановић ТВ Нови Сад). Разговор је илустрован најзначајнијим промоцијама и аутентичним говорима Вука Драшковића у периоду пролеће-лето 90 године.

КАСЕТА 2.

„СВЕТСКИ САБОР СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ“ — први део.

Садржај: отварање Сабора, саборска Беседа председника СПО-а Вука Драшковића.

- Повеља о помирењу Срба, говори Милан Комненић, председник Извршног одбора СПО-а.
- Колаж најзначајнијих промоција СПО-а у градовима Србије лето-јесен 90 године.

КАСЕТА 3.

„СВЕТСКИ САБОР СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ“ — други део.

- Поздрави и говори делегата и гостију из земље и иностранства (Аустралија, САД, Канада, Европа).

КАСЕТА 4.

САБОРИ (ПРОМОЦИЈЕ) СПО-а У СРБИЈИ ЈЕСЕН 90 године.

- Крагујевац, Нови Сад, Топола, Ваљево, Горњи Милановац, Лозница, Крушевац, Ниш, Пирот, Лесковац, Јагодина, Панчево.

Касете можете наручити поузећем на телефон бр. 011/432-050 или их директно преузети у Београду, улица Бул. црвене армије 3а, радно време од 9 — 19 часова.

САВ НОВАЦ ОД ПРОДАЈЕ КОРИСТИ СЕ ЗА ПРЕДИЗБОРНЕ АКТИВНОСТИ СПО-а.

СРБИ — ТИТОВИ ПОСЛУШНИЦИ

Српски народ се опет налази на судбоносном раскршћу, по ко зна који пут у својој историји. Само у XX веку, неколико пута се чинило да је на прагу дефинитивног решења своје државне egzистенције и пред хепиндом своје историјске драме. Први пут је то било по заршетку ослободилачког Балканског рата, други пут са стварањем Југославије, трећи пут 1945. године. Нажалост, сва три пута се показало да су то била илузорна надања. Стицајем историјских околности, ова трећа илузија је најдуже трајала.

Срби су један од последњих европских народа који још нису остварили стабилну државу заједницу. Њих није мимоишла ни једна катаклизма XX — Први и Други светски рат, геноцид, комунистичка диктатура. Не само да их није мимоишла, већ су увек били међу највећим страдалницима.

Због чега српски народ доживљава такву историјску судбину? Да ли је то проузроковано искључиво објективним географским и историјским околностима? Да ли је у питању само „уклети балкански простор“, на размеђи вера и цивилизација? Да ли би сваки народ, да се нашао на овом простору, преживљавао сличне историјске драме? Има ли, можда, у српском менталитету и националним карактеристикама нечега што је допринело трагичним димензијама историјских догађаја. Најзад да ли је коначно сазрело време да српски народ извуче поуке из своје историје, да не понавља старе грешке, да раскрсти са заблудама и илузијама прошлости и да се одлучно и разумно суочи са својом будућношћу?

О НЕКИМ СРПСКИМ НАЦИОНАЛНИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА

Вероватно сви народи мисле најлепше о себи. Можда Срби у томе мало и претерују, јер увек себе посматрају у друштву великих европских народа, са којима се упоређују (почевши од озбиљних написа, па све до вицева у стилу „Француз, Рус и Србин...“). Врло ретко се праве компарације са народима сличне величине, историјске улоге и економске моћи. Могло би се рећи да српски народ често нема реалну представу о свом месту и значају у Европи и свету. Добро је познато да Срби нису превише рационалан народ, због чега им и недостаје више критичности према себи и другима.

Мало је аутора који су писали о тамним странама српског националног бића. Добрица Ћосић, на пример, говори о „агресивном и бахатом менталитету, и спонтаности која се претвара у просташтво“, али истиче, пре свега, „наш необично низак цивилизацијски ступањ, одсуство цивилизацијског опхођења, деструкцију, грађанску несавесност“. Добро је познато колико наша „северозападна браћа“ истичу „српски примитивизам и варварство“, као и друге негативне „азијатске“ особине, које смо од Турака наследили. Наравно, не може се негирати значајан утицај петовековног ropства на формирање српског менталитета. У борби за национални опстанак и голо преживљавање неминовно су морале да се развију неке особине које су нас мало удалиле од европске цивилизације. Друга је ствар што за стотинак година после ослобођења од

Оно што је посебно понижавајуће и трагично за српски народ, то је невидена масовност подршке диктатору, и већи део га је волео и обожавао све до његове смрти — чак и извесно време после тога.

Пише: Слободан ПЕТКОВИЋ

Турака још увек нисмо успели да се ослободимо и њиховог утицаја. Међутим, тој спорој еманципацији српског народа у великој мери су допринеле новије историјске околности, о чему ће још бити речи.

У оквиру разматрања интеракције између народног менталитета и историјске судбине Срба посебно се морају истаћи питања националне свести, слоге и солидарности. Приче о српској слози и неслози, родољубљу и издаји старе су колико и српска историја. У многим критичним тренуцима наше историје јавља се неслога и национална разједињеност. То је највише дошло до изражаја у последњем рату, када је, како каже Веселин Ђуретић, „избила на видело друштвена и национална неконституисаност Српства, што је учинило да су његово регионалистичко и сепаратистичко политиканство, и на њему засновано малограђанско-партијско разуђеност, плаћали крвави данак националне недисциплине“.

СРПСКИ НАРОД ПОД КОМУНИСТИЧКОМ ДИКТАТОРОМ

Данас, када се дефинитивно распада светски комунистички систем и када је срушена можда највећа илузија у светској историји о слободном, хуманом и праведном друштву, коначно се сагледавају катастрофалне последице дуге комунистичке владавине. У овом тренутку, можда се неки од „комунистичких идеалиста“ (ако их је још преостало) са носталгијом сећају почетка и великих очекивања, које је пробудила Октобарска револуција. Вероватно ће историјска наука потврдити да је долазак комунизма био неминовност, као реакција на праву „сурову“ фазу капитализма, са израженом експлоатацијом радничке класе и оштрим класним супротностима. Због тога је и стварање прве комунистичке државе пробудило толике наде. Међутим, каснија еволуција комунистичког и капиталистичког система у великој мери је изменила почетну констелацију. Комунистички систем је убрзо конституисан као стаљинистички деспотизам и тиранија, док је у капиталистичком свету дошло до позитивне еволуције, која је сигурно у великој мери била условљена страхом од „светске пролетерске револуције“. Исходи ових трансформација су добро познати: на Истоку је уместо слободног, бескласног друштва створена тамница народа, док су на Западу смањене класне супротности, ограничењем права послодавца и увећањем права радника и синдиката. Уз велику економску експанзију капитализма, то је довело и до држава „социјалног благостања“. Према томе, не може

се рећи да комунизам није усрећно радничку класу, као што су то његови творци и обећавали. Преварили су само у једном: благостање нису осетили радници који су били „на власти“, већ они изван комунистичког раја.

Као и у већини европских земаља, Октобарска револуција је имала велики одек и у нашој земљи. Опер су Срби у томе предњачили: заводљиви комунистички идеали су наишли на плодно тле у познатим карактеристикама српског менталитета — правдољубљу, слободоумљу, отпору према свим врстама угњетавања. Нажалост, тамна страна српског националног бића — некритичност, лаковерност и политичка наивност, није дозволила српским комунистима да буду свесни поразне чињенице: Коминтерна је од њих тражила, уз комунистичку идеологију, и издају националних интереса. Прихватањем хипотезе „великосрпског хегемонизма“, српски комунисти су се несвесно (бар у највећем броју) сврстали против свог народа. Међутим, даљи развој комунистичког покрета у Србији није ишао онако како су то у Коминтерни прижељкивали. О томе сведочи и мали број чланова КПЈ у Србији, уочи рата. Другим речима, српски комунисти у то време нису представљали никакав озбиљнији политички фактор, нити реалну снагу, тако да су њихова маштања о пролетерској револуцији била пуна утопија. На несрећу српског народа, тада на историјску сцену ступа личност која му је нанела највише зла: Јосип Броз.

Сасвим је сигурно да комунисти никада не би дошли на власт у Југославији да није било светског рата. Такође је извесно да не би дошли на власт да нису имали Тита на челу. Најзад, Тито, уз све своје познате особине — безкрупулозност, перфидност, лукавстао (у чему му је мало равних у светској историји), никада не би дошао на власт да није имао Србе уз себе. А Срби су одиграли једну невероватну историјску улогу и кроз ратну епопеју, уз неизмерне жртве, довели на власт свог највећег непријатеља. Добро је познато како им се Броз за то одужио. Вероватно нема примера у светској историји да је неки деспотски владар тако искористио туђ народ (нажалост, српски народ тога није био свестан, јер је Тито сматрао за „свога“) да би дошао на власт, па га је после деценијама тиранисао.

Сада се скоро све зна о пакленом механизму Титовог освајања власти током рата (што је најбоље описао Веселин Ђуретић), као и послератној „Титовој технологији власти“ (Коста Чавошки). Међутим, за нас је кључно питање: како је било могуће да српски комунисти и партизани не наслуте Титову ратну стратегију и политичке циљеве? Зар им нису биле сумњиве одлуке АВНОЈ-а? Зар им није било јасно шта значи завршни геноцид над четницима и њиховим симпатизерима, или, Сремски фронт? Зашто се нису супротставили послератној забрани повратка Срба на Косово? Зар нису помислили шта може да значи исељавање Срба из Хрватске и њихова колонизација у Војводини? Како им није било сумњиво да после Резолуције Информбирова страдају углавном Срби и Црногорци? И најзад, како су се могли сложити са уставом из 1974. године?

СУОЧАВАЊА

Данас је добро познато како су Срби служили покојном диктатору за време његове дуге владавине. Познато је какве је људе примао за своју „политичку послугу“ (како каже Добрица Ћосић). Зна се и како се обрачунавао са непослушнима (Билас, Ранковић, Пенезић, Никезић и други). И тако је безбрижно владао до своје смрти... Како је то било могуће? Како то да му нико из Србије није пружио прави отпор? (Сви мањи отпори, којих је увек било, нису имали никаквог ефекта). Обично се каже: Тито није имао достојног супарника, нико му није био дорасто. То је, додуше, тачно, имајући у виду све његове послератне сараднике. Међутим, зар српско руководство у целини није могло пружити организовани отпор диктатору? Изгледа да је паклени механизам комунистичке владавине то онемогућавао. Ипак се мора поставити питање: како то да је увек било много српских кандидата за политичку послугу? Наравно, у сваком народу има изрода, спремних да издају националне интересе, али као да су Срби у томе изнад просека.

Оно што је посебно понижавајуће и трагично за српски народ под Титовом диктатуром, то је невиђена масовност подршке диктатору. Може се рећи да је већи део српског народа волео Тита све до његове смрти (чак и извесно време после тога). Познато је како су покојног диктатора дочекивали по српским градовима. Како се све то може објаснити? Како је Тито успео да се наметне као харизматска личност и да створи такав, невероватан култ? У објашњењу овог феномена, треба истаћи неке објективне околности. Још у рату је, за Србе дотле невиђеном пропагандом, створен мит о „врховном команданту“, „првом маршалу“ итд. У време Информбироа, његов сукоб са Стаљином, искоришћен за обрачун са српским и црногорским комунистима, народу је могао изгледати као херојски чин отпора Давида Голијату. После раскида са Стаљином, уз обилату западну помоћ, у Југославији почиње извесан економски успон. С обзиром на стагнацију и заостајање источног блока, Југославија постаје за њих „Америка“. Отарање граница још више допринеси том утиску. С друге стране, Тито путује по свету, ствара покрет несврстаних

земаља, да би изигравао „светског државника“ и задовољио своју патолошку сујету и болесне амбиције. Међутим, народу импонује да има таквог председника и не пита се колико земљу кошта таква мегаломанска спољна политика.

Нема никакве сумње да је Броз добро познавао менталитет српског народа и да се трудио да максимално искористи све његове мане и слабости. Према казивањима неких најближих Титових сарадника, дешавало му се да са нескривеним презиром говори о Србима. Покојни диктатор је добро проценио да ће код Срба више постићи корупцијом, него репресијом. Због тога се трудио да корумпира што већи број људи, почевши од највишег српског руководства, па све до најситнијих шрафова комунистичке машинерије. Можда би се чак могло рећи да је својом перфидном политиком корумпирао и већи део српског народа. Стварањем илузије економског просперитета, невероватним форсирањем материјалне сфере и потпуним гушењем духовне сфере живота народа, Тито је од већине Срба успео да створи послушне поданике.

У вези са претходним ставом, може се поставити питање: зар није Броз на исти начин корумпирао и придобрио и остале Југословенске народе? Међутим, треба имати у виду суштину разлику у Титовом односу према Србима и према другим народима. „Добро“ је чинио и Србима и осталима, али зло је чинио само Србима. Другим речима, под комунистичком диктатуром, Срби су са братским народима делили само добро, али не и зло (или, бар, не у истој мери). Не треба ни помињати, јер је исувише добро познато, шта су све Словенци, Хрвати, Македонци, Муслимани и Шиптари добили у Титовој Југославији, а шта су Срби све изгубили.

Тиранин је већ одавно физички нестало, али се његов дух још увек живи међу нама. Српски народ је преживео Титову диктатуру, као што је преживео и претходне катаклизме у својој историји, али су, најалост, остале страшне духовне и моралне последице. Под комунистичком тиранијом дошло је до одређене трансформације српског менталитета, па чак и до извесне дегенерације српског националног бића. Под сравничном пресијом комунистичке идеологије развијале су се неке негативне црте нашег менталитета, док су се истовремено гушиле позитивне карактеристике. Тај својев-

рсни „генетски инжењеринг“ који је комунистички систем изводио над бићем српског народа, дао је, најалост, плодне резултате. Дубоко деструктивни карактер комунистичке владавине, која законито разара све, од породице до друштва у целини, суперлонирањем је са већ постојећом латентном деструктивношћу српског менталитета. Тотална неодољивост, од врха до дна друштвене пирамиде, спонтано се надовезала на Србима урођену грађанску несавесност и јавашлук. Посебно су поразне последице у сфери морала. Пре рата је у народу углавном постојао стари патријархални морал, са упориштем у православљу, док се код мањег дела становништва формирао грађански морал, пао западном цивилизацијском моделу. После рата, комунисти су, својим репресивним атеизмом и бруталним односом према сељаштву и „буржоазји“ релативно лако срушили етичке темеље српског друштва. Нови „социјалистички“ морал дозвољавао је све осим оспоравања комунистичке власти. Сналажљиви, какви су, Срби су се брзо и скоро безболно прилагодили новим односима у друштву. Са извесним попуштањем стега у друштву и привреди, са увођењем „радикалног самоуправљања“ почео је општи нерад, јавашлук, поткрадање друштвене имовине, богаћење... Средином седамдесетих година је врхунац „економског просперитета“. Да су, којим случајем, комунисти тада спровели референдум о подршци својој власти, већина српског народа би била на њиховој страни. У таквој психози, без икаквих отпора (изузев усвојеног круга интелектуалаца) прошао је и нови устав 1974. године.

Упоредо са „јачањем материјалне сфере друштва“ одвија се духовни геноцид над српским народом. Пресецају се корени српске историје и прекида континуитет духовног и културног развоја. Страховитим прогањањем прогресивне интелигенције, која је прва прозрела велику комунистичку обману, српски народ је остао без „своје савести“. Покојни диктатор је хтео да искористи низак цивилизацијски ступањ српског народа и да Србе моделира као „тријумф материје над духом“ (како би рекао Оскар Вајлд). Цео духовни и културни живот народа сведен је на новокомпоновану народну музику. Наравно, са таквим народом је онда било лако манипулисати.

За српски народ је најстрашније оно што су Броз и његове слуге учиниле са омладином. Диктатор је бескрупулозно искористио идеализам и фанатизам српске омладине, најпре у рату (када му је требало што више српских жртава), затим, непосредно по ослобођењу, за обрачуне са опозицијом (сетимо се само спаљивања „Демократије“). Такође, је зналачки употребио младалачку еуфорију у послератној изградњи земље. Међутим, касније, Тито оцењује да му омладина и није више нарочито потребна (осим као декор за „Дан младости“). С друге стране, младе би унутрашњи непријатељ могао да заведе, па да почну да сумњају у комунистички рај. Због тога почиње систематско потискивање омладине на маргине друштва, што се завршава њеним сабијањем у „духовни гето“, што може послужити за пример свим оним друштвима која се боје сопственог потомства“ (како је сјајно рекао Лазар Трифуновић).

Најпоразније последице „генетског инжењеринга“ које је комунизам спроводио над српским националним бићем, манифестовале су се код омладине. Рађале су се и духовно формирале нове генерације, без националне свести, без познавања својих историјских корена, са врло суженим духовних видцима и минималним културним потребама. Комунистички систем образовања формирао је будуће послушне поданике. Уместо неговања култа рада и знања

(као у развијеном свету), рушењем система вредности и ригорозном негативном селекцијом обезвређиван је сваки интелектуални напор и резултат (осим уколико није био у функцији очувања и слављења режима).

Данас је свима јасно каква је страшна цена „просперитета“ српског народа под Титовом диктатуром — комадање Србије, губитак Косова, потпуно окружење „антисрпском коалицијом“, морални распад и тотално цивилизацијско назадовање. Неповратно је изгубљено 45 година нормалног историјског, цивилизацијског и културног развоја. Нове генерације, на којима лежи будућност земље, апатичне су и дезоријентисане. Срећом, још увек има доста способних младих људи, који се освешћују последњих година и који би могли бити носиоци будућег препорода Србије. Али, да би успео неопходан и потпун духовни и морални препород нашег народа, морају се извући озбиљне поуке из новије историје.

ИСТОРИЈСКЕ ПОУКЕ ЗА БУДУЋНОСТ

Које би биле основне поуке из наше новије историје, а посебно из комунистичке ере? По мом мишљењу, оне би се могле резимирати са неколико основних ставова.

Никада више у својој историји српски народ не сме прихватити тоталитарно уређење и „једноумље“. Никада више не сме дозволити власт без опозиције. Парламентарна демократија, према западном моделу, мора бити наш трајни узор (осим уколико не буде, у целом свету, историјски превазиђена).

После страшног искуства са Брозом, српски народ мора бити врло опрезан и сумњичав према новим харизматским вођама. Вероватно је да оно ирационално у српском националном бићу има потребу за јаким и обожаваним лидером. Међутим, крајње је време да рационални дух победи и у српском народу. Али, далеко најважнија поука у вези са вођама би била: Српски народ никада више не сме да прихвати туђица за владара (што ће, наравно, и у уставу бити утврђено).

Дуги период комунистичке владавине је на еклатантан начин показао какво је моћно оружје пропаганда и монопол информативности, за освајање и очување власти. Због тога потпуна слобода штампе и јавних медија мора бити један од темеља наше будуће државе. Никада се више не сме дозволити гушење јавног мњења и прогањање неистомишљеника. Не смемо више да живимо у свету обмана и лажи.

С обзиром на погубне последице комунистичке владавине по морал и дух српског народа, један од најважнијих циљева будуће државе мора бити систематско цивилизацијско, духовно и културно уздизање српског народа. То мора бити заједнички задатак и владе и опозиције и свих структура друштва. Никако се не сме дозволити да се у борби за власт заборави овај фундаментални задатак. Последице комунистичког „генетског инжењеринга“ се морају што пре уклонити (што, нажалост, неће ићи тако брзо).

Српски народ би требало да буде свестан, поред претходно наведених, и свих других поука и искустава из своје новије историје. У том смислу, ми никада не смемо заборавити комунистичку диктатуру и Јосипа Броза. Морамо бити спремни на потпуни раскид са комунистичком прошлошћу и на њену тоталну демитологизацију и демистификацију. Само тако можемо кренути напред и започети цивилизацијски, духовни, морални и материјални препород српског народа.

НАСЛЕЂЕ

БРЖЕ ИЗ БРОЗОВЕ КАНЦЕ

Сва деца, садашња и некадашња, морају се разрачунати са суманутим науком који су им и песници увалјивали у читанке и букваре, да се Тито воли више и од баке и од деке, и од бате и од секе, да се воли „као мама, и мало више, Тито се воли највише“, да „То мајка више не раба!“

АКО је албански књижевник Исмаил Кадаре свом роману дао наслов „Генерал мртве војске“ неки савремени хроничар Југословенске армије могао би своје написе о њој да наслови — „Војска мртвог маршала“. Колико год би овај други наслов звучао литерарно као и онај први он би, на жалост, био потпуно адекватан сулудом говорењу наших бројних званичника о Јосипу Брозу, са надимком Тито и Југословенској армији. Синтагма „сулудо говорење“ држим најадекватнијом, јер како другачије објаснити да се југословенска војска још назива Титовом иако тече већ друга деценија од његове преране и изненадне смрти.

Такође је непримјерено говорити и о томе да југословенска армија слиједи славне традиције Титове ослободилачке армије, а ово зато што се најновијим историјским истраживањима и сјвједочењима егзекутора, жртава и очевидца дошло до нових, већ давно познатих, сазнања да та армија, Титова, и није ни изблиза тако славна како су нас „под пријетњом принудног вјеровања“ учили, обучавали и дресирали. Показало се, оног момента када се смјело проговорити, да „славна“ Сутјеска у војним уџбеницима може наћи мјесто као школски примјер командног дилетантства и енциклопедијског војничког незнања друга Врховног, који је да би ликвидирао 54 (педесет и четири) њемачка војника „потрошио“ 8.000 (осам хиљада) живота својих војника.

ЗЛОЧИНИ ДРУГА ГЕНСЕКА

ПОКАЗАЛО се, такође, да тако „славна“ Неретва може да се узме као примјер трагедије српског/црногорског народа, који је овдје кидисао на себе да се самоуништи, сврстан под кокарду и петокраку, а све под присмотром и будним оком окупатора, са којим је непосредно прије битке друг Врховни закључио примирје како би могао „ликвидирати ђетнике“ као своје једине непријатеље.

Даље се показало да „лијева скретања“ у Црној Гори и Херцеговини нијесу никак(о)ва скретања, већ ординарни злочини извршени по наређењу друга Генсека (Врховног), и да такви злочини нијесу никаква немила епизода већ *differentia specifica* титовштине, што, на жалост и срамоту свих „људи посебног кова“ на овим просторима, потврђују и злочини брозоваца и Броза почињени у Кочевском рогу гдје су на бестијалан начин масакриране, без суда и суђења, без утврђивања конкретне кривице

или некривице, десетине хиљада од Енглеза изручених ратних заробљеника. Шта рећи о двадесетак хиљада побијених младих, од којих већина нијесу ни били двадесетогодишњаци, силом мобилисани, који су се на крају рата предали као припадници војске Драже Михаиловића, и у периоду од 10. до 20. маја 1945. године (дакле по завршетку рата) сви до једног побијени на потезу Фоча-Калиновик, највећи дио сурван у јаму Понор код Фоче (везани по четири: један „добија“ метак у потиљак и тројицу живих вуче за собом у бездан).

Шта рећи о мучилишту, безсудишту, губилишту Голом отоку и многим другим Оточима, Роговима и Понорима којима је титовштина, кардељштина, озновштина, косовштина, кнојевштина, удбовштина, суповштина, зуровштина обиљежила епоху Великог Вође и довела све југословенске народе на сам руб (ако не и дље) катаклизме! Све то, дивако, није за похвалу — већ за срамоту, није за настављање (свијетле традиције!) већ за дистанцирање, није за памћевање — већ за заборављање.

ИДЕОЛОШКА ОРУЖАНА СИЛА

ОБАКВЕ работе не би починила ни једна војска која хоће да се зове и да буде народна. То је могла починити само идеолошка оружана сила која не преза ни од чега да својој партији, тачније, водећој клици, освоји и обезбједи власт. Стога је крајње вријеме да се дјечаца који носе униформу југословенске војске на њихове чисте душе, чисте образе и чисте руке не товари овако „славна“ хипотека прошлости. Да се васпитају војника васпитају да је отаџбина отаџбина, да је отаџбина она највећа вриједност коју треба бранити, да отаџбина није ни Тито, ни комунистичка, или било која друга владајућа партија, или клика. За почетак ваља одбацити вишедеценијску диктатуру идеолошке флоскуле о Југословенској армији као „Титовој армији“, што подразумева „склањање“ на смеће свих многотиражних брошура и књига из области морално-политичке наставе, макар то били и знатствено многоцијењени докторати војних наука.

Казивање о Брозу почели смо Југословенском армијом што не значи да сулудо казивање није присутно и на другим подручјима, иако не тако системски и систематски утемељено и његовано као у Армији. Није питање да ли је морално, већ да ли је нормално дјечицу од пет до шест година називати „Титовим пионирима“. Сирота дјечица, шта су она крива! И ко је тај моћник, ко је тај власник наших душа и наших тијела да оно што нам је најдраже тако великодушно поклања мртвом Јосипу Франјом! Безочним и бестидним власницима наших душа и наших тијела, наше прошлости и наше будућности супротставила се „Титова омладина“ не желећи више то да буде ни именом, ни организационо, па се саморасформирала упркос „раду са њима“. Тужно дјелују најповјерљивији из њихових редова, биолошки млади ствари који су у свом уподобљавању погубили кичме, па се унезвјерено окрећу тражећи „структуру“ уз које би се прислонили као пасуљ уз притку.

Већ речено сасвим је довољно да наведемо тезу постављану на „високим мјести-

ма" која гласи: „О Титу ће свој суд рећи историја“ и да са њом се поlemiшемо, већ да јој се одмах и без остатка супротставимо, у свим њеним елементима.

Одбацавању ове тезе стоје многи разлози, ми ћемо се задржати само на неким:

● Сама теза је, држим, типична титовштину, јер прописује историји шта ће она радити, што није у надлежности ни времене садашњег, ни генерација садашњих, па чак ни у надлежности властодржаца садашњих (!), јер историја ће ионако радити свој посао (и историчари, за разлику од досадашње дамјановићевштине, такође) ма шта јој ми препоручивали и наређивали;

● Ова теза је, уз то, и опасна, јер пребацавање расправе о Брозу и брозовштини „за далеко неко покољење“ оставља могућност (имплиците) настављања Брозове праксе, што би било погубно по морално биће народа. Наиме, можемо рећи да у сваком човјеку постоје његове двије стране, два човјека: тамна-зла страна и свијетла-добра страна. Те двије стране, та два човјека су у сталној међусобној борби за превласт. Порочност и врлина се надмећу и отимају којој ће од њих двије припасти превласт у човјеку. Пobjеда врлине је много тежа и знатно ређа, јер је порок примамљив. Врлини је изаориште у разуму, пороку у страстима, врлина се осваја, пороку се подлијеже; врлине су одлика ума, пороци нагона; врлина кривудавам путем води добру, порок најкрајим путем злу. Броз је код својих сарадника и сљедбеника, код цијелог народа, фаворизовао нагонску страну личности. Земна добра која омогућавају задовољавање ниских страсти и нагона, Броз је обезбјеђивао онима који су му били блиски и вјерни, захтијевао од њих не само безусловну покорност, већ је истовремено у њих развијао и његовао све што је супротно врлини: бескичмењаштво, подмуклост, зло-

чиначки нагон, бескрајно (у непрекидном ланцу) достављање, шпијунирање, лагање, опадање, преваре, смицалице, обмане, нерад, превртљивост, површност, незнање. Умјесто човјека — нечовјек, у најбољем случају лош човјек. Овај бескрајни брозовски ланац моралног и стварног зла не смије се оставити историји, са њим морамо раскинути ми, у времену садашњем.

ПАСТОРЧАД ОТАЋБИНЕ

● НИЈЕДНО „дете палог четника“ не може оставити историји да објасни зашто су они, „деца палих четника“, и њихови потомци били пасторчад отаџбине, зашто су били грађани другог реда. На то они сами морају да одговоре ријечју усменом и писаном. А, таквих није мало: макар пола становника Србије и Црне Горе, а богме није занемарљив број ни оних из Босне и Херцеговине, а о бројној тужној дијаспори, коју су увећавали Срби и Црногорци непривилегованог поријекла да и не говоримо.

● О Брозу и његовом времену морају рећи своје мишљење и дати своју слободну ријеч, сада и овдје, и бројни потомци „Пасјих гробаља“, бројни потомци и сродници ујамљених, уголооточених, као и претекли голооточани сами, ургурених, убиљених, урамскорићених... Нека историја ради свој посао, али то је за одмах, за ту тему рок је прошао.. Све то они сами морају рећи, сами, макар и „недостojанствено“, уз помињање родитеља и остале родбине Великом Вођи. Није ли цинизам захтијевати достojанствено казивање о некоме ко нам је „осигурао“ крајње достojанствен живот. Није ли то захтјев да тај и такав и мртав влада над остатком живих, захтјев да нас поново привуче себи, својим вампирским канџама!?

● Сва дјеца, садашња и некадашња, морају се разрачунати са суманутим науком, који су им и пјесници увалјивали у читанке и букваре, да се Тито воли више и од

оаке и од деке, и од бае и од секе, да се воли „као мама, и мало више, Тито се воли највише“, да „То мајка више не рађа!“. Морају и дјеца открити етиологију ове болести да се више од најрођенијих воли неко будибогснама само зато што је политичар;

● О Брозу и брозовштини морају сада и одмах зборити и бројни „лиричари“ и ини умјетници и „умјетници“ који су душе дјеце тровали оваквим сулудостима;

● Морају, не остављајући историји, о томе нешто казати и уважена господа академци. Морају објаснити, по цијену деструирања своје академичке непогрешивости и достojанства, како су то објеручке примали у академије наука полуписменог човјека и додјеливали му почасне докторске титуле.

ИСТИНА БЕЗ УВИЈАЊА

● ЗАР треба чекати суд историје да би се раскрстило са „свијетлом традицијом“ у којој дјеца нијесу смјела питати за гробове својих родитеља, у којој дјеца нијесу смјела плакати за својим родитељима, у којој су дјеца нагоњена да пљују на своје родитеље и да их се одрчу, са традицијом у којој су огромној маси дјеце „издајника“ и „непријатеља“ (произвођених олако и у великим количинама) бројни послови (и то они најбољи) и функције (и то оне најпримамљивије) били недоступни, док је све то на „срећу“ друштва, државе и народа сматрано мирозом и најтупљих потомака „наших другова“;

● Зар Православна црква треба да чека суд историје да би рекла да је у вријеме брозовштине била црква и вјера другог реда, да је борба против религије у Брозово вријеме схватана као борба против Православне цркве и Православља. Зар та иста Српска православна црква не дугује хитно објашњење како је себи могла да дозволи да се поцијепи због, и уз помоћ, католичког капелара?! Овдје није довољно само објашњење и себи и народу српско-православном, већ истовремено и брзо превазилажење раздора у Српској православној цркви, са завјетом да се то више никад не понови.

Због зла коме смо сви били свједоци, и у коме смо, вољно или невољно, сви били учесници, било као објекти (најчешће) или као субјекти, као манипулисани или манипулатори, као жртве или злочинци, о овом злом времену и његовом злом симболу сви морамо имати свој суд и став и смјети га рећи без увијања.

Што се мене лично тиче свој став ћу исказати ријечима једног мог и нашег доброг старог пријатеља, пријатеља који никада није омануо, пријатеља који је много пута мени, као и вама, помогао да преживимо „свијетлу будућност“, која је, надајмо се, већ прошла:

„Не требају царство нељудима
нако да се пред свијетом руке“.

Што се, пак, тиче оних који преферирају суд историје, који дају предност оном „Покочења дјела суде“ мислимо да су у праву, али под условом да и они имају и сада и овдје кажу свој суд. Да би их охрабрили да и они кажу шта мисле о Брозу и брозовштини усуђујемо се прогнозировать да ће историја, бар на основу онога што се до сада зна и наслућује, епоху Јосипа Фрањина, његов „рад и резултате рада“ оцијенити, између осталог, на сљедећи начин: ЈОСИП БРОЗ СЕ У ИСТОРИЈУ УШУЊАО КАО УБИЦА И ПРЕВАРАНТ, ИЗ ИСТОРИЈЕ ЈЕ ИШЧЕЗАО КАО ЗЛОЧИНАЦ И ШАРЛАТАН.

Стога његово пизоновско име не смије више каљати наше „мјесецослове“, наше градове и села, планинске врхове и шумске гајеве, улице и тргове, букваре и читанке. Поменуло се, не повратило се!

Данило Г. КОПРИВИЦА

1. Звонимир Вучковић: ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА

Ово је други део књиге „Сећања из рата“ у коме Звонимир Вучковић говори о догађајима у којима је учествовао од 1942. до 1944. године, када га је генерал Михаиловић упутио на последњи задатак у Италију. Нека од поглавља су: „Први Равногорски корпус“, „Бугари у Драгачеву“, „Отпор кроз саботажу“, „Војна мисија Сједињених Држава“, „Омладински конгрес“, „Ба“, „Летећа бригада“, „Шумски аеродром“, „Борба за Србију“, „Савезници напуштају Дражу“...

Страна: 230. Ћирилица, Цена: 180 динара.

2. Звонимир Вучковић: СЕЋАЊА ИЗ РАТА

Књига мемоара Звонимира Вучковића, првоборца покрета генерала Драгољуба Драже Михаиловића, команданта Првог Равногорског корпуса. Ово је први пут да се у Југославији објављује целовита ратна прича припадника четничке војске. Делови књиге „Сећања из рата“ објављују се у фељтону „Погледа“ под називом „Мемоари једног четника“.

Страна: 230. Ћирилица. Цена: 180 динара.

3. Документи Хуверовог института: РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ ГЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Док је 1946. године у Југославији одржано инсценирано суђење генералу Драгољубу Дражи Михаиловићу, у САД-у су најбољи амерички адвокати, о свом трошку, одржавали паралелно суђење. Необјективни комунистички суд у Југославији није узео у

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

„ЧИЧА“

Оглашава продају књига са
попустом од 40%

обзир потпуно супротан исход америчког суђења. Међутим, научници Хуверовог института при Станфорд универзитету у Калифорнији, прикупили су документа са америчког суђења, синтетизовали их, и уз критички есеј Дејвида Мартина, објавили у овој књизи. У књизи „Случај генерала Драже Михаиловића“ дат је један од најобјек-

тивнијих приказа догађаја у другом светском рату у Србији и Југославији, а посебно специфичну тежину има чињеница да су њени аутори страни држављани.

Пој В. Хендерсон, бивши амбасадор Сједињених Држава и помоћник заменика државног секретара: „Дејвид Мартин до танчина описује неуспешну борбу генерал Михаиловића да своју земљу спасе и од нацистичке и од комунистичке превласти“. Ову веома обилно документовану књигу треба сматрати као последњу реч о том предмету и сваки онај који се интересује за савремену историју Европе, треба да је има у својој библиотеци“.

Страна: 500. Ћирилица. Цена: 260 динара.

Све три књиге су илустроване фотографијама из доба рата.

Издавачко предузеће „ЧИЧА“
11000 Београд, Сретена Младеновића 1/5,
Телефон 011/507-454, 425-124

Поручујем књигу:

1. „ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА“, по цени од 180 динара
2. „СЕЋАЊА ИЗ РАТА“, по цени од 180 динара
3. „РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК“, „СЛУЧАЈ ГЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“ по цени од 260 динара.

Заокружити број књиге која се поручује. Књиге шаљемо поузећем. Плаћање поштару.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

(презиме, име оца, име и занимање)

(број поште и поштанско место)

(улица и број)

(својеручни потпис)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датог телефона.

ЕКСКЛУЗИВНО!

Шта хоће, ко је Вук Драшковић? Од родног Баната до своје Херцеговине. Стазама и брџама српским од дијаспора. Овде и тамо далеко...

Од новинара до писца и политичара.

Шта председник СПО мисли о Србији и свом народу? Какву би Југославију? Како ће Србија до избора и када?

Ко је све од српских политичара поткрадао и прекрјао Вука Драшковића? Зашто СПО чува своје најјаче предизборне адуте? СПО и економски програм? Како у Европу и будућност? Народ и Вук на промоцијама СПО у Београду, Новом Пазару, Ужицу, Чачку, Рули, Косову Пољу, Шипову.

Сви одговори на специјалној видео касети. Са Вуком Драшковићем разговара Душко Богдановић, новинар Телевизије Нови Сад. Оно

што забрањује и цензурише званична српска телевизија на касети
СПО-Видео-маркетинга

Поручите на адресу: Црња Вашингтона 9 или Булевар Црвено
армије 3-а. Телефони: 432-050, 328-576 Цена: 200 дина.
Уплату извршити на жиро рачун: 6812-678-91956.

На исту адресу се може поручити и специјална
видео касета са Светског сабора Српског покрета
обнове, са беседом председника странке Вука
Драшковића, декларацијом о националном
помирењу, најзанимљивијим излагањима делегата
и гостију СПО. Цена: 200 дина.

ПОМОЗИТЕ НАЈЈАЧУ ОПОЗИЦИОНУ СТРАНКУ СРБИЈЕ. СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ (СПО) НЕМА НИКАКВИХ ПРИХОДА, ОД СВОГА МИЛИОНСКОГ ЧЛАНСТВА НЕ НАПЛАЋУЈЕ ЧЛАНАРИНУ, АЛИ ЈЕ ОДЛУЧАН ДА СЛОМИ БОЉШЕВИЗАМ КОЈИ НАМ ЈЕ РАЗОРИО ОТАЏИНУ. ВАШИМ ПРИЛОЗИМА УЛАЖЕТЕ У БУДУЋНОСТ СРБИЈЕ И МА КОЛИКИ ОНИ БИЛИ, БЛИЖИ СМО ИЗЛАСКУ ИЗ ТУНЕЛА КОМУНИСТИЧКОГ МРАКА. ДИНАРСКИ ЖИРО РАЧУН СПО ЈЕ 60812-678-91956

ЧИЈА СУ „ПАСЈА ГРОБЉА“?

Књижевник Михаило Лалић је у својим романима приписивао „пасја гробља“ четницима а данас када је проговорила истина, тај исти аутор ћути спуштених „дурбина“.

Редовно пратим „Српску реч“, не могу, а да се не осврнем на текст објављен у бр. 5. од 1. до 10. октобра 1990. године на страни бр. 62. под насловом: „ОСОБЕ УБИЈЕНЕ ОД ПАРТИЗАНА У ЦРНОЈ ГОРИ“. У тексту се помиње неколико имена из Андријевачког среза. У интересу истине осврћем се на исту тему о злочинима партизана које су примењивали на територији Васојевачког племена у два среза: Андријевачком и Беранском.

Изгледа да је прилика да се проговори истина, да се зна ко је и шта радио. Комунисти су после рата или владајућим партијским писали историју по кабинетима, све што су написали, писали су на штету четника. Њима су приписали што је најгоре, заташкавајући своја злодела. Они су српским четницима Црне Горе приписали „пасје“ гробље код Колашина иако се знало да је то срамно дело Титових подрепаша Милована Ђиласа и Моше Пијада и нико није смео да каже истину. Књижевник Михаило Лалић је у својим романима „пасје“ гробље такође приписао четницима и данас кад је проговорила истина, тај исти аутор ћути спуштених дурбина.

„Српска реч“ бр. 5. на страни 60. од 1. до 10. октобра 1990. год. помиње број побијених оба пола, од 373 особе. То сведочи и фотографија „пасјег“ гробља које је основао ратни злочинац Милован Ђилас.

Становници Колашинског среза до доласка четника 23. фебруара 1942. године били су у робијашком логору Мошине и Ђиласове окупације која је трајала 49 дана. У интересу истине, набројаћу неколико зло-

Сахрана браће ЈОВОВИЋ: Петка, активног мајора, Марка и Бошка, учитеља. После убиства бачени у Драговаљичку јаму у никшићкој жупи. На слици код првог ковчега лево њихов отац и мајка са синама и унуцима. Тројица браће ухваћена су и убијена 1941. пре почетка било какве борбе у Црној Гори.

чиначких поступака партизанске војске у српском племену Васојевичима у Црној Гори за време рата, а којих се добро сећам, јер сам неке злочине видео својим очима. У суседном селу у Краљске Баре 1944. год. видео сам приказ какав нису чинили ни окупаторски војници, а који се ни по чему не би могао разликовати од усташког.

Ко није видео својим очима тешко да верује. Партизанска војска, конкретно. Пета црногорска бригада у Краљске Баре децембра месеца 1944. године позивала је четнике на предају, уз гаранцију и „часну реч“ да ко се буде предао неће се ништа догодити. Том приликом предало се неколико четника, а неке су били заробили, међу њима и младиће између дванаест до седамнаест година. Но грдно су се преварили. Четници који су поверовали „часној“ партизанској речи, сви су били стрељани, а онда масакрирани. Српски народ Васојевичког племена у Црној Гори не памти веће злочине, и црне су успомене на Пету црногорску бригаду. Закукале су многе мајке, многи домови су угашени, на многим кућама вијориле су се црне заставе (барјаци). То што су партизани предали у заробљеницима у Васојевичима у Краљским Барам, нису ни Немци, ни Талијани и ако су били окупатори. Зато ћемо именом и презименом набројати сва лица стрељана од стране партизана како у Краљским Барам тако и на подручју Андријевачког и Беранског среза. У Краљским Барам су партизани из чиста беса стрељали неке моје вршњацима и школске другове.

СТРЕЉАЛИ СУ: Данила Вукићевића из Бара, стар 14 год. срез Андријевачки, Милоша Зоњића из Облога Брда, стар 16 год. и брата му Вуцана, стар 13 год. срез Андријевачки; стрељали су и Драга Лабовића из Облога Брда срез Андријевачки; Убили су Муја Стјеповића, старог 12 год. срез Берански. Ту је стрељан Бошко Драгојевић из Облога Брда, као и Богдан Драгојевић, те Милоша Драгојевић, сви из Облог Брда, андријевачког среза. О масакру у Краљским Барам најбоље говоре речи Милене Зоњић, мајке Милоша и Вуцана, која није могла да препозна своју децу, унакажену. Милоша је препознала, како каже, по прстену

на којем су били његови иницијали. Гробови стрељаних људи и деце, налазе се и данас недалеко од куће Златимира Радуновића изнад пута која саобраћа у правцу Подгорице, према Андријевци. Са стрелишта у Краљским Барам, побегоа је Урош Ђиновић, домородац села и прикључио се четницима на Маташево, био је само у доњем вешу, јер су им партизани, кад су их извели на стрељање, скинули одећу и обућу. Са истог стрелишта, покушао је да побегне Чукић из села Трешњева, срез Андријевачки. Њега су убили у бекству. Двоје малолетне деце дало се у бекство, Милан Мартиновић и Данило Вукићевић. Партизани су се дали у потеру за дванаестогодишњацима, Вукићевиће су ухватили и стрељали, Мартиновић је успео да побегне у шуму звану Црња. Попео се на једну јелу, али га је неко од гонитеља приметио пуцајући из аутомата, све док се дечак није нашао на земљи. Затим су га унаказали, исекали на комаде и разбацили по шуми. Било кога да питате од становника овога краја, сви би вам ово потврдили. Исто би вам рекли и шофери, који из Црње извозе грађу за фабрику целулозе и папира из Берана. Ако би их запитали: „Где сте утоварали“ одговорили би вам: „Код четничке јеле“. Јела у Црњи, на којој је убијен Милан Мартиновић, добила је име „четничка јела“.

Много је зла учинила комунистичко-партизанска војска српском народу Црне Горе, убијајући људе од угледа и на подмукли начин од почетка рата 1941. до краја 1945. године.

Но партизани нису убијали само четнике, убијали су они и своје војнике за које су знали да потичу из угледних, предратних породица или да су били предратни интелектуалци. Наводимо неке од многих примера, као: Александра Лека Алексића из села Анцелата код Андријевце, убијеног код Мојковца, срез Колашински, само зато што је био правник и резервни поручник у предратној Југословенској војсци. Са Алексићем је убијен и Грујо М. Бекић из села Костурнице из Андријевачког среза. Грешка му је била што је син предратног наредника Милоше.

Не могу, а да не поменем тројицу четника, које су партизани стрељали на Књажевцу код Андријевце. То сам гледао својим очима. Био је понедељак (пазарни дан). Партизани су наредили да народ пође на Књажевац. Ту сам се затекао некако спонтано, кад су довели тројицу четника изнад Андријевачке цркве, изнад цесте. Били су то: Милутин Драговић (учитељ), Ђетко Мишковић и Војо Фатић, сви из села Коњуха срез Андријевачки. Пре но су их стрељали, дозволили су им да речу све што имају. Драговић је покушао, али му се није дало, зајегутао је. Исто је било и са Мишковићем. Затим је наставио Војо Фатић. Говорио је јасно и гласно. Изгледало је то као да се нашао на некаквој говорници, а не испред уперених цеви, од којих ће бити убијен. Говорио је доста дуго, није се ни мрдноу. Сећам се неких његових речи, од којих цитирам: „Добро ме чуните, мафијо и Мошова копнади, платићете ви нашу крв и наше животе!“ Ко зна колико би Фатић говорио да није пала команда: „Пали!“ Видео сам

како су пали један поред другог у јаму која је претходно била припремљена за њихово стрељање. О храбром, јуначком држању Воја Фатића, говорило се, како за време рата и после рата, који је храбро отишао у смрт, борећи се за своје идеале, за краља и Отаџбину.

Данас када се смије говорити истина о ратним злоделима илустративнији је примјер покренути поступак код СУБНОР-а СО Иванграда, противу народног хероја, генерала Сава Јоксимовића. Јоксимовић је само за време информбироа, као министар за Унутрашње послове Црне Горе, како то пише у листу „ПОБЈЕДА“ својим револаером, убио 100 (сто) људи. Због тог злочинског дела породице убијених покренуле су поступак код СУБНОР-а у Иванграду, да се генералу у црвеним чизмама, одузме орден народног хероја; да се његово тело измести из Алеје великана у Београду и да се улица, која се зове његовим именом у Иванграду брише.

Но вратимо се ратном периоду, да видимо каква су злодела починили партизани Сава Јоксимовића на територији Беранског среза у току рата.

Недела о којима ћемо говорити, чињена су искључиво по наредби тога Сава Јоксимовића. Између многих страдалника и жртава, поменућемо неколико њих, које су на свиреп начин побили Јоксимовићевци, а то су: Вуко Бабић, Милисав Ралевић, Рајо Ралевић, Новић Ралевић, Јоко Ралевић, Душан Ралевић, Рале Ралевић, осми је наш саговорник Крсто Ралевић. Сви из села Калудре, срез берански. Њих су партизани похватили, повели их и везане стрељали над Калударском пећином у селу Калудра. Кад су се осморица суновратила низ грло пећине, међу њима је био Крсто, петнаесто-

годишњи дечак. Иако је лакше рањен, успео је да прекине конопац и изађе жив, а онда куд би, него опет у четнике, кад је капитулирала Немачка 1945. године. Неким пуким случајем Крсто је остао жив. Нерадо говори о томе, не верује како он рече у ове нове реформе. Неће се комунисти одрећи тако лако власти у интересу народа. Борили су се за власт и врашки ће је бранити.

Да кажемо и ово. Група партизана Сава Јоксимовића ухватила је четнике: Лека Марсенића, Михаила Марсенића, из села Марсенића Река, као и Михаила Васовића, из села Трпача, сви из Беранског среза и одмах их стрељали, не питајући их за кривице. Михаила Васовића стрељао је његов кум Ново Нововић, такође из Трпаче. На питање Васовића: „Нећеш ваљда, куме Ново, пуцат у кума?“. Ново није проговорио. Проговорила је пушка.

То што је Јоксимовић тако поступао никакво чудо, ако се зна да се од самог почетка рата понашао зверски. Још 1941. године почео је лов на људе. Прву заповест коју је издао као члан Месног комитета КПЈ за берански срез, била је наредба за убиство Томице Чукића (председника) беранске Општине. Сава је сазвао састанак партијске ћелије, села Горачке 28.10.1941. године у месту Кошутњак (у шуми) на којем је донета одлука о убиству Томице Чукића. За егзекуцију је одређено пет чланова партије, Војо Масловарић, Милун Мујо Шћекић, Драгиша Ненадовић, Милисав Барјактаревић и Милош Чубровић. Егзекуција извршена 5.11.1941. године. Војо Масловарић и Драгиша Ненадовић су на лукав начин ушли у канцелацију председника Чукића, најавили долазак као да желе разговор, а онда су му пуцали са два пиштоља у главу. Један од главних чинилаца партизанског ратова-

ЦРВЕНИ ТЕРОР

ња био је убијати свој народ и своје људе. За таква недела многи су се окитили којеквими медаљама, споменицама и орденима народних хероја. То сведочи да је Војо Масловарић за убиство Чукића „окићен“ орденом хероја, о чему пише и у књизи „У ПРАСКОЗОРЈА“ аутор Милун Шћекић — Мујо.

УБИЛИ ГА РОЂАЦИ И САПЛЕМЕНИЦИ

Радосав Рајко Нововић, рођен у селу Гвили Поток срез Андријевачки. Основну школу завршио у родном крају, Вишу реалну гимназију у Беране, Војну академију у Београду. Рат га је затекао као активног официра, поручника граничне јединице на Косову и Метохији. Учествовао је у народном устанку на Талијани 13. јула, где је био лакше рањен, као командир Горњокраљевске чете. 1942. године био је командант четничког батаљона, а 1943. командант оmlадинске јуришне Васојевићко-четничке бригаде. Партизани су га убили из заседе у селу Опасаница-Лијева Ријека срез Андријевачки, приликом повратка за Андријевачки. Убили су га његови рођаци и саплеменици. С њиме је убијен и мајор Андрија Весковић из села Забрђе, код Андријевачке. Рајково тело је пренето и сахрањено уз војне почасте на Гвиплоточком гробљу. Мајор Весковић је сахрањен на планини Љубану испод Комова где му се гроб и данас налази. Партизани су из заседе из Брдо Трешњевик (Булац) надморска висина 1572 метра, убили Божицара Ђекића (јединца) из села Костуринце, срез Андријевачки; истог дана су убили Мириша Тајића из села Чуке, андријевачки срез; Аки Арсовића партизани су одвели од куће из села Краље и стрељали га у Андријевачки; Арсовићу је била грешка што је био отац предратног војног судског истражника и четничког команданта моста у Андријевачки, Душана Арсовића.

Непозната особа жртва партизановог терора.

Изваћен леш из јаме непознатог мушкарца.

ЦРВЕНИ ТЕРОР

ЖРТВЕ ЦРВЕНОГ ТЕРОРА

Шћекић Р. Милован, тежак, стар 30 година: општина манастирска, срез берански. По-веден од куће и убијен. Љеш пронађен у Врагоди, срез колашински. Радуловић Василије, инжењер, стар 42 године: општина петрушинска, срез даниловградски. Преваром одведен и убијен на путу од партизана: Радуловић Милорада, Вуковић Михајла, Савовић Сава, Секулић Николе и Секулић Мига. Љеш пронађен у селу Калезићима.

Шћекић Р. Милија, стар 35 година: општина манастирска, срез барански. Одведен од куће, и убијен од партизана: Љеш пронађен у Вратоди, срез колашински.

Мошевић Зајко, земљорадник, стар 22 године: општина буковичка, срез пљеваљски. Пронађен заклан на Металци (граница пљеваљског и чајничког среза).

Моћевић Ибрахим, земљорадник, стар 19 година: општина буковичка срез пљеваљски. Пронађен заклан на Металци.

Стовраг Суљо, земљорадник, стар 35 година: општина буковичка, срез пљеваљски. Пронађен заклан на Металци.

Бувчић Асим, земљорадник, стар 35 година: општина буковичка, срез пљеваљски. Избоден ножем, пронађен на Ковачу, срез пљеваљски.

ЖЛЕО ДА ОСВЕТИ СТРИЦА

Мишко — Божидар М. Вуковић студент ветерине, рођен 21. јуна 1921. г. у селу Луцу код Берана, као млад и национално васпитан студент, покојни Божидар, није се могао прилагодити разорном и националном раду комуниста, а то је било довољно, да га чека смрт сваког дана. Вребајући да убију њега, комунисти су убили његовог стрица Милутина. Светивши стрица храбро се борно, док најзад смртно рањен није подлегао. Његов отац Мирко рањен у исто вријеме и на истом мјесту, остао је поред свога сина све до његовог издизаја.

Мишко је диван примјер идеалног национализма, поштења и чисти, који даје свој живот за општу ствар, у зору своје младости. Њега оплакују не само његови родитељи, већ и сви они који су га, макар, једном видјели.

ЖРТВА ПРОПАЛОГ ЂАКА

Милија Н. Јовић, жандар. каплар, из Хоћевине, срез пљеваљски, одвео га је од куће Џувер Живко, пропали ђак, из општине добовске, срез пљеваљски. Убијен је у Подборову, општина пречанска, срез пљеваљски.

Бавчић Мехо, земљорадник, стар 29 година: општина буковичка, срез пљеваљски. Избоден ножем, пронађен на Металци.

Шћекић П. Радован, земљорадник, стар 35 година: општина будимска, срез берански. Погинуо у борби против комуниста, на фронту „Сиањевини“. Био у одреду четничког војводе Ђуришић Павла.

Шошкић С. Радосав, земљорадник, стар 44 године: општина полимска, срез андријевички. Убијен 30. IV 1942. године од стране партизана Шошкића Р. Љубомира, у шуми изнад села Улотине. Љеш пронађен истог дана и пренијет од стране четника у село, гдје је и сахрањен.

Делетић Миливоје, земљорадник, стар 27 година: општина полимска, срез андријевички. Убијен из револвера, у ноћи, испред куће.

Рачковић Илија, жанд. наредник, рођен 1905. године: општина шекуларска, срез андријевички. Погинуо у борби против комуниста. Љеш пронађен на Матешаву. Био у одреду четничког војводе Ђуришић Павла.

Матовић Богдан, жанд. наредник, рођен 1904. године: општина шекуларска, срез андријевички. Стријељан од партизана из Боана. Љеш пронађен у Боану.

Марачић Н. Ђорђе, погинуо у борби против партизана. Општина кањска, срез бјелопољски. Љеш пронађен на мјесту зв. „Кућишта“.

Бојовић Стеван, земљорадник, стар 32 године: општина кањска, срез бјелопољски. Љеш пронађен у Кућишту — Поток.

Бојовић Милорад, општински дјеловођа, стар 26 година: општина кањска, срез бјелопољски. Љеш пронађен у Кућишту — Поток.

Лашић Зорка, домаћица, стара 22 године: општина мојковачка, срез бјелопољски. Стријељана. Љеш пронађен у луку крај Таре — Колашин.

Поповић Ј. Мидо, земљорадник, стар 55 година: општина мојковачка, срез бјелопољски. Љеш пронађен.

Смиљовић М. Никола, општина мојковачка, срез бјелопољски: убијен од партизана Поповић Радована. Љеш пронађен.

Крговић Радоје, земљорадник, стар 40 година: општина мојковачка срез бјелопољски. Убијен револвером у својој кући. Љеш пронађен.

Марковић Марко, жанд. наредник, стар 45 година: општина мојковачка, срез бјелопољски. Убијен у кући од стране партизана Бошковић Бранка.

Јелушић М. Загорка, стара 8 година: општина јеленачка, срез даниловградски. Убијена

приликом топовске палбе. Каралић Ризо, земљорадник, стар 27 година: општина расовске, срез бјелопољски. Погинуо као националиста, на мосту „Рибаревине“.

Павличич Н. Љепава, стара 56 година: општина јеленачка, срез даниловградски. Дрековић Рамо, ковач, стар 31. годину: општина Бијело Поље, срез бјелопољски. Убијен из пушке. Љеш пронађен у општини Равна Ријека „Лазови“.

Мартиновић Мустафа, радник, стар 57 година: општина Бијело Поље, срез бјелопољски. Убијен из пушке. Љеш пронађен у општини Равна Ријека, на мјесту зв. „Рибаревина“.

Рајовић В. Пеко, земљорадник, стар 18 година: Општина Луково, срез никшићки. Стријељан од стране партизана. Љеш пронађен у Озринићима. Био је у одреду Радојице Мијушковића.

Јелић Радош, земљорадник, стар 18 година: Општина Луково, срез никшићки. Стријељан од стране партизана. Љеш пронађен у Озринићима.

Мијушковић В. Радоје, учитељ, стар 42 године: Општина Луково, срез никшићки. Стријељан од стране партизана. Љеш пронађен у Бршну.

Раичковић М. Миладин, земљорадник, стар 17 година: Општина Луково, срез никшићки. Убијен од стране партизана Биговића Николе.

Тодоровић Ј. Василије, жандармерски поднаредник, стар 35 година: општина пивска, срез шавнички. Убијен из засјезде од стране партизана у Сјенокосима, општина кочвнска. Љеш пронађен, прењет у родно мјесто и сахрањен.

Балевић Ј. Велика, стара 30 година: општина Доња Зета, срез подгорички. Одвели је и убили партизани: Вуковић Душан, Мијовић Арсо, Крстовић Н. Живко. Убијена из пушке и бачена у воду. Љеш пронађен.

Јанковић Иван, интендантски поручник, стар 28 година: општина брсутска, срез подгорички. Убијен на свирепи начин. Љеш пронађен код Колашина.

БАЧЕНИ У ЈАМУ

Шћепановић Ј. Лазар, капетан I класе, стар 32 године и Шћепановић Ј. Милутин професор, стар 28 година, национално васпитани, нијесу могли одобрити и љешинарски рад комуниста, зато су платили својим младим главама. Дошли су код њихове куће 16. марта 1942. године партизани: Мирко Јововић, Саво Ичевић и Крсто Раичевић, који су их одвели на саслушање код штитарских штаблија у Куковом Присоју. Тако су убијени и бачени, један поврх другог, у једном непуну 2 места дубоком каменом процјепу, гдје су њихова тијела глодале лисице, кунце и пси.

ПОГИНУО ШТИТЕЋИ БРАТА

Бранислав М. Цемовић, резервни поднар из Берана, стар 27 година, партизани су искористили прилику, око 4 сата изјутра и кроз прозор куће убацили неколико бомби, а затим осули пушчану паљбу кроз врата и прозоре куће. Млади Бранислав, заклањајући свог брата мајора Цемовића, погођен је метком у срце и пао мртав. Бранислав Цемовић пао је за свој српски народ, са пуним увјерењем да брани народу будућност, као и многи његови другови.

Љукић Јовица, резервни наредник, стар 36 година: општина брскутска, срез подгорички. Убијен на свирепи начин у Колашину, гдје му је љеш и пронађен.

Вељовић Б. Миро, редов, стар 32 године: општина Братоножићи, срез подгорички. Убијен у Жули 15 маја 1942. године.

Станковић М. Косто, стар 45 година: општина Братоножићи, срез подгорички. Партизани су га убили 21. марта 1942. године.

Дажих Вукашин, тежак, стар 54 године: општина планиновивска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана: Каљевић Илије, Ковачевић Јосифа и Томчић Душана. Љеш пронађен код Жабљана.

Јокановић Т. Мијо, општина планиновивска, срез шавнички. Стријељан као националиста, од стране непознатих партизана. Љеш пронађен у Миљевини, срез фочански.

Кецојевић Илија, пензионер, стар 55 година: општина планиновивска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана: Жарковић Петра, Радовић Јанка, Тасовац Милорада, Мумин Иванс, Бјелатовић Војина, Триповић Зека, Цицић Милутина, Шипчић Љуба. Љеш пронађен на Безујачки бријег „Велешево“.

Таушан М. Милат, пензионер, стар 50 година: општина дробњачка, срез шавнички. Мучен на звјерски начин а затим стријељан од стране партизана: Ђоровића Сава, Головића Чеда, Крстајић Видоја, Перовић Бранка, Кнежевић Велимира. Љеш пронађен на Сињајевини и сахрањен.

Караџић Митар, дјеловођа, стар 43 године: општина дробњачка, срез шавнички. Мучен на звјерски начин, а затим стријељан од стране партизана: Ђоровић Сава, Головић Чеда, Крстајић Видоја, Перовић Бранка, Кнежевић Велимира. Љеш пронађен на Сињајевини и сахрањен.

Караџић М. Митар, предсједник општине, стар 32 године: општина дробњачка, срез шавнички. Убијен од стране партизана: Моловића Петра, Моловића Зека, Машић Луке, Ђеранић Маркише, Маших Крста, Мемедовића Божа. Љеш пронађен — води, под планином Војником.

Бакрач С. Милосав, земљорадник, стар 34

године: општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан од стране партизана. Љеш пронађен у Горанском.

Вукосављевић Обрен, столар, стар 34 године: општине жупопивска, срез шавнички. Стријељан 21. марта 1942. године, од стране партизана: Богдановић Јагоша и Још 10 непознатих. Љеш пронађен код Пивског манастира.

Церовић Никола, царински чиновник, стар 32 године: општина ускочка, срез шавнички. Убијен из засједе, пред својом кућом на Боану, од стране партизана: Шећковић Блажа, Јоцовић Петра, Јоцовић Радосава и Церовић Стевана-Мусе. Љеш пронађен на мјесту погибије.

Бијелић Р. Даринка, земљорадница, стара 30 година: општина ускочка, срез шавнички. Приликом првог стријељања успјела је рањена да побјегне, али послије два дана, поново је хватају и убијају, слједећи партизани: Зековић Милутин, Гашевић Лазар, Струњаш Сава, Зековић Стеван, Јоцовић Димитрије и Буришић Сава. Љеш пронађен у потоку.

Мићановић Ж. Мићо, земљорадник, стар 50 година: општина жупопивска, срез шавнички. Стријељан од непознатих партизана. Љеш пронађен код Пивског манастира.

Мићановић Ј. Војин, капетан I класе, стар 54 године: општина жупопивска, срез шавнички. Убијен ноћу пушчаним зрном. Љеш пронађен у кући.

Томовић Лазар, тежак, стар 56 година: општина пољска, срез колашински. Стријељан од стране партизана: Грдинић Ђорђија, Грдинић Зерија, Смоловић Милорада, Дробњак Вељка, Томовић Радивоја, Видаковић Милана, Раковић Мила. Љеш пронађен у кући.

Бојић Машан, земљорадник, стар 44 године: општина Горња Морача, срез колашински. Стријељан као националиста од стране партизана: Вуксановић М. Љуба и Јанковић Данила из Крње Јеле. Љеш пронађен у Крњој Јели, општина Горња Морача.

Бубоња В. Ђорђије: општина манастирска, срез берански. Љеш пронађен у „Ливадицама“.

Јовановић Леко, тежак, стар 38 година: општина ровачка, срез колашински. Ухваћен и на најсвирепији начин клат и касапљен од стране партизана: Павловић Милана. Љеш пронађен у Мртвом Дубоком.

НИЈЕ СЕ ОДРЕКАО НАЦИЈЕ

Бранко Ј. Милић, ваздухопловни пилот-ловац, родом из Бјелица, срез цетињски, он је као и хиљаде других Црногораца, завршио свој млад живот, само зато, што се није могао одрећи своје нације и својих традиција.

Убијен је у Горњем Пољу код Никшића, по наређењу познатог крволока и лупежа Саве Ковачевића-Мизаре, почетком марта 1942. године.

ЦРВЕНИ ТЕРОР

Павићевић Алекса, земљорадник, стар 48 година: општина петрушинска, срез даниловградски. Одвели га и убили из пушке на путу партизани: Радоњић Мило, Пелевић Милош, Вуковић Јошо, Ивановић Владо, Ивановић Душан, Савовић Сава. Љеш пронађен и сахрањен на гробљу у Даниловграду.

Лалевић Д. Стана, домаћица, стара 70 година: општина петрушинска, срез даниловградски.

НАЂЕН ПОСЛЕ ПЕТ НЕДЕЉА

Благота Ј. Вукчевић, резервни капетан, из села Попратинце, општина љешанска, стар 48 година, био је нападнут из заседе од стране партизана. Заседу су сачињавали:

Бурзаниовић С. Бранко, студент из Гор.

Дражевине, Бурзаниовић Н. Ђоко,

земљорадник из Г. Дражевине и

Глобаревић Ш. Лазар земљорадник из Г. Дражевине.

Они су пуцали на њега и сломили му десну руку. Мислећи да су га убили, удаљили се. Пошто су сазнали сутрадан да Благота није мртав, вребали су прилику да га поново нападну и убију. Како се Благота лечио у болници на Крушевцу, то нису могли извршити убрзо поновни напад, тек у марту 1942. год. био је нападнут код своје куће од стране партизана: Бора И. Цветковића, студента, Њака Шарановића, шофера, Милована М. Бурзаниовића, земљорадника, Николе Т. Бурзаниовића, земљорадника, Влада Ф. Рацковића, земљорадника, Петра М. Њетковића, земљорадника, Мусе М. Бурзаниовића, чин. Фин. дирекције, Перка Ј. Перовића, земљорадника, Блажа Л. Вукчевића, механичара, Ђока Л. Вукчевића, земљорадника, Цвета Андрића, шнајдера. Именовани су га повели до брда Бусовника. Одатле су га одвели Њако Шарановић, Милован М. Бурзаниовић и Владо Ф. Рацковић и бацили у јаму звану „Голубињска“ дубоку 96 метара, где је нађен после пет недеља.

ОБМАНА О ПУШТАЊУ НА СЛОБОДУ

На домаку огромне робије, Каваја је рекао својој жени: „Нисам крив што ме је Бог таквим створио, али веруј ми, Бог не заборавља такве као што сам ја“.

Бошкови пријатељи, као и његови људи који су радили на паркиралиштима, чинили су све што су могли да скупе што више новца, како би Бошко био пуштен да се брани са слободом. Једнога дана Иван Лазаревић пусти глас да је спреман да помогне Бошку са 63 хиљаде долара, то је обећао код Бошковых пријатеља на једном паркиралишту.

Разуме се да Бошко дочека ту вест са неприкривеним задовољством и био је уверен да ће за који дан изаћи из затвора. Тај новац и оно што су Бошкови пријатељи сакупили, било би довољно да га Бошков адвокат извуче напоље. Па ипак за мене је то била илузија, у коју је могао да поверује Бошко али не ја. Тачно је да су Бошко и Иван били неки кумови, али је и тачно да Иван није био човек који је лако дрешма несу, поготово да би помогао некога од нас. Колико сам га знао, он би био најсрећнији да никада никога од нас није упознао. Али се прибојао да са наше стране не би био умешан у ово што нас је снашло, па се привремено постављао у што могуће лепшем односу. Бар сад у првим недељама, док не види суштину онога што се дешава. Рећи све ово Бошку, не би значило ништа, него само створити нову расправу са њим, јер је он ипак веровао и у кумство и у некакав карактер Ивана Лазаревића. Зато сам оставио да све иде како иде, да се Бошко сам у све увери.

КАВАЈА СЕ НЕ СВЕТИ

Једне вечери добио сам посету. Дошла је десетину мојих пријатеља и Лена са малом Тамаром. У затвору у Њујорку сваки затвореник има право на три посете недељно. У тим посетама може бити и више лица а да се број посета не смањује. Разговор се води углавном о могућности нашег изласка да се бранимо са слободом, мада сам ја подвлачио да ја немам новаца и да немам пријатеља који би сакупио новац за мене. Иван Лазаревић скоро заплака тада. Знао сам да се само труди да тако изгледа, јер сам чуо да је рекао: „Да за мене не би дао пензију једнога, када би због тог пенија морао превести 50 година на робији.“ Пустио сам га да се пренемаже и да ми доказује, како он сваког дана очекује да ће бити затворен. ФБИ је наводно долазио и код њега и испитивао га за нас. Тада сам му рекао гласно да и остали чују.

— Слушај мој пријатељу, Иване Лазаревићу, ти и сви моји пријатељи и непријатељи мирно спавајте. Никола Каваја неће употребити ову ситуацију да се било коме свети или било кога умеша на подао прљав начин.

Моји пријатељи почеше да коментаришу ово што су чули, а Лена то искористи па и једва чујним гласом добаца.

— Е, мој Никола, за сваког си био бољшевићког, а сада си се претворио у католика, него за своју жену и троје малолетне деце.

— Шта могу Лена? Нисам крив што ме је Бог таквога створио, али веруј ми, Бог не заборавља овакве људе као што сам ја.

У разговор се умеша и моја мала ћеркица Тамара. Хтела је да зна када ћу се ја вратити кући. Тешио сам је да ће то бити ускоро и она је веровала. У својој дечијој глави замишљала је да „њен Никола“, како ме је

обично звала, ипак има неког великог пријатеља који ће помоћи кад зато дође време.

Бошко Радонић, намамљен обећањем о улагању оних 63 хиљаде долара, није се мицао са телефона. Стално је давао упутства Димитрију Трговићу, Моми Петровићу и другима да позајмљују и скупљају новац, где год могу за кауцију. Са Лазаревићевом позајмицом, сума за кауцију била би преко 100 хиљада долара. Када је коначно добио вест да Мома Петровић има сакупљених 45 хиљада долара, он је живнуо. Веровао је да ће за неки дан да изађе напоље. Петровић је позвао Лазаревића да дође на Бошково паркиралиште да се договоре. Иван је позив прихватио и идућег дана, они су се састали и преко два сата остали у разговору.

Остало је на томе да Иван идућег дана ујутро, донесе обећане паре, са којима ће сума износити тачно 108 хиљада долара, јер је Мома већ располагао са 45 хиљада долара.

ЛАЖ О КАУЦИЈИ

Али следећег јутра, није било Лазаревића. Није дошао ни после подне ни увече. Звали су га кући, али се нико није јављао. Следећи дан је и Бошко покушао да телефонира. Све је било узалуд. Тада је Бошко послао Мому Петровића и Димитрија Трговића, Ивановој кући. На вратима су доста дуго звонили, док се није појавила Иванова жена и кратко им рекла да Иван није кући. Мома јој је рекао да долазе за помоћ у новцу, који је Иван сам обећао Бошку за кауцију, а да би то требало што пре са њим да среде. Иванова жена Наташа није се збунила. Обећала је да ће све то пренети свом мужу Ивану, чим дође кући и на томе је све савршено.

Мома и Димитрије хтели су све ово да провере. Колима су отишли до првог ћошка и паркирали, изшли су и опет се упутили Ивановој кући. Ушли су у двориште зграде и са задње стране се приближавали Ивановом стану који је био на првом спрату. За време прозора били су до половине прозора, а пошто је Иван био преко 6 стопа висок, јасно се видело како неким послом иде до дневне собе и обратно. Тада су Мома и Димитрије у глас викнули.

— Иване Лазаревићу! Иване Лазаревићу, у кући си!

Тако су му ставили на знање да су га видели и да знају да их избегава.

Бошкова нада после овога потпуно је спласнула, јер је увидео да је Иван све лагао, али и све лукаво замислио. Разлог? То само он зна, ми смо само могли да наслућујемо ...

Очекивали смо спровод за Чикаго. Нисмо знали када ће то бити, али нас није пуно ни интересовало. Једино је поп Кајевић био мало нестрпљив, јер је у Чикаго имао брата и породицу и свог великог пријатеља Богоја Панајотовића, у чију издају још увек није био потпуно сигуран. Био је 13 децембар када стражар нареди да узмем моје ствари и изађем из ћелије. Нисам имао ништа и одмах сам изашао, али када ме доведоше на први спрат, ту затекох попу, који је имао проблем са оделом. Хтео је да понесе своје каубојско одело у коме је био ухапшен, јер је на себи имао поповску одору, коју је у међувремену купио и у затвор му донео Мома Петровић. Ја сам га од тога одвратио, да не носи све то са лисицама на рукама. Послушао ме је, јер је и он знао да га чека велика робија, па је све то оставио у МСС затвору.

Чим смо били спремни, тројица маршала су нас везали и одвели на аеродром Ла Гвардија, где је поп Кајевић био предмет пажње и чуђења, јер свештеник са лисицама на рукама је у Америци највећа реткост. Ми смо очекивали да видимо и Бошка Ра-

доњића, али њега није било. Оставили су га за следећи дана. Тако се само поп и ја нађосмо са пратиоцима у авиону. Пре уласка скидоше нам лисице и одредише да седнемо до прозора. За време лета, поп и ја смо разговарали али су и маршали причали са нама. Нарочито са попом. Један само што се није извињавао што мора да га спроводи. Био је добар католик и верник и поштовао је свештенике.

ПОЧЕТАК РОБИЈЕ У ЧИКАГУ

За нешто више од једног сата, стигли смо на велики чикашки аеродром О'Хара, који носи име америчког аса из другог светског рата. Када изађосмо на аеродром, дочекаше нас тројица чикашких маршала, везаше и одведоше у Федерални затвор. После дуге вожње нађосмо се у затвору.

Ту на неком спрату су били затворени и остали из чикашке групе, Никола Живовић, Радош Стевлић и Животије Савић, али са њима нисмо могли да се видимо. Ту су нам опет навукли затвореничка одела и оставише нас у пролазној соби.

Следећи дан доведоше и Бошка. Поп Кајевић је био сада радоснији, зато што је сада и он са нама, а и онако види се да је задовољан што је у Чикагу. Много времена проводи на телефону, брат Живо га посећује и поп долази до разних информација. Доноси одлуку да узме другог адвоката који је са доста успеха бранио хрватске националисте у недавној прошлости. То су били они људи, који су недавно заузели немачки конзулат, а особље држали као таоце, док немачка влада није дала гаранцију да неће комунистичкој влади Југославије да изручи Стипу Билачића и осталих пет Хрвата, као и једног Србина и Албанца који су били у немачком затвору. Тако адвокат Мајкл Нонико, преузима попов случај, а ми ускоро излазимо пред Федерални чикашки суд.

У судску дворану нисмо могли улазити групно, већ један по један. Поп је као вођа групе пошао први, али са колебањем. За њим пошао сам и ја, а затим и остали. Дворана је била скоро пуна Срба и Српкиња. Застадох мало, окренух се мом народу и онда их поздравих са:

— Помоз Бог, браћо Срби!

Следио је одговор.

— Бог вам помогао!

Узбуђење је струјало међу тим људима,

Кавијина жена Лена са кумчетом на крштењу

МЕМОАРИ

од којих сам већину познавао. Наши адвокати били су пред судијом, а нама одредише место недалеко од њих. Нама се придружи и Радош Стевлић у цивилном оделу, јер је долазио са слободом. Док су адвокати говорили са судијом и државним тужиоцем, ја сам посматрао судију у црној одори, амерички грб на зиду, више њега исписане речи, којима је уоквирен: „Ми верујемо у Бога“. Све се формално разликује од оних, који су ми пре 23 године судили у Југославији у име комунистичке партије Тита, али суштина је била иста. Судили су ме и тамо као и овде за исто, зато што сам се борио против комунизма; за слободу мога српског народа. Адвокати нису тако мислили нити су засливали своју одбрану на томе. Судски систем овде пошто нас је похватио и окривио, сада је хтео да нас ослободи неко време, уз велике новчане гаранције, па да нас пусти на слободу до изрицања казне. Кауције су биле огромне и није дошло до нашега пуштања. Тужиоци су то правдали могућим великим казнама које су нас чекале, па су нас вратили у скупину собе где смо били. Адвокати долазе за нама и објашњавају да ће судије сигурно смањити висину износа, јер да се у висину кауције могу урачунати и кућа, трговине и слично. Бошку ове адвокатске утехе нису пуно помогле. Он је све више западао у депресију, због жене на порођају и свог бизниса, који није одавде могао да контролише и води. Од њега није да леко ни поп, коме све изгледа уперено против њега. У тмуриом расположењу ове двојице, а и нас осталих, враћени смо у затвор.

ПОМОЋ ПРИЈАТЕЉА

Ту нас оставише заједно на 19 спрату. Од тога дана били смо скупа преко целог дана, једино су нас раздвајали увече, када је вршено бројање и стављање свакога у посебну ћелију. Свако крило тог спрата је имало телевизор, а свака соба радио. Храна је била прилично добра, а постојак према нама коректан, јер сви стражари су знали да ми нисмо криминалци. Адвокати нам јављају да су излазили пред судију и да је он за све смањено кауцију. Радош Стевлић, који је на слободи радио за нас. Први изла-

зи Животије Савић, јер за њега улаже кућу његова сестра, а у кауцију улази и његов бизнис који је имао за купопродају кућа. За Николу Живовића, даје гаранцију његов брат Тома, а помажу и његови кумови, те и он бива пуштен. У затвору опет остајемо нас тројица: поп, Бошко и ја. За нас све се заузима Миле Радовановић, власник великог ресторана који је спреман да уложи своју имовину за кауцију, али тешко долази до докумената. Њему се придружује и Жика Ивковић, који улаже кућу за мене, јер зна

да ја нити имам новаца, нити људи који би га позајмили. У овој ситуацији, инжењер и чувени четник из времена рата, Влада Зечевић, ствара Одбор, за помоћ затворенима српским националистима, мада је већ био у дубокој старости.

С друге стране, Југословенски комунисти преко њихове штампе у Југославији, врше жесток напад на нас. Називају нас четницима, остацима фашизма, плаћеницима обавештајних служби и томе слично, мада многи од нас су рођени пред сами рат, а Бошко Радоњић пре сам крај рата. Народ у земљи зна да они лажу, али није слободан да каже, комунистички агенти и плаћеници те и њихови симпатизери и смутљивци овде

у слободи, подржавају те лажи и заводе необавештене у емиграцији да би је завадили и паралисали.

ТАЈНА ПОПА КАЈЕВИЋА

Узнемиреност попа Стојиљка Кајевића није престајала. Стално је висео на телефону и са неким разговарао. Наиме, по ко зна који пут понављао да не подноси ту неизвесност, поводом неког писаног материјала који се налазио у његовом стану. То је наводно требао да буде некакав његов рукопис уперен, против УДБЕ и Стејт Департамента. Ја сам то са неверицом слушао, јер овде у Америци, писање и реч су потпуно слободни, а то је и поп морао да зна. Говорио сам му о томе али није вредело. Осећао сам да поп због нечег другог није бик спокојан и очекивао сам да прави разлог сазнам. То се и десило, али тек када ми је Милутин Танасијевић, то испричао о ономе што је он видео. Попов брат Живко ни повоно инсистирање отишао је у Вашингтон, па је и свратио до Милутина Танасијевића, који је становао у истој згради и истоме спрату, где је био и попов стан. Ни препоруку и интервенцију Милутина, менаџер је дао кључеве од стана поповом брату Живку, да би узео од брата рукопис. У ствари су ушли обојица, Живко и Милутин. Живко ништа није тражио ни гледао него писање. Из њега је извукао свега 16 папирића који су из целног блока били извађени, а затим их је спалио у клозету и пустио воду. После тога, нити га је шта интересовало нити је шта тражио, па су стан закључали и отишли до Златана Стаменића. Тамо у Златановом ресторану „Српска круна“, Живко је добио хиљаду долара, да помогне попу, па Златан није хтео да га пусти да се врати празних руку, а онда се вратио за Чикаго. Прва његова посета очигледно је скинула попу терет са душе. Хтео сам од Милутина да сазнам више од тим папирићима, али све што је он могао да ми каже било је: да је на једном летимично видео неке знакове налик на војне чиновне, а на другима био је само попов рукопис. Тако је то остала тајна, али се видело да је попу много лакнуло.

Некако пред сам излазак Николе Живовића, Бошко је добио вест да му је жена родила сина. То је потпуно изменило његово расположење, а и сви смо некако живнули сматрајући ово добрим знаком. А тако је некако и било. Дознали смо да судија прима и кауције из других држава Америке, па сам ја јавно мојој Лени да заложим нашу кућу, што је она одмах и учинила, уз помоћ Миће Кораћа, зета мога кума Павла Топаловића. Тако је још остало да се среди за Бошка Радоњића и попа Кајевића.

На томе се сада радило преко Милета Радовановића и Жике Ивковића. Мој адвокат Дејан Брашић, јавља ми преко телефона да ћу пре Нове године бити кући. Пуштен сам једно поподне око четири сата, пошто сам добио и моје цивилно одело назад и потписао се да ћу се редовно појављивати на суђењу у Чикагу. Потписао сам под заклетвом. Маршал који ме је спроводио приликом тих формалности, био је пореклом Пољак. Видећи да немам ништа од новца на полицији, пошто је оних мојих 40 долара код хапшења било у Њујорку, он ми понуди на зајам нешто новца. Узех, јер је он то чинио као човек, који исто мрзи комунисте као и ја. Напољу је био снег и ветар хладан, али мој пријатељ Радош Стевлић, чекао ме је са колима ...

Кавајина кћерка Тамара

Пријатељ и кум: Бошко Радоњић са женом

ШТА ЈЕ ЗНАЧИЛО

Ко су били четници, или покрет Д. Михаиловића, тачније и званично — Југословенска Војска у Отаџбини (ЈУВУО)?

Објективно посматрање се налази на два нивоа: историчара који хладно читају историју, хватају нити догађаја, праве потребне пресеке на бази писмених докумената и усмених сведочанстава.

На нивоу обичног грађанина и њихове новинарско-књижевне елите, преживелих учесника или млађих људи, на неки начин, хоће да осветли и доживи то време и провери да ли је покрет Драже Михаиловића био само у знаку злова З, клања, каме и црних тројки. По свим изгледима, ту су прилази различити: Вука Драшковића који догађаје анализира са неким младалачким одушевљењем, каквог смо ми, више хиљада неуписаних (не)каплара, студената, гимназијалаца, напојени слободарском српском прошлосту, имали оне тешке 1941. године; крагујевачких студената, изненађених својим налазима, који некад невешто, неки пут некритично, трагају (и откривају), за њих, тотално непознату блиску прошлост; треба им пожелети отварање све запечаћене архиве (посебно четничке штампе, где су троцкисти и комунисти обилно писали); мегаломанско-калабићевског „војводе“ Шешелја (и неког Јовића) који дају утисак да, по сваку цену желе да задрже провокаторску слику коју су комунисти створили о четницима.

Остају ђутачи: остарели преживели српски сељаци, који умиру са неисказаним осећањем да им је живот прошао у неком глумом добу, подељени на „Ми“ (обесправљена и кажњена друштвена категорија) и „Они“ (власт, комитет, друге — нови спахилуци, субнорци — нови племићи). Отидите у српска села док још има сељака, где треба мање гледати, а више видети, мање слушати, али више чути.

● Југословенска војска је капитулирала после врло неславног рата у априлу 1941. Огромна већина старешинског кадра (официра и подофицира), готово искључиво Срби, одведени су у заробљеничке логоре. Они који нису заробљени деле се, мање-више, на три групе: први су се добровољно предали, јер је био ред да се поштује нека конвенција, по којој потучена војска мора да буде заробљена (један од тих је причао да су из тотално беспутних предела слали емисаре са белим заставама Немцима, да би ови послали неку јединицу којој су званично предали оружје). Други су се вратили својим кућама. Један од ретких, ако не и једини, официр са својом групом, који не само што се није предао, нити се вратио кући, већ одбио капиту-

СЛОВО

„З“?

Док се Врховни штаб у Белом двору опорављао од битака, Србија је некако пронашла још неколико десетина хиљада будућих жртава фашизма, дарованих на Сремском фронту. Била је то величанствена завршница будуће приче о четницима. Та прича није имала почетак. Њега, из сећања оних које су победници намерно изоставили, дугујемо нашим читаоцима. Дакле, да ли је четничко „З“ заиста значило заклати?

лацију и одлучио да настави борбу, био је пуковник Драгољуб Михаиловић. Он је изабрао огранке Сувобора (где је можда био 1914) да успостави своју базу и организује отпор против окупатора. (Можда ће се неко сетити алузивних штива неких, ваљда полуделих, аутора где је овај најчистији патриотски гест описан као почетак издаје сопственог народа).

ЗА КРАЉА И ОТАЏИНУ

Међу официрима и подофицирима који су се нашли у земљи дошло је до нове поделе: незнатан број се одлучио да ступи у љотићевске добровољачке одреде (батаљоне); Белоруси бивши југословенски официри, основали су посебан корпус и ставили се под команду Немаца; други, на позив генерала Недића, ступили су у тзв. Српску Државну Стражу; трећи су седели у кући све време рата; четврти, такође малобројни, приступили су партизанима; а пети, најбројнији, се ангажују у покрет Д. Михаиловића и одлазе у шуму.

Та прва структура је имала за задатак да обавести људе у које се имало поверења, да се отпор организује и да постоји неки „Горски штаб“. Моја прва веза је био мајор Палашевић, а број моје објаве 81. То је био крај маја 1941.

То су, углавном, били млађи (нижи официри), ретки су били са чином мајора и више. Генерала није било ниједног. Ту треба укључити и резервне официре: учитеље, професоре, поштаре и друге категорије чиновника (оних који су покрету приступили). Природа рата, расцепканост војних територија, војска без хране и џебане није дала ни велике војсковође, што не значи да није било храбрих борбених команданата, којима сама природа војних операција није дозволила да имају димензију „великих капетана“.

● Та, у најужем смислу речи војска, није имала никаквог идеолошког предзнака. За Краља и Отаџбину, био је само континуитет симбола државе под другим околностима. Неки стални четници су имали, од сеоских девојака извезено на рукаву или шајкачи (шубаре су биле врло ретке) просто гесло — „Слобода или смрт“, без неке нарочите потребе да се окупатору додаје придев фашисти, или нацисти, да би се назначио непријатељ. Припадност демократском свету постојала је сама по себи, без потребе да се то посебно наглашава.

У покрету није било, бар у почетку, ни бројних врхунских интелектуалаца, нити истакнутих политичара (ако се изузму неколицина међу којима Драгиша Васић и Младен Жујовић, чланови Републиканске странке). Крајем маја 1941. формирају се први (стални) четнички одреди који броје од 20 до 50 људи: Таковски са Миодрагом Палашевићем, црногорско-пожешки са Момчилом Петровићем, колубарски са Ацом Мишићем, јелички са поручником Јованом Бојовићем. Врши се повезивање са официрима који су спонтано створили одреде са мајором Драгутином Керсеровићем, на Копанику, мајором Велимиром Пилетићем из источне Србије. У Београду се стварају прве илегалне организације. Гестапо хапси први пут припаднике четничке организације. На тргу, у Ужичкој Пожеги јавно су обешена четири младића, чланови покрета, које су немачке патроле ухватиле са бомбама и пиштољима.

Први оружани сукоб је 28. маја 1941. у селу Љубљацима, када је део такозваног таковског четничког одреда напао једну немачку моторизовану колону. О свему овоме у званичној историји нема ни помена: све што комунистима не иде у прилог треба, или да се преиначи, или да се избрише. Жртве које нису њихове

СВЕДОЧЕЊА

и уколико не могу да се оклеветају или присвоје, морају да се забораве. Напад у Љубљацима је први устанички акт, не само у Србији, него и у Европи.

ГДЕ СУ КОМУНИСТИ

● Где су били комунисти до краја јуна 1941? Било би сурово да их подсетимо на све Стаљинистичке варијације њиховог држања. Само ћемо им сведочанствима њихових челника, освежити памћење о ангажовању у борби против окупатора.

„Да, ми смо позвали народ на устанак тек кад је Хитлер напао Совјетски Савез“ (Ђилас, 7. новембар 1941. Јајце).

„Када је Немачка напала на Совјетски Савез, Комунистичка партија је решила да без одлагања треба почети борбу против окупатора“ (Чолаковић — „Почетак оружане борбе против окупатора у Југославији и Д. Михаиловић“).

„Тачно је, први народни устанак почео је после 22. јуна 1941. године. И природно је што је било тако. Бацити народ на устанак, док Хитлерове основне снаге нису биле ангажоване ни на једном фронту, значило би водити авантуристичку политику“ (Е. Кардељ — „Пут нове Југославије“).

„Дизањем народа на устанак наша партија је оправдала примљене обавезе на VII конгресу Комунистичке интернационале“ (А. Ранковић).

У таквим околностима устанци су избили у пет српских покрајина: Србији, Црној Гори, Источној Босни, Херцеговини и Крајини са Ликом, без међусобне везе, и уговореног плана.

Западна Србија, где су биле најбројније четничке и партизанске јединице, готово је цела ослобођена: падају Ужице (19.09) у које улазе четници да би га ускоро, по договору, предали на управу партизанима, затим Ужичка Пожега, Чачак, Г. Милановац, Лозница (где гине пуковник В. Мисита). Капетан Рачић заузима Лозницу, заробљава неколико стотина Немаца, упада у Шабац; четници и партизани нападају Ваљево, Краљево; мајор Кесеровић (без партизана) упада у Крушевац; мајор Пилетић са хомољским партизанима заузима многобројна места у источној Србији.

● После невиђеног народног напора, у току подвига за ослобођење читавих покрајина, сан и слобода су били кратки. Сарадња четника и партизана је био израз народне воље да се заједнички бори против окупатора и усташа. На жалост, на непријатељска злодела комунисти су надградили грађански рат, који је борбу против окупатора одвео на споредни колосек. Од тог момента ни једна страна не може да се похвали неким значајним акцијама (и успесима) против немачке војне силе.

Д. Михаиловић је на свој начин припремао ослобођење земље и спасавање угроженог народа, а Тито на свој радећи на успостављању болшевичке власти. У даљем развоју догађаја можемо видети да су и један и други за пости-

зање циља употребљавали све могуће тактике и средства. Вештији тактичар је добио рат.

● Најтипичнији пример да је борба против окупатора отишла у други план, је Пета офанзива, или битка на Сутјесци. Немци су се почетком 1943. одлучили на подухват „Шварц“ против четника, са врховним штабом на Сињајевини и црногорским одредима у Колашину и околини, стратешком простору са кога су могли да се брзо пребаце према мору и створе мостобран за искрцавање савезника (колико се зна то су им партизани доста јасно предочили).

Партизани после Неретве одлучују, такође, да униште четнике у исто време и на истом простору (нека војни историчари утврде да ли је то била случајност или не, партизанско-немачки договор или не). У априлу се нашло око 25-30 хиљада балканских герилаца. Нека буде пола са источне стране (четници), а пола са западне стране Сињајевине (партизани).

ПОГАЖЕНА ВИТЕШКА РЕЧ

ЗА неколико дана Немци заробљавају око пет хиљада четника и одводе у логор у Солун. Међу њима и Павла Ђуришића, кога у кавезу воде у логор у Немачку. Остатак четника се раштракао по околним брдима. Затим, газе „витешку реч“ коју су дали Титовим изасланицима и у коју је Тито веровао тако тврдо (то се данас поуздано зна) да партизане неће нападати. Просто су одстрелили осам — десет хиљада припадника „највеће герилске, партизанске војске свих времена“ (Станишић), а у тој акцији Немци су изгубили свега 60-100 војника.

Њима нису требали ни четници против партизана — ни партизани против четника. Напротив, да су „војсковође“ оба табора имали мало више памети, они су могли, заједнички, да униште најелитнију немачку брдску јединицу, која се прославила у Норвешкој и на Кавказу. Ако је на том простору требало подићи неки споменик и ставити га на врх Сињајевине, онда би прави био онај на коме би писало: „У славу балканске глупости“.

ИЗОЛОВАНИ ОД МАСА

А, КАКО се тај балкански народ опредељивао? Грађански рат од јесени 1941. до краја 1942. проухао је свим српским покрајинама. То је био завршетак прве фазе братоубилачких борби, када је борба против окупатора била такорећи непозната. Глобално говорећи, четници су били добитници, а не победници.

Не захваљујући некој војној вештини (иако је и она имала своју улогу), него опредељењу народа на српским просторима за покрет Д. Михаиловића. Кад су

У предању битка: група четника снимљена у околини Вишеграда (лево Ђуро Драгишић — данас живи у Чикагу, десно — Давид Барсаћ, убијен од Немаца 1944, клечи — Дана Драгишић, стоји — Момчило Марић, обојица убијени од комуниста 1946.)

све наде и воље народа о заједничкој борби против окупатора пропале, онда се он изјаснио за покрет који је највише одговарао његовом менталитету и његовим тежњама. Треба признати да је понашање комуниста био главни фактор за тај избор: где год су успоставили власт они су доживели оно што је по њиховом сопственом умењу највећа опасност за сваки покрет, изолованост од маса. То се десило у Србији, источној Босни, Фочи, Црној Гори, Херцеговини.

У Србији није остао ни један партизански одред, у Црној Гори, где су били најјачи, није опстала ни једна десетина. Четници су постали господари терена ван градова, не толико захваљујући некој војној снази, него захваљујући народу, без партизанских одреда којих више није било.

У то време могло је да се креће, са четничким објавама, планинским теренима од јадранске обале до румунске границе. У поменутим крајевима не само што није било партизанских јединица, него ни партизанских организација. Бивши „властодршци“ су се повукли са партизанима. У Ужичкој „републици“ било је 4-5 чланова у Чачку, а у Ужицу ни један. Овако господарење тереном партизани ће остварити у двадесетак срезова Крајине, Баније и Кордуна. (Овом приликом се треба запитати зашто савезници нису користили услове тоталне безбедности кретања да шаљу командосе са одговарајућом опремом и техничарима за рушење стратегијских објеката. Али посматрајући развој њихове стратегије, Балкан је постао слепо црево без војног значаја.

● У српском (србијанском) селу где су крстариле разне војске, морало је да се живи и преживи. Да се производи и да се од оно мало ситних кромпира и шугуре пшенице да и Немцима. Требало је хранити и четнике и партизана кад их је било. Било је села, прела, забава и вазара (као вероватно на Козари, Грмечу и југоисточној Србији, где су били партизани). Судбина сељака? Преносим једну слицицу која се можда понављала унедоглед у целој Србији, можда у мање драматичном облику, али која сведочи о трагедији тога нашег заборављеног човека: четнички командант долази код старог ратника, коњаника (напустио је живи 12. а на њу се вратио 18.), иначе активног помагача покрета, и тражи да му преда коња „за потребе војске“. Стари неће ни да чује. Срдит командант одлази и каже му „Ти си тешка врдалама“ (јер зна да стари понеки пут нахрани неку залуталу партизанску тројку). Наилази поручник Р. (ено га у Канади, питајте га) који са својим одредом гони четничког команданта, тражи да му стари каже где се крије. Он о њему ништа не зна. Поручник Р. туче (лично) старог ратника да би признао. Овај не говори (Крајишници ће га стрељати као четничког јатака).

Истом приликом поручнику приводе шеснаестогодишњег унука да он каже где су четници и кад им је носио храну. Младић не зна, или неће да каже. Поручник Р. зове свог резача гркљана, овај хвата где треба и почне да боде. Младић и даље „ништа не зна“ (Он ће

бити мобилисан и погинути на Сремском фронту (српска посла). Други унук, мобилисан од четника, учествује у једној борби против партизана где је његова бивша учитељица политички комесар. Рањен, напуштен од својих сабораца, он зове у помоћ. Прилази му партизан и убија га (српска посла). Трећи унук ишчезава у Босни. Четвртог унука (од ћерке) партизани убијају у једној штали, доводе мајку да види мртвог сина, товарице јој његову „збројовку“ на леђа и преко снежних намета је воде у затвор. Жена је жива. Причаће вам (српска посла). Што се тиче синова: један је остао код куће, један отишао у НОБ, један био црноберзијанац, један ратни заробљеник, а један заклан од усташа.

На том подручју наш четнички корпус са комунистима није водио никакву борбу, јер партизана није било. Ниједан комуниста није био погубљен.

Шта је било слово З? Комунисти су произвољно одлучили да фрапирају духове, прогласивши да је то почетно слово речи заклати. Под ту шифру су стављени преко радио-таласа (негде између 130 и 140) имена истакнутих немачких сарадника, врло активних и опасних за функционисање покрета, а посебно њених градских ћелија, које је требало најхитније ликвидирати

СПРЕТНОСТ ЦРНИХ ТРОЈКИ

ТАЈ посао су обављале „крне тројке“. Тако су убијени Цека Ђорђевић, министар унутрашњих послова; Милош Масаловић, Недићев шеф кабинета у Београду; Војко Цвркић у љубичком селу Рожњу; Љотићевски поп Булић у Чачку; капетан Милан Терзић у Горњем Милановцу; Тадија Пантовић, бивши посланик и десна рука немачког крејскокоманданта Шустера у Крагујевцу, који је многа гружанска четничка села завио у црно (распитајте се колико је било стрељаних и депортованих); прослављени Коста Пећанац и други.

Тројке су биле састављене од бистрих, окретних младих људи, добровољаца, који су морали да се у свим могућим и немогућим ситуацијама сналазе. Оне су више личиле на јунаке из ратних филмова или Малроовог Киа из кинеског грађанског рата, него на злочинце из партизанских бајки. Ти нису убијали ни деде ни бабе ни комунисте. Нека било ко каже да ли је нека комунистичка личност биле под словом З.

Познавајући једну од тих тројки, ево њихових судбина: један (радник) је погинуо у Љотићевској заседи; други (млади учитељ) наред улице. Убио га је немачки официр, јер га је један скојевац препознао и потказао; трећи је (активни поднаредник) при повратку из Босне погинуо од „зеленокадроваца“, тј. одметнуте санџачке муслиманске милиције.

Кад су већ почели (и време је) да броје српске жртве широм Хрватске, нека Срби изброје и своје мртве у Србији. Како смо видели биле су разноврзне војске. Нека се срачуна ко је кога, када и зашто убијао (ради се о уморству невиних, таоца, осумњичених, јатака, помагача, ноторног противника итд.).

СВЕДОЧЕЊА

Колико су Немци убили својим сопственим јединицама (ван фронталних сукоба) из комунистичког „табора“ (чланова КП, симпатизера, помагача, заробљених бораца), а исто тако колико припадника покрета Д. Михаиловића и њихових истомисленика? Колико су Љотићевске — недићевске полицијско-војне структуре ухајисиле и стрељале припадника партизана, а колико четника? Колико су четници убили комуниста и њихових помагача (том приликом би се утврдио број „кољаша“, у ком крају, општини, селу и под командом ког четничког старешине су деловали? Њих народ добро зна.

Колико су комунисти убили четника и њихових помагача, а колико припадника недићевско-љотићевске спреге? Временска граница може да буде и званичан крај рата и суђење Дражи Михаиловићу, или 1948. година. Колико је припадника једног и другог покрета депортовано у немачке логоре на присилан рад у Немачку и окупирани земље? Колико их је било на принудном раду у рудницама и фабрикама у земљи, итд?

Као што је напред речено, борба против окупатора стављена је у други план. Четничке акције у Србији и комунистичке на југоистоку нису реметиле значајно немачку стратегију на Балкану, која је постала мало важна, јер се цео фронт преместио према Русији и Западној Европи. Немци су себи обезбедили присуство са мањим бројем трупа, споразумевајући се скоро систематски са свим могућим ратујућим снагама: са четницима локално (Калабић), са партизанима и локално и глобално, остављајући балканцима да своје рачуне сређују како знају.

ТИТО ЈЕ ИШАО ЗАОБИЛАЗНИМ ПУТЕМ

Занимљиво је пренети мишљење ген. З. Николића изречено незванично у разговору са бившим четницима. (Не знам да ли се јавно и званично Брка помирио са свим Србима, али знам да приватно јесте). Ван територије источне Србије (где је он командовао партизанима) партизанске акције против окупатора су непознате. У Крајини и делу Лике они су имали заштитно-васпитни карактер, где су од поносних горштака створили најбоље борце и добре комунисте који ће одиграти важну улогу у борби против четника у Србији и у заузимању власти од стране КП. Што се тиче других великих покретних јединица оне су, по њему, биле „праћећи одред Врховног команданта“, јер за њега Прозор и Вакуф нису имали никакав стратегијски значај. Целокупни партизански пут овог тврдог четничког противника може да се прати од Ужичке републике преко Фоче, Бихаћа, Сутјеске до Србије. Тито ће ићи заобилазним путем: они никад нису ишли тамо где је био окупатор већ само тамо где је територију требало отимати од четника.

Иако је прекретница за покрет Михаиловића била крајем 1943. када и капи-

СВЕДОЧЕЊА

тулација Италије, своју судбину Србија је дочекала крајем лета 1944. године, кад је Тито одлучио да јој „пресече грклан“.

Србија се за неколико недеља налази у „оку тајфуна“: бескрајно боље наоружани Срби са запада сламају скоро све четничке отпоре, партизанско-бугарске јединице наступају са југа, Црвена армија улази у Југославију. Пилетићев дочек Руса у Хомољу, заједничко ослобађање Крушевца са Кесеровићем, план за напад на Чачак са Раковићем су краткотрајне руско-четничке акције које је Тито брзо неутралисао.

Вешти Бугари су били нека врста саобраћајаца од Софије до Ниша: са Борисовим лавом они су испраћали Немце, а са петокраком дочекивали Русе.

У таквој ситуацији четници се повлаче са запада, рачунајући на фифти-фифти поделу Југославије, са намером да се сретну са Енглезима који су се искрцали на острва и у Херцеговину и да сачувају што је могуће већи број војника. То је био почетак босанске голготе, дуже, а можда и суровије него албанска. Распеће је дошло природно, после неколико месеци, на Зеленгори.

СТРАТИШТЕ СРБИЈАНСКЕ ОМЛАДИНЕ

У Србији је успостављена нова власт. Тито устоличен у Белом двору. Како су

У ослобођеном Крупњу: амерички пилоти, четници и мештани, непосредно пре немачке офанзиве.

се комунисти понашали са Србима и српским селом нека поштено кажу истину коју сви Срби добро познају. Власт мобилише омладину за продужетак рата. Сви младићи су били покупљени и без војничке обуке послати на сремски фронт. Кад се узму у обзир све околности сремског фронта: организација, развој, да је фронт имао најглупље војсковође које је српски народ икад родио, добија се утисак да је то било организовано стратиште за србијанску омладину.

У том периоду главни правац продрара руских трупа је панонска низија, Мађарска — Беч. Да ли су понудили помоћ за пробијање сремског фронта, или су тај простор оставили као слепо црево Титовим генералима? Наш бркати генерал пише да је у једном дану 12.04. имао триста једног погинулог, тј. трећину од свих погинулих за годину дана у свим другим борбама. Његова књига се завршава речима: „Народ југа Србије може да буде поносан на такву дивизију... она је извршавала све задатке које је пред њу поставио врховни командант НОБ и ПОЈ“

Пре извесног времена писано је о подизању споменика сремским борцима којих је погинуло негде између 40 и 70 хиљада (српски генерали нису могли тачно да изброје мртве Србе). То би могао да буде други споменик балканској-глупости.

На крају долази оно што ће за мене, а ваљда и за све оне који се на било који начин интересују за ослобођење Југославије, остати највећа загонетка: повлачење немачких трупа из Грчке. Можда је пуковник Гутић најпозванији да је одгонетне. Она се састоји из следећих елемената: у септембру Црвена армија улази у Југославију, потискује Немце и затвара Моравску долину и ту пресеца

пут повлачења Немаца и иде ка Београду. Београд је ослобођен 20. октобра. Да ли су Немци тог датума још били у Солуну, или између Солуна и југословенске границе?

Будући да им је Морава била одсечена, они су успоставили линију повлачења царским друмом Скопље, Косово, Нови Пазар, Пријепоље, Сарајево, Загреб, Марибор, Грац. Њим су се служили од октобра 1944. до маја 1945. године, као и пругом од Сарајева, па даље. Како је могла једна савезничка влада у Београду, која је имала и потребно наоружање и искусне војне старешине прекаљене у герилском рату, неограничене могућности да мобилише људство, да не предузме мере против присуства непријатељске војске на делу њене територије дугих седам месеци тј. до завршетка рата? Да ли је дато првенство организовању власти? Да ли је војска припремана за обрачун са преосталим четничким одредима у Босни? (Што је, уосталом, и учињено неколико недеља после повлачења Немаца).

Ово су моји коментари после листања наших читанки. Ви сте у облацима историје. Ваљда ћете једног дана сићи и Србима саопштити, без маски, како је било. Привремени закључак, који се из ваших разговора намеће је следећи: помирења нема. Стара моравска гарда клецавим коленима дежура са исуканим сабљама, да набоду неког крезубог четника. Они имају све што треба да победе: ново племство — субнорце, Миновића и Митевића, војску и полицију, Слободана и Смиљковића. Држите се оног правила из Књиге о Милутину „Можемо да изгубимо народ, али рат не“. Ако још буде народа.

Вук ЦЕРОВИЋ

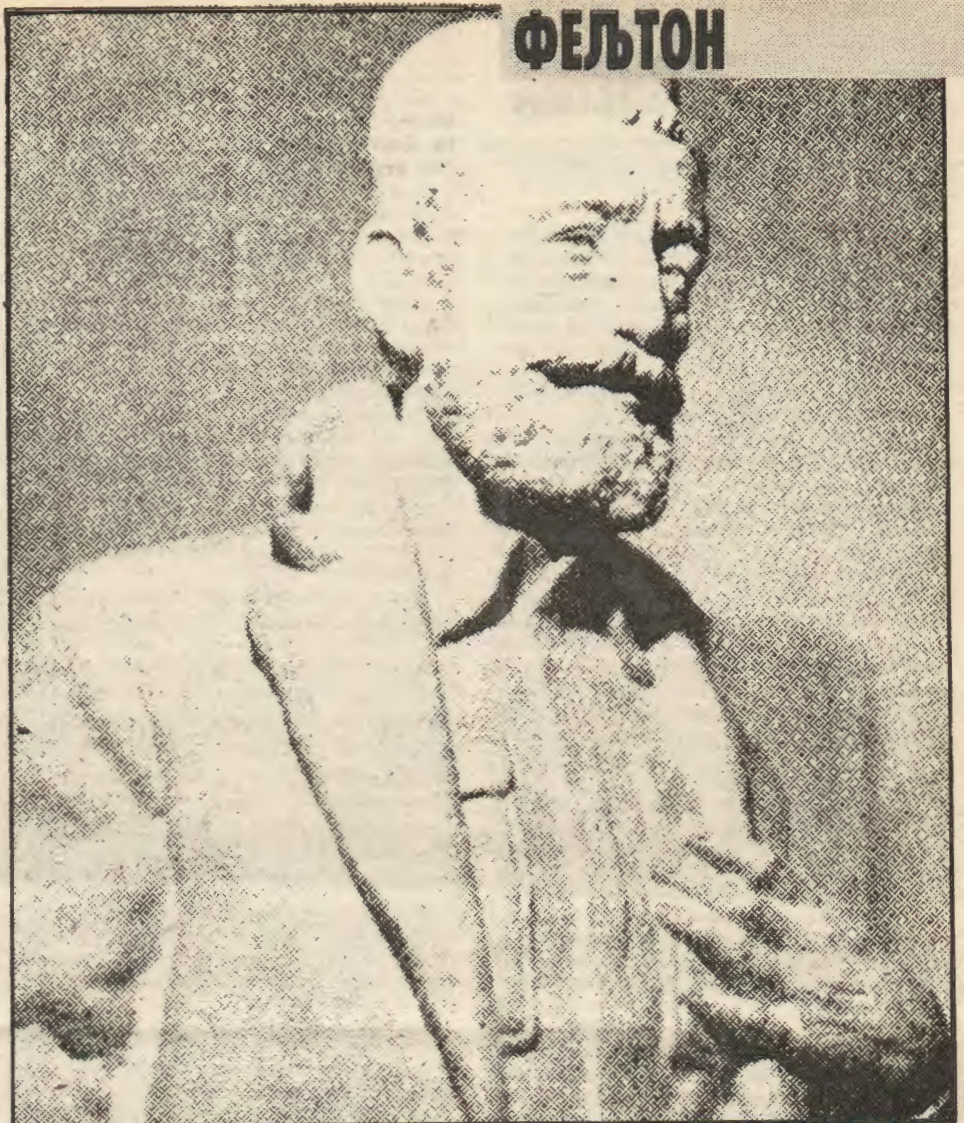

ФЕЉТОН

Капетан Ђорђе Мусулин добио је највећа одликовања за своја тачна и важна обавештења о Михаиловићевом покрету, као и за своју ризичну улогу у Михаиловићевој герили, и то по предлогу генерала Дановена. Између свих савезничких официра у Србији он је Михаиловићу био најближи, а код народа најомиљенији. Кретао се кроз српска села и планине уз све могуће опасности, да би дошао у ближи додир с хиљадама бораца и домаћина. Свог помоћника Мајна Рајачића често је слао у Београд по важна обавештења о немачким покретима и трзајима, и то увек у простом сељачком или радничком оделу, како ником не би сумњив био. Прилике у држави савршено је познавао, те је зато комунистичке бајке о колаборацији најтеже и осећао. Ево само неколико реченица из најмање десет његових исказа и описа:

ТИТО ЈЕ САВЕЗНИКЕ ВИЈАО АМЕРИЧКИМ ОРУЖЈЕМ

„Сви чланови англо-саксонских мисија и свих шест стотина америчких ваздухопловаца које је спасао Михаиловић са својом војском одлично знају да су све Титове приче обична комунистичка рачуница или пропаганда. Политичка мржња, супротне идеологије, лични сукоби, комунистичка мерила, све то значи Михаиловићев крај пред сваким Титовим судом. Михаиловић је био и остао израз свог народа, наш верни савезник, никад нацистички сарадник. Увек у на-

Мученичка смрт: споменик генералу Дражи у Канбери

ЗЛОЧИН И КАЗНА ГЕНЕРАЛА МИХАИЛОВИЋА (5)

ПОБЕДЕ

ЧЕТНИКА ПОКЛАЊАНЕ

ТИТУ

Потресна сведочења америчких официра и чланова војних мисија о „највећој неправди света за коју зна историја“: „били смо већ ушли и у Рогатицу, после победе Михаиловићеве војске код Вишеграда. И исте ноћи радио Лондон, који је претходно Вишеград поклонно Титу, јавља како су у град Рогатицу ушли победоносно Титови партизани!“

шим разговорима дивео се америчкој демократији и поретку, желећи исти поредак и својој Југославији...

„Ништа се у Југославији није десило, што ми Американци нисмо могли знати или осетити. Михаиловић се увек борио за исте принципе, за које смо се и ми борили. Ако се траже правда и истина, ми смо за Михаиловићев рад и покрет најмеродавнији сведоци, јер смо с њима били, увек заједнички смрти изложени. Поред тога ми и знамо да разликујемо правду од политичког насиља, од балканских интрига и од комунистичких појмова и етике“.

Капетан Ник Лалић, амерички учитељ, у рату обавештајца и помоћник пуковника и професора Мек Дауела, изјављује: „Месецима сам био код Михаиловића, сарађивао с његовим ратницима и из Србије евакуисао 432 ваздухопловца, које су ови спасавали од Немаца и спроводили до сабирног планинског центра с нашим аеродромом. Тита и његове нисам нигде срео. Једини контакт с њима био је кад су нас напали и неколико дана вијали с најмодернијим америчким оружјем. За своје обављање дужности и мисије добио сам нарочиту похва-

лу, у којој пише: зато што се заједно с Титовим партизанима борио против Немаца, и путем борбе, заједно с њима спасавао америчке падобранце“.

„Кад сам све ово видео протестовао сам код своје надлежне команде у Казерти, јер партизани нисам ни срео ни видео, а још мање с њима заједно Американце спасавао. Они су ми на моје запрепаштење наредили да свету „истину заборавим, јер иначе могу имати неприлика“. Али ја истину заборавити не могу и нећу. Зато ње ради и ради своје чисте савести идем пред суд да је кажем: Михаиловић никада није колаборирао с непријатељима. Нека објаве све извештаје наших обавештајца и они ће онда истину открити и Михаиловића одбранити...“

„Ми живи сведоци и очевици (ОСС и парашутисте) знамо истину те тражимо да нам Државни Секретаријат дозволи њено објављивање свету, који је препрелила планска комунистичка пропаганда“. Уз ову исповест америчког обавештајца који је, поред Михаиловића и Мек Дауела, сваког дана могао погинути од Немаца или од титоваца, вашингтонски лист наглашава да су ратну похвалу с описаном и протитонистич-

ком тирадом својим очима видели, чудећи се и исправи и њеном залеђу”.

ХРВАТИ СУ ПОЗДРАВИЛИ ХИТЛЕРОВУ ПОБЕДУ

И капетан Мансфилд, адвокат из Њујорка, први амерички обавештајцац у Михаиловићевом штабу, а поред тога и Михаиловићев саборац у многим биткама с Немцима, обавештава свет о Михаиловићу, и то путем неколико изјава преносених кроз више новина. У њима ћемо наћи и ове редове:

Хрвати су 1941. поздравили Хитлерову победу. Кад је рат узео други ток, онда су се и они окренули Титу, зато што је Хрват. Титова малена комунистичка банда, благодарно руској пропаганди и помоћи, почела је да расте. Совјети су им створили и радио станицу у Тифлису, причајући да је у Југославији, рекламншћуи стално свог експонента. Британска радио корпорација из Лондона то је примила и прогутала... Било нам је тешко на души, слушајући радио Лондон како све Михаиловићеве победе поклања Титу. Ово тим теже, што су свет обавестили како је Тито од Немаца освојио град (Вишеград на Дрини) који смо ми Американци заједно с Михаиловићем од Немаца отели уз тешке губитке, али Тита на том попришту никад нисмо ни видели”.

Затим Мансфилд, у неvezаним разговорима, наставља: „Нема села у Србији, из кога би се Тито жив повратио кад би тамо дошао без своје тешке телесне гарде”. А онда, заједно с Холом Сутером, у другој вези, изјављује: „Издаја... против кога?... Зар против Југославије? Зар против демократије и слободе? Не... не... Михаиловић је крив само због издаје против интереса комунизма, против кога се јуначки борио и у тој борби пао”.

Мансфилдова исповест иде даље: „Слушали смо преко британске и совјетске радио службе да Михаиловић сарађује с Немцима, и то баш онда када је с њима водио борбу на живот и смрт, а ми били, и саборци и сведоци. Нисам Југословен. Нисам ни Југословенског порекла. Американац сам са свих страна, и, на жалост, осуђен да слушам и гледам једну од највећих неправди света, за коју зна историја”.

Да бисмо боље схватили револт овог меродавног сведока, а и природу саме неправде, чујмо Мансфилдове описе: „Код Михаиловића сам парашитирао 18. августа 1943, као први амерички официр за везу... Била је средина септембра 1943. кад смо се повратили у Михаиловићев тајни горски штаб, после освајања Прибоја, италијанског гарнизона и упоришта. Михаиловића сам затекао нерасположеног. Около њега, иза једног грубог стола, под бујним гранама, седи су високи и брадати штабски официри. Тада ми саопшти да је ВВС из Лондона (British Broadcasting Corporation) у свом дневном извештају из Југославије у небо дизала Тита и његову комунистичку герилу, а ниподаштала и вређала Михаиловићеве ратнике. Нису се обазирали ни на чињеницу што је Михаиловић већ дуго у борби против нациста на целом фронту, купећи и италијанске заробљенике, све ово пред мојим сопственим очима...”

РОГАТИЦУ И ВИШЕГРАД СУ ОСЛОБОДИЛИ ЧЕТНИЦИ

„Тито (Јосип Броз), у Русији обучени подземни агент за Југославију, организовао је герилске банде у 1941, тек кад су нацисти напали Русију... Крајем 1941, покушај да

се уједине обе гериле... није успео. Услед тога судари између Титових партизана и Михаиловићевих четника претварали су се све више у општи грађански рат. Михаиловић ме молио да од Каира тражим више америчких официра, који би се падобранима спустили међу његове одреде и све догађаје на самом терену пратили и проверавали. У средини целе ове пометње Каиро ме радном обавестио да ће до нас, за време септембарске месечне периоде, долетети један амерички пуковник и један британски бригадир.

„При крају септембра 1943, после више ноћи чекања по леденим и месецем обасјаним планинским падинама, чули смо тешко хукање бомбардера, који су се приближавали нашим сигналним ватрама. Кад сам своју цепну светилку окренуо према авионима осетио сам и узбуђење и жалост за својом отаџбином. Ту, изнад моје главе, налазе се моји сународници, који се за пет сати могу спустити на неки од наших савезничких аеродрома изван немачког обруча. Како бих се срећним осећао кад бих с њима и ја био!

„Наша делегација већ је поред нас. Чинили су је: британски бригадир Армстронг, шест британских официра и ратника, и мој нови амерички претпостављени официр, пуковник Алберт Сајц. Том приликом спустило се и неколико тона ратног материјала, који нам је био исувише потребан. Пуковник Сајц је доказао да је велики и драги син Вирџиније, који је својом другарском простодушношћу срца гериле на брзину освојио. Пошто сам га о свему обавестио, ми смо заједнички с генералом Михаиловићем одржали више конференција. Тада смо и одлучили да већим снагама нападнемо град Вишеград, с немачким гарнизonom од преко 800 војника. Наш је циљ био да збришемо ову постају с лица земље, и разоримо важни железнички мост преко реке Дрине, који је спајао Србију и Босну.

„Михиловић је одмах послао наредбе својим герилским вођама на том сектору, да се тајно прикупе по шумама, око десет миља јужно од Вишеграда. Тако је ту, током једне недеље, на окупу било 2.500 герилаца. Рано изјутра, 4. октобра 1943, напад је почео тешким бомбардовањем. Пузећи обазриво до гребена, с кога се цео град могао видети, имао сам савршену прилику да посматрам наше артилерије у акцији. Никада нећу заборавити стручност и храброст тих људи, многи међу њима ранији артилеријски официри редовне југословенске војске. Одевени у закрпе, без иједне једине справе или заштитних подлога и оклопа, који би за нас Американце били неопходни, они су на одабрану циљеве слали гранату за гранатом, све са савршеном тачношћу.

„Борба је трајала цело јутро. После подне град је био у нашим рукама, с 300 Немаца мртвих и рањених. Страшна експлозија затреса је планину, док смо ми чекали, скривени иза бетонских зидова Мост је био пресечен на јужном делу и пресевијен сурван у дубоку речну провалију”.

„Наша герила настављала је гоњење Немаца према Рогатици и Сарајеву. На повратку на свом штабу у шуми, застасмо мало ради ваљано заслуженог предаха, слушајући лондонски радио. Сви смо били запрепаштени кад смо из Лондона чули Титов ратни и дневни извештај. Овај је свету објављивао велику и славу победу над Немцима. Према том извештају, Титова герила освојила је и град Рогатицу. Међутим, нико од нас, нигде у близини и околини, није видео ни партизане нити ишта чуо или осетио од њихове битке с Немцима”. Пред налетом Михаиловићевих герилаца Немци и усташе из Рогатице побегли су ка Сарајеву, а у Рогатицу ушли Михаиловићеве, а не Титови ратници.

„Та лондонска вест и бајна била је нов и страхан удар за Михаиловића. Свој штаб преместили у планину Равањско, гледајући испод себе долину, која води ка Рудом. Једно после подне, кад смо пуковник Сајц и ја шифровали своје извештаје нашој ОСС (Стратегијска служба) у Каиру, чули смо шум авиона, који нам се приближавао. Ускоро је над нама била немачка штука, летећи исувише ниско, јер је ван сваке сумње тражила нашу постају. У том часу неки од наших герилаца с брда, према нама, направиле грубу грешку, okreћући митраљеске рафале ка брзој штуки. Ова се после тога поче око окретати и све ниже спуштати, обасипајући нас својим убојним оружјем и товарима експлозива”.

ЧИЧА — ВЕЛИКАН СВОГ ВРЕМЕНА

„Чим је овај напад изнад нас проухао један од Михаиловићевих емисара, трчећи к нама, донсе нам вест: „Ово место морамо што пре напустити”. Затим додаде: „Генерал је тако наредио, јер се јаке немачке снаге примичу долином од Рудог, те њихов напад очекујемо сваког часа”. После испуноу пола сата, с времена на време, чује се пушчана и митраљеска ватра. Одједи постају све јачи. Прве топовске гранате почињу да експлодирају околу, уз одјене околних планина. А затим се и немачки авиони поново враћају, и обасипају нас новом ватром.

„Како се битка развија, то од нас још нико не зна. Зауствих два војника, који се из битке враћају, носећи на обичним гранама једног свог рањеног друга. „Не плашите се”, каже ми један од њих. Наш Чича тамо је отишао (надимак за Михаиловића) и ту где се он појави, јавиће се и наша одлука и снага да непријатељу здржимо све до мрака”. Били смо Свевишњем захвални кад се мрак спустио. Непријатељ није више могао разликовати своје од туђих, те је употребљавао светлосне сигнале и светлеће метке, да би се боље оријентисали. У том часу дође и Михаиловићева наредба да се повлачимо натраг у планину. И док смо се лагано кретали стрмим стазама ватра је малаксавала. Ноћ нас је спасла.

„Јаке немачке снаге нису се лако мириле с поразом. За време ноћи и следећег дана стално су нас потискивале ка северу. Тако и исцрпљени и у блату удављени допресмо до малог града Прибоја. Ту сам се, малаксао, спустио на под старе и порушене железничке станице, са 40 до 50 својих сабораца. Када сам на се навлачио своју ноћну врећу, ту, на хладном зиду, видећ и нацистичку објаву, на немачком језику, с једне, а српско-хрватском с друге стране. И тада прочитах: „Услед злочиначких напада разбојника Драже Михаиловића били смо принуђени да стрељамо ова лица... На листи су се ређала имена 122 Михаиловићева „злочинца”. Тај свакодневни акт нацистичких репресалија и покоља завршавао се потписом: Улм, генерал и наткомандант Београда, из немачке војне управе за Србију”.

Исти меродавни сведок Мансфилд, представник Америке у Михаиловићевом штабу, негда државни правобранилац, а зати адвокат у граду Њујорку, десет година после Михаиловићеве смрти, на скупу канадских Срба у Нијагари, наставља излагање својих успомена с Михаиловићем и његовим јунцима. Ево даљих Мансфилдових описа:

„Прва ствар коју сам с вашом српском браћом научио у вашим планинама била је крилатица: Слобода или смрт, велики закон и још већи идеал, за велика времена и велике људе. Да је и дело било у складу с идеалом, уверио сам се кад сам с њима и многима од вас бранио и ослобађавао српске крајеве. Нисам имао прилике да пречесто сретнем велике људе. Али један:

од тих великана, мој добри и никад заборањени Чича (Михаиловићев надимак) живеће у мојим визијама док ме буде било. Гледао сам га са свих страна, које могу да осветле дух и добра воља, увек у тешким приликама, кад се све верније види и упамти. Било да прах гори пред очима, смрт вреба или неправда боли, он је увек био велики и искрен. Такав је остао и када је све било у знаку скоре победе, и кад је пораз свуда пустошио. Цео, и духом и телом, био је саздан од љубави према земљи, народу и ствари слободе, жртајући им и себе самог, и животе палих и славу преосталих. У ноћи 18. августа 1943. спустио сам се из ваздуха на падине планине Чемернице, где су ме његови чиновници дочекали и одвели своје генералу.

ОН ЈЕ БИО ЧОВЕК РОЂЕН ЗА ДРУГЕ

„Преда мном је стајао кротки правеник, прав као храст, проседе браде, продорних очију, благих као паво небо, с искреним осмехом, на лицу, и радошћу у срцу. Ни по свом оделу, ни по начину живота, између њега и његових људи, нема разлике било у чему. Тога часа осетио сам човека, рођеног за друге, који се више брине о ближњима својим, међу њима и о мени, него о самом себи. Отада смо делили заједнички и добро и зло, увек у покрету између живота и смрти, заседа и изненађење. Тако, још и сада чујем његов благи, братски глас: „Добар дан, Бошко“, јер ми је то име дао у својој герили... „како се осећаш? Све ће се добро саршити“.

„Присебност, храброст и снажање током свих операција, између Ивањице и Дрине, Златибора, Ваљева и Шапца, остали су увек легендарни. Сећам се једне ноћи код Рудог, када је страховита борба беснела пуна три сата, а Немци нас обасипали ватром, и са земље и из ваздуха. Чича је тада ишао од једног до другог, с краја на крај бојног поља, уносећи веру и снагу у наша малаксала тела. Њему имамо да захвалимо што смо челнички обруч сломили и животе спасли. Јер без таквог генерала и јунака не би ни мене било данас међу њима.“

„Поред таквог витешког срца лежале су све велике арлине, међу њима ратно честољубље и ретка хришћанска самилост. Зато Чича није зарад своје славе, пред чељусти страшног нацистичког Крона, бацао рођену децу никада, кад би он сам могао да их у томе замени. Штедео је невину крв, и избегавао безнадежне битке по сваку цену, мада је увек лакше друге својој слави жртвовати, или је подизати на хиљадама невиних и непотребних гробова. Током тешке зиме 1943, заједно смо се пробјали кроз долине смрти. А већ тада, у данима Техерана, видници су се мењали и радио Лондон славио човека, који је у Југославију послат с мисијом да ослободилачки рат претвори у братоубилачки, а на рушевинама националне државе подигне комунистичку Ђелекулу.“

„Нема зверског средства и пута који црвена немањ није испробала. А највише савезници, да би Совјетима угодили, опасну и отровну змију све су више грејали и снажили у својим недрима. За њен рачун бајке су претварали у историју, а туђе заслуге и славу употребљавали као перје и крила голог лејцинара. Били смо већ ушли и у Рогатицу, после победе Михаиловићеве војске на Вишеграду. И исте ноћи радио Лондон, који је претходно Вишеград поклонито Титу, јавља како су у град Рогатицу ушли победоносно Титови партизани! Међутим, Немци су после свог пораза на Вишеграду бежали испред нас ка Сарајеву. У Рогатицу су ушли национални Михаиловићеви одреди. А око ње, на домаку пушке или топа, нигде ниједног Немца под оружјем нити иједног Титовог комунисте, а камоли њихове борбе о Рогатицу.“

Савезничке заслуге: Посмртно одликовање које је доделио председник САД Хари Труман команданту југословенске војске у отаџбини генералу Драгољубу Михаиловићу

„Кад смо се 1944. растали у братском загрљају, војничком осећању и савезничком поштовању — био је насмејан и поред разних техранских одлука. Али је дубока туга ипак сеничала божанствено лепе очи, јер смо већ слутили какви се дани даљају иза брда. Шта је дошло с издајом верног савезника и поклона Југославије белосветском комунизму познато вам је свима: рај, варљиви и пролазни рај за краооке, а ропство, беда, тамнице, логори, лудачки експерименти и сама смрт или ропство за цео радни народ... Историја све исправља и мртве праведнике диже из гробова. То и историја и сви пали и преостали, заједно с нама дугујемо Михаиловићу, великом савезнику, ретком праведнику и издатом мученику“.

МАЈКЕ СВЕДОЧЕ У ИМЕ СИНОВА

Мансфилдов претпостављени шеф и најстарији амерички официр у Југославији до августа 1944, кад је у Михаиловићев штаб спуштен пуковник Мек Дауел, био је обавештајни пуковник Алберт Сајц. Он ће тек неколико година после Михаиловићеве смрти бити у стању да о свом сараднику Михаиловићу истину каже, јер му 1946. надлежне власти нису дозволиле да устат отвори, пошто би их отворио против Тита, а и кад против Михаиловића. У Михаиловићеву герили био је заједно са својим помоћником, адвокатом Мансфилдом, учествујући заједно с њим у свим Михаиловићевим окршајима с Немцима, од Рудог до Романије планине, нарочито у бици на Вишеграду. Али пошто је за време београдског суђења био на свом обавештајном послу у Немачкој, дакле и у обавези ћутања до бољих времена, то је поред Мансфилда, који је говорио у име обојице, за одсутног Сајца узела реч његова мајка, како би по молби свога сина апеловала на америчку јавност и олакшала тешки и незаслужени крст, под којим су пуцале Михаиловићеве кости. Што сину нису дозволили, за њега је изложила мајка, а њене дирљиве апеле преносила и штампа.

Поред Луиса Крафорд ове америчке

ФЕЛТОН

мајке на сцену се јавља још једна: Луиса Крафорд, чијег је сина Михаиловић од смрти спасао и мајци у наручје послао. Капетан Крафорд свој апел свету, послат преко мајке, потписао је код своје команде на Далеком истоку. И у том апелу читамо: „Пао сам из запаљеног авиона међу Михаиловићеве војнике. Немци су појурили ка том месту, али су ме од њиховог ропства, можда и смрти, спасили Михаиловићеви борци. Они су ме спровели и до Михаиловићевог штаба, који је био далеко око 150 миља. На том путу моји спасиоци неколико су пута били у борби с Немцима, али никада у било каквој савезу с њима. Зашто онда све ове ружне приче против честитог човека и великог јунака, нашег савезника и нашег саборца?“

Дајући широк публицитет речима свог сина добра мајка пита новинара Дру Пирсона, ко о Михаиловићу може да да прави и тачни суд: Пирсон, својим кљеветама, удаљен од Михаиловића неколико хиљада миља, или њен син, амерички официр, с осталим својим саборцима, који су код Михаиловића били, заједно с њим борбе против Немаца водили... борбе, а не савез?“

Међу сведоцима, који су били ограничени у својим изјавама, већином зато што су се налазили у актианој и обавештајној служби, на критичним позицијама у Европи, био је и један амерички официр из обавештајне службе, за време рата сабора Михаиловићевих војника. Ево шта он изјављује:

„Три месеца сам сарађивао с Михаиловићевим људима на терену. С њима сам био и 3. 4. и 5. септембра 1944. на Кадиној Луци где смо разорили железничке везе. С њима сам био и у борбама код Лазареваца и Љига, недалеко од Београда, где смо стотину Немаца побили а три стотине заробили. Вијан од нациста, фашиста, усташа, Мађара и Бугара, као и од комуниста свих народности, Михаиловић ће у већ отвореном гробу наћи мира, и то мирне савести да је искрено и куражно дао све што је било у људској моћи и то увек под најстрашнијим околностима“.

БРИТАНЦИ ОНЕМОГУЋАВАЈУ ДА СЕ САЗНА ИСТИНА

Те изузетне околности и један фрагмент Михаиловићеве трагедије Руси сведоче у корист Драже. Што је било с њима? Могли би описати и дванаест совјетских официра и војника, који су се борили у његовим одредима, на његовој страни, и учествовали у извесним биткама, а 9. августа 1944 пребачени у ослобођени део Италије заједно с највећом групом америчких авијатичара. Њима су одлично познате и танталске муче Михаиловићеве војске у Дурмитору лета 1943, где се нацистички савезници из Хрватске и из Власовљеве армије, показали још крволочнијим од својих немачких господара. Њих су совјетске власти у Италији примиле и саслушале. Али пошто су њихови искази били повољни по Михаиловића и његов покрет, то су им ту и нестали сви даљи трагови.

Видно место међу америчким сведоцима заузима и пуковник Џон Ричардсон, чије су искрене речи у Михаиловићеву одбрану забележиле сав веће америчке новине. Ричардсон је био специјални аташе Петнаестог ваздухопловног корпуса у Фоџи, чији су бомбардери свакодневно летели изнад Балкана. Његова је мисија била да пале падобранце тражи и спасава. Он је ово обављао преко Михаиловића и америчких делегата у његовом штабу. Зато најбоље и зна

Михаиловићеве услуге савезничкој Америци. И као такав каже:

„Михаиловић је наше људе спасавао широм целе Србије и Црне Горе. Затим их је преко својих канала окупљао у централној планини, ради пребацавања у ослобођени део Италије... Ми смо увек имали велике тешкоће с британским командама да би извојевали њихов престанак улажења у Михаиловићево подручје, не ради политике, већ ради спасавања наших људи. Свој британски уплив на Балкану љубоморно су чували и фаворизирали комунисту Тита, а не демократу Михаиловића. И зар због такве њихове и Титове политике смемо дозволити да нашег савезника и спасиоца наших стотина, генерала Михаиловића, убију као издајника“.

Амерички пуковник ово питање поставља и америчкој јавности и целом свету, иако није добио одобрење за било какву изјаву, јер је био у високој активној и ратној позицији. Али ако генерал Маршал или Стимсон тако одобрење не би дали, да би очували своју политику „неутралности“, да је генерал Натан Твининг, командант америчког ваздухопловства на Средоземљу, који је с Михаиловићем искрено сарађивао, уколико је то Черчл толерисао. Ташкоће с британским командама осетили су обојица и 9. августа 1944. на аеродрому у Бари, када је из Михаиловићевог штаба долетела нај-

Поздрав вољеном „Чичи“: англоамерички пилоти приликом откривања меморијалне плоче у Сан Франциску (16. јула 1990.) одају пошту команданту ЈУВО Драгољубу Михаиловићу

већа група спасених америчких авијатичара, њих 255 на броју, у пратњи двадесет брзих ловаца. Док су амерички новинари на лицу места хтели да чују шта се то дешава у земљи Србији, а то им амерички официри најтачније могли рећи јер су с Михаиловићем на бојном пољу били. Британци су онемогућили сваки контакт и сваку изјаву. А разлог је био тај, што су се сутрадан у Казерти састали Черчил и Тито, те би истина о Михаиловићу могла уздрмати све њихове спорузме, а Черчиловом сину с главе скинути ореоле југословенско-британског Лоренца од Арабије.

НЕМЦИ СУ ВИШЕ МРЗЕЛИ ЧЕТНИКЕ НЕГОЛИ ПАРТИЗАНЕ

Као што су оба пуковника америчке војске и Сајц и Ричардсон били ограничени у својим изјавама за време Михаиловићевог суђења, тако је ограничен био и пуковник Мек Дауел, који ће, као и Сајц, пуну истину

рећи тек доцније, после Михаиловићевог смрти и свог пензионисања. Али као што су и Сајц и Ричардсон својој савести дали одушке и против забране, тако је то урадио и Мек Дауел, који ће тек у Њујоршком комитету за Михаиловићеву одбрану рећи све што зна. Његове изјаве у том Комитету неће њему у другим везама, дотичући за сада само оно што је саопштио јавности ван тога тела.

„Код Михаиловића сам дошао средином августа 1944, а натраг долетео средином новембра исте године. По целој Михаиловићевој територији слободно сам се кретао и слободно разговоре водио са свима које сам сматрао да треба да чујем. Преко својих органа пратио сам догађаје или у њима лично учествовао. Никакве Михаиловићеве колаборације с Немцима није било, нити наши органи у такве вести икад веровали.“

„Сви извештаји Титових партизана преко радија у Лондону о њиховим победама и Михаиловићевим издајама биле су најобичније неистине. Као своје територије и комунисти и лондонски радио означавали су све крајеве Србије и Источне Босне у којима сам нашао Михаиловића и његову герилу, само њих, а не Тита, и његове партизане... Комунисти нису за циљ имали борбу против окупатора или ослобођење отаџбине, већ наметање народу своје комунистичке диктатуре и терора.“

„Немци су много више мрзели и теже прогнали Михаиловићеве националисте, него Титове комунисте, јер су се првих више плашили, зато што је иза њих народ, а не само ограничене комунистичке снаге. И баш зато што су их се више плашили, јер су им опаснији били, и у рату и после рата, они су по Србији, на Михаиловићевој територији, и држали своје дизвије. А на том терену комуниста није ни било све док их није крајем 1944. тамо превео Тольбухин, са совјетском силом“.

С америчким сведоцима и саборцима била су у Србији и два канадска официра, два горостаса с црним брадама који су нам на терену били тежи од преко 250 америчких официра, с којима су се заједно кретали. Били су пилоти бомбардера Велингтон који је срушен изнад наших глава. У почетку су се плашили за своје главе, слушајући комунистичке бајке, које шири лондонски радио. Доцније им је истина пукала пред очима, те су баш зато имали за сваку појаву или вест више интереса, уколико су некада били веће неверне Томе. Обојица су и с Американцима, и с Михаиловићевим герилцима, провели 98 дана, а из своје богате Алберте дали овакве изјаве:

СВЕДОЧЕЊЕ КАНАДСКИХ ОФИЦИРА

„Никада нисмо водили ни сарадње ни мира између Михаиловићевих људи и Немаца, ни нас двојица, нити шест стотина Американца с нама, који смо се кретали по целој Михаиловићевој територији. Све наше успомене и доживљаје с тим храбрим људима и нашим пријатељима доназују њихову надљудску доброту и несებიћну помоћ. Били смо чести сведоци њихове борбе с Немцима. И као такав знамо и свима кажемо да је генерал Михаиловић искрен витез и савезник а не — издајник“.

Око три стотине даљих изјава америчких сведока можемо наћи разбацане кроз пробужену америчку штампу, од краја марта до краја јула 1946. Све оне садрже увек исту истину о Михаиловићу и његовом националном покрету. На таква сведочења и такве сведоке, сваки са извора, и сваки очевидац или учесник, без икаквог интереса да истину улепшава или деформише, свет се увек може ослонити. Њихова доказна вредност постаје апсолутна кад долази од више стотина разних политичких схватања, про-

фесија и улога, и из свих делова државе кроз коју су крстарили, нарочито кад су све изјаве истородне и све јасне и категоричне.

Кад смо чули јасни и непристрасни суд америчких сведока о Михаиловићу и његовим војницима, чујемо сада и глас оног дела Американца, који су с комунистима у додиру били или су у самом Титовом штабу представљали Америку. Њих има равно двадесет, и сви они оповргавају комунистичке лажи о Михаиловићу, упознајући свет с многим машинацијама које Черчил и Рузвелт у Јалти и Техерану нису, на жалост, ни знали, ни слутили, Јосеф Хартмут, амерички падобранац био је у додиру и с Титовим партизанима и с Михаиловићевим људима. Чујемо његове исповести:

„Изјавио је Тито, а не Михаиловић. С неколико америчких авијатичара, сви скривени на једном пропланку, видели смо кад су партизани збрисали цело једно село, куће попалили и становништво побили. Те исте ноћи нашао сам се заједно с четницима Михаиловића у борби против Немаца. И сутрадан, док је борба још трајала, титовци су нас с леђа напали... Видео сам и то кад су маја 1945. Британци у Словеначкој предали комунистима Југославије око 12.000 националиста, за које смо доцније чули да су сви побијени“.

Из екипе Вилијама Крокета, оборене 21 јула 1944. погинула су четворица, а у пустим босанским шумама обрели се шесторица преживелих. После лутања од више дана наишли су на Титове војнике. И сада памтимо речи америчког сведока:

„Један од Титових војника обема рукама зграби аутоматски пиштољ калибра 45, који је носио поручник. О’Брајан. Свој пиштољ овај није лако давао, већ у том отимању понављао: „Све док стојим на својим ногама, ово ће оружје бити само моје“. На главама свих људи из ове насртљиве групе биле су капе с црвеним звездама. Како Брајан није револвер испуштао из руке то су на њега навалили и остали с кундацима од пушака и нашег друга тукли све док није од удараца пао на земљу. Ми смо све то гледали али били немоћни да се боримо с јачима и наоружанима.“

„Код ових Титових разбојника с црвеним звездама на глави, вређани и понижавани остали смо десет дана. Једне ноћи искористили смо zgodну прилику и побегли. Нашли смо се код Михаиловићевих људи, с националним знацима на капама. Код њих је било довољно рећи да смо Американци, и тада смо били сигурни да се налазимо код својих. С њима смо делили све што су имали. Никакве награде ни за храну ни за остале услуге и помоћ од нас нису никад ни примили ни тражили“. И сада, да су ову америчку екипу у бекству комунисти случајно стигли пре него су националисти наишли, њиховој трагедији не би било трага, нити над њиховим гробовима знака као што га нема ни над незнатим гробом мајора Атертона, кога су Дедијерови „пролетери“ убили код Фоче.

ЛАЖИ БРИГАДИРА МЕКЛИНА

Месеца септембра 1944. двојица америчких официра, додељених Титовим партизанима, требали су да с овима поруше део пруге између Београда и Загреба. И сада чујмо једног од њих, поручника Мјулена: „Амерички авиони спустили су нам експлозив. Да бисмо сигурни били, јер смо за то били и одговорни, ми смо од партизана тражили да пругу заједно минирамо: ми, као стручњаци, а они као помоћници и заштита. Не, не... то је наша дужност за коју ми одговарамо, те ћемо то ми и урадити. Детонације су се заиста чуле, и они нас известили да је пруга пресечена на 250 споје-

Спашени од Немаца: група америчких pilota слава на тавану у једној српској кући

ва. Међутим, сутрадан рано, воз је пругом пројурно као и раније. У чуду смо их питали, како је то могуће. Па они раде брзо, и ноћ су искористили да рушевине оправе, објаснише нам ове варалице. Прма томе, нешто експлозива запалили су без излагања опасности ако приђу колосеку, како бисмо ми чули експлозије. Остали део експлозива сакрили су за своје терористичке сврхе, а не за ратну саботажу."

С британским бригадиrom Меклином и Рандолфом, Черчиловим сином у Титов штаб се спустио и амерички обавештајни капетан Или Поповић, те су тако чинили скоро исту екипу. Али, како су заједно живели, они ипак ствари нису једнако гледали. Дајмо сада реч првом америчком делегату у чисто комунистичком Титовом штабу:

"Бригадир Меклин и мајор Рандолф Черчил дали су неколико изјава преко британске штампе, подвлачећи да је Михаиловић крив и да су савезници били у праву што су га напустили. Поред тога, они су и изјавили да је већина народа била уз Тита, који је био активнији у борби против Немаца, као и да су видели меродавне доказе о сарадњи четника и Немаца.

"У Југославију сам парашутирао 20. јануара 1944. заједно с мајором Лином М. Фаришом, мојим претпостављеним официром (који ће доцније погинути у Грчкој), бригадиром Меклином и мајором Черчилом. С њима сам остао у Титовом главном штабу све до 20. марта 1944. Пошто сам говорио српско-хрватски, јер сам од родитеља југословенског порекла, то сам био у привилегисаном положају према осталим члановима мисије. За све време мог боравка с бригадиром Меклином и мајором Черчилом никад ниједном члану англо-америчке мисије није било дозвољено да присуствује и једној бици.

"Поред свих наших протеста, ниједан од нас није се нигде и никада могао слободно кретати без присуства српских стражара. Често су нам партизани показивали документа, наводећи да су их нашли код заробљених четника. Причали су нам често да су заробили четнике, који су били на немачкој страни. Али кадгод сам тражио, јер ми је то и дужност била, да лично испитујем те четнике, речено ми је да то није могуће.

"Бригадир Меклин и мајор Черчил у свим својим везама били су искључиво ограничени на Тита и његове команданте. Стварно, ја се не могу сетити да сам их икада видео у разговору с месним становништвом, као што је то био мој случај и поред свих партизанских мера предострожности. Сви су грађани изражавали бескрајну мржњу према партизанима и запрепашћење због те целе наше англо-америчке политике. Скоро су ме увек питали: „Зашто да ви, Американци, помажете комунисте? Зар не знате да су то и ваши најгори непријатељи?"

РАТ МЕЋУСОБНОГ ИСТРЕБЉЕЊА

"Дана 16. априла 1944. мајор Фариш и ја, с мајстором Баном и с више британских официра, опет смо се падобранима спустили у Југославију, близу Копаоника, у југо-источном делу Србије. Сељаци су нас примили забринут и неповерљиви... Мајор Фариш и ја били смо забринут због савезничке политике и осећали се кривим услед присилног терања српских сељака у покрет комуниста, које праисконски мрзе. Али такве су нам биле заповести.

"Закључци мајора Фариша и моји разликују се од оних бригадира Меклина и мајора Черчила, два виша британска официра код Тита. За време целог нашег боравка у Југославији, ни Фариш, ни ја, нисмо никада видели ниједан доказ о колаборацији четника с Немцима, изузевши: „заплењена докумен-

та", с којима су нас партизани редовно обасипали. Али зато, у више прилика, били смо принуђени да доказујемо неистинитост њихових оптужаба против четника...

"Једном приликом кад су партизани, којима смо тада били аташирани, преотели један град од четника, ми смо у четничкој болници нашли три рањена америчка ваздухопловца. Партизани су нам свопштили да су све друге чланове исте екипе четници изручили Немцима у суседном граду. Ми смо доцније све те чланове, чија су имена код мене, нашли у Италији, здраве и веселе, јер су евакуисани с Михаиловићеве територије.

"Закључци мајора Фариша у његовом последњем извештају, с којим се у свему слажем, били су: да је то била лоша политика бацати једну герилу против друге, у рату међусобног истребљења. Јер савезници су требали да помогну обе стране и наметну стање међусобног ненападања обема југословенским герилама."

Ако би неко посумњао да капетан Поповић, дете српских родитеља, који су у младости Америку изабрали за своју отаџбину, није довољно објективан, чујмо сада мајора Темпл Филдинга који је и даље остао у Титовом штабу, и чији су преци амерички грађани из Вашингтонових дана. Ево делова његове изјаве:

"Као званични члан незваничне америчке војне мисије код Тита, сада диктатора Југославије, пратио сам с правог места највеће преваре и подвале из другог светског рата, које су се по совјетским моделима одиграле против генерала Михаиловића и његове војске.

"Није важно на који начин музете партизанску козу, јер ће њено млеко увек бити црвено. Партизански официр за везу у Барију био је наша цензура, од кога смо већ добили пропагандни материјал: да ли ми верујемо да је Тито-месија, ослободитељ и спаситељ југословенског народа? Зар не верујемо да је Михаиловић био амерички тер. Јуда који је своја рођана права продао фашизму?"

КОД ПАРТИЗАНА НИЈЕ БИЛО ЗАРОБЉЕНИКА

"Титова пропагандистичка машина била је иста коју су сачинили Лењин и Троцки, под експериментима Совјета скоро тридесет година... Све крилатице директно су долазиле из Москве. С угла сваке улице неког ослобођеног града или села плакате су причале слушаоцима о „Михиловићевој издаји". Руски стручњаци давали су цртеже и слогане „Смрт четницима"... „слава Стаљину"... По зградама, стрешарама, стенама... биле су ове излепљене свугде где су дошли. Посела, скупови, параде, светковине, све се то развијало по совјетској директиви. Папир и штампариие, на жалост, увек амерички поклони, долетали су с Урала да би ширили најотвореније клевете против Михаиловића и четника.

"Седамдесет процената партизана били су млади људи испод 26 година, које је било лако убаци, јер за боље нису ни знали. Тако су свуда околу сејали култ о Русији и приче о „Михиловићевој издаји". Десетине хиљада Титових сународника, највише Срба и Михаиловићевих присталица, убијени су истог дана кад би били заробљени, јер код Титових партизана није било заробљеника.

"Да ли је Михаиловић колоборирао с непријатељем? Познавао сам седамдесет процената свих Американца на Титовој територији, током рата. Познавао сам и највећи део наших храбрих официра за везу с четничким одредима. Разговарао сам лично с најмање шездесет америчких ваздухопловаца, које су Михаиловићеви људи

спасли и кроз партизанске линије предали члановима наше мисије.

"Никада ни од једног од свих њих нисам чуо или дознао о најмањем доказу да је овај војник и демократа предратне Југославије — пријатељ нациста. Ова ружна fama типичан је пример и основни темељ московске клеветничке кампање. Докази... где су им они? Разуме се... сви су им ту, у совјетском стилу и оделу.

"Титови партизани покупили су 600 страница „докумената и фотографија", уз помоћ своје ОЗНЕ, језиве тајне полиције, изграђене према совјетској НКВД. А ова сорта људи клеветничку, црну уметност познаје боље од иког у свету. И зато верујем да ни једно једино парче од свих ових „доказа" није аутентично.

"Стаљинова стратегија клеветања и блаћења Михаиловића сувише је очита. Русији је било потребно да има своју марионетску владу у Југославији...

"У септембру 1944. Тито је обасуо Сједињене Државе с читавом серијом ултиматума. Никад нешто дрскије нисам читао за време рата. Тражио је и да се одмах повуку три Американца за везу с Михаиловићевим одредима. Не примимо ли — сваки ће Американца из његове државе бити избачен главачке, без претходне опомене. Био је то сувише оштар за једног целног диктатора према Ујану Сему. Али напабирчени теоретичара и дипломатски аматери Рузвелтове владе обавезали су нас на слепо попустљивост према Москви. Највећа нација на земалској кугли још је једном пала на колена по мигу Москве...

"Монтирања против Михаиловића нису ништа ново у марксистичкој торби трикова. То је њихова надалеко и дубоко испробана пропагандистичка техника „Чак и сада, ове у Америци, ту технику блаћења пробали су и на мени, за време моје недавне турнеје предавања. Председници платформа или рostrума, на које сам излазио добијали су „међуградске телефонске позиве", који директно долазе из Државног секретаријата". Тражили су „званично" да мој говор буде отказан пре моје појаве. Фалсификована писма, с „мојим потписом", поричући сва моја тврђења, преплављива су разне редакције. Комунистичка клеветничка кампања не зна за људске обзире".

(наставиће се)

SERBIA

THE SEPTEMBER CAMPAIGN

At the beginning of September 1914 both Austria and Serbia were poised to launch offensives. Serbia struck first, and Austria a day later. Both efforts failed and had little effect on the course of the war, yet losses exceeded those in the First Serbian Campaign. *Leo Kahn*. Above: Serbian irregulars watch for invaders.

ЧИЈА ЈЕ БОСНА?

ств
ма,
иза
бна
бна
при
лоа
нос
ми
ми
дн
бр
ја ј
гов
Хри
ко
кр
га
ца,
кар
пр
рет
вс
љу
о с
сп
ми
за,
хос
мо
пр
ли
из
ори
на
ка
ка
ни
на
оч
/Јс
ме
см
Цр
/П
не
Хе
ту
и
П
но
пр
ни
ме
он
ел
Не
це
во
но
ви
но
у
је
/Р
је
се
ва
ср

Као што је познато српској емиграцији, у првој половини 1955. године изашла је била из штампе књига „Чија је Босна?“ од пок. проф. Лазе Костића, у издању часописа „Братство“, који излази у Торонту, Канада. Реклама, која је наговештавала појаву ове књиге, изазвала је логично интересовање међу Србима већ самим насловом дела, у коме је била сажета сва она пуста проблематика припадности Босне, коју су хрватски мегаломани у свој својој експанзивној похлепности, ставили као део своје националне мисије и програма у утврђивању свога замишљеног права на српске земље.

Пок. проф. Лазе Костић, даровити, студиозни и плодни трудбеник на пољу одбрани српских светиња, својом књигом „Чија је Босна?“ дао је јасан и категоричан одговор на читав онај комплекс измишљотина Хрвата: чија је земља Босна, ко у њој живи, ко се за њу борио и крв проливао и то не кроз своја сопствена уста или уста било кога Србина, већ из уста многобројних странаца, па чак и самих Хрвата, чиме дело добија карактер најчистије непристрасности у просуђивању и закључивању.

Уместо проширивању коментара о овом ретко успешном делу изводио њу пренети извесне делове из књиге проф. Костића. У циљу да на тај начин пружим директне доказе о српском карактеру Босне, виђене из перспективе научних разматрања и студија многобројних Швајцараца, Немаца, Француза, Аустријанаца, Мађара, Пољака, Руса, Чехословака и других. На тај начин Хрвати не могу приметити да је оцена о српској Босни производ „српског империјализма“ или „великосрпске промишљења“, него се добија неизбежан утисак да је то оцена „komunis orbis“ страног научног света и то из времена до „уједињења у несрећну Југославију, кад ни ми већ нисмо знали шта је циљ“ — како је то лепо рекао проф. Костић.

Пустине, дакле, да нам ти страни научници и историчари говоре.

„Босна, пак, која се налази на истоку данашње Хрватске, у време Порфирогенита очигледно је сачињавала преде Србије“ — /Јоханс Луциус/.

„Западно од Бугара шири се српско племе све до Јадранског мора... Срби у ужем смислу, настајују кнежевине Србије и Црне Гору, Још и Босну, Херцеговину“ — /Пипин и Спасовић/.

„У Босни и Херцеговини, у три религије, нема него један народ: српски... Босна и Херцеговина, које номинално зависе од турске царевине али које Аустрија окупира и управља, настањене су Србима“ — /Рене Пину/.

„Херцеговина има плодних равни... Њено становништво, дедимирано анархијом, припада целокупној српској раси и у већини грчкој вери“ — /Де Клервал/.

„Србија се не завршава на границама мале државе чија је престоница Београд. С ону страну ових граница простиру се предели чисто српски, и по раси и по историји. На југу стара Србија, на западу Босна, Херцеговина и Црна Гора, на северу старо војводство српско, састављено од Срема, једног дела Славоније и Баната“ — /Убицини/.

„По националности је у Босни и Херцеговини, не узимајући у обзир војску, цело становништво српско“ — /Адријан Валбис/.

„Принцип народности повређен је само у српској Босни и српској Херцеговини, које потпадоше под Аустро — Угарску“ — /Рикард фон Мах/.

Анексија Босне није ништа друго него једна етапа у апсорбовању целе српске расе... Од Јадранског мора до Дунава постоји само један народ и то српски под разним властима“ — /Рене Пину/.

„Треба само подићи очи према другим српским племенима у Босни и Херцегови-

ни... па оценити шта се у Србији догодило“ — /Леполд фон Ранке/.

„Мухамеданици у Босни, са врло малим изузетком, су српског порекла“ — /Ристов/.

„Сами муслимани су Срби не само по свом пореклу, него и по њиховим сопственом признању“ — /Рене Пину/.

„Срби су по својој вери православни, у Босни и Старој Србији су после турског освајања прешли делимично на ислам, а да ипак нису постали Турци“ — /Мајер/.

„Иако муслимани, он је сачувао своју српску националну свест“ — /Жорж Дева/.

„Срби сачињавају најважнији део становништва Босне и Херцеговине“ — /Рене Анри/.

„Главна маса словенских становника Босне српског је племена... онда Херцеговци који, једнако као и Босанци, припадају Великосрпском народном стаблу“ — /барон Швајгер Лерхенфелд/.

„Босна и Херцеговина су са свим тим прожете да припадају Србији, поред настојања власти да у народу рашире гледиште да су Бошњаци нешто посебно, а не Срби“ — /Биганд/.

ПАРАДОКС ВРЕМЕНА

Почетком септембра 1914. године, обе: Аустрија и Србија биле су спремне за напад. Србија је ударила прва, а аустрија дан касније...

Парадокс је слика, која показује /енглески снимак 1914./ босанске муслимане као српску предстражу од Аустријског напада. Где су ти Срби муслимани данас?! Односно, где су њихови потомци.

„Јован Дучић, деликатан филозофски песник, рођен је у оној Хрцеговини која је Алзас — Лорена Србије“ — /Жан Дорни/.

После ових изводно и делимично пренетих мишљења само једног дела странаца историчара о српском карактеру Босне и Херцеговине, да чујемо шта кажу хрватски историчари о истом предмету.

„У Босни је, према нашем знању, већ за време бана Нинослава употребљаван израз Србљин“ — /Ватрослав Јагић/.

„Босански бан Нинослав обележава у три повеле из године 1234—1249. своје поданике више пута именом Срби и никако дружчије“ — /Милан Решетар/.

„Српско је племе ратничко и врло предозидљиво племе, једно племе пуно полетне животне радости. Правична награда за његово криво жртвовање за једну свету ствар било би када би се аутономија Босне поверила његовој енергичној руци“ — /Штросмајер/.

„Веселим се да су Хрвати бар ордене добили, Босне ни онако неће нигда“ — /писмо Јагића Рачком од 20. априла 1879. године/.

Ако је икада дат убедљивији и јаснији доказ о етничкој припадности Босне, то је учињено књигом пок. проф. Лазе Костића, који представља део наше борбе против свих оних који насрну на српску Херцег — Босну.

Када се већ посвећујемо предмету Босне и Херцеговине, од значајног интереса би било пренети чланак који је био објављен у дневнику немачке колоније у Аргентини „Freie Presse“ још 1952. године, а који по својој изванредној документацији управо допуњује документована излагања проф. Лазе Костића.

У току другог светског рата, када је окупирана Србија имала свезане руке, покушали су Хрват да се поиграју војника и на блиц заузму српску Босну. Али овај покушај није успео. Храбра Босна мада голорука, успешно се одупрла усташким нападима. Овај херојски подвиг платила је Босна потцима крви, али успех није изостао: Босна је остала Српска.

Али, Хрвати и поред наднасе крвавог искуства из времена осовинске окупације, упорно подржавају хистеричну кампању, млатећи бесмислено лажи како је Босна хрватска. У вези са овом темом написали су Хрвати један чланак и успели да прогутају у напред наведеном дневнику „Freie Presse“, неколико година уназад. На овај чланак одговорио је био пок. Милан Максимовић, бивши угледни новинар, позивајући се на немачке изворе. Одговор је био одштампан у „Freie Presse“ 21. новембра 1952. године и ја га изводно преносим на увиђај и равнање поштованим читаоцима.

„На прву усташку тираду која је ишла за тим да убеди бројне читаоце „Freie Presse“ да Хрвати имају надмоћну већину у Босни, одговарајући цитирајући Мајеров лексикон /стр. 702, издање 7/, у коме се каже да је последњи аустро-угарски попис становништва од 1910. донео следеће резултате: 825.412 Срба, 434.061 Хрвата и 612.137 муслимана.

„Најновије пребројавање /1952./ становништва показало је поново исту српску већину /попис извршен од Југословенске аладе/. На тврђење усташа да су муслимани најчистији хрватски елемент узвраћам цитатом из истог Мајеровог лексикона /стр. 247, св. 3/, у коме се наводи да је становништво Босне словенског порекла које припада српском племену, па се додаје да су муслимани Срби који су прешли на ислам да би очували свој иметак, док су хрвати, Беоњари, Власи, Јевреји и Цигани сачињавали мањину.

„У току историја муслимани су се увек осећали српски. Они су са православним Србима дизали заједничке устанке, а по саршету првог светског рата они су готово једнодушно гласали за уједињење са Србијом. Босна је изменила много господара, али није никада изгубила свој српски карактер“ — закључује пок. Милан Максимовић.

На усташку неистину да је Босна хрватска провинција, ово, да и ја наведем, као мој скромни прилог, речи хрватског бискупа, Лав Мишића, који је под датумом 18. август 1941. године, у свом писму поглавнику, између осталог, рекао следеће:

„Божјом милошћу указује нам се данас прилика, као никада у прошлости да помогнемо хрватску ствар. Ми, међутим, пропустимо ли да искористимо ову лепу пролику у корист хрватства и свете католичке цркве и да тако постанемо у Босни и Херцеговини од мањине, која смо, већина!“

ЕМИГРАНТСКА ШТАМПА

ДОСТА ЈЕ БИЛО!

1918 година је почетак Српске ноћи која још увек траје. Ако потраже је још извесно време, та национална ноћ и немоћ, доћи ће крај и биће доведен у питање сам животни опстанак Српског народа. Политичко слепило српске интелигенције нема двојника у историји света. Од 1804 до

1918, дакле 114 година, водиле су се борбе за ослобођење, жртвовано је 25 процената становништва — а Српски народ још увек нема своју слободу, свој мир, своје законе и своју државу. У место Србије створена је Југославија, расадник несрпске делатности и оквир окупљања српских непријатеља.

Разни преговори, бановина Хрватска,

рат 1941 године, покољ Срба, распарчавање Српских земаља, комунизам са владавином олоша, довело нас је дотле, да по речима једног Брозовог генерала: у Југославији 1985 године — не влада нико. Срби су угржени са свих страна, а комунисти српски порекла, губећи власт, воде јалову политику по кафанама и преко мемоара.

Арнаутска инвазија, хрватска мегаломанија и бугарске претензије отварале су очи многим, али то није довољно. Дошло је време да се каже јасно и гласно: ДОСТА ЈЕ БИЛО! Погрешили смо 1918 године. Дошавели смо и издају и злочин. Знамо што је наше и докле је наше. Наше је од Охрид до Купе. По тим Српским земљама живи Српски народ и расејани су наши споменици, цркве, манастири, као и насилна погашена српска огњишта. Не признајемо никакве одлуке и поделе, лажне пописе, измишљене народе, насилне промене имена и потписивање свега што је српско. Не признајемо цепање Српске Православне Цркве, не признајемо ништа што су српски непријатељи одлучили и против српских интереса урадили.

(„Глас Срба“)

ПРВИ ПУТ ПОСЛЕ РАТА књига арм. генерала МИЛАНА Ђ. НЕДИЋА „СРПСКА ВОЈСКА И СОЛУНСКА ОФАНЗИВА“

„Пробој и солунска офанзива су ремек-дело у историји ратне вештине, онакво што као што су те биле Наполеонове победе против Аустријанаца на фронту у Италији (1796) и против Руси и Аустријанаца код Аустерлица (1805)“ (Милан Ђ. Недић)

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу „Српска војска и солунска офанзива“ — Цена књиге 190 динара (плаћање поуздаћем)

1. Име и презиме _____

2. Адреса _____

Наручбенице слати на адресу:

— Бујин, 11070 Београд, ул. Народних хероја 44/20

ПРИСТУПНИЦА

СРПСКОМ ПОКРЕТУ ОБНОВЕ (СПО)

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ

ЗАНИМАЊЕ

АДРЕСА

МЕСТО

ОПШТИНА

ГОДИНА РОЂЕЊА

ТЕЛЕФОН

ПОТПИС

Пристапнице слати на адресу: Секретаријат
СПО Бранкова 24, стан 1, 11000 Београд, тел.
188-465

ПРЕТПЛАТА НА „СРПСКУ РЕЧ“

Овим се претплаћујем на „Српску реч“ чиија полугодишња претплата износи 110 динара, а годишња 220 динара (урачунат је попуст од 10%) Годишња претплата за иностранство је 50 ДЕМ, 30 УСД, или одговарајућа противредност у другим конвертибилним валутама или динарима.

Уплате вршити на девизни жиро рачун: 60811-620-128-25731-7495633 с назнаком за „Српску реч“, односно динарски, вршити на број 60801-603-27562. Уплате из иностранства се могу вршити и чековима и међународним уплатницама.

По један примерак уплатнице или другог доказа о уплати, заједно са овом наручбеницом послати на адресу:

„Српска реч“
хотел Југославија (с 879)
11080 Земун

Име и презиме: _____

Адреса: _____

ПСКЕ
ВНЕ
НОМ
ИМЕ
ВИЈ
ГРО
СКОГ
ИТИ

ОМА
ОЧИ
О ЈО
А ЈЕ
ИКИ
О ЈО
ИДЕ
ИВН
ИНИ
ОГА
НИ
ИЗ
ЕНЕ
ТРИ
ВНЕ
СКИ
КИД

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У КРУШЕВЦУ 10.11.1990.

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У НИШУ 11.11.1990.

„СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ“ У ПИРОТУ 11.11.1990.

WESTERN UNION TELEPHONE COMPANY